

Årsrapport 2011

Fylkesmannen i Troms

Innhold

Kapittel 1 - Om embetet	Side 4
Kapittel 2 - Sentrale politiske føringer	Side 18
Kapittel 3 - Resultatområder	Side 26
Kongehuset	Side 26
Miljøverndepartementet	Side 26
Landbruks- og matdepartementet	Side 35
Kunnskapsdepartementet	Side 53
Statens Helsetilsyn	Side 72
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	Side 76
Justis- og politidepartementet	Side 80
Kommunal- og regionaldepartementet	Side 85
Arbeidsdepartementet	Side 90
Helse- og omsorgsdepartementet	Side 95
Samferdselsdepartementet	Side 109
Utenriksdepartementet	Side 110
Kulturdepartementet	Side 110
Fomyings-, administrasjons- og kirke departementet	Side 110
Andre	Side 115
Endringer i årsrapporten	Side 117

Embete:

Rapport for 2011 fra Fylkesmannen i Troms dokumenterer et videreført fokus på tverrfaglig samarbeid internt, på rettssikkerhetsoppgavene og på en aktiv og god kommunedialog.

Kravene til maks 3 mndr. saksbehandlingstid i plan- og byggesaker holdes fortatt innenfor for kravet, og embetet overholdt resultatkravet om at 90 % av sakene etter Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen, med tilhørende forskrifter, skal være behandlet innen tre måneder. Fylkesmannen/Helsetilsynet har også overholdt kravene til saksbehandlingstid i forhold til pasientrettighetsloven og de krav som er lagt til oss fra Statens Helsetilsyn på helseområdet.

Embetet har videreført arbeidet med god kommunedialog, og har i løpet av året innført en ny og forbedret modell for gjennomføring av møter med kommunene.

På miljøområdet er arbeidet med nasjonalparkplanen gjennomført, og fokus på dette området er nå primært knyttet til forvaltning og oppfølging av verneområdene.

Utviklinga i landbruket gir grunn til bekymring, og i særdeleshet når dette sees sammen med demografiske utviklingstrekk i distriktskommunene. Fylkets befolkning økte med 715 personer i 2011, men bare 16% av dette gjaldt kommuner i distriktene. Flere av kommunene har en bekymringsfull økning i antall eldre og reduksjon i barnetallet. Ett utslag av dette er at mange kommuner ser seg nødt til å legge ned skoler som et tiltak for å få balanse i budsjettet.

Året 2011 ble i stor grad preget av de tragiske hendelsene i Regjeringskvartalet og på Utøya. Troms mistet 4 av sine ungdommer på Utøya. Fylkesmannen har hatt en aktiv medvirkning i arbeidet med oppfølging av de overlevende og har hatt og har stor nytte av god kommunedialog også i denne anledning. Evne og vilje til samhandling og samarbeid er til enhver tid en forutsetning for å lykkes med det mangfold av oppgaver som er lagt til Fylkesmannen.

Tromsø, 28.2.2012

Svein Ludvigsen

fylkesmann

Bård M. Pedersen

ass. fylkesmann

Kapittel 1 - Om embetet

1.1 Tilstanden i embetet og fylket generelt

Tilstanden i embetet internt er rapportert i kap 1.2.

Fylkesmannen signaliserte ved inngangen til året særlig fokus på følgende områder:

Sjumilssteget - tverrfaglig samarbeid for barn og unge

- Tiltak mot mobbing i skolen
- Tiltak mot frafall i videregående skole
- Kompetansetiltak i barnevernet
- Kompetansetiltak på rus og psykiatri i skolehelsetjenesten

Aktiviteten i prosjekt Sjumilssteget i tredje prosjektår har vært stor, og er omtalt i egen rapport i kap. 1.4. Fylkesmannen erfarer at prosjektet har bidratt til å sette barn og unge på dagsorden i hele fylket, og responsen har økt jamnt gjennom de tre årene prosjektet har pågått. Prosjektet avsluttes ved utgangen av første halvår 2012, men skal videreføres i linja gjennom at de viktigste oppgaver og erfaringer innarbeides og fordeles mellom avdelingene. Kommunene i Troms legger nå barnekonvensjonen til grunn for sitt arbeid med barn og unge, og samtlige kommuner har oppnevnt ansvarlig sjumilsstegkoordinator, inkl. Lokalstyret i Longyearbyen. De tragiske hendelsen i Oslo og på Utøya har i særdeleshet aktualisert arbeidet med barn og unge, og det har vært et tett og fruktbart samarbeid med ungdomspartiene gjennom siste halvår, og særlig ifm Sjumilsstegkonferansen i November.

Robust landbruk i Troms

- Kompetansetiltak
- Utviklings- og tilretteleggingstiltak
- Allsidig ressursbruk

Landbruk var satt opp som satsningsområde hos fylkesmannen i 2011 og det ble innvilget skjønnsmidler til blant annet:

- Harstad kommune til studiet ”Gården og kysten som læringsrom”
- Lenvik kommune i samarbeid med Senja videregående skole til nett- og samlingsbasert agronomutdanning for voksne
- Sørreisa kommune til Humør og kompetanseheving i landbruket i Sørreisa
- Balsfjord kommune til utvikling av Landbruksdaga i Balsfjord
- Lyngen kommune til kompetanseprogram innen miljørettet arealbruk basert på tradisjonelle – nye agronomiske metoder

Kommuneøkonomi

- Kompetansehevingstiltak for politikere i budsjettering og økonomistyring etter valget
- Tiltak som bidrar til at kommunene kan gjenvinne økonomisk balanse og handlefrihet

I november arrangerte Fylkesmannen kurs for alle folkevalgte i kommuneøkonomi og kommunal rett. Kursene ble avholdt regionvis i de fire regionene i fylket, og gikk over to dager. Det gikk mye ressurser med til planlegging og gjennomføring av kursene, men kommunene var svært fornøyd med Fylkesmannens initiativ, gjennomføringen av og innholdet på kurset. Totalt 500 folkevalgte og 75 administrativt ansatte fra kommunene deltok. Fylkesmannen tildelte 2,5 millioner kroner av skjønnsmidlene for 2011 til kommunene slik at de kunne kompensere de folkevalgte for tap av arbeidsinntekt som de ble påført ved å delta på kurset. I tillegg ble det gitt tilskudd for overnatting og konferansedeltagelse. Planlegging og gjennomføring av kursene ble gjort i samarbeid med rådmannsutvalget, de fire regionrådene og KS. Det ble nedsatt en programkomité med deltagelse fra KS, kommunene og kommunerevisjonen. Programmet innenfor kommuneøkonomi bestod av temaene sentrale begreper i kommuneøkonomien, økonomisk status og utvikling i Troms de siste år, kommunelovens økonomibestemmelser, premisser for god økonomistyring, KOSTRA, inntektssystemet og kommunens planstrategi og planarbeid. Det var foredragsholdere fra KS, kommunene, kommunerevisjonen i tillegg til Fylkesmannen. Innenfor kommunal rett var temaene saksbehandlingsregler i folkevalgte organ, habilitet,

lovlighetskontroll og krav til begrunnelse i vedtak som treffes i folkevalgte organ.

Den økonomiske situasjonen er vanskelig for mange av kommunene i Troms . Mange sliter med svake driftsresultat, høy lånegjeld, anstrengt likviditet og lite økonomisk handlefrihet. Fylkesmannen frykter at flere kommuner står i fare for å opparbeide driftsunderskudd. Ved utgangen av 2011 var det 5 kommuner fra Troms i ROBEK. Dette er kommunene Torsken, Nordreisa, Skjervøy, Lyngen og Karlsøy. De to førstnevnte har vært i ROBEK i lang tid.

Ved fylkesvis sammenligning av sentrale økonomiske nøkkeltall i KOSTRA har Troms fylke i gjennomsnitt over flere år ligget på landstoppen når det gjelder netto lånegjeld (i % av brutto driftsinntekter) og på bunn med hensyn til likviditet og disposisjonsfond. 19 av 25 kommuner i Troms har en netto lånegjeld som ligger over landsgjennomsnittet, og lånegjelden har økt det siste året i 17 kommuner. Dette gjør at kommunene er sårbare overfor renteøkninger. Videre er mange kommuner avhengige av høye driftskreditter for kunne innfri løpende forpliktelser, som også bidrar til økte renteutgifter.

De økonomiske utfordringene henger i mange tilfeller nøye sammen med vedvarende nedgang i folketallet og store endringer i demografi, med færre skolebarn og yrkesaktive, og flere pensjonister. Dette gjør at mange Troms-kommuner har problemer med å tilpasse driften til inntektsnivået og justere ressursbruken i takt med endringene i befolkningen.

Det var ved inngangen til 4. kvartal 2011 158 269 innbyggere i Troms, en vekst på 715 innbyggere fra 1. januar 2010. Det er først og fremst Tromsø by som vokser. For Troms u/ Tromsø var veksten på 115 innbyggere. 12 kommuner har hatt vekst i folketallet i 2011.

Fylkesmannen som sektor- og samordningsmyndighet, rettsikkerhetsinstans og initiativtaker

Våre rolle som sektormyndighet og rettsikkerhetsinstans utfordres i økende grad. Dette kan f.eks beskrives med vår rolle som sektormyndighet etter opplæringsloven. Den demografiske og økonomiske utvikling i Troms-kommunene gir økte utfordringer i vår oppgave som tilsyns- og rettsikkerhetsmyndighet. Fylkesmannen registrerer at flere kommuner har utfordringer med synkende elevtall i grunnskolen, ofte kombinert med økende behov for tjenester på andre områder. I en slik situasjon er det nærliggende å vurdere sammenslåing av skoler som et økonomisk virkemiddel. Få innsparingstiltak skaper større engasjement blant innbyggerne enn hvis den lokale skolen står i fare for å bli lagt ned. Fylkesmannen har veiledet kommunene om hvor viktig det er med gode prosesser for å få et godt resultat. Da blir både tidsaspektet og måten saksbehandlingen foregår på viktig. Skolestruktur må tuftes på langsiktige strategier og forutsigbarhet. Skolenedleggelse som en del av en travel budsjettprosess gjennom hektiske høstmåneder bidrar ikke til dette. I kjølvannet av en skolenedleggelse oppstår ofte store utfordringer med skoleskysst som det også må finnes gode løsninger på. For mange elever blir konsekvensene av skolesammenslåing lang transport, uforholdsmessig lang for mange. Dette virker uten tvil inn på både læringsmotivasjonen og læringsmiljøet. I møter med kommunene har vi pekt på hvor viktig det er aktivt å bruke kommuneplanens plandel, samfunnsdel og strategidel for å gi både innbyggere, politikere, kommuneadministrasjon nødvendig tid til å planlegge og gi mulighet til å komme med konstruktive innspill i saken. Fylkesmannen møter problemet i neste omgang i tilsyn, eller ved å måtte gjøre en krevende avveining mellom hensyn til ansvarlig økonomistyring og krav til et forsvarlig tilbud på opplæringssektoren, enten det gjelder kvalitet i undervisningen eller skoleskysst. Skoleskysst og skolenedleggelser er stadig oftere på dagsorden. Et trekk i denne utviklinga er at kommuner reduserer antall skoler og skolebudsjett, med den følge av Fylkeskommunens budsjett for skoleskysst øker.

På tilsynsområdet ser vi små muligheter for samordning ut over det vi allerede har gjennomført. Det har forøvrig vært lite "etterspørsel" etter å benytte KL Kap. 10A for samordning av statlig tilsyn.

Året 2011 var også spesielt i Troms ved at bare 4 av fylkets ordførere fikk gjenvalg. 21 nye ordførere er i seg selv både en fornying og en utfordring. Samtidig ser vi en tendens til hyppige utskiftninger blant rådmenn i fylket. Fylkesmannen fikk svært gode tilbakemeldinger på vårt omfattende opplæringsprogram for nye folkevalgte i fylket. Erfaringen er at dette var en god investering, som vi håper også vi gi seg utslag i godt lokalt sjølstyrer med økt kompetanse i kommunene.

Rovdyrsituasjonen i Troms viser tegn til reduserte tap, selvom Fylkesmannen registrerer at deler av fylket sliter med tap og redusert optimisme i småfe-næringa. Mattilsynets varsel om evt. beitenekt overfor sauebønder i Troms bidro ikke i riktig retning her. Det er bl.a. forventning til at en revisjon av erstatningsordninga for tap av bufe til rovdyr blir en forbedring jf. det vi har idag.

Utfordringene for svensk-norsk reindrift må også nevnes som et område som representerer store utfordringer. Den uavklarte situasjonen som følge av manglende ratifisering av ny svensk-norsk reinbeitekonvensjon oppfattes av

mange som en uavklart grensetvist mellom Norge og Sverige. Fylkesmannen har et uklart grunnlag for å behandle tvistesaker som følge av svensk reindrift på norsk område, og etterlyser derfor en avklaring av dette på nasjonalt nivå.

Vår initiativ-rolle har gitt oss verdifulle og positive erfaringer på flere områder. I første rekke vil vi da peke på våre erfaringer med tverrfaglig jobbing med satsing på barn- og unge, med utgangspunkt i FN's barnekonvensjon. Denne og øvrig innsats med sterkt fokus på tverrfaglig jobbing internt, bl.a. innen plan og beredskap, har vist oss at embetet som organisasjon har et potensial for å ta ut en merverdi basert på det faglige mangfold som embetet representerer. Vårt prosjekt Sjumilssteget for barn og unges beste, er et eksempel på nettopp det.

De tragiske hendelsene i Oslo og på Utøya har preget Fylkesmannens arbeid i andre halvår, også i Troms. Fylkesmannen kom raskt i kontakt med kommunene, allerede fredagskvelden den 22. juli, og har etter den tid hatt en tett dialog, særlig med de mest berørte kommunene. Troms mistet 4 av sine ungdommer på Utøya. Vi har også etablert god kontakt med Lokalstyret på Svalbard i denne forbindelse. Forut for dette hadde embetet etablert god kontakt med barn- og unge-miljøer i Troms gjennom vårt prosjekt Sjumilssteget. Vi har hatt svært god nytte av nettopp det i vår oppgave med oppfølging av Utøya-ungdommene. De politiske ungdomsorganisasjonene i Troms deltok aktivt i planlegging og gjennomføring av den tredje Sjumilsstegkonferansen, hvor en markering av Utøya-tragedien også inngikk i programmet. Fylkesmannen har forøvrig hatt tett kontakt med AUF, Troms arbeiderparti og kommunene i Troms gjennom hele høsten, og har fått gode tilbakemeldinger på det arbeid som er gjort.

1.2 Ressursbruk og andre økonomiske forhold

Om driften av embetet

Antall journalposter inn/ut var: 35688

Fylkesmannen i Troms var i 2011 organisert med 6 fagavdelinger og 2 stabsenheter.

Lenke til organisasjonskart:

<http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=3882>

Ledergruppen

Ledergruppen består for tiden av 8 personer, hvorav 4 er kvinner

Medarbeiderne

Våre medarbeidere har høy faglig kompetanse sammensatt av høyere utdanning fra universitet og/eller høyskole, samt solid praktisk erfaring. I embetet finnes en rekke ulike fagfelt og spisskompetanser. Til tross for et relativt stramt budsjett har våre ansatte gjennom sin innsats overholdt krav til saksbehandlingstider og øvrige leveringsfrister i 2011.

I 2011 hadde vi 119 ansatte i hel- og delstillinger, herav 57 % kvinner. Sykefraværet var 5,4 %. Turnover i faste stillinger var 6,7 %.

Fylkesmannen i Troms er IA-bedrift og vi har i 2011 hatt to praksiskandidater på arbeidstrening hos oss. Dette har fungert forholdsvis bra, men vi hadde ikke mulighet for å tilby kandidatene vikariat eller fast stilling hos oss.

Embetet tok inn IT-lærling 1. september 2010. Han er ferdig hos Fylkesmannen i Troms den 1.10.2012. Vi er i dialog med Troms fylkeskommune, og har meldt inn at vi er interessert i å ha en kontrofaglærling i administrasjonsstaben fra 1.8.2012.

Ved utlysning av faste stillinger og engasjementer har vi hatt tilstrekkelig og godt kvalifiserte søkere i søkermassen.

Organisasjonsutvikling og arbeidsmiljø

2011 har vært et år preget av innsats og omtanke for å utvikle organisasjonen videre, vi kan nevne:

- vernerunde hos den enkelte ansatte i hver avdeling/stab
- personalseminarer

Regnskap 2011

INNTEKTER

Bevilgning FAD	55 620 000
Div. komp. FAD	1 856 790
	128 051
Div. inntekter	4 244 935

UTGIFTER

Lønn og godtgjørelser	47 619 025
Husleie/bygningsdrifter	10 540 252
Andre driftskostnader	9 616 018

SUM 65 187 727

Årsresultat 2011, beregnet kr 1 833 829.

Det er avsatt for videreføring av et prosjekt i 2011 kr 303 095.

Miljøtiltak

FM Troms ble sertifisert som miljøfyrtårn i 2008. Vi ble resertifisert høsten 2011. Vi etablerte eget møterom for toveis lyd/bilde kommunikasjon høsten 2009. 17(av 25) kommuner i Troms har eget studio for toveis lyd/bilde.

Gjennom å utnytte teknologien til elektroniske møter, vil vi redusere reiseaktiviteten og dermed spare miljøet. Videre er vi bevisste på bruk av papir, og hadde i 2011 mål om reduksjon av papirbruken med 25 %. Dette målet klarte vi ikke, men vi foretar målinger og har tro på at påminnelse om mindre papirbruk gir en bevissthet hos den enkelte ansatte. Vi har også gitt eksempler på hvordan den enkelte kan ta færre utskrifter.

Innkjøp

Siden vi startet med å utarbeide et risikostyringsdokument i 2011 så vi også behovet for bedre rutiner på dette med innkjøp. Vi begynte som smått med dette arbeidet i 2011. Vi skal videreutvikle formålstjenelige rutiner og støttesystemer i egen organisasjon for å hindre brudd på regeverket og ivareta kravet til effektiv ressursbruk. Vi har en egen innkjøpskoordinator.

Departement	Kap1510	Fagdep
Miljøverndepartementet	kr 8 997 031,36	kr 4 596 703,96
Landbruks- og matdepartementet	kr 7 877 851,92	kr 0,00
Kunnskapsdepartementet	kr 4 198 732,13	kr 6 634 851,41
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	kr 1 963 672,78	kr 648 029,74
Justis- og politidepartementet	kr 2 646 030,72	kr 255 252,39
Kommunal- og regionaldepartementet	kr 2 499 079,97	kr 0,00
Arbeidsdepartementet	kr 297 305,91	kr 730 181,04
Helse- og omsorgsdepartementet	kr 9 668 444,48	kr 2 826 598,37
Andre	kr 25 381 742,85	kr 0,00
Sum:	kr 63 529 892,12	kr 15 691 616,91

1.3 Risikostyring

Risikostyring

Et oppnevnt utvalg hos Fylkesmannen i Troms startet mot slutten av 2010 arbeidet med å utarbeide et

risikostyringsdokument for embetet. Dette på bakgrunn av at Riksrevisjonen hadde gitt oss tilbakemelding om at vi manglet et slikt dokument. Arbeidet ble ferdigstilt i november 2011, og miljøvern avdelingen skal nå prøve ut om systemet fungerer etter sin hensikt. Dersom systemet fungerer vil vi iverksette dette for hele embetet.

Vi ønsker å ha et dynamisk dokument som blir brukt.

1.4 Helhetlig og strategisk ledelse

Lederutvikling har stått på programmet i flere omganger i løpet av året. Erfaringene og konklusjonene i programmet FM 2010 var utgangspunkt for videre utvikling og arbeid i ledergruppa. Lederprogrammet i 2010 hadde som konklusjon at man skulle arbeide videre med:

- En mer helhetlig og strategisk ledelse
- Organisasjonsutvikling og lokaler
- Styringsdokumenter for risikostyring, delegeringsreglement, lønns- og personalpolitikk og strategisk plan.

Dette er fulgt opp gjennom ulike aktiviteter og prosesser slik:

Ledergruppa har arbeidet helhetlig og strategisk med ledelse som tema i 3 omganger over tilsammen 6-7 dager. Strategi og organisasjonsutvikling var tema for et 3 dagers seminar i juni. Arbeid med revisjon av strategisk plan ble satt i gang gjennom en bred prosess som involverte hele embetet i mars. Ny, revidert strategiplan ble presentert i personalmøte den 5. desember. Oppgavebredden i embetet er i seg selv et argument for at embetet mer enn noen gang er utfordret på strategisk planlegging, og helhetlig tenking i oppgaveutførelsen, enten det gjelder veiledning eller tilsyn. Embetets **visjon** er som et resultat av dette revidert gjennom arbeidet med ny strategiplan og har nå fått følgende ordlyd:

Fylkesmannen - for helhet og trygghet, med kunnskap, klokskap og rettssikkerhet.

Gjennom en slik formulering mener vi å uttrykke et sterkt fokus på tverrfaglig og helhetlig tenkning, på utnyttelse av handlingsrom og fornuftlig skjønnsutøvelse i saksbehandlingen.

Aktiviteter som følge av samhandlingsreformen, ny helse- og omsorgslov, vergemålsreformen og innfasing av områdestyrekontorene for reindrift har pågått gjennom høsten, i tett dialog med tjenestemannsorganisasjonene. Som følge av dette har det også blitt nødvendig å utrede muligheter for ombygging av eksisterende lokaler, for å ta høyde for økt behov for kontorer som følge av nye oppgaver og flere ansatte. Det er gjennomført arbeid med utredning av funksjonsprogram og romprogram i samarbeid med Entra. Utredningen forelå i september, og gir grunnlag for eventuell ombygging som tar høyde for økt utnyttelse av eksisterende lokaler. Programmet og skisser for ombygging er presentert for FAD.

Fylkesmannen holder årlige samarbeidsmøter med ledelsen hos Fylkesmannen i Nordland og Finnmark. FM Troms var vertskap for årets møte som ble gjennomført over to dager i oktober. Tema for møtet var: Erfaringsutveksling med forberedelser til samhandlingsreformen, ny helse- og omsorgslov, vergemålsreformen, og integrering av reindriftskontorene. I tillegg drøftet man tema som risikostyring, rovviltforvaltning og strategisk planlegging.

Embetet tok inn IT-lærling 1. september 2010. Han er ferdig hos Fylkesmannen i Troms den 1.10.2012. Vi er i dialog med Troms fylkeskommune, og har meldt inn at vi er interessert i å ha en kontrofaglærling i administrasjonsstaben fra 1.8.2012.

1.5 Andre forhold

Prosjektrapport: SJUMILSSTEGET for barn og unges beste

ÅRSRAPPORT FOR 2011

Resultater - fase III

Sjumilssteget har vært driftet ihht. prosjektplan fase III. Denne planen har vært styrende for arbeidet hele arbeidsåret med ulike tilpasninger gjort av prosjektgruppen.

I det følgende vil mål, tiltak og andre aktiviteter bli gjennomgått i forhold til strukturen i planen som var satt opp for 2011.

1. Mål

I planens pkt. 2 er det formulert ulike mål

Videre finansiering av Sjumilssteget i prosjektperioden

Arbeidet har vært basert på interne midler i embetet, men i løpet av året har Fylkesmannen, etter søknad, fått tilsagn om tilskudd til arbeidet fra Helsedirektoratet, Arbeids- og Velferdsdirektoratet, Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet og fra Bygdeutviklingsfondet i Troms.

Sjumilsstegsarbeidet skal bli selv bærende i kommunene og i fylkesmannens organisasjon

I 2011 har 24 av kommunene, samt Longyearbyen lokalstyre, oppnevnt en egen Sjumilsstegskoordinator. Internt har Fylkesmannens ledermøte besluttet å forlenge Sjumilsstegsprosjektet til 1.7.12. Etter denne dato skal Sjumilsstegsarbeidet legges inn i linjeorganisasjonen.

Prosjektgruppen har i 2011 diskutert muligheten for å søke Leonardomidler (EU-midler) til videre presentasjon av Sjumilssteget internasjonalt. Det er ikke besluttet noe rundt dette spørsmålet.

Selvhjelpspakker, basert på metodikken i Sjumilssteget, skal utvikles både for bruk i kommuner og hos fylkesmenn

Fylkesmannen har invitert 7 av kommunekoordinatorene til å delta i dette. Første møte i denne gruppen ble avholdt 1.- 2.september på Malangen Brygger. Arbeidet tar i første omgang sikte på å utarbeide nye kontrollspørsmål i forbindelse med ny kommuneanalyse i Tromskommunene i 2012.

Sjumilssteget skal – i samråd med departement og direktorater, spres til andre fylker og kommuner i landet.

Det er avholdt møter med 4 fylkesmannsembeter i 2011; Nordland, Buskerud, Vest-Agder og Sogn- og Fjordane. I forbindelse med satsingen i Nordland "Vårres unga – vårres fremtid", basert på Sjumilsstegsmetodikken i 2 regioner, er det avholdt møte med regionene, herunder også et særlig møte med Region Indre Salten. Sjumilssteget har vært presentert i ulike konferanser som er arrangert av andre fylkesmenn. Gjennom et samarbeid med Universitetet i Tromsø, er Sjumilssteget i tillegg presentert av fylkesmannen selv for forskingssamarbeidet "Euro-Arctic Conference on the Legal systems" ved Universitetet i Tromsø. Her deltok forskere fra flere land, herunder også fra Russland.

Ca 2200 personer i 2011 deltatt på ulike kurs, konferanser og møter der Sjumilssteget har vært hoved- eller deltema.

Utenom egne arrangementer, har Sjumilssteget vært presentert på følgende konferanser:

1. Barns rett til beskyttelse, Trondheim 3.-4.3.2011 - posterpresentasjon
2. Sammen for barn og unge, Tromsø 22.03.2011 - plenumsinnlegg
3. Fra små skritt til Sjumilssteg, Stiklestad – 06.-07.2011 - plenumsinnlegg
4. Nordisk tilsynskonferanse – plenumsinnlegg, sesjonsinnlegg, posterpresentasjon 26.05.2011
5. Møte forebyggende gruppe/Regionråd i Nordland – Bodø 16.06.2011 – plenumsinnlegg
6. Fylkeskurs for ansatte i kommune og Bufetat – Sogndal 21.09.2011 - plenumsinnlegg Møte Tromsø AUF, 22.10.2011 - plenumsinnlegg
7. Rehab-uka i Finnmark – Alta 24.10.2011 - plenumsinnlegg
8. Inn På TUNET –konferanse 01.-02.11.2011 - plenumsinnlegg

Dialog og kompetanseheving med politikere og fagfolk i Tromskommunene skal fortsette.

Sjumilssteget har vært presentert i ulike sammenhenger for både politisk miljø og for fagfolk i 2011. Dette har vært gjort gjennom Regionrådsmøter, med tverretatlige kurs i flere kommuner og gjennom Sjumilsstegskonferansen 2011.

Det skal bygges nye nettverk for å sikre utvikling av tverrfaglig og tverretatlig innsats.

Fylkesmannen har i 2011 hatt særlig kontakt med Regionsentret mot vold og traumatisk stress (RVTS Nord), RKBU (Regionalt kompetansesenter for barn og unge – psykisk helse og barnevern).

2. Tiltak

2.1. Generelle tiltak

Sjumilssteget har i hele 2011 vært driftet som et prosjekt. Koordinator har hatt daglig ansvar for drift iht. fastsatt plan. Prosjektgruppen har i 2011 hatt 6 møter.

Etter massakren på Utøya, har arbeidet i Sjumilssteget i sterkere grad enn planlagt, involvert barn og unge. Det ble i månedsskiftet august/september besluttet at Sjumilsstegskonferansen 2011 skulle ha et "Etter Utøya-fokus". I den forbindelse ble det satt ned en plangruppe for konferansen, bestående av koordinator og 6 representanter for ungdomspartiene i fylket. Ungdomspartiene ble i den sammenheng utfordret til å utarbeide et sett med "teser" som uttrykk for deres meninger om hva som må vektlegges fremover i barne- og ungdomspolitikken.

Det er etter VP 2011 for avdelingene Helse-, Utdanning og Justis- og sosial, satt ned to samarbeidsgrupper som skal ta for seg hvordan avdelingene best kan samordne sin innsats.

Embetet har arbeidet på tvers av avdelingene gjennom arbeid med rus- og psykiatrimidler, samt arbeid rundt barnefattigdom og boligsosialt. Sjumilssteget og styrking av kommunens tverrfaglige forebyggende arbeid for barn og unge har stått sentralt i Fylkesmannens forvaltning av tilskuddsmidler fra Opptrappingsplan for rusfeltet.

Deler av Sjumilsstegets prosjektgruppe deltok også på en studiereise sammen med fylkesmannen til London 19.-22.02.11 for å hente impulser til videre arbeid. Ideer til mulige tiltak her hjemme er senere diskutert i prosjektgruppen og formidlet til fagmiljøer lokalt.

2.1.1. Planlagte tiltak rettet mot kommunene

Regionale møter med relevante tema – evt- samordnet med "dialogmøtene" som embetets helseavdeling har etablert

Det planlagte opplegget for "dialogmøter" i 2011 ble ikke gjennomført pga. langtidssykemelding hos ansvarlige for opplegget.

Møter med kommuner basert på nett eller telematikk

Det har vært gjennomført enkelte telefonmøter, både med kommuner og med Barneombudet. Her er det et vesentlig potensiale som til nå ikke er utnyttet.

Innarbeiding av Sjumilssteget i "kommunebildet"

"Kommunebildet" er en presentasjon av en kommunes tjenester og utfordringer basert på tall og kunnskap Fylkesmannen forøvrig har om en aktuell kommune. Kommunebildet lages i forkant av et kommunebesøk og danner grunnlag for diskusjon mellom kommunen og fylkesmannen om status og evt. særlige behov for tiltak. Det er i perioden produsert to kommunebilder i Troms (Kvænangen og Nordreisa) der data knyttet til Sjumilssteget inngår. Kommunebildet er produsert av en internt sammensatt gruppe ledet av vår fagavdeling for Areal- klima og samfunnsikkerhet.

Implementering av Sjumilssteget i det kommunale plansystemet

Sjumilsstegets "aksje" i det kommunale plansystemet handler om bl.a. om barns og unges medvirkning i planarbeid, samt om innarbeiding av strategiske planer for barn og unge iht. plan og bygningsloven. I forbindelse med arbeidet med kommunal planstrategi gir Fylkesmannen en anbefaling til alle kommunene om å vurdere hvordan arbeidet med sjumilssteget skal forankres og videreføres i planleggingen for kommende fireårsperiode.

Sjumilssteget har presentert dette temaet i flere sammenhenger, herunder i møtet med alle Sjumilsstegskoordinatorene 27.04.11, for gruppen som arbeider med selvhjelpspakken og kontrollspørsmål

02.09.11 og for Sjumilsstegskonferansen 2011. Det legges opp til et arrangement i 2012 der koordinatorene og planleggere i kommunene skal møtes og arbeide med mulighetene for å innarbeide strategisk plan knyttet til barn og unge i hver kommune. Det er også laget en film i 2011 som fokuserer på "Barnetrakk" ved en barneskole i Tromsø kommune. Filmen ligger på Sjumilsstegets hjemmeside.

Fylkeskurs med tema "Den vanskelige samtalen"

Kurset, som ble avviklet 05.05.11, hadde i alt 430 påmeldte deltakere. Praktisk arrangør var RKBU (Regionalt Kompetansesenter for Barn og Unge).

Presentasjon av og utvikling av ny kunnskapsbasert metodikk knyttet til dialog med barn og foreldre

Sjumilssteget har i 2011, som i 2010, fortsatt satsingen på viktigheten av å utvikle kommunale tverrfaglige/tverretatlige møtesystemer gjennom presentasjon av Lenvik kommunes tverretatlige møtesystem. Erfaringer fra deltakere, herunder foreldrene til barna, er oppsummert i evalueringsrapporter som er utarbeidet i Lenvik kommune.

Det er også laget særlige temabaserte kurs for mindre kommuner der metodiske tilnærminger belyses sammen med regelverksopplæring, herunder også knyttet til taushets- og opplysningsplikt. Det er her lagt særlig vekt på viktigheten av at kommunalt personell arbeider med mulighetene for å respondere på egen "magefølelse" når de står overfor barn i f.eks. helsestasjon eller barnehage, som motvekt til å vente til barnet har utviklet signifikante problemer. Slagordet som er benyttet er "Å ta tak i undringene før de blir et problem". Fylkesmannen har løpende presentert nye metoder for kommunene gjennom Sjumilsstegets hjemmeside og ved å vise til muligheter for opplæring gjennom RKBU (DUÅ - De Utrolige Årene og andre modeller dette sentret tilbyr).

Tilrettelagte møter og kurs rettet mot enkeltkommuner med særlig behov for å utvikle sitt tverrfaglige samarbeid.

Det har i 2011 vært avholdt kurs i følgende kommuner:

- Lavangen, Salangen, Gratangen (Tennevoll 14.01.11)
- Målselv (Moen 18.02.11)
- Skånland/Evenes (Evenskjer 25.03.11)
- Berg, Tranøy, Torsken (Finnsnes 08.04.11)
- Tranøy (Vangsvik 01.06.11)
- Gratangen (Årstein 03.06.11)
- Bjarkøy (07.09.11)

Tema har vært regelverk for tverretatlig samarbeid, samt presentasjon av og praktisk øvelse i gjennomføring av et tverrfaglig møte (rollespill).

Sjumilssteget skal fokuseres i kommune- og regionrådsmøter og med KS

Det vises til pkt. 1.1. Det har ikke vært egne møter mellom Sjumilsstegsprosjektet og KS lokalt om satsingen i 2011, men ansatte ved KS i Troms har deltatt på Sjumilsstegskonferansen 2011. Sjumilsstegskoordinator har hatt kontakt med KS sitt sentrale prosjekt "Sammen for barn og unge" og prosjektleder for dette prosjektet som ble avviklet i 2011.

Det har vært avholdt et møte med Troms fylkeskommune ang. muligheter for samarbeid med utgangspunkt i folkehelsearbeidet.

Sjumilssteget har hatt tett kontakt med Gaivuona/Kåfjord kommune både i møter, epost- og telefonkontakt. Kommunen var også i 2011 nominert til prisen "Årets barne- og ungdomskommune" og Fylkesmannen ga i den forbindelse en uttalelse, på bakgrunn av en henvendelse fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Kommunen ble under årets Barne- og Ungdomskonferanse i Trondheim tildelt prisen som årets barne- og ungdomskommune i Norge. Som ledd i begrunnelsen ble det bl.a. vist til arbeidet kommunen hadde gjort knyttet til Sjumilssteget. Både Fylkesmannsembetet og Sjumilssteget er stolte over å ha en kommune i vårt fylke som på denne måten verdsettes for sitt gode barne- og ungdomsarbeid.

Mobbing i barnehager og skoler skal følges opp

Arbeidet rundt mobbing generelt, herunder psykososialt miljø for elever i skolen har i det vesentlige vært drevet fra Fylkesmannens utdanningsavdeling i form av tilsyn eller råd- og veiledningsarbeid. Utdanningsavdelingen har også vært pådriver for at kommunene skal slutte seg til manifest mot mobbing og lage egne lokale manifest

som er politisk forankret. I tilknytning til dette manifestet har det vært en aksjonsuke som i år har hatt digital mobbing som hovedtema.

Det er gitt skjønnsmidler i 2011 innen rammen for "Sjumilsstegsmidler" til søknader som helt eller delvis er begrunnet i mobbeproblematikken til Balsfjord, Storfjord, Lyngen, Torsken og Dyrøy.

Sjumilssteget har for øvrig tilbudt skoler og barnehager i Troms som arenaer for utprøving av Unicefs påtenkte prosjekt "Rights Respecting schools".

Frafallsproblematikken skal fokuseres i samarbeid med andre samarbeidspartnere

Det har ikke vært spesielle nye initiativ i 2011 knyttet til frafallsproblematikken fra Sjumilsstegets side ut over prosjektskjønnsmidler som er gitt bl.a. til Karlsøy kommune og til et felles frafallsprosjekt for kommunene i Midt-Troms. Temaet ble imidlertid hyppig diskutert med deltakerne fra ungdomspartiene i Troms i plangruppen for Sjumilsstegskonferansen og ble også innarbeidet i ungdomspolitikernes "teser" for utfordringer i ungdomspolitikken.

Arbeid knyttet til vold mot barn skal følges opp

I forbindelse med arbeidet mot vold som rammer barn, har Fylkesmannen promotert en underskriftsaksjon det fylkets ordførere har sluttet seg til et opprop fra Redd Barna og der forpliktet seg til å arbeide med kommunale tiltak som kan forebygge vold mot barn. Det har vært avholdt møte med RVTS og innledet et samarbeid med siktemål å få flere kommuner til å utarbeide handlingsplaner mot vold i nære relasjoner. Sjumilssteget var også involvert i at "vold mot barn" var et hovedtema under årets barnevernlederkonferanse. Det er skrevet en artikkel om vold mot barn i Fylkesmannens helse- og omsorgsmelding. Artikkelen har også vært tatt inn som side 3-artikkel i avisa Nordlys. Det er lagt ut mye stoff om vold mot barn på Sjumilsstegets hjemmeside.

Fylkesmannen har også innledet et samarbeid med Universitetssykehuset (Barneklubben), Universitetet (Juridisk fakultet), Statsadvokatembetet for Troms og Finnmark, samt Barnehuset i Tromsø som i første omgang tar sikte på å avholde en større konferanse om vold mot barn i 2012.

Formidling av kunnskap om barnefattigdom og boligsosialt arbeid

Sjumilssteget har bidratt med å formidle disse arbeidsområdene både i kurs og møter med kommunene, herunder deltok også Sjumilssteget med faglige innspill på konferansen "Sammen for barn og unge". Sjumilssteget har også hatt kontakt med Balsfjord kommune i forbindelse med arbeidet med "Handlingsplan mot barnefattigdom". Barnefattigdom har ut over dette vært en viktig del av innsatsen i Sjumilssteget i Lenvik kommune. Sjumilssteget har også hatt løpende kontakt med Tromsø kommune, som gjennom arbeidet med Familiens Hus også har etablert tiltak knyttet til Barnefattigdom. På arealsiden gis det tilbakemelding på alle nivå av planbehandlingen om muligheten for bruk av §12-7 nr.5 i plan og bygningsloven. Hensikten er å styrke reguleringsplanen som et boligpolitisk styringsverktøy knyttet til fordeling av boliger.

Barnas behov skal følges opp gjennom opptrappingsplanene for rus og psykisk helse

Det har vært et nært samarbeid mellom fagavdelingene (helse/ Justis- og sosial) og Sjumilssteget, der bl.a. mulighetene for å prioritere støtte til kommuner som har et barnefokus, har vært diskutert. Tildelinger som har vært gjort gjennom opptrappingsplanen for rusfeltet har fulgt denne prioriteringen.

Oppfølging av kommuner som er tildelt "Sjumilsstegsmidler"

Det er i 2011, gjennom prosjektskjønnsmidler gitt midler til ulike andre metodiske tilnæringer, herunder til en nyutviklet modell for helhetlig tilnærming for forebyggende helsearbeid for barn og unge (Samsn@kk.Dyrøy), til utvikling av Familiens Hus (Lyngen) til opplæring i kartleggings- og undersøkelsesmetoder "Kvellomodeller". (Harstad/Kvæfjord/Lenvik/ Region Midt-Troms), til opplæring i ART (Agression Replacement Training) (Harstad) og TIBIR (Tidlig innsats for barn i risiko). Det er også gitt midler knyttet til Sjumilssteget til utvikling av nye tiltak i flere kommuner når det gjelder frafall i videregående skole. Det er også gitt midler til Trivselsplan (Skjervøy) og Aktivitetsskelder (Torsken) og til utvikling av forebyggende plan for barn og unge (Ibestad).

Balsfjord har fått midler til å utarbeide tiltak for å avdekke og forebygge vold, mens Tromsø kommune har fått midler til å utvikle tverrfaglige og samordnede tiltak for ungdommer som har samtidige behov for barnevern-, rus-/psykiatri- og helse-/omsorgstjenester.

Sjumilssteget har hatt kontakt med flere av kommunene, i det vesentlige i form av telefonkontakt. Det ble i 2011 planlagt besøk i Ibestad og Harstad. Disse vil bli fulgt opp i 2012.

Et tettere samarbeid med pilotkommunen Lenvik

Det har i 2011 vært et nært samarbeid med pilotkommunen. Kommunens prosjektleder har hatt kontordager på Sjumilsstegskontoret hos Fylkesmannen og også deltatt i formidling av Sjumilsstegsrettet arbeid i Tromskommunene, så vel som i møter og kurs med kommuner fra andre fylker. Prosjektleder i Lenvik deltok også på presentasjon av Sjumilssteget hos Fylkesmannen og på kommunekurs i Sogn- og fjordane. Koordinator har deltatt løpende på kommunens egne prosjektgruppemøter.. Lenvik har også formidlet Sjumilsstegsarbeidet på årets Barne- og Ungdomskonferansen i Trondheim. Prosjektleder i Lenvik har deltatt i planleggingen i deler av årets Sjumilsstegskonferanse og har også bistått med håndtering av krisemidler som ble avsatt til dekning av deler av konferanseutgiftene. Lenvik har som pilotkommune arbeidet med fag- og organisasjonsutvikling på mange felt og Fylkesmannen har aktivt brukt Lenviks erfaringer og også vist til denne kommunen når det har kommet ulike henvendelser om hvordan en kommune kan innrette seg i et bredt tverretatlig og tverrfaglig perspektiv.

Sjumilsstegskonferansen 2011

Konferansen ble avviklet 29. og 30.11.11 med nesten 190 påmeldte deltakere. Deltakerne representerte et vidt felt – ungdom, kommunepolitikere og administratorer og fagfolk på ulike arenaer. I programkomiteen satt ungdomspolitikere fra AUF, Unge Høyre og Senterungdommen. På kvelden 1.dag arrangerte UKM en konsert der det også var lagt inn ei minnemarkering for de av ungdommene fra Troms og Svalbard som mistet livet på Utøya.

Quest-back-evalueringen som er gjennomført etter konferansen viser svært høye score på både gjennomføring, utbytte og for flere av foredragsholderne. Det er her særlig grunn til å fremheve innsatsen til ungdomspolitikere som bl.a. gjennom sine ungdomstester ga sterke signaler om ungdoms krav til en ny politikk for barn og unge. Sjumilsstegskonferansen synes å ha etablert seg som fylkets fremste møtested for bred tverrfaglig og tverretatlig innsats. På spørsmål om deltakerne ønsker at fylkesmannen skal arrangere flere slike konferanser fremover, er det kommet svar fra 118 personer. 96% av disse svarer ja, 4% svarer "vet ikke".

Innlegg på konferanser andre fagavdelinger i embetet har arrangert

Sjumilssteget har vært tema i fagavdelingsmøter internt. Metodikken og arbeidet har vært presentert i ulike sammenhenger der avdelingene har hatt møter og kurs ute i fylket. Under barnevernlederkonferansen ble det holdt innledninger om barnevernets særlige ansvar for å initiere forebyggende arbeid og om erfaringene fra det tverretatlige arbeidet i pilotkommunen.

Det ble også holdt et innlegg på Inn På Tunet-konferansen, som ble avviklet som et samarbeid mellom fylkesmennene i Finnmark og Troms. Sjumilssteget er også presentert i en av årets to turnuskandidatkonferanser.

Oppfølging av kommunekoordinatorne

24 av fylkets 25 kommuner, samt Longyearbyen lokalstyre, oppnevnte rundt årsskiftet 2010/2011 hver sin koordinator for Sjumilssteget, på oppfordring fra Fylkesmannen.. Formålet med dette var å etablere et særlig kontaktpunkt i det tverrfaglige arbeidet i de kommunale tjenestene for å sikre to-veis kommunikasjon mellom kommuner og Fylkesmannen.

Det ble arrangert en konferanse 27.04.11 for alle koordinatorne der det ble gitt faglige innspill fra 5 av 6 fagavdelinger i embetet. Alle innledninger og referat fra konferansen er sendt ut til kommunene. Det ble høsten 2011 gjort et utplukk av 7 av koordinatorne til å utgjøre en særlig gruppe med oppgave å arbeide med å utvikle kontrollspørsmål for ny kommuneanalyse i 2012 og med å utvikle selvhjelpspakken for Sjumilsstegsarbeid i kommuner og hos fylkesmenn. Arbeidsgruppen fikk et utarbeidet mandat for dette arbeidet. Møtet i denne gruppen ble avholdt 01.-02.09 på Malangen Brygger. Materialet fra denne samlingen, med senere innspill pr. telefon og epost skal bearbeides i 2012.

Koordinatorne er holdt løpende orientert fra Fylkesmannen om ulikt arbeid knyttet til Sjumilssteget. Det er kommet mange innspill tilbake som har hatt betydning for Sjumilsstegets arbeid, herunder har mange tema på møter og konferanser kommet til ut fra lokale initiativ.

Møte med Longyearbyen lokalstyre

Det har ikke vært arrangert et særlig møte med Longyearbyen lokalstyre i 2011. Det var planlagt et møte sammen med Barneombudet i januar/februar 2011, men dette måtte av ulike grunner, gå ut. Fylkesmannens Helseavdeling reiste imidlertid til Svalbard og hadde i den forbindelse både møter med lokalstyret og Sysselmannen, i tillegg til at det ble gjennomført et tilsyn med Longyearbyen sykehus. Under møtet med Longyearbyen ble forebyggende og tverretatlig arbeid fokusert og det ble avtalt at det kunne sendes inn en søknad om midler knyttet til psykisk helse.

Søknaden som kom etter dette møtet var i det vesentlig fokusert på tidlig innsats for barn og unge.

Planlegging av ny analyserunde i 2012

Det er lagt opp til gjennomføring av en ny kommuneanalyse i 2012. Dette har vært drøftet internt i prosjektgruppen og er omhandlet i et strateginotat som er behandlet i Fylkesmannens ledermøte.

Nye artikler inn i opplegget

Opplegg og detaljer for dette er drøftet med kommunekoordinatorerne og det er enighet om å supplere den tidligere analysen med i alt 4 nye artikler. De opprinnelige 8 + 3 av de nye artiklene brukes nå av Fylkesmannen i Nordland i forbindelse med analysearbeidet i opplegget rundt "Vårres unga – vårres fremtid". De nye artiklene er:

- art. 26 og 27 om barns rett til trygdeytelser og levestandard
- art. 30 om barn av minoriteters rett til å utøve sin kultur, sin religion og sitt språk
- art. 31 om barns rett til hvile og fritid og til å delta i kulturelt og kunstnerisk liv

Nye kontrollspørsmål

Arbeidet med å utvikle nye kontrollspørsmål både for tidligere og nye artikler, ble startet gjennom opplegget med de 7 koordinatorene på Malangen Brygger. Når det gjelder kontrollspørsmål til artikkel 30, har vi i 2011 hatt innledende kontakt med en av de juridiske konsulentene i Sametingsadministrasjonen med tanke på å sikre at viktige sider ved arbeid rundt samiske barn, blir ivaretatt i spørsmålene som vil bli utarbeidet.

3. Aktiviteter rettet mot Departement/direktorater/Helsetilsynet

08.02.2011 ble det sendt en likelydende søknad til 4 departementer; BLD, HOD, KD og AD om midler til videreutvikling av Sjumilssteget. I løpet av året fikk vi svar fra BLD, Helsedirektoratet (Hdir) og Arbeids- og Velferdsdirektoratet (AVdir) og mottok en samlet støtte på kr. 550.000,-. Vi har også fått et tilsagn i 2011 på støtte fra Bygdeutviklingsfondet i Troms på kr. 105.000,-. Midlene fra BU-fondet er ikke utbetalt i 2011.

Bevilgningene gjorde det mulig å arbeide med spredning av Sjumilssteget til 4 andre fylkes-mannsembeter samt til ulike kurs og konferanser i regi av andre fylkesmenn.

I forbindelse med søknadene er det sendt tilleggsinformasjon gjennom vår kontaktperson i Barne- og ungdomsavdelingen i BLD. Det har også vært telefon og epostkontakt med saksbehandlere i Hdir og AVdir.

Sjumilssteget har i 2011 vært presentert i møter med Stortingets Familie- og kulturkomite (19.01.11) og for FAD-minister Rigmor Aasrud (27.06.11).

Sjumilssteget ble forøvrig presentert både som plenumsinnlegg og sesjonsinnlegg (2) under Helsetilsynets Nordisk tilsynskonferanse i Tromsø 25.-27.05.2011.

Fylkesmannen mener det har styrket innsatsen rundt det tverrfaglige arbeidet at FAD i sitt tildelingsbrev for 2011 tok inn en formulering om at fylkesmannsembetene skal ha fokus på FN's barnekonvensjon.

4. Aktiviteter rettet mot andre fylkesmenn

Det er gjennomført 4 møter/fagdager for andre fylkesmannsembeter;

16.06.11: Fylkesmannen i Nordland (ansatte i ulike avdelinger + regionrådsledere)

12.09.11: Fylkesmannen i Buskerud (embetsledelsen + ledelse og ansatte i fagavdelinger)

13.09.11: Fylkesmannen i Vest-Agder (embetsledelsen + ledelse og ansatte i fagavdelinger)

20.09.11: Fylkesmannen i Sogn- og fjordane (avd.ledere og ansatte i ulike avdelinger).

Det har i tillegg vært kontakt med flere andre fylkesmannsembeter, herunder er det sendt ulikt materiell som er utviklet i Sjumilsstegsarbeidet.

Sjumilssteget ble også presentert på fagsamlinger i 3 fylker; Nord-Trøndelag, Sogn- og fjordane og Finnmark.

5. Aktiviteter rettet mot andre sentrale og lokale organer/aktører

Fylkesmannen har gjennom Sjumilssteget holdt nær kontakt med Barneombudet. Det har vært telefonkonferanse og epostkontakt. Sjumilssteget var guide og praktisk tilrettelegger for barneombud Reidar Hjermand og rådgiver Camilla Kayed 19 – 22.07.11 i forbindelse med gjennomføringen av årets barnefestival under Riddu Riðdufestivalens 20årsjubileum.

6. Aktiviteter rettet mot frivillig sektor og barn som aktører

Det har vært epost og telefonkontakt med Unicef, Redd Barna og Voksne for barn sentralt. Lokalt har Sjumilssteget hatt nær kontakt med Redd Barnas Regionkontor i Tromsø.

På Sjumilsstegskonferansen ble det lagt til rette for "stander" der Redd Barna, Voksne for Barn, Røde Kors, Unicef og FN-sambandet presenterte seg.

Fylkesmannen har hatt mange ulike kontakter med barn og ungdom i 2011. Det har vært kontakt med representanter for Ungdommens fylkesråd og med barn og ungdom i ulike ungdomsråd og Barnas- og ungdommens kommunestyre (BUK). Sjumilssteget har, sammen med Barneombudet, avviklet møter med Riddu Nuorat og Ungdomsrådet i Kåfjord med påfølgende fjelltur til den nye broa i Kåfjorddalen. Sjumilssteget har også deltatt under barnefestivalen på Riddu Riðdu og der bl.a. gjort filmopptak av aktiviteter og møter med barn. Det er ikke redigert film av disse opptakene ved årets utgang.

Vi publiserte i 2011 en film fra det første BUK-møte i Nordreisa. Fylkesmannen deltok i februar 2011 på årets Bry Dæ-forestilling i Balsfjord kommune. Sammen med fylkesmannen deltok også en ungdomsskoleelev som var utplassert i praksisuke i embetet. Det er senere publisert en film fra Bry Dæ på Sjumilsstegets nettsider.

Etter tragedien på Utøya, har det vært massiv kontrakt med ungdomspolitikere i fylket. Det ble opprettet en egen facebookside "Tverrpolitisk gruppe – Sjumilssteget" for ungdom fra ulike ungdomspartier med tanke på jobbinga frem mot Sjumilsstegskonferansen. I forkant av konferansen ble det avholdt 6 arbeidsgruppemøter med representanter fra i alt 4 av partiene.

Sjumilssteget har publisert nyheter på facebookside "Ung i Troms" og ellers formidlet nyheter rundt barns rett til medbestemmelse både på hjemme- og facebookside.

7. Kommunikasjonsrettet arbeid

Sjumilssteget har vært synliggjort flere ganger i NRKs lokalnyheter i 2011, samt i TV2 i forbindelse med reportasje fra Riddu Riðdu 2011. Sjumilssteget har vært fokusert mye i Troms folkeblad med fokus på Lenvik kommunes omfattende arbeid med programmet. Det var også mye fokus på Sjumilssteget i forbindelse med årets tildeling av prisen som "årets barne- og ungdomskommune 2011" til Kåfjord. Dette var særlig tydelig i Framtid i Nord og i Nordlys. Gjennom fokus på barn og vold, har det blitt publisert en side 3-artikkel i avisa Nordlys. Det er skrevet to artikler i helse- og omsorgsmeldinga for Troms som har tilknytning til arbeidet i Sjumilssteget.

Vi har ikke lyktes i å formilde Sjumilssteget gjennom fagtidsskrifter eller i riksaviser. Kommunal Rapport ble kontaktet med tilbud om en presentasjon av hvordan Barnekonvensjonen kunne brukes i kommunal praksis, men har ikke latt høre fra seg i 2011.

Sjumilssteget har blitt presentert i ulike innlegg på Norske Barnevernpedagogers facebookside.

Sjumilssteget er lagt ut på Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets nettside, på Barneombudets nettside og nettsiden til RKBU. Flere frivillige organisasjoner har laget lenke til Sjumilssteget på sine nettsider.

Det er i løpet av året utarbeidet flere nye brosjyrer og en poster i stort format. Alle er laget med utgangspunkt i nettsidens fargevalg, med logo og pictogrammer slik at det skal være gjenkjennelig at dokumentet er knyttet til Sjumilssteget. Brosjyrer, rapporter og planer er gitt ut på alle kurs og konferanser. De er sendt departement og interesserte fylkesmenn og er også spredt til kommunene via Sjumilsstegskoordinatorene.

Løpende viktige nyheter er lagt ut på Fylkesmannens hjemmeside, mens vi i det løpende arbeidet har benyttet Sjumilsstegets hjemmeside www.sjumilssteget.no og facebookside www.facebook.com/sjumilssteget.

På hjemmesiden er det i 2011 publisert i alt 302 artikler og 80 nettlenger. Det ligger her 8 filminnslag, 5 av disse er egenprodusert. 4 nye filmer ble lagt ut i 2011. Det ligger ved utgangen av året flere råopptak fra

Sjumilsstegskonferansene i 2010 og 2011, samt opptak fra åpningen av barnefestivalen på Riddu Riððu. Det er lagt ut YouTube-filmer og lydinnslag knyttet til flere artikler på ulike steg på nettsiden. Tilbakemeldingene som kommer til Sjumilsstegskontoret er svært positive mht. innhold og måten dette presenteres på – også fargevalget virker innbydende. Det er imidlertid grunn til å se nærmere på og evt. endre strukturen i pakt med evt. videre utvikling av Sjumilssteget. Webdesigneren (Iddesign as) opplyser at nettsiden kan gjøres tilgjengelig også for andre fylkesmenn. Dette kan gjøres ved å legge inn et fylkesvalg til åpningsbildet. Dette fordrer imidlertid at andre fylkesmenn som ønsker å delta, selv legger inn stoff fra eget fylke på fylkets egen Sjumilsstegsside.

Facebooksiden har ved årsskiftet 208 abonnenter. Det er publisert 85 nyheter på nettsiden og lagt ut i alt 9 filminnslag. I forbindelse med arbeidet frem mot Sjumilsstegskonferansen, ble det i tillegg opprettet en facebookgruppe for bl.a. ungdomspartiene. Denne siden ble brukt som diskusjonsforum i forbindelse med utarbeiding av ungdomspartiens 19 teser til kommunepolitikere.

En av årsakene til at vi ikke har kommet lengre med kommunikasjonsrettet arbeid, er at embetets kommunikasjonsjef sluttet i mai 2011.

8. Sjumilssteget etter utløpet av prosjektperioden

Fylkesmannens ledermøte besluttet 14.11.11, på bakgrunn av et strategisk notat, at prosjektperioden skal forlenges frem til 1.7.11. Deretter skal Sjumilsstegsarbeidet legges inn i linjeorganisasjonen.

Det vil bli utarbeidet planer for både 1. halvår 2012 og for implementering av arbeidet i de ulike fagavdelingene.

Det er opprettet kontakt med Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet med tanke på et møte i januar om mulighetene for evt. videre spredning av Sjumilssteget i 2012.

Samarbeidskompetanse og medbestemmelse

Prosjekt: Samarbeid og medbestemmelse (oppdragsgivere er FAD og Hovedsammenslutningene) Fylkesmannen i Troms leder regionalt nettverk Nord, dvs. Finnmark/Nordland/Troms, og har som mål å fremme kompetanse og kunnskaper om anvendelse av Hovedavtalen i staten. Prosjektet startet høsten 2007 og avsluttes ved utgangen av 2012. I 2011 ble prosjektets fase 6 gjennomført.

FASE 6 har bestått av

- **Planlegging av konferanse**
- **Gjennomføring av en stor konferanse med 170 deltakere den 8. og 9. november 2011 i Tromsø**
- **Evaluering**

Målgruppa for konferansen var statlige virksomheter i Nord-Norge til Saltfjellet i Sør.

40 % av deltakerne var ledere, personalledere og personalmedarbeidere og 60 % tillitsvalgte.

Målet med konferansen, **Fremtidens arbeidsliv - medarbeiderskap - lederskap - fellesskap**:

- Spre kunnskaper om Hovedavtalens intensjoner om samarbeid og medbestemmelse.
- Skape arena der ledere og tillitsvalgte møtes og utvider sine kunnskaper sammen
- Ta opp dagsaktuelle temaer knyttet til arbeidslivet og statlig sektor
- Utdordre til nytenkning og utvikling av arbeidsmiljø og samarbeid
- Stimulere til samarbeid og medbestemmelse gjennom gode case

Konferansen hadde følgende temaer:

- - Samarbeid og medbestemmelse
- - Utdordringer i lederrollen
- - Kulturbygging og kulturforståelse
- - Mangfold i arbeidslivet, rekruttering av funksjonshemmede og innvandrere
- - Trender i arbeidslivet

Oppsummeringen av de vel 100 evalueringsskjemaene som kom inn viser at det ble trukket fram mange

interessante foredrag og flere svært gode foredragsholdere. Flere mener at det ble litt for tett med foredrag og for liten tid til diskusjon spesielt på første dag. Totalt sett var det gode tilbakemeldinger både når det gjelder innhold, foredragsholdere og gjennomføring.

Nettverksrepresentanter, region Nord: Ethel Seljevold/Fylkesmannen i Troms (nettverksleder), Synnøve Eide/LO stat, Åsa Hellem/YS stat, Olav Sara Nikkinen/Samisk vgs, Ellen Dahl, Utdanningsforbundet, UIT, Rune Braseth, Akademikerne, NAV Bodø, bente Anita Solås, FM Nordland.

Kapittel 2 - Sentrale politiske føringer

2.1 Generelle samordningsoppgaver. Fornyning av offentlig sektor

Fylkesmannen legger stor vekt på å ha god dialog og kontakt med kommunene og KS. Vårt mål er å være et velfungerende bindeledd mellom kommunene og sentrale myndigheter. Vi opplever at kommunene og KS er godt fornøyd med Fylkesmannens tilgjengelighet i så henseende, og at den løpende dialogen fungerer godt. Dette er samtidig et viktig grunnlag for å ha best mulig løpende oversikt over situasjonen i kommunene i Troms. Kommunekunnskap og -kompetanse er først og fremst et resultat av bevisst satsing på god kontakt mellom kommunene og Fylkesmannen. Kommunediialogen er derfor et prioritert område.

Fylkesmannens Januarmøte er kommunediialogens viktigste arena, og samler som regel alle fylkets ordførere og rådmenn, også deltakere fra regional stat og KS. I dette møtet presenteres Fylkesmannens forventninger til kommunene for året, på vegne av Regjeringen. I dette møtet presenteres også kalender for Fylkesmannens ulike tilsyn gjennom året.

Fylkesmannen har også dette året benyttet muligheten til å ta drøfte saker av interkommunal karakter i de 4 regionrådene i fylket. Regionrådene i de 4 Troms-regionene, møtes regelmessig og er et godt egnet forum for samordning og felles drøfting av saker som er av interkommunal interesse. Sjumilssteget, offentlige innkjøp og planområdet er eksempler på saker som Fylkesmannen har tatt opp i regionrådene.

Fylkesmannen holder årlig 1-2 møter pr år der ledere for regional stat inviteres til samråd om aktuelle tema av felles interesse. Tema for siste møte med statsetater i Troms/Tromsø var felles kompetanseutfordringer i et framtidig perspektiv. Tidlig på året holdes det også møte mellom Fylkesmannen og ledelsen i Troms fylkeskommune, hvor man bl a drøfter felles utfordringer og samhandling i saker som kan samordnes.

Samrådsmøte mellom politi, utekontakt, institusjonsledere, Bufetat, Tromsø kommune og Fylkesmannen om barnevernbarn plassert i institusjon i Tromsø ble gjennomført i mars, og viste at denne type samordning er nyttig for alle parter.

Samarbeid og mer samordnet innsats innen barnevernet i Troms har resultert i 6 interkommunale barnevernkontor. Det er Fylkesmannens oppfatning at dette har gitt et bedre barnevern for de som trenger det, tjenestene er blitt bedre og barnevernet har fått økt tillit og legitimitet.

Tilsynserfaringer innen barnevern var det opprinnelige grunnlag for økt og mer samordnet innsats for barn og unge i Troms. Sjumilssteget for barn og unges beste hadde oppstart i 2009, og har gitt Fylkesmannen verdifull erfaring med tverrfaglig og mer samordnet innsats i forvaltningen. Rapport for Sjumilssteget finnes i kap. 1.5.

Et annet og godt eksempel på Fylkesmannens samordningsfunksjon er vår rolle i arbeidet med å få til en best mulig samordnet løsning med oppreisningsordning for tidligere barnevernsbarn. Fylkesmannen har tatt initiativ til samordnet innsats ift denne saken. Arbeidet har skutt fart etter et møte mellom Fylkesmannen, Tromsø kommune, Troms fylkeskommune og KS høsten 2011.

Initiativ til samordnet innsats mellom en rekke statlige etater, fylkeskommunen og 6 kommuner i Nord-Troms i Nordnes-prosjektet ble tatt av Fylkesmannen, og har nå vokst til etablering av Fjellskred Nord-Norge, samt en bred faglig samordning av ansvar og kompetanse i et stort beredskapsprosjekt. Starten på det hele var frykt for et fjellskred i Kåfjord kommune, som hvis det går, kan utløse en naturkatastrofe av nasjonal dimensjon, og som medfører behov for evakuering av 5-6000 mennesker i flere kommuner i Nord-Troms.

For å medvirke til å styrke det lokale folkestyrets legitimitet og fokusere på måloppnåelse i kommunene ble det etter valget avholdt kurs for alle folkevalgte i kommuneøkonomi og kommunal rett. Den økonomiske situasjonen i Troms er svært utfordrende, og Fylkesmannen så et behov for å ha et kursopplegg for alle kommunestyrerepresentanter etter valget. Kommuneøkonomi var ett av satsingsområdene innenfor fornyings- og omstillingsprosjekter i 2011. Kursene ble avholdt regionvis i de fire regionene i fylket, og gikk over to dager. 500 folkevalgte og 75 administrativt ansatte fra kommunene deltok, og det ble brukt skjønnsmidler til å dekke utgiftene ved kurset. Kommunene uttrykte stor tilfredshet med Fylkesmannens initiativ, og vi fikk mange positive tilbakemeldinger. Innenfor kommuneøkonomi var blant annet KOSTRA og kommunelovens økonomibestemmelser tema.

Innenfor kommuneøkonomi har det vært fokus på å følge opp kommuner med økonomisk ubalanse. Viktigheten av å rapportere i KOSTRA og ikke minst ta i bruk KOSTRA-tall i kommunenes planlegging og styring har blitt

lagt stor vekt på av Fylkesmannen.

Lanbruksavdelingen foretar kontroller i henhold til risikovurdert kontrollplan og er i løpet av 2012 ferdig med første runde forvaltningskontroll med kommunene, og har startet på foretakskontrollen i henhold til risiko for avvik.

Universiell utforming, se resultatområde 46.

2.2 Velferd, helse og personlig tjenesteyting

Fylkesmannen i Troms overholdt resultatkravet om at 90 % av sakene etter Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen, med tilhørende forskrifter, skal være behandlet innen tre måneder.

Fylkesmannen/Helsetilsynet i Troms har i 2011 overholdt kravene til saksbehandlingstid i forhold til pasientrettighetsloven og de krav som er lagt til oss fra Statens Helsetilsyn på helseområdet. Når det gjelder vedtak om bruk av tvang for ytelse av somatisk helsehjelp (pasient- og brukerrettighetslovens kap. 4 A) så fattes det nok færre vedtak enn det burde. Dette er bekymringsfullt i forhold til rettsikkerheten til den enkelte pasient.

Fylkesmannen i Troms har samordnet kompetansehevede tiltak med Nav Troms. Sommeren 2011 ble det inngått skriftlig samarbeidsavtale med Nav Troms. Avtalen skriftliggjør langt på vei det samarbeid vi har hatt tidligere, men innebærer også to faste møter på ledernivå pr år. KS er ikke lenger fast involvert i dette samarbeidet, men vil bli invitert etter behov.

Når det gjelder faglige nettverk, er dette særlig på plass i forhold til området økonomisk rådgivning. Erfaringsamlinger knyttet til KVP har også vært arrangert, og her kan det nevnes at de største kommunene (Harstad og Tromsø) har møttes.

Fylkesmannen opplever en god kontakt med lokale Nav-kontor, som vi også får gjennom tilsyn og klagebehandling. Vi oppfatter i økende grad at det fokuseres på kompetanseutvikling knyttet til "kommunale" oppgaver. Som tidligere rapportert, er det vår vurdering av vi må gjennomføre systemrevisjoner for å få mer sikker kunnskap om i hvilken grad regelverket ivaretas. Vårt klare og generelle inntrykk fra erfaringsamlingene, er imidlertid at Nav-kontorene aktivt informerer og motiverer dem som man tror vil ha nytte av kvalifiseringsprogram. Det er svært sjelden at kontorene mottar søknader uten at man først har motivert vedkommende til å ta imot tilbudet. Så langt vi kjenner til, er det heller ingen som får ugyldige avslag på søknader.

Troms fylke kom relativt dårlig ut når det gjelder overgang til arbeid etter fullført kvalifiseringsprogram i 2010. Det var derfor et klart forbedringspotensial i forhold til dette. Tiltak fra vår side i 2011, har blant annet vært å fokusere på den integrerte tilnærmingen innen arbeidsrettet rehabilitering på erfaringsamlingene.

Det er Fylkesmannens generelle inntrykk at kvalifiseringsprogrammet er etablert og implementert som et reelt tilbud. Vi har ikke inntrykk av at kvalifiseringsprogrammet uten videre blir etterspurt, men at man er avhengig av aktiv informasjon og motivering fra Nav-kontorenes side.

Nav-kontorene kjenner seg igjen i en del av konklusjonene fra AFIs sluttrapport. Dette innebærer at man er opptatt av kvalitet og oppfølging, men at man skulle ønsket mer tid og kapasitet til dette, samt at man i stor grad delegerer oppfølging til eksterne tiltaksarrangører. Nav-kontorene er åpne for en mer integrert tilnærming, men særlig mindre kommuner nevner da et behov for tettere samarbeid med flere arbeidsgivere.

Det er vårt generelle inntrykk at man i prosjektperioden tok inn for mange deltakere som kvalifiseringsprogrammet ikke var hensiktsmessig for. Vi har inntrykk av at Nav-kontorene nå avklarer om KVP er riktig tilbud for den enkelte, på en bedre måte. Flere kontor rapporterer at det er problematisk at deltakere under 25 år bare får 2/3 stønad. Dette innebærer i mange tilfeller at kommunen må gi supplerende sosialhjelp.

Innenfor økonomisk rådgivning ser vi utfordringer i det videre arbeidet knyttet til å motivere kommuner til interkommunalt samarbeid. Det kan også se ut til at flere Nav-kontor nå ønsker å fordele denne arbeidsoppgaven på flere personer. Dette skaper utfordringer i forhold til å opparbeide seg tilstrekkelig kompetanse på området. Det er også en utfordring å redegjøre for hvor langt råd- og veiledningsplikten går. Dette må bli en del av den kommende opplæring i nytt rundskriv i 2012. Fylkesmannen i Troms har anbefalt at rundskrivet, så langt det er mulig, klargjør hva plikten innebærer og i hvilken grad arbeidet må legges til Nav-kontorene.

I februar 2011 inngikk Fylkesmannen skriftlig samarbeidsavtale med Husbanken, som danner grunnlag for de fleste av våre tiltak knyttet til det boligsosiale området. Fylkesmannen har et nært og godt samarbeid med Husbanken. Den store satsing i 2011 var konferansen "Samarbeid på tvers" i oktober. Dette var en to-dagers konferanse for alle kommunene i fylket, i samarbeid med Husbanken. I løpet av konferansen fikk en del kommuner presentert sine prosjekter i såkalte læringsverksted. Fylkesmannen var også involvert i planlegging og koordinering av disse verkstedene. Flere av innleggene på konferansen var knyttet til boligsosialt arbeid og boligpolitikk. For øvrig omhandlet konferansen tema knyttet til barnefattigdom og rusfeltet.

Innenfor barnefattigdom er det relativt få kommuner som mottar tilskudd, og vi har ikke sett grunnlag for å lage noe eget nettverk for disse. Vi har imidlertid lagt til rette for kontakt i forbindelse med konferansen i oktober og vil vurdere å samle tilskuddskommuner i 2012.

Fylkesmannen er bekymret for rekruttering- og legedekning i fylkets minste kommuner. De er et par små kommuner med omkring 1000 innbyggere som har én lege i kommunen, som skal dekke opp befolkningens behov for fastlege og samtidig dekke de samfunnsmedisinske oppgavene som må løses i kommunen.

Det er videre en høyere gjennomsnittsalder enn snittet for landet blant arbeidstakere innen kommunal helse- og omsorgstjeneste. Dette viser seg særlig i de minste kommunene, og vekker bekymring i forhold til oppgaveløsning og rekruttering til disse tjenestene fremover. De minste kommunene har generelt en høyere andel eldre beboere, og opplever en "uttynning" av befolkningen i de yngste aldersklassene. Noen av disse kommunene benytter seg heller ikke av de muligheter som ligger i "kompetanseløftet 2015" for å bøte på denne utviklingen.

Dagtilbud til eldre hjemmeboende med demens er dårlig utbygd i Troms. Det er kun et fåtall av fylkets kommuner som har klart å etablert slike tiltak. Fylkesmannen har satt fokus på dette, og vil i 2012 vie dette særskilt oppmerksomhet.

Oppfølgingen etter 22.7. har i Troms vært preget av at godt samarbeid mellom Fylkesmannen, AUF, arbeiderpartiet i fylket og de berørte kommunene. Dialogen har vært god, og helsetjenesten agerte raskt, både innenfor kommunal helsetjeneste og spesialisthelsetjenesten. De berørte i Troms har ikke fremsatt klager på helsemessig oppfølging etter hendelsen. Litt kritikk har vært gitt til fylkeskommunen som skoleeier (videregående skoler) i fylket for at oppfølgingen i skolen ikke har vært godt nok koordinert.

I forbindelse med tilskuddsforvaltningen, registrerer vi at det er begrenset med "friske" midler fra år til år, og dette gjør det utfordrende å oppfordre kommuner til å søke, samtidig som man ikke skaper urealistiske forventninger. En annen utfordring i arbeidet, er å bistå kommunene i å lage hensiktsmessige handlingsplaner, som de selv ser nytteverdien av.

2.3 Oppvekst, barnehager, utdanning og likestilling

Arbeid for barn og unge - tverrfaglig samarbeid

Sjumilssteget for barn og unges beste er blitt Fylkesmannens fyrtårn-prosjekt som viser at det man kan oppnå mer gjennom økt samhandling og samarbeid på tvers av sektorene, i stat såvel som i kommuner. Alle kommuner i Troms baserer nå sitt arbeid for barn og unge på Barnekonvensjonen. Et utvalg av 7 artikler fra Barnekonvensjonen var grunnlaget for en analyse av status for barn og unges rettighetssituasjon i kommunene i Troms. Dette var starten på prosjektet Sjumilssteget (se årsrapport i kap. 1.5), som er ført videre mot en avslutning i 2012. Før prosjektet avsluttes, skal det gjennomføres en ny analyse av kommunenes tilbud til barn og unge.

Barnevern

I den statlige satsingen på kommunalt barnevern fik Fylkesmannen i Troms tildelt kr 7 491 000, og i februar ble det fordelt 12,9 nye stillinger i barneverntjenestene. I september fordelte Fylkesmannen ca. 1,4 millioner til ulike kompetansetiltak for ansatte i barneverntjenestene i fylket. Det var 7 barneverntjenester som fremsatte søknader, og alle fikk innvilget midler. Tiltakene kommer flere enn 7 kommuner til gode, fordi noen av barneverntjenestene inngår i vertskommunesamarbeid, samt at noen barneverntjenester søkte om midler til tiltak hvor flere skulle delta. I forbindelse med videreføring av satsingen i 2012, fordelte vi i desember ytterligere 2,2 nye stillinger som får virkning i år.

Fylkesmannen forventer at vi i løpet av 2012 vil få full effekt av de nye stillingne i kommunene. Når det gjelder

oppfyllelse av lovfastsatte krav er det store bildet i Troms at kommunene i hovedsak overholder de lovfastsatte fristene for behandling av bekymringsmeldinger. Det har også vært en betydelig forbedring når det gjelder utarbeidelse av tiltaksplaner for barn med hjelpetiltak. Mange kommuner sliter imidlertid med å få oppnevnt tilsynsførere til alle barn som er plassert i fosterhjem, og å oppfylle det lovfastsatte kravet til antall tilsynsbesøk i fosterhjem.

Fylkesmannen har i løpet av 2011 ført tilsyn med i alt 8 barneverninstitusjoner, herunder 26 avdelinger/enheter. 5 institusjoner er statlige, og 3 institusjoner var eid og ble drevet av private. Det er gjennomført 90 tilsynsbesøk i 2011 med barneverninstitusjoner etter forskrift om tilsyn med barneverninstitusjoner §§ 8 og 9, hvorav 6 er gjennomført som systemrevisjoner, og 84 som "individtilsyn". I tallene ligger også besøk i institusjonsfamilier.

Fylkesmannen er av den oppfatning at de omfattende ressursene som går med for å gjennomføre de lovpålagte oppgavene knyttet til institusjonstilsynet gjør at det blir begrenset med ressurser til å følge opp det kommunale barnevernet. I et fylke som Troms med betydelig reiseavstander er det svært ressurskrevende å gjennomføre 90 tilsynsbesøk. Det burde i større grad vært kompensert for dette i ressurstildelingen til embetene.

Barnehager og utdanning

Barnehage

I Troms fylke har vi nå 252 barnehager hvorav ca 35 % er private. I 2011 var det 8934 barn som hadde barnehageplass. Det vil si at 92,7 % av barna i alderen 1-5 år går i barnehage. Dekningsprosenten for barn i alderen 3-5 år er 98,5 og for barn i alderen 1-2 er den 84,3 %. Dette viser en liten økning fra forrige år.

Alle kommunene i Troms har nå innfridd retten til barnehageplass. En kommune klarte ikke å tilby plass til alle barn med rett til plass innen utgangen av august måned. Ved årsskiftet var dette på plass, men selv om retten nå er oppfylt i alle våre kommuner, er det sannsynlig at sektoren likevel ikke er dimensjonert for å varig kunne oppfylle retten. Fylkesmannen følger opp dette gjennom dialog, møter med regionale kontakter og jevnlig tilbakemeldinger fra kommunene på epost.

1. januar 2011 overtok kommunene hele ansvaret for å finansiere barnehagene. I tillegg har kommuner med private barnehager (12 kommuner) plikt til å yte tilskudd til ordinær drift til disse barnehagene. Vi har nå bak oss et år med en rammefinansiert sektor.

Tilbakemeldingene vi har fått fra kommunene om overgangen til rammefinansiering er at det stort sett går bra, med det unntak at flere kommuner gir tilbakemelding om at det er vanskelig å ta inn nye barn i løpet av året fordi det ikke følger friske penger når det er behov for å øke bemanningen.

Alle våre kommuner, med unntak av Tromsø kommune, har innfridd retten til barnehageplass. Fylkesmannen fulgte opp kommunen med tilsyn og vil også i 2012 følge kommunene tett for å se til at dere innfrir retten til barnehageplass. Vi har og fått tilbakemelding fra enkelte kommuner at det er utfordrende for kommunen å styre barnehagesektoren når private barnehager ikke kan gi rettighetsbarn et barnehage tilbud framfor rettighetsbarn.

I barnehagene i distriktene i Troms er det mangel på førskolelærere. Fylkesmannens egen kartlegging i kommunene viser at det mangler om lag 100 førskolelærere i Troms. En presisering av pedagognormen (1 pedagog per 18 barn) og en varslet justering av kontantstøtten for 2 åringer, vil begge antakelig medføre at behovet for førskolelærere øker. KOSTRA – tall fra 2010 viser at det i en del distriktskommuner kun er 60 % av de som er ansatt som styrere og pedagogiske ledere som har godkjent utdanning. Til sammenligning er gjennomsnittet i Troms på 85 %. Med dagens fokus på betydningen av tidlig innsats og opplæring i barnehage, er det bekymringsfullt at starten på barns opplæring i distriktene i mange tilfeller blir besørget av ufaglærte. Her har vi en jobb å gjøre i samarbeid med Universitetet i Tromsø.

Grunnopplæringen

Fylkesmannen i Troms har i 2011 gjennomført det felles nasjonale tilsynet i tråd med omfangskravene. Det er gjennomført tilsyn med 16 skoler med tema elevenes psykososiale miljø. Det er gjennomført tilsyn med 3 kommuner med temaet spesialpedagogisk hjelp, samt tilsyn med 2 kommuner hvor tema var rett til samisk opplæring.

Også årets tilsyn viser at kommunene og skolene har utfordringer knyttet til regeletterlevelsen. Det er konstantert lovstridig praksis i flertallet av tilsynene. Fylkesmannen har valgt å konsentrere ressursbruken på temaet elevenes psykososiale miljø. Tilsynet i 2010 viste at skolene ikke var bevisste nok på de viktige rettighetene elevene har

etter opplæringsloven kapittel 9a.

Vi anser at tilsynet i stor grad bidrar til bedre regelverksetterlevelse på de skolene vi har besøkt. Vi har likevel ikke ressurser til å kontrollere alle skolene i fylket. Tilsynet har vist store forskjeller mellom ulike skoler innenfor samme kommune når det gjelder kvaliteten på skolemiljøarbeidet. Erfaringene har så langt vist at tilsyn ved en skole ikke nødvendigvis har effekt på skolemiljøarbeidet i en annen skole i samme kommune. På bakgrunn av dette, er det nødvendig at ressursen knyttet til tilsyn, er av en størrelse som gjør at flest mulig av skolene i fylket kan kontrolleres.

Skoleskyss

Flere kommuner har synkende elevtall. I 2011 ble ingen skoler lagt ned. Vi har hatt økning i antall klagesaker på skyss etter kapittel 7. I 2010 hadde vi 4 klager mot 27 i 2011. Fylkesmannen ble oppmerksom på at elevene som fylkeskommunen hadde ansvar for ikke fikk enkeltvedtak og derved ble fratatt klagemuligheter. Fylkeskommunen fulgte opp pålegget og resultatet ble en markant økning av klagesaker på området.

Frafall i videregående skole

Frafallet i videregående skole er fremdeles en stor utfordring i Troms. Tallene fra skoleåret 2009/10 viser at 6,7% eller 174 av 2600 elever slutter i løpet av første året. Av de 2600 som startet på videregående opplæring i 2009 var hele 12,7 % eller 308 elever ikke å finne i videregående skole ett år etter.

Oppfølging av krisesentere

Fylkesmannen i Troms har i 2011 fulgt opp kartleggingen av status for krisesenterarbeidet i kommunene som ble påbegynt i 2010. Det er ut ifra våre opplysninger ikke foreligger planer om å legge ned krisesentrene i fylket. Fylkesmannen har ikke hatt tilsyn med krisesentrene i 2011.

2.4 Arealdisponering og byggesaker

Fylkesmannen har i 2011 mottatt 139 klagesaker etter plan- og bygningsloven (164 i 2010). Vi har behandlet 150 saker (162 i 2010). 120 vedtak ble stadfestet, mens 25 ble opphevet eller omgjort og 5 ble avvist. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid fra innregistrering av saken til vedtak var 83 dager. Fylkesmannen i Troms har med andre ord greid å holde saksbehandlingstiden innenfor 12-ukersfristen som er foreslått innført for embetene. For øvrig viser vil til den tertialvise rapporteringen til <http://rapportering.fylkesmannen.no/>.

I Troms ble Skårfvåggi/Skardalen i Kåfjord kommune valgt ut som et av 22 nasjonalt utvalgte kulturlandskap i 2009. Området er ikke i aktiv landbruksdrift, men det gjennomføres en rekke skjøtselstiltak i nært samarbeid med grunneiere og bygdelag med sikte å restaurere bygninger, slåttemark mv. Det er planer om mer varig skjøtsel og næringsutvikling ved å ta i bruk skånsom landbruksdrift med villsau og hest og blant annet bruke hestene til utmarksturisme og/eller grønn omsorg i det samiske natur- og kulturlandskapet.

Fylkets jord- og skogarealer er begrenset og under utbyggingspress. Eiendomsstrukturen i Troms kjennetegnes av mange og små eiendommer. Mange bruk er nedlagt og fraflyttet, og bruken av eiendommene dreies mot ferie og fritid. Kommunene finner ofte at jordvernet bør vike til fordel for distriktsutbygging, bolig eller hytter, og er liberal med omdisponering av dyrket mark og dyrkbar skogsmark. Søknader om dispensasjon er mange, fylket sett under ett. Utbyggingspresset er størst i de kommunene som også har de beste jord- og skogressursene.

Vi anser kommunedialogen som det viktigste virkemiddelet, men dialogen må følges opp med befaringer og besøk i den enkelte kommune. Besøk hos enkeltkommuner gir en god anledning til tilpasset veiledning og er det beste virkemidlet. Veiledningen er oftest rettet mot kommunens administrative personell slik at grunnlaget for en god saksbehandling er lagt. Kommunale politikere er viktig å nå, og her bør vår veiledning økes.

Det er gjennomført møter med noen kommuner som har meldt inn behov for rådgiving i forbindelse med håndheving landbrukslovgivingen. Vi har i slike anledninger formidlet nasjonal jordvernpolitikk og kulturlandskapspolitikk omsatt til våre forhold. Men vi etterlyser et oppdatert nasjonalt veiledningsmaterieell om jordvern mv.

Vi har god kommunikasjon med kommunene om forvaltningen av boplikt.

I samband med innføringen av ny planlov er jordvernet i Troms gitt en sentral plass ved ulike konferanser og møter i 2011. Dette har også gitt økt fokus på landbruksinteressene generelt i planarbeidet og gitt arbeidet med jordvernet et løft. Veiledningen har i første instans vært rettet mot den kommunale administrasjonen, og i mindre grad vært rettet mot politikerne. Innsatsen mot politiske utvalg bør økes.

Fylkesmannen har arrangert og holdt innlegg på den årlige plan- og bygningsrettskonferansen for ansatte og folkevalgte i kommunene i Troms. Konferansen ble holdt 2. og 3. desember, og også i 2011 år var deltakelsen meget god.

Forventet planaktivitet

Et tydelig trekk for 2011 er at planaktiviteten tar seg opp i fylket og at det er varslet oppstart av flere planer som vi mest sannsynlig må avgi uttalelse til i løpet av 2012. Den videre framdriften i de enkelte planene avhenger av hvor fort tiltakshavere og kommunene klarer å sende reguleringsplanene ut på høring. Det er også stilt krav til framdriften i den kommunale saksbehandlingen etter pbl slik at et høgt antall planer må forventes dersom kommunene følger loven.

Erfaringene fra tidligere år viser at vi alltid får et høgt antall planer i løpet av siste halvdel av mai og hele juni. Da får kommunene "unna sakene før ferien". Vi må muligens forberede oss på mange planer rett før sommeren. Dette er ikke en uvanlig situasjon, men antall saker det er meldt oppstart på er ganske høyt i 2011.

Det er i 2011 behandlet en søknad om samtykke for å avvike regionale planbestemmelser om kjøpesenter og vi har gått til innsigelse i en kommuneplan, hvor ønske om etablering av kjøpesenter, som var i strid med regionale planbestemmelser.

Nord Troms er i gang med å organisere et interkommunalt plankontor, men har utfordringer med å få tak i ønsket kompetanse til kontoret.

2.5 Landbruksforvaltning, næringsutvikling, naturressursforvaltning og miljøvern

Landbruksbasert næringsutvikling, generelt

Nedgangen i antall gårdsbruk og produksjonsvolum fortsetter. Prognosene er dystre for kumelkeproduksjonen. Geitholdet står foran en alvorlig skilleveg der vi ser ut til å miste en stor andel av et fra før lite antall produsenter. Også i svinekjøttproduksjonen er situasjonen bekymringsfull, også av hensyn til foredlingsindustrien. Nedgangen i jordbruket er større i Troms enn i landet som helhet.

I enkelte bygder som Lyngen og Kvæfjord tar bønder selv tak for å ta vare på og utvikle landbruket. Interessen for bygdenæringer ser ut til å være økende.

Gjennom det regionale partnerskapet gjennomgår og utvikles "*Strategier for landbruksrelatert næringsutvikling i Troms*". I partnerskapet deltar foruten Fylkesmannen, Innovasjon Norge, Troms fylkeskommune, KS Troms, Troms Bondelag, Troms Bonde- og Småbrukarlag og Allskog.

Gjennom utøvelsen av vår kompetansesenterfunksjon har vi samarbeid med ulike aktører planlagt og gjennomført prioriterte opplæringstiltak rettet mot kommunene. Behovet her er stort og kommunene mangler i stor grad kompetanse og kapasitet på mange områder. Heller ikke vår kapasitet på dette området er tilstrekkelig.

På landbruksområdet har Fylkesmannen på langt nær den kapasitet som skal til for å oppfylle embetsoppdraget, spesielt på utviklingsorienterte oppgaver innen næringsutvikling miljø.

Satsingsområder:

1. Inn på tunet

Inn på tunet-satsingen har vært en del redusert de siste par åra. Behovet for oppfølging er stort, spesielt knyttet til Inn på tunet-løftet, ny godkjenningsordning og samhandling med andre sektorer som helse/omsorg, oppvekst mv. Landbruksavdelingen deltar i prosjekt "Sjumilssteget", en tverrfaglig satsing for barn og unges beste.

2. Grønt reiseliv

I 2011 er det lagt til rette for å starte et eksternt finansiert prosjekt innen Grønt reiseliv.

3. Småskala/kortreist mat

Matstrategien fra 2009 er fulgt opp sammen med samarbeidspartnerne. Flere tiltak er gjennomført.

4. Skogbruk/ bioenergi

Skogkulturaktiviteten i Troms er for lav. Den begrenses av rammene på de økonomiske virkemidlene. Skogforholdene i Troms er slik at målrettet skogplanting vil være et godt grunnlag for å øke CO₂-binding i skogen. Etter at Midt-Troms Treindustri stoppet opp, går nesten all avvirking til flis og ved til brensel. Vi har 4 flisfyringsanlegg i drift og nye på planleggingsstadiet.

Troms er et av de fylkene med lavest skogsvegdekning. Videreutvikling av skogbruket er avhengig av større tilgjengelighet til skogarealene.

Kystskogbruket

I arbeidet med Kystskogbruket har fylket deltatt i en rekke felles prosjekt for å følge opp tiltak som er foreslått i Melding for Kystskogbruket. I Troms er det gjennomført et aktivitetsskapende skogkulturprosjekt som har gitt gode resultat i form av økt aktivitet i de deltakende kommuner.

Kontrollplaner og forvaltningskontroll i kommunene

I 2011 har vi opprettholdt fokuset på risikovurdering på produksjonstilskudd og forvaltningskontroll i kommunene. Avvik som avdekkes blir tatt opp og påpekt i kontrollrapporten som sendes kommunene i etterkant. Kommunene gis normalt en frist på ca 3 mnd til å gi tilbakemelding på om hvordan avvikene skal lukkes.

Regionalt miljøprogram (RMP)

I Troms er de fleste ordninger i RMP rettet mot å ivareta kulturlandskapet i jorbuket og enkeltelementer i det (kulturminner, stier mm). Vi ser en stadig økning i omsøkt areal til disse ordningene, noe som vi tar som et tegn på at ordningene treffer og at vi får en miljøeffekt ut av det.

Økologisk landbruk

Økologisk landbruksproduksjon i Troms har stått på stedet hvil de siste årene. Det kommer til noen nye produsenter, men det er også enkelte som faller fra. Vi er derfor langt fra å nå målet i Økologisk handlingsplan for Troms 2008-2012 som var 100 nye øko-bruk i løpet av planperioden. Ressurssituasjonen gjør det slik at vår innsats mhp økologisk landbruk i stor grad begrenser seg til fordeling av midler til oppfølging av økologisk handlingsplan.

Rovvilt

På rovviltsektoren er situasjonen slik at det er mange overynglinger på jerv, på bestandmålet for gaupe, og under bestandsmål for bjørn. Det har vært 2 - 3 ynglinger i B-området de siste årene, men disse er blitt tatt ut ved hiuttak. Det satses mye på jaktopplæring og kompetanseheving generelt.

Prosjekt "Leve i Naturen" fortsatte også i 2011.

Vern:

Vi har ferdigstilt de fleste av store verneprosesser og jobber nå i hovedsak med forvaltningsplaner for områder som har høy prioritet. Forvaltningsplaner i områder hvor vi fortsatt ikke har fått på plass nasjonalparkstyrer eller forvaltere er satt på vernt. Vi kommer til å ansette 4 nye NP forvaltere i 2012. Marin verneplan venter vi fortsatt på. Det har ikke vært bevegelse i denne saken og den ligger fortsatt i departementet.

Vi har hatt internopplæring i Naturmangfoldloven i 2011 med Direktoratet for Naturforvaltning. Vi har også planlagt en stor konferanse hvor vi skal ha opplæring i Naturmangfoldloven for kommunene i Troms. Konferansen gjennomføres i februar i 2012.

Vi har hatt rovviltprosjekt i fylket som nå er inne i sitt avsluttende år. Prosjektet har bidratt til å gjennomføre tiltak og drive veiledning i forhold til Forvaltningsplan for store rovvilt i region 8. Denne planen er nå under rullering.

Tilsynet i fylket har stor sett gått som planlagt. Vi manglet ca 7 ukeverk på måloppnåelsen på 1,5 årsverk. Dette har sammenheng med liten bemanning tidlig på året.

Vi jobber bredt med vannforvaltningen på hele avdelingen. Mange fagområder er involvert. Vi har også kjørt en

møteserie med kommunene for å innhente relevant informasjon til registreringene, dette gjelder primært erfaringsbasert informasjon.

2.6 Samfunnssikkerhet og beredskap

Embetets organisering, som blei iverksatt i 2010, har nå vært i drift i ca 1 år, og vi ser gode resultater knyttet til samspillet mellom arealforvaltningen, klima og samfunnssikkerhet ved en integrert organisering i embetet.

Utfordringene i Troms er nå knyttet til kommunale ROS-analyser i henhold til nytt lovverk. Slik situasjonen er ved årsskifte, er det ingen kommuner som har ROS-analyser som tilfredstiller det nye lovverket hvor kommune pålegges ros analyser og beredskapsplanverk.

Store deler av ressursene ved embetet brukes til å få på plass et beredskapsplanverk knyttet til Fjellskred Nordnes. Landbruksavdelingen har bidrat til å kartlegge og geografisk kartfeste landbrukets kjernevirksomhet innenfor området, slik at vi har en god oversikt over aktuelle utfordringer innenfor sektoren. Flere sektorer trekkes med fortløpende.

Hendelser gjennom året medfører at sektoren må gjøre omprioriteringer og det er da problematisk å kunne levere god nok innenfor alle resultatområdene. Vi ser også at samfunnet stiller større og større krav til statlig og kommunal beredskap, som medfører at embetet blir trukket inn i langt flere hendelser enn siste 5 år. Dette er utfordrende og vil innen kort tid kunne bidra til at det må gjøres omorganiseringer som innebærer at vi har en daglig operasjonssentral, som bidrar til å skjerme andre medarbeideres mulighet til å utføre planlegging og utviklingsarbeid.

Kravet til vaktberedskap hos fylkesmannen er ikke ressursmessig tilrettelagt. Det siste året har det vært ca 1 henvendelse pr. dag og etter 2207 var det i en lang periode ca 3 henvendelser pr. dag. Det er derfor behov for at krav og ressurser avstemmes så snart som mulig.

2.7 Vergemål

Fylkesmannen i Troms har i 2011 bidratt med personellressurser inn i Justisdepartementets forprosjekt knyttet til vergemålsreformen, og en ansatt hos fylkesmannen har hatt ansvar for delprosjektet "lokal vergemålsmyndighet". Mange av delrapportens anbefalinger knyttet til blant annet ressursfordeling mellom embetene, mål- og resultatstyring samt kontakt med og tilgang på verger ble fulgt i den endelige forprosjektsrapporten.

Fylkesmannen i Troms har besluttet å legge arbeidet med ny vergemålslov inn i en eksisterende avdeling, slik at lederansvaret og fagansvaret for området er avklart. Planleggingen av det videre arbeidet med vergemålsreformen er godt i gang.

Kapittel 3 - Resultatområder

Kongehuset

00.1 Kongelige besøk

Kongelige besøk i fylket i 2011:

HM Kongen var tilstede under NM i skiskyting i Målselv, i de første dagene av april.

Kongeparets fylkestur 2011 gikk til Troms, til kommunene Skånland, Ibestad, Lavangen, Gratangen, Berg og Lenvik. Kongeskippet besøkte alle disse kommunene i løpet av 3 dager fra 7. til 9. juni.

HKH Kronprins Håkon deltok under 100 års jubileet for Nansen-Amundsen i Tromsø i desember.

Fylkesmannen bistod Slottet med planlegging og gjennomføring av alle ovennevnte program, inkl. mediehåndtering.

00.2 Tildeling av ordener og medaljer

Tildeling av ordner og medaljer 2011

Kongens fortjenstmedalje

Sølv

Samfunnsarbeider Elly Nikoline Ingvarda Kristoffersen, Senjahopen

Rektor Astrid Liv Kristine Mæsel Rundberg, Kåfjord

Miljøverndepartementet

Resultatområde 01 Naturens mangfold og friluftsliv

01.1 Bærekraftig bruk og beskyttelse av leveområder

Utvidet skogvern

Når det gjelder arbeidet med vern av skog på statsgrunn så har det vært jobbet med justeringer av høringsutkastet i hele 2011. Et forslag til høringsutkast ble levert fra fylkesmannen og arbeidsgruppen høsten 2011. Når det gjelder vern av skog på OVF eiendommer så har planen vært på høring. Fylkesmannen leverte oppsummering av høringsuttalelser og sin innstilling høsten 2011.

Nasjonalparker og større verneområder

Med vedtaket om vern av Kvænangsbotn og Navitdalen landskapsvernområder 18. februar 2011 og Rohkunborri nasjonalpark 25. februar 2011 ble nasjonalparkplanen gjennomført i Troms.

Ordningen med lokal forvaltning av nasjonalparker og større verneområder ble etablert for flere områder i Troms selv om Troms ikke ble tildelt mange nasjonalparkforvaltere i første fase. Det er etablert lokale forvaltningsstyrever for følgende områder: Reisa nasjonalpark/Raisduottarhaldi landskapsvernområde, Ånderdalen nasjonalpark og Nordkvaløya landskapsvernområde. Ingen av disse områdene har fått tildelt lokale forvalterstillinger i 2010 eller 2011. Fylkesmannen har derfor måttet fungere som sekretær. Særlig i Reisa nasjonalpark har det vært en del saker etter at den lokale forvaltningsordning ble etablert.

Sammensetning av lokalt forvaltningsstyre for Lyngsalpan lvo er avklart men ikke konstituert fordi noen av de berørte kommuner og fylkeskommunen ikke har valgt representanter til styret etter valget. For Øvre Dividal nasjonalpark/Dividalen lvo, Kvænangsbotn og Navitdalen lvo venter vi på at MD skal ta avgjørelse om styresammensetning. For Rohkunborri nasjonalpark var i utgangspunktet styresammensetningen for forvaltningsstyret avklart, men det har oppstått uklarheter om dette blir den endelige sammensetning. Fylkesmannen avventer derfor nærmere avklaring fra MD på dette. For Rohkunborri nasjonalpark er det ansatt nasjonalparkforvalter. Det er også ansatt egen SNO stilling for området.

Nasjonalt marin verneplan

Arbeidet har ligget på vent etter at fylkesmannen sendte sin oppsummering og vurdering av innkomne innspill oppfølging. Vi venter på videre avklaring fra DN. Fylkesmannen har for øvrig fått flere henvendelser fra berørte kommuner om hva som skjer med denne verneplanen.

Forvaltning og naturoppsyn i vernede områder

Dette arbeidet har gått greit. Samarbeidet med SNO/Fjelltjenesten fungerer godt, men Fylkesmannen er ikke fornøyd mht tildeling av SNO-stillinger. En stilling til kystoppsyn er for lite i Troms. Vi vil i denne sammenheng også nevne at det i forbindelse med verneplanarbeidet for Lyngsalpan lvo var innstilt på at området skulle bli tildelt en egen SNO stilling. Så langt har dette ikke skjedd.

Forvaltningsplaner verneområder

Arbeidet med forvaltningsplan for Reisa np/Raisduottarhaldi lvo går greit og har fremdrift, men er ressurskrevende. Fylkesmannen håper å ha et forslag til forvaltningsplan klart i løpet av første halvår 2012.

Arbeidet med forvaltningsplan for Øvre Dividal np/Dividalen lvo var godt i gang, men stoppet opp etter at det ble reist mer prinsipielle spørsmål til prosess og medvirkning fra svensk reindrift. Sarivuomma sameby har nå opplyst at de ikke lenger vil delta i forvaltningsplanarbeidet. Siden prosessen og sammensetningen av arbeidsgruppen var konsultert og avklart med Sametinget har Fylkesmannen prøvd å avklare med Sametinget hvordan vi skal forholde oss til at Sarivuomma sameby ikke vil være med. Det har ikke kommet noen avklaring fra Sametinget på dette ennå. Når forvaltningsprosessen for Øvre Dividal nasjonalpark/Dividalen landskapsvernområde nå har ligget ”på is” såpass lenge er vi redd for at vi har ”mistet så mye av prosessen” at vi i praksis må starte opp på nytt.

Arbeidet med forvaltningsplan for Rohkunborri np er ikke startet opp. Vi avventer oppnevning av nasjonalparkstyre og konstituering av dette. Arbeidsgruppe for forvaltningsplanarbeidet er konsultert med Sametinget, men på første møte i arbeidsgruppen var det enighet om å avvente videre planprosess til nasjonalparkstyret var konstituert.

For Ånderdalen np er det ikke oppstartet noe formelt forvaltningsplanarbeid ennå. Vi avventer tilsetning av nasjonalparkforvalter som vil få hovedansvaret for dette planarbeidet. Det er gjennomført kartleggingsarbeid (kulturminnekartlegging og kartlegging av biologisk mangfold) i området.

For Nordkvaløya/Rebberesøya lvo er det ikke startet noe formelt forvaltningsplanarbeid ennå. Vi avventer tilsetning av verneområdeforvalter som vil få hovedansvaret for dette planarbeidet. Det er gjennomført kartleggingsarbeid i området som grunnlag for forvaltningsplanarbeidet.

For Kvænangsbotn lvo og Navitdalen lvo er det ikke startet noe formelt forvaltningsplanarbeid ennå. Vi avventer utnevning av lokalt forvaltningsstyre og ev. tilsetning av verneområdeforvalter som vil få hovedansvaret for dette planarbeidet. Det er gjennomføres kartleggingsarbeid i år som grunnlag for forvaltningsplanarbeidet.

Det er meldt oppstart for arbeidet med forvaltningsplan for Skorpa - Nøklan lvo og arbeidet er igang

Kartlegging og overvåkning av biologisk mangfold

Av 25 kommuner i Troms er det for naturtypedata gjort en betydelig innsats på kvalitetssikringen det siste året slik at 21 kommuner nå er i naturbasen. Det er en kommune i Troms som ikke er kartlagt, og vi har en kommune inne som skal kvalitetssikres fremover.

Neste år bør Tromsø, Storfjord og Balsfjord, evt også Bjarkøy, prioriteres for kartlegging.

I forhold til viltkartlegging er 12 kommuner i naturbasen, fem kommuner mangler data og 8 kommuner ligger hos oss for kvalitetsjekk. Fem kommuner mangler eller har for dårlig kartlegging. Det er fremdeles et stort behov for å bruke midler til kartlegging av disse kommunene for å komme i mål med del en, særlig i lys av naturmangfoldloven og bruk av den.

Ivaretagelse av viktige arealer for biologisk mangfold

Kraftverkssaker behandles fortløpende. Det er ikke laget noen regionale planer for vindkraftanlegg i Troms. Det er ikke laget noen nye kommunale eller regionale planer for småkraft i Troms siste år.

Helhetlig hav- og vannforvaltning

Embetsoppdraget fokuserte bl.a. på bistand og samarbeid med FK og arbeidet med det miljøfaglige beslutningsgrunnlaget jamfør vannforskriften: Arbeidet med karakterisering, klassifisering, kartlegging og overvåking, vern, fiskeforvaltning, forurensing, fremmede arter etc. Gi en kort statusrapport for dette, jf rapporteringsoppdrag 03RA11 Rapportere status for fremdriften i arbeidet som følger av vannforskriften

Overvåking:

- Tiltaksorientert overvåking gjennomføres for 15 ferskvannsføremøter i 2011.
- Tiltaksorientert overvåking gjennomføres for to marine vannforekomster i 2011.
- Vi har satt i gang arbeid med bearbeiding av eksisterende data fra stasjoner i Troms. Likeledes skjer det Innsamling av data fra nye stasjoner i Troms.
- Bearbeiding av gamle data for Harstad havn og Tromsø havn, gjennomføres bla med støtte fra KLIF.
- Bestilt TOC-analyser i tillegg i prosjektet kartlegging av kalksjøer i Troms og Nordland.

Vi har godt samarbeid med fylkeskommunen om bla vesentlige spørsmål, overvåking, videre oppfølging. Vi har deltatt i fylkeskommunens oppstartmøter for vannområdeutvalgene i Troms – 6 utvalg.

Startet sammen med NVE arbeidet med oppdatering av Vann-Nett for sterkt modifiserte vannforekomster. Dette har vært et betydelig arbeid og langt mer arbeidskrevende enn vi hadde forutsett. Vi etterlyser behov for kursing i dette med oppdatering av sterkt modifiserte vannforekomster

Motorferdsel i utmark

Innkomne klagesaker behandles fortløpende. Det er som tidligere innmeldt at vi ikke har ressurser til å følge opp kommunenes dispensasjonspraksis. Omfanget av barmarkskjøring og bruk av snøskuter har økt betydelig i fylket de senere år og vi ser et klart behov for å øke ressursbruken på veiledning av kommunene i forhold til dispensasjonspraksis.

Kulturlandskap

Miljøvern avdelingen og landbruksavdelingen har samarbeidet om utvalgt kulturlandskap i Skardalen, der MIVA har sørget for kartlegging av biologisk mangfold på utvalgte områder av botaniker i 2011 for midler fra LANA. For nasjonalt viktig kulturlandskap på Trondenes ivaretar Sør-Troms Museum skjøtsel ved slått og beite med sau for midler fra Direktoratet for naturforvaltning 1426 31.3. I tillegg er det foretatt botanisk registrering av en tørrbakke som slås med ljà på Trondenes. Dette området var også omsøkt som Utvalgt kulturlandska og ligger i tilknytning til Laugen landskapsvernområde. Nyere registrering ved Tromsø Museum har kartlagt for det meste nye områder botanisk, og registrantene mener at Karlsøya i Karlsøy kommune og Lille Vinje og Berg i Dyrøy kommune er soleklart viktigste områder for kulturlandskap i Troms ut fra biologisk mangfold, men for Karlsøya står området i fare ved at 3 geitbønder er nært pensjonsalder. Det artsrike området står i fare for gjengroing dersom ikke geitholdet opprettholdes. Det skal utarbeides forvaltningsplan eller skjøtelsesplan for foreslått vernet prestegårdsskog på Karlsøya.

MIVA har samarbeidet med LANA i 2011 om ivaretagelse av nasjonalt viktige kulturlandskap i RMP om tilskudd for 2 områder i 2011 for å ivareta biologisk mangfold.

En stor utfordring er at kartleggingen av de fleste av de nasjonalt viktige områdene er svært gammel. De supplerende kartleggingene fra 2008 og 2009 ble i stor grad foretatt i nye områder. De kartlagte områdene fra 2008-2009 er innmeldt til Naturbase.

01.2 Bærekraftig bruk og beskyttelse av arter, bestander og genressurser

Generell viltforvaltning og tilskuddsforvaltning - vilt

Behandling av søknader om tilskuddsmidler har gått som planlagt. Vi behandler klagesaker på elg, samt at det hvert år skrives ut en del fellingstillatelser på oter i forbindelse med oppdrettsanlegg. På grunn av beiteskader av gås blir det satt i gang arbeid med å stimulere til at kommunene lager forvaltningsplaner for gås i fylket.

Forvaltning av anadrom laksefisk og innlandsfisk

Arbeidet med de nye reguleringsreguleringene har tatt mye tid. Fylkesmannen har også deltatt i en egen arbeidsgruppe knyttet til reguleringene i Nord-Troms og Finnmark. Fylkesmannen synes reguleringsprosessene når de først har kommet i gang har vært kjørt etter et for stramt tidsopplegg som har vanskeliggjort god medvirkning i prosessen fra partene som skulle bidra.

Det er et økende press på å få etablert nye oppdrettslokaliteter/ utvidelse av eksisterende lokaliteter i Troms. Fylkesmannen har derfor brukt mye ressurser på å ivareta anadrome laksefisk i tilknytning til oppdrettssaksbehandling. Fylkesmannen vil i denne anledning etterlyse oppdaterte retningslinjer for fylkesmannen saksbehandling av slike saker.

01.3 Fremmede arter og GMOer

Vi har for andre år på rad hatt et samarbeid med Statens vegvesen som registrerer fremmede karplanter langs en del fylkesveier i regionen. Data for innsamling samt forslag til metodikk for fjerning legges inn i deres anbud for vedlikehold langs veiene ved kantslått. Vi har mottatt rapport om årets arbeid.

01.4 Friluftsliv

Ivaretagelse av attraktive friluftsområder

Ivaretas gjennom veiledning på telefon samt gjennom plan og areal saksbehandling. Ivaretas hovedsakelig gjennom veiledning av kommunene når kommuneplanene revideres eller lager nye kommuneplaner.

Fylkesmannen har også deltatt på fylkessamling om kartlegging av friluftsområder i Troms.

Fylkesmannen som grunneier/rettighetshaver på vegne av staten i de statlig sikrede friluftslivsområdene

Fylkesmannen har til godkjenning forvaltningsplaner for 2 friluftslivsområder (Sørvika i Lenvik og Årøyholmen i Lyngen), en av dem etter ny mal fra DN, som er et godt arbeidsredskap. Flere forvaltningsplaner er under utarbeiding ved fylkets to friluftsråd i samarbeid med kommunene. Vi har svart på noen spørsmål om grenser og opprettelse av områdene i den forbindelse og det er, ikke alltid lett å nøste opp i gamle sikringer. Vi har svart på forespørsler om friluftsområder fra Direktoratet for naturforvaltning

Forvaltning og drift av de statlig sikra friluftslivsområdene

Daglig drift av de 24 områdene skjer gjennom kommunene som i flere tilfeller har delegert daglig tilsyn til lokale foreninger og lag. Fylkesmannen har ingen avtaler om delegering av ansvar til kommunene eller friluftsrådene. Fylkesmannen får noen saker om tiltak i områdene som vi uttaler oss til.

Tilrettelegging for jakt og fiske

Vi sender ut nødvendig materiell i forbindelse med jegerprøven og sørger for refusjon av utgifter for kommunene.

Resultatområde 03 Vannforurensning, miljøgifter og avfall

0

03.1 Overgjødsling og nedslamming

Avløp

- en god del klagebehandling og veiledning til kommuner. Arbeid med kartlegging av miljøgifter og tømmerutiner av overvanns- kummer og –nett er startet i Tromsø.

- oppfølging av tilsynsaksjon fra 2010

03.2 Oljeforurensning

Er med i Forum for samordning av oljeberedskap, deltok på nasjonal samling i Bergen i november 2011.

03.3 Miljøgifter

03.1 Overgjødsling og nedslamming

Avløp

- en god del klagebehandling og veiledning til kommuner. Arbeid med kartlegging av miljøgifter og tømmerutiner av overvanns- kummer og –nett er startet i Tromsø.

- oppfølging av tilsynsaksjon fra 2010

03.2 Oljeforurensning

Er med i Forum for samordning av oljeberedskap, deltok på nasjonal samling i Bergen i november 2011.

03.3 Miljøgifte

Vi er i sluttspurten av tiltaksplan Tromsø. Prosjektet har hatt en fin framdrift og selve oppryddingsprosjektet har

fått til gode løsninger, og det kan se ut for at miljøtilstand til slutt blir god (II). Tildekking av siste arealer utføres i 2012, overvåkning og innhenting av dokumentasjon vil foregå i 2012. Utfordringen ved den mest forurensede tomte som har avrenning til havna er ikke løst. Fylkesmannen har hatt fagmøte med tredjeparts konsulent for å vurdere tiltak som kan redusere avrenning til sjø fra forurensning i grunnen, hovedsaneringen skal foregå ved utbygging ca 5 år fram i tid.

Fylkesmannen har et konsist løp mot drifter av skipsverftet, det er utført tilsyn der det er påvist at verftet slipper ut forurensning, tvangsmulkt er gitt, ny tvangsmulkt er varslet. Vi har hatt gjennomgang av ordlyden i KAP 29 med Klima- og forurensningsdirektoratet, og Klif vil komme tilbake med en veiledning/fortolkning av dette.

Vi har fått overført myndigheten på skipsverftene i Harstad fra 1.1.12 på drift.

Det har vært et omfattende arbeid med skipverftet i Tromsø og tiltaksplan og opprydding i forurenset bunnsediment Tromsø havn. Regner med det blir tilsvarende arbeidskrevende når Harstad intensiveres. Arbeidet prioriteres høyt. Mer enn en stilling går til dette arbeidet.

03RA1

Tre lokaliteter:

I Tromsø - Tromsøysundveien - der det ikke er behov for strakstiltak. Det vurderes bygging på området – og da vil krav om håndtering følge.

To lokaliteter i Harstad – Seljestadfjæra og Russevika - som vil bli inkludert i tiltaksplanarbeidet for Harstad havn. Dette arbeidet starter opp vår 2012.

03RA2

Status for fremdrift av arbeidet med kvalitetssikring av lokaliteter i grunnforurensningsdatabasen

Arbeidet er i stor grad utført av eksternt konsulent, med bistand av saksbehandler hos oss. Pengene dekker ikke det faktiske arbeidet, og noe gjenstår.

03.4 Avfall og gjenvinning

Resultatområde 04 Luftforurensninger og klima

04.1 Klimaendringer

Klimaområdet har et høyt fokus på embetet og gjennom Areal, klima og samfunnssikkerhetsavdelingen ivaretas klima på et overordnet nivå gjennom bl.a. veiledning til kommunene og oppfølging av klima- og energiplaner som de aller fleste kommunene i Troms har utarbeidet. Det vi ser av disse planene er at de jevnt over fokuserer på utslippsreducerende tiltak og ikke klimatilpasningstiltak. Dette er det heller ikke krav om, men i vår tilbakemelding til kommunene anbefaler vi kommunene til også å ha fokus på tilpasning i disse planene, bl.a. for å se helheten av klimaendringene og hva de kan føre til. Sektoransvaret på klima ivaretas spesielt gjennom plansaker ved bl.a. fremming av innsigelse når arealplanleggingen ikke ivaretar nasjonale retningslinjer.

Som et ledd i veiledningen overfor kommunene, har Fylkesmannen og Tromsø kommune inngått et samarbeid om bruk av GIS-verktøy i klimatilpasning. Tromsø kommune har gjennom sin deltagelse i Framtidens byer kjøpt Powersim, et simuleringsverktøy som kan brukes for å bl.a. visualisere havnivåstigning/flom. Kommunen har også visualisert i 3D via ArcGIS hvordan områder i og rundt Tromsø vil kunne bli påvirket av bl.a. havnivåstigning og springflo. Fylkesmannen har fått en del av disse visualiseringene og ønsker å bruke det i sin

veiledning mot kommunene.

Klimaprojekt: I Troms ser vi at det i den kommunale og regionale planleggingen er et behov for sterkere fokus på klimatilpassningstiltak i planleggingen. Med den kjennskap vi har til kommunene i Troms, vet vi at de har veldig få ressurser knyttet til planlegging. På bakgrunn av dette har Fylkesmannen og Troms fylkeskommune i 2011 søkt om prosjektmidler til å sette i gang et arbeid med å utarbeide en klimanalyse for utvalgte kommuner i Troms fylke. Etter sivilbeskyttelseslovens § 14 skal kommunene utarbeide en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse, som også skal ta hensyn til klimaendringene. I Troms vet vi at statusen på slike analyser er svært dårlig, noe som igjen signaliserer en stor utfordring fremover og et behov for slike klimaanalyser som vi ønsker å gjennomføre.

04.3 Luftforurensning

ingen avvik

04.4 Støy

Ingen avvik. Følges opp gjennom innkomne plansaker hos FM. UTstrakt veiledning både gjennom saksbehandling og egne fora og møter med kommunene.

Resultatområde 05 Internasjonalt miljø samarbeid og miljø i nord- og polarområdene

05.1 Miljø samarbeid i internasjonale miljø fora, herunder EUs miljø samarbeid og UNEP

ingen oppgaver her i 2011

05.2 Geografisk rettet miljø samarbeid, herunder miljø bistand

ingen oppgaver her i 2011

05.3 Miljø samarbeid i nord- og polarområdene

Fylkesmannen i Troms sitter i Nordkalottens miljø råd. Det er to årlige møter i miljø rådet og rådet prioriterer prosjekter etter søknad fra fylkesmennene, Länstyrelsen og Miljøcentralen.

Resultatområde 06 Planlegging for en bærekraftig utvikling

06.1 Arealpolitikk og samfunnsutvikling

Fylkesmannen i Troms opplever statusen på kommuneplanens overordnede samfunnsdel som dårlig. Av 25 kommuner er det ca. 30 % som har noenlunde oppdaterte planer, mens resten av kommunene har utdaterte planer eller har ikke samfunnsplan i det hele tatt. Fylkesmannen har heller ikke i 2011 behandlet særskilt mange samfunnsplaner.

Av de planene som Fylkesmannen har behandlet, ser vi derimot en tendens og en stor utfordring i at enkelte kommunedelplaner ikke følger prosesskravene i henhold til plan- og bygningsloven. Fylkesmannen har derfor gjennom arbeidet med kommunal planstrategi anbefalt kommunene å utarbeide kommunedelplaner på enkelte fagområder som følger kravene i plan- og bygningsloven. Vi har også i dette arbeidet anbefalt kommunene å ha hovedfokus på utarbeidelse/revidering av kommuneplanens samfunnsdel i løpet av kommende fireårsperiode ettersom statusen på disse er svært dårlig. Det har også gjennom Fylkesmannens politikeropplæring i kommunene

i 2011 vært fokus på kommunal planstrategi og samfunnsplanlegging som sådan.

På bakgrunn av kommunenes arbeid med planstrategi, forventer Fylkesmannen at de neste fire årene og da kanskje særskilt 2012 vil bli et travelt år for håndtering av kommuneplaner. Dette grunnet at kommunene også selv signaliserer behov for utarbeidelse/revidering av kommuneplanen.

Fylkesmannen har i 2011 gitt uttalelse til en klima- og energiplan som har vært utlagt til offentlig ettersyn. Her har Fylkesmannen anbefalt at kommunen også innarbeider klimatilpasningstiltak i planen, selv om dette ikke er et krav som sådan.

Fylkesmannen har i 2011 bidratt til å tilrettelegge for et seminar innenfor Framtidens byer som skal avholdes i Troms i 2012. Hensikten med seminaret er kompetanseoverføring og erfaringsutveksling fra Tromsø kommune til resten av kommunene i Troms innen klimatilpasning. Da særskilt med fokus på overvannshåndtering og havnivåstigning.

Fylkesmannen har i 2011 prioritert å bidra særskilt i Troms fylkeskommunes oppstartsarbeid med regional planstrategi. Vi har deltatt på månedlige møter med fylkeskommunen og vært medarrangør i forbindelse med et møte med statlige organer, organisasjoner og institusjoner angående regional planstrategi. Fylkesmannen har også gitt innspill til kunnskapsgrunnlaget til regional planstrategi og vil fortsette å bidra med innspill til planstrategiprosessen er avsluttet i 2012.

Uavhengig av plannivå gis det tilbakemeldinger for hensynet til barn og unge, folkehelse og universell utforming. Det er blant annet utarbeidet momentlister for bestemmelser i kommuneplanens arealdel til lekearealer og universell utforming.

I 2011 har flere kommuner i Troms gjennomført barnetråkk registreringer.

Det er i løpet av året behandlet to innsigelser og en dispensasjon for lekearealer i bysentrum. I forbindelse med prosjektet Sjumilssteget har utfordringen vært å forankre arbeidet i det kommunale plansystemet.

Arbeidet med kommunal og regional planstrategi som startet i 2011 har et avsnitt om dette.

En utfordring i forbindelse med handlingsplaner for folkehelse, idrett og friluftsliv er at disse ikke er tilstrekkelig forankret etter plan- og bygningsloven. Planene er knyttet opp mot spillemidlersatsingen og inneholder veldig lite folkehelse. Fylkesmannen har tatt dette til etterretning og forventet at folkehelse blir behørig behandlet i enten egen kommunedelplan eller kommuneplanens samfunnsdel.

Fylkesmannen følger opp kommunene på miljøområdet hovedsakelig gjennom saksbehandlingen men også gjennom konferanser som arrangerers (PBL konferansen). Det er store utfordringer i mange kommuner hvor vi fortsatt ser en bit for bit nedbygging i strandsonene. Vi mangler i stor grad overordnede planer i fylket, som kystsoneplan (her er det et arbeid på gang) en energiplan og at kommunene er flinkere til å prioritere hvilke områder de ønsker utbygd og hvilke områder i kommunen de ønsker satt av til f.eks friluftsliv.

06.2 Fylkesmannen som styringsmessig bindeledd og rettssikkerhetsgarantist

Fylkesmannen arrangerte i 2011 i samarbeid med Troms fylkeskommune den årlige plan- og bygningslovkonferansen. Tema for plandelen var kommunal planstrategi, KU og ROS-analyser, hvor hovedvekten lå på praksisfeltet. Alle kommunene i Troms, unntatt en var representert. Tilbakemeldingene i etterkant har vært svært gode.

Det er fremdeles utfordringer knyttet til fylkeskommunenes manglende bemanning innenfor arealplanområdet, som medfører at mer veiledningsarbeid faller på fylkesmannsembetet.

Planbehandlingen og meklinger gjennomføres innenfor pålagte tidsfrister.

06.3 Samordning av statlige interesser

Fylkesmannen har i 2011 bistått med å organisere regional stats deltagelse i regional planlegging, herunder fylkeskommunens arbeid med regional planstrategi og vil fortsette med dette arbeidet i 2012. Fylkesmannen har her særskilt hatt en rolle med å etterspørre innspill fra regional stat ved behov, i kraft av Fylkesmannens samordningsrolle.

Årlig plan- og bygningslovseminar er gjennomført, hvor regional stat er invitert.

06.4 Kart og geodata

Fagfeltet er organisert både under miljøvernavdelingen og under avdeling for areal, klima og samfunnssikkerhet. I samarbeid med andre sektorer, sentralt og lokalt, arbeides det for å oppdatere og kvalitetssikre kartgrunnet. Vi har siden 2006 hatt kartinnsynsløsningen TromAtlas i drift, i samarbeid med Troms fylkeskommune. Det ble i 2010 etablert en kobling mot det sentrale eiendomsregisteret Matrikkelen, slik at det i saksbehandling kan vises eiendoms- og eierinfo direkte i kartet på skjermen. I 2011 er det også etablert kobling mellom et FM-internt kartsystem (geoPort) og saks- og arkivsystemet ePhorte, slik at forekomster av saker vises direkte på kartet. Ved klikk på ikon i kartet hopper man så rett til aktuell sak i ePhorte.

I samarbeid med Kartverket og fylkeskommunen gjennomføres det fortløpende kursing og vegledning av kommunene, i forhold til plan- og bygningslov, geodataloven og matrikkelloven, alle med tilhørende forskrifter og bestemmelser.

Resultatområde 07 Tverrgående virkemidler og oppgaver

07.1 Sektorovergripende arbeid

Forurensning: ingen avvik

Miljøstatus: ikke prioritert område. Mangler oppdateringer på nøkkeltall og delvis annen oppdatering. Deltok på regional samling i høst og har opplæring av avdelingen på dagsseminar med Klif i høst.

07.3 Virkemidler og prosesser

07SO17P ikke utført pga vi ikke har vært i dialog med Klif på dette.

07SO18P tre landsdekkende aksjoner pluss fire regionale aksjoner. Her hadde vi, i tillegg til å ha deltatt på de landsaksjoner, også meldt interesse for akvakultur som regional aksjon. Vi er plukket ut og gjennomfører kontroll i løpet av våren 2011

Vi har i planleggingen vært noe grov på anslag av bedrifter og derfor bommet litt på anslag tilsynsobjekter og dermed også gebyrinntekter. Men vi har ført tilsyn med de store mudreprosjektene under tiltaksplanarbeidet, dette var nytt. Vi viser ellers til detaljerte rapporter for aksjonene som har vært utført og rapporter innsendt til Klif. Kravet til antall årsverk brukt på tilsyn var 1,3. Vi endte i 2010 opp med 1,5 årsverk brukt på tilsyn.

07RA1 Anmeldelser og tvangsmulkt

07RA1 virksomheter som er anmeldt (Gryllefjord Fryseri). Vi bistår videre politiet i etterforskningsarbeid der en aktør er anmeldt (av noen andre enn oss). Ingen avgjørelse i saken ennå.

Anmeldelse av SP Maskin, Harstad pga akutt forurensning, vi bistod kun politiet i saken, vitnet i retten. SP Maskin ble dømt.

Krevd inn tvangsmulkt: dette har vi gjort flere vedtak på, flere mulkter har pr dags dato blitt krevd inn og noen ligger til forfall pr i dag.

07RA2 Status for arbeidet med tillatelser etter IPPC – direktivet

De som dekkes av de nye forskriftene har fått beskjed om dette, der vi har varslet at kravene vil gjelde fra nyttår av. Ingen nye tillatelser er gitt, da det ikke har vært aktuelt.

07RA3 status for arbeidet med å behandle tillatelser for flyplasser

Arbeidet med å gi Bardufoss flyplass tillatelse er ikke ferdigstilt.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
01 Naturens mangfold og friluftsliv	kr 3 045 321,01	kr 2 887 246,28
03 Vannforurensning, miljøgifter og avfall	kr 1 948 711,69	kr 1 067 256,97
04 Luftforurensninger og klima	kr 123 236,83	kr 0,00
05 Int. miljøsamarbeid i nord- og polarområdene	kr 120 547,43	kr 0,00
06 Planlegging for en bærekraftig utvikling	kr 3 724 556,88	kr 0,00
07 Andre virkemidler	kr 45 480,72	kr 499 819,84
Andre oppgaver under MD	kr -10 823,20	kr 142 380,87
Sum:	kr 8 997 031,00	kr 4 596 703,00

Landbruks- og matdepartementet

Resultatområde 21 Landbruksbasert næringsutvikling

Avlingsåret 2011 ble jevn over bra i Troms med gode vekstforhold, men i enkelte områder ble det litt tørt. Vi har mottatt 28 søknader om avlingsskadeerstatning.

Avlingskrisa i 2010 har hatt virkninger også inn i 2011. For landbruket på den måten at det tar tid å bygge opp igjen besetninger som ble redusert i 2010 og mange arealer som ble ødelagt i 2010 måtte reetableres i 2011. Eftervirkningen for Fylkesmannen bestod i at vi fikk en del krevende klagebehandling og sent innkomne saker. Dessuten måtte vi i 2010 legge en del saker til sides som måtte tas igjen i 2011.

Vi har dessverre ikke hatt kapasitet til å utarbeide en helhetlig evalueringsrapport etter skadeåret 2010. Vi gjennomførte en Questback undersøkelse blant de gårdbrukerne som fikk vinter- og/eller avlingsskadeerstatning. Denne undersøkelsen viste bl a at:

- 75 % var helt eller litt enig i at søknaden om avlingsskadeerstatning ble raskt behandlet i kommunen og hos Fylkesmannen. 8 % var helt uenig.
- 68 % var helt eller litt enig i at de var fornøgd med erstatningsoppgjøret. 13 % var helt uenige.
- 81 % svarte helt eller litt enige i at de fikk de mengder grovfôr de ønsket og til ønsket tid. 8 % var helt uenige.
- 74 % var helt eller litt enige i at de fikk god informasjon fra kommunen om erstatningsordningen. 9 % var helt uenige.
- 56 % svarte at de var helt uenige eller litt enige i at erstatningen for vinterskader ga god dekning for utgifter til såfrø og eget arbeid. 13 % var helt enig.

Undersøkelsen hadde en svarprosent på knapt 50.

Tilbakegangen både i antall gårdsbruk og i produksjonsvolum fortsetter i bekymringsfullt tempo og rekrutteringen til gårdsbruk er liten. Meld St 9 (2011-2012) "Velkommen til bords" ble lagt fram på slutten av 2011. Denne har generert en del forventninger og utløst en god del aktiviteter, i første rekke med sikte på å fylle begrepet "arktisk landbruk" med innhold.

Landbruket i Troms og hele Nord-Norge har store agronomiske utfordringer. Vi har derfor store forventninger til det nordnorske "Agronomiprojektet", et samarbeid mellom Nordnorsk landbruksråd, landbruksrådvingen, TINE, Bioforsk, de tre fylkeskommunene og Fylkesmennene i Nord-Norge.

Tap til fredet rovvilt har gått en god del ned fra 2010 til 2011. Dette skyldes hovedsakelig uttak av mange skadedyr før beitesesongen 2011.

Bygdeutviklingsmidlene forvaltes i henhold til strategiene som utarbeides i det regionale partnerskapet.

Satsingen på lokal mat er fulgt opp i henhold til "Strategi for satsingen på lokal mat fra Troms".

Arbeidet med å få i gang et 3-årig prosjekt "Grønt reiseliv" med hovedsakelig ekstern finansiering er videreført i 2011 og ser ut til å lykkes.

Inn på tunet-satsinga som over flere år har vært god, har vi til en viss grad fulgt opp i 2011.

Både av næringsmessige og klimamessige årsaker burde aktiviteten i skogbruket vært større enn den er i dag.

Fylkesmannen har ikke ressurser til å kunne oppfylle alle forventninger om å bidra til å styrke verdiskapingen og innovasjonsevnen i alle deler av næringa og legge til rette for utvikling av nye næringer i landbruket. Utenom satsingene som er nevnt, blir våre bidrag på mange områder begrenset til saksbehandling i tilknytning til BU-fondet og andre økonomiske ordninger.

21.1 Jordbruk

Sentrale utviklingstrekk

Det store bildet over flere år er stor nedlegging av bruk i drift, synkende produksjonsvolum og manglende rekruttering. Lite ferie og fritid sammen med for dårlig lønnsomhet oppgis oftest som årsak. Næringas eget selvbilde er nok også medvirkende. Troms taper andeler av produsjonsvolumet på nesten alle jordbruksprodukter.

Utviklingen i kumelkproduksjonen er bekymringsfull. Rapporten "Melk i Troms" prognoserer at 40 % av produsentene og 25 % av produksjonsvolumet vil være borte i 2015, sammenlignet med 2007. I tillegg kommer at i Troms er det dårlig kvotefylling. Av en samlet kvote på 37 mill liter, er det ca 6 mill liter som ikke leveres til meieri.

Geitnæringa står ved en skilleveg. Ca 25 % av geitmelkprodusentene antas å ikke ville være med i saneringsprosjektet "Friskere geiter". Med knapt 100 produsenter i dag, blir da produsentmiljøet svært tynt.

Tapene av bufe til fredet rovvilt gikk ned fra 7,94 % i 2010 til 6,38 % i 2011. Gaupebestanden er på det fastsatte bestandsmålet (6 ynglinger), mens jervebestanden er nesten dobbelt så stor som bestandsmålet på 7 ynglinger. Selv om en i flere år har brukt store ressurser på å øke uttaket gjennom ordinær jakt (kvotejakt, lisensfelling), klarer en ikke å kontrollere jervebestanden.

Svinekjøttproduksjonen er også fallende. Nortura er bekymret for råstofftilgangen til pølseproduksjonen. Fylkesmannen vil delta i et prosjekt for å få opp svinekjøttproduksjonen.

Agronomi

En viktig utfordring i Tromslandbruket er agronomien. Vi har et stort potensial i bedre jord- og plantekultur. Fylkesmannen er engasjert i "Agronomiprojektet" som er initiert av Nordnorsk landbruksråd og gjennomføres i samarbeid mellom TINE, landbruksrådgivingen, Bioforsk og Fylkesmennene og fylkeskommunene i Nord-Norge.

Interesse for bruksutbygging

En kartlegging i kommunene og andre samarbeidspartnere viser at det fortsatt er stor interesse for bruksutbygging også i 2012. Kartleggingen viser et estimat på investeringer opp mot 120 mill. kr. Dersom tilskuddsrammen blir som i 2011, vil dette bare kunne finansiere ca halvparten av søkermassen. Interessen for ku utgjør omlag 50 % av estimatet, mens tallene for geit, sau, gris og høns, hver ligger mellom 12-16 %.

Ikke koordinert veiledningstjeneste i landbruket

Til tross for etableringen av Landbruk Nord har vi en fragmentert og lite helhetlig rådgivingstjeneste i landbruket. Det viktigste rådgivingstema, en helhetlig økonomisk tenking og styring, er fortsatt svært lite påaktet. Det er liten kultur i Troms for å bruke penger på å kjøpe kompetanse.

Leiejordsproblematikken

En stor og stigende andel leiejord på kortsiktige og usikre vilkår er en stor utfordring for så og si alle jordbrukere i Troms. I tillegg har gårdbrukerne oftest mange utleiere å forholde seg til og lange transportavstander.

Nedbygd landbruksforvaltning i kommunene

Så og si uten unntak er landbruksforvaltningen i kommunene så sterkt nedbygd at de ikke har kapasitet eller kompetanse til å ivareta sin rolle som utviklingsaktør. Når de nødvendige forvaltningsoppgavene er gjort, er det lite ressurser igjen til utviklingsoppgaver.

Fylkesmannens rolle knyttet til utfordringene

I kommunedialogen setter Fylkesmannen fokus på kommunenes rolle som samfunns- og utviklingsaktør, herunder som planmyndighet. Vi illustrerer samtidig næringas betydning for sysselsetting og bosetting i kommunene.

Innen det tradisjonelle jordbruket har Fylkesmannen ingen produksjonsfaglig veiledningskapasitet. Også organisasjonene i landbruket har bygd ned sine veiledningstjenester og i sterkere grad gjort disse om til betalingstjenester.

I forhold til tilleggsnæringer har Fylkesmannen en del kapasitet. Over en del år har vi hatt bra trykk på Inn på tunet, men måttet redusere på denne innsatsen de par siste åra. Innen lokal mat har vi i dag kompetanse og gode samarbeidsrelasjoner til andre aktører som fylkeskommune, Innovasjon Norge, Bioforsk m fl. Innen Grønt reiseliv er vi i ferd med å etablere et 3-årig prosjekt.

Utover dette og forvaltning av BU-midlene, RMP mv er det lite rom for initierende virksomhet. Fylkesmannen har en sentral rolle i det regionale partnerskapet. Vi har tatt initiativ overfor samarbeidspartnerne med sikte på å omorganisere partnerskapet for å få til et mer helhetlig strategiarbeid.

Utviklingen de siste 10 åra illustreres av tallene nedenfor som er prosent i 2011 av 2001

Gårdsbruk i drift: 60 %
Bruk med melkekyr: 56 %
Melkekyr: 71 %
Bruk med melkegeiter: 51 %
Melkegeiter: 61 %
Bruk med sau: 54 %
V f sau: 60 %

Ettervirkninger av skadeåret 2010

2010 var et uår for planteproduksjon i Troms. Flere bruk klarte ikke å få etablert ny eng som dermed medførte noe mer vinterskade (28 saker) i 2011 enn i et normalår (0-10 saker).

Hovedutfordringer knyttet til økonomiske og juridiske virkemidler

For de økonomiske virkemidlene er det i januar 2012 kommet et eget rundskriv med veiledning om hvordan FM bør gjennomføre forvaltningskontroller av kommunene. Dette burde vært på plass for flere år siden. Det som fortsatt mangler er rettledning om hvordan avvik skal håndteres ved foretaks kontroll. Her bør det avklares hvor langt tilbake i tid kan man gå for å kunne kreve tilbakebetaling av urettmessige utbetalte tilskudd. Det er mange og kompliserte forskrifter og regler å forholde seg til innen tilskuddsforvaltningen, men jevnt over er det greie håndbøker og rundskriv å forholde seg til.

Utfordringen er ofte at kommunene ikke tar seg nødvendig tid til å sette seg tilstrekkelig inn i reglene. Datasystemene for regionalt miljøprogram og organisert beitebruk er ikke tilfredsstillende. Utbygging av web-baserte saksbehandlersystemer bør ha større fokus.

Kontrollarbeidet er hemmet av at det ikke er tilstrekkelig tilgang på juridisk kompetanse.

For de juridiske virkemidlene ligger hovedutfordringene i skjæringspunktet mellom de nasjonale retningslinjene og det kommunale selvstyret. I enkeltsaker vil lett jordvern hensynet tape. Dette knyttes også opp mot mangelfullt planverk i kommunene. Kommunene er i for liten grad villig til å bruke f eks konsesjonsloven for å styrke bosettingen. Det kan i neste omgang føre til at jordvernet ikke følges opp. Vi har færre klagesaker i fradelingssaker enn noen gang, mens antall fradelingssaker i kommunene ikke har gått ned. I små kommuner med stor nærhet til enkeltsøkere kan det være vanskelig å etterleve nasjonale retningslinjer.

Bruk av midler til Rovviltkompensasjon

Midlene til rovviltkompensasjon over kapittel 1144 post 77 ble i sin helhet brukt til kommuneretta tiltak.

Organisert beitebruk og tap av sau på beite

Hovedårsaken til tap av sau på beite i Troms antas å skyldes rovvilt. Det foreligger ikke dokumentasjon på omfattende tap på grunn av flåttbårne sykdommer eller for eksempel alveld.

I 2011 var det 48 beitelag i fylket med 449 medlemmer. Totalt var det 527 bruk som søkte om produksjonstilskudd 31.07.12. Det er ca 85 % deltakelse i Organisert beitebruk. Det slippes stadig færre sau og lam på beite. I følge tall fra OBB ble det i 2011 sluppet 100.996 dyr, mot 123.823 i 2001.

I 2011 har det vært en nedgang i tapstallene. I 2010 ble 8,0 % av dyrene sluppet på beite tapt, mot 6,4 % i

2011. Dette er gjennomsnittstall for regionen. Det betyr at i de mest utsatte rovviltområdene er gjennomsnittstapene betraktelig høyere. Dette gjelder først og fremst Nord-Troms, indre Troms og enkelt kommuner i sør og lenger ut mot kysten. Dette er uakseptable høye tall og ikke mulig å leve med for beitenæringene over lengre tid.

I rovviltutsatte områder er det tydelig at store tap til rovvilt over flere år er en sterkt medvirkende årsak til bortfall av sauebruk i regionen. I en årrekke er det blitt prioritert forebyggende tiltaksmidler til disse områdene, men det er vanskelig.

Fylkesmannen ønsker å gå i gang med et prosjekt som har fokus på organisert beitebruk og utmarksressurser, men så langt har det ikke vært ressurser til det arbeidet.

Tapsstatistikk sau på utmarksbeite

Embeter	Antall sau sluppet (innen organisert beitebruk)		% tilslutning til org. beitebruk i fylket	Tapsprosent		Total tapsprosent	
	Sau	Lam		Sau	Lam	2010	2009
FMTR	37522	63474	85	3,12	8,31	7,94	6,85
Sum	37522	63474	85	0	0	0	

21.2 Skogbruk

Skogkultur

Skogkulturaktiviteten hadde en liten auke i forhold til i fjor, men har fortsatt for lågt omfang. Aktiviteten begrenses av tilgang på finansiering og kapasiteten i kommunene. Mangel på skogfondsmidler gjør at skogkulturaktiviteten direkte begrenses av størrelsen på tilskottspotten fylket har til rådighet. Målet bør være å få aktiviteten opp mot det nivået som var før 2003.

Det var gode klimatiske forhold for planting gjennom sesongen.

Det er fortsatt en del skoleungdommer som er engasjert i skogkulturarbeidet, men det er også brukt en del utenlandsk arbeidskraft i år. Noen få skogeiere utfører arbeidet sjøl.

Det er ei utfordring å beholde planteproduksjonen ved Bardufoss planteskole slik at man sikrer skogeierne i fylket tilpassa plantemateriale.

Skogbruksplanlegging

Det blei ikke gjennomført driftsplanlegging eller miljøregistreringer i 2011. Dette skyldes mangel på skogbruksplanleggere. Det er utfordrende å finne kostnadseffektive metoder for driftsplanlegging i tromsskogen.

Avvirking og avsetning

Driftsforholda i 2011 var gode, bortsett fra en periode på høsten med mye regn og vanskelige driftsforhold. Avvirkinga for salg er ca 65 000 fm³ og det er på samme nivå som i fjor. Hogsten dekker etterspørselen til biobrenselanleggene og vedprodusentene. Hogsten er hovedsakelig lauvtrevirke til biobrensel, dvs rundtvirke til vedproduksjon og heltre til fyringsflis. Det hogges lite bartrevirke.

Energiflistilskottet i 2011 var gunstig for skogeierne og gjorde det enklere å få kontrahert virke til biobrensel. Totalt er det utbetalt 2,8 mill kroner i energiflistilskott i 2011. I tillegg ligger det søknader for ca kr 700 000,- som også ble registrert i 2011, men som utbetales i 2012. Vi er imidlertid bekymra for mulighetene for virkeskontrahering både på kort og lang sikt dersom ordningen forsvinner eller reduseres kraftig. Da energiflistilskuddet er fokusert så sterkt rundt skogsflis, er det også vanskeligere enn før å få rundtvirkedrifter i lauvskog hos skogeiere. De fleste skogeiere ønsker skogsflishogst, da dette utløser energiflistilskudd. Rundtvirkedrifter til vedproduksjon utløser ikke de samme tilskuddene.

De to store biobrenselanleggene, i Tromsø og på Setermoen, har et forbruk på ca 20 000 fm³. I tillegg er det to mindre anlegg, i Dyrøy og Nordreisa, med et forbruk på til sammen ca 2500 fm³. I Harstad bygger Statkraft Varme et stort biobrenselanlegg som skal tas i bruk 1. kvartal 2012. Et nytt driftsapparat er etablert i sør-fylket og har begynt å hogge virke til biobrenselanlegget.

Vedprodusentene i fylket kjøper også en betydelig mengde virke (ca 10 000 fm³). Flere entreprenører er kommet inn i forsyningen av vedmarkedet i løpet av året og det ser ut som om etterspørselen etter rundtvirke til vedproduksjon i markedet dekkes av hogsten. Etterspørsel etter ved til brensel har også vært høy i 2011.

Sponplatefabrikken i Sørreisa har ikke hatt drift i 2011.

Skogsvegbygging

Det var gode forhold for skogsvegbygging i år med en tørr sommer og barmark ut november. Aktiviteten er litt høyere enn i 2010, men burde vært høyere. Det er imidlertid færre skogfunksjonærer i kommunene som arbeider med disse fagfeltene og det påvirker byggeaktiviteten. Det er behandla 53 tilskuddssøknader til skogsvegbygging. Fylket har lite skogfond innestående og vegbyggingsaktiviteten er avhengig av tilskuddsmidler til rådighet. Reglene om at det ikke kan gis tilskott til skogsveger som reduserer villmarksprega områder, begrenser utbygging av et rasjonelt skogsvegnett. En søknad om tilskott er avslått i år på grunn av at vegen ville redusere villmarksprega områder. Vi prioriterer vegbygging som genererer hogstaktivitet. Bioenergisingen er helt avhengig av utbygging av gode skogsveger og velteplasser for helårs levering av skogsflisråstoff.

Arbeidet med hovedplan for skogsveg er i gang i Målselv, Nord-Troms og i sør-fylket, men ellers har arbeidet gått litt for seint i 2011.

Skogbrukets miljøarbeid

I resultatkontrollen for skogsvegbygging og foryngelse er det ikke registrert noen vesentlige merknader eller mangler.

Skogfond

Det er forholdsvis få skogeiere i Troms som har innestående skogfond av betydning, men innvunnet skogfond har auka de siste åra. Innbetalt skogfond i 2011 var vel 700 000,- kr. 3/4 av dette er innbetalt i tre kommuner. Forbruk av skogfondsmidler var rundt 300 000 kr. Det arbeides med informasjon om innbetaling og bruk av skogfond.

Kystskogbruket

Det er gitt støtte til åtte fellesprosjekter/utredninger som oppfølging av tiltaka som er foreslått i Melding om Kystskogbruket:

- Taubaneprosjekt i kystfylka
- Skogsvegprosjekt i kystfylka
- Felles fylkeskommunalt oppfølgingsprogram
- Oppfølgingsprogram for skognæringa kyst
- Infoprojektet
- Kaiutredning
- Analyse av sitkagran
- Midt-Norsk skogsenter

Det er gitt støtte til fire prosjekter i fylket som oppfølging av kystskogmeldinga:

1.

Skogkulturprosjekt:

Da tilskott til skogkultur blei fjerna i 2003 sank skogkulturaktiviteten til nesten null i fylket. Sjøl om tilskottet til skogkultur etter hvert blei gjeninnført, er det et krevende arbeid å få opp aktiviteten på et tilfredsstillende nivå igjen. På 2000-tallet er kompetansen og kapasiteten på skogbruk kraftig redusert i kommunene. I Troms er vi avhengig av kommunenes innsats for å få opp aktiviteten igjen. I motsetning til fylkene i skogstrøka, har skogeierne i Troms lite skogfond å bruke for å finansiere skogkulturtiltak. Bruk av tilskott til skogkultur er det viktigste virkemidlet vi har i dag for å auke aktiviteten. Det blei derfor også i år gjennomført et aktivitetsskapende prosjekt gjennom Kystskogbruket for å støtte opp under skogkulturarbeidet. Totalt for fylket var aktiviteten større enn man kunne få til med bruk av kun NMSK-midlene. I år er det gitt kr 497 300,- som tilskudd til aktivitet i kommunene Dyrøy, Sørreisa, Bardu, Målselv og Tranøy.

2. Hovedplan

skogsveg:

Arbeidet med hovedplan for veg har fortsatt i 2011 og går sakte framover. Nord-Troms, Målselv og sørfylket er i gang, og det er gjort avtaler om oppstart over nyåret i 2012 i noen andre kommuner. Det er bevilga milder fra kystskogbruket til Nord-Troms og Målselv.

3. Skogforum

Troms

Fylkesmannen tok i april initiativ til et forberedende møte for å se på mulighetene for å etablere et nettverk for skognæringa i Troms. Det var enstemmighet i møtet om å arbeie for å få til dette og "Skogforum Troms " blei stifta 13. september. Forumet er organisert som et nettverk med fylkesmannen som sekretariat.

4.

Tynningskampanje

Det ble satt igang ei prøveordning med en tynningskampanje høsten 2011. Det ble utbetalt midler til tynning av barskog i Målselv. Planen er å utvide kampanjen i 2012.

Det er gitt støtte til tidligere ordninger som ble tatt inn i potten til Kystskogbruket:

- Organisert virkesomsetning:
Ordninga "Tilskott til organisert virkesomsetning i Troms" ble avvikla i 2011. Tidligere har tilskottet i sin heilhet gått til Allskog BA. Allskog er ikke lenger den eineste aktøren i markedet i Troms som omsetter større volumer skogsvirke for salg. Da ordninga kunne oppfattes som konkurransevridende av aktørene, blei det beslutta å avvikle ordninga.
- Kurs og andre opplæringstiltak:
Dette er ei videreføring av den gamle ordninga med midler til korte kurs for skogeiere og skogsarbeidere. Midlene er bevilga til kurs i serien Aktivt skogbruk, taubanekurs og temadag om skog og klima.

Vår oppfølging av resultatområde 21.2 har av kapasitetsgrunner ikke vært på ønsket nivå.

21.3 Bygde- og næringsutvikling

Samarbeidet med regionale aktører

Strategigruppa som har deltakere fra Troms Bondelag, Troms Bonde- og Småbrukarlag, Allskog BA, Troms fylkeskommune, KS Troms, Innovasjon Norge og Fylkesmannen i Troms hadde ett møte i 2011. Strategiene for landbruksrelatert næringsutvikling i Troms ble da revidert. Det ble gjennomført bare en del mindre endringer i BU-strategiene, i påvente av ny melding til Stortinget om landbruks- og matpolitikken.

Endringene i BU-strategiene var i hovedsak:

- Fra *"Taktskifte i landbruket"* til *"Robust landbruk"*
- Om bruken av prosjektrettede skjønnsmidler innenfor satsingsområdene til landbruksrelatert næring i 2010 og 2011
- Regionale bestemmelser om fordeling av fylkesvise BU-midler ble endret som følger:
 - Når det gjaldt lån med rentestøtte, ble rammene økt slik at summen av tilskudd og rentestøttelån kunne gis med inntil 90 % av godkjent kostnadsoverslag, mot 80 % i 2010.
 - Inntil kr. 400 000 ble avsatt til grøfting i saker med særlige behov. Disse kan også innvilges rentestøtte. Halvparten av disse midlene er midler som Troms fylkeskommune bevilget til formålet i 2010, men som Innovasjon Norge er anmodet om å forvalte da dette er bedriftsrettede midler.
- Kap. 10.2.4. *"Kompetanseutvikling, rekruttering og likestilling i landbruket"* ble endret i tråd med Fylkestingets vedtak i sak 59/10 om forvaltningen av utrednings- og tilretteleggingsmidlene fra fylkeskommunen.
- Kap. 10.2.7. *"Praktikantordninga"* ble endret i tråd med revisjon av BU-forskriften av 07.07.2010 der det ble bestemt at lønn til praktikant kan gis tilsvarende 70 % av lønnstrinn 1 i Statens regulativ, mot tidligere 60 %.
- Kap. 10.2.8. *"Andre tiltak"* for eksempel grøfting, juletreffelt m.v. Prosentsats ble endret fra 30 % til 40 % av godkjent kostnadsoverslag. I tillegg ble følgende setning lagt til: *"Det vil i 2011 på nærmere konkrete vilkår bli disponert inntil kr. 800 000,- av rammene for utviklingstiltak som tilskudd til kjøp av settepotet for potetprodusentene som ble rammet av avlingssskade i 2010."*

Det ble på slutten av 2011 tatt initiativ til en bedre samordning av strategigruppa for landbruksbasert næringsutvikling med strategigrupper for andre tema på landbruksområdet, RMP, Matstrategigruppa mv. Dette arbeidet vil fortsette i 2012 som ses i sammenheng med Meld St nr 9 (2011-2012), jfr regionale bygdeutviklingsprogram.

Roller innen partnerskapet

Fylkesmannen har pådriver- og koordineringsansvaret for partnerskapet. Fylkesmannen gir oppdragsbrev til

Innovasjon Norge på de bedriftsretta midlene og forvalter utrednings- og tilretteleggingsmidlene i samarbeid med Troms fylkeskommune. I tillegg har vi løpende kontakt med deltakerne i og utenfor partnerskapet i forbindelse med spørsmål av felles interesse. Fylkesmannen deltar på INs styremøter. Innovasjon Norge forvalter de bedriftsretta virkemidlene og rapporter om bruken av disse.

KS blir mer og mer involvert i landbruksaker gjennom økt deltakelse og oppfølging av samarbeidsavtalen mellom LMD og KS.

Fylkeskommunen er en aktiv samarbeidspartner både når det gjelder overordnede strategier og enkeltsaker. Gjennom fylkeskommunenes medansvar for gjennomføring av landbrukspolitikken, er det godt håp om større slagkraft i det regionale samarbeidet på landbruksområdet.

Bedriftsretta midler

Investeringslysten i landbruksnæringa i Troms fortsatte i 2011. Antallet prosjekter og omsøkte midler overstiger tilgjengelige tilskuddsmidler. Dette gjelder spesielt tradisjonelt landbruk.

Ny ramme for BU-midler ble fordelt med kr. 14 000 000,- (2/3) til tradisjonelt landbruk og kr. 4 550 000,- (1/3) til tilleggsnæringer. Sammen med inndratte midler fra tidligere år og noen omdisponeringer disponerte Innovasjon Norge kr 17 495 253,- til tradisjonelt landbruk og kr 7 115 751,- til tilleggsnæringer.

Bevilget til tradisjonelt landbruk: kr 16 830 200,-. Disse midlene er fordelt med 55 % på storfe (melk og kjøtt), 16 % på sau, 11 % på geit, 5 % på grøfting, 2 % på gris (komptanseheving) og 11 % til eggproduksjon.

Bevilget til tilleggsnæringer: kr. 4 778 700,-. I tillegg ble avsetningene til tapsfond risikolån landbruk, netto kr. 1 952 250,- belastet denne rammen. Gjenstående ramme: 384 801,-. Midlene er fordelt med 25 % til Inn-på-tunet-(IPT)-tiltak, 14 % til bygdeturisme-tiltak, 24 % til mat, 14 % til vedproduksjon/ trebearbeiding/bioenergi og 23 % til andre tiltak.

Det arbeides stadig med å få lokale banker til å delta med delfinansiering i større byggeprosjekter. Dette har i flere saker medvirket til gode finansieringsløsninger og muliggjort realisering av prosjekter.

Leiejord er nødvendig i de aller fleste tradisjonelle prosjektene. Krav til gode og langsiktige jordleieavtaler er fortsatt viktig. Det er medvirket til kjøp av leieareal i noen tilfeller. Dette oppfattes som riktig bruk av BU-tilskudd for å sikre arealgrunnet på bruk under utvikling.

Grøfting har vært et prioritert område i 2011. Det ble bevilget kr. 400 000,- i tilskudd til grøfting, inkludert kr. 200 000,- fra Troms fylkeskommune. Det er videre benyttet kr. 411.800,- til kjøp av settepotet, for å støtte potetprodusenter med særlig stor egenandel til dette tiltaket etter uåret i 2010.

Ny ramme for rentestøtte for 2011 var kr. 54 000 000,-. Overførte midler fra tidligere år utgjorde kr. 45 162 645,-, men er redusert med kr. 30 000 000,- som fra sentralt hold ble omfordelt til andre fylker med større behov for støtte. Netto overført rentestøtte fra tidligere år er da kr. 15 162 645,-. Annulert rentestøtte i 2011 utgjorde kr. 9 870 943,-. Dette medførte at totale disponible rentestøttemidler i 2011 var kr. 79 033 588,-. Rammen for rentestøtte ble ikke fullt utnyttet, men bedre enn tidligere år. Det er bevilget rentestøtte tilsvarende lånegrunnlag på kr 52 432 000,-, 97 % av tildeling for 2011 på til sammen 54 000 000,-, men bare 67 % når overførte midler fra 2010 og annullerte midler i 2011 tas med. Dette medfører at rentestøtte tilsvarende et lånegrunnlag på kr. 26 601 588,- overføres til 2012.

Interessen for en finansieringspakke uten tilskudd men med rentestøtte og lån har ikke vært og er ikke særlig stor i ordinære utbyggingssaker. Avhengigheten av tilskudd for finansiering av byggeprosjekter i landbruket i Troms er stor og større enn i andre landsdeler.

Utrednings- og tilretteleggingsmidler

Årskvota var i 2011 på kr 2 900 000,-. Det ble gjort disse bevilgningene:

*Lokal mat, bær og grønnsaker, 13 saker, i alt kr 1 987 320,-
av disse var 3 saker, i alt kr. 860 000,- til økologisk landbruk
Inn-på-tunet, 4 saker, i alt kr 798 000,-
Grønt reiseliv, 3 saker, i alt kr 620 000,-*

Mobilisering og utvikling inkl. trad. landbruk, 4 saker, i alt kr 1 091 000,-
Kompetansetiltak, 11 saker, i alt kr 607 129,-
Utredninger inkl. forskning, 11 saker, i alt kr 600 900,-
Rekruttering til landbruket, 2 saker, i alt kr 339 000,-
Praktikantordninga, 1 sak i alt kr 136 983,-
Totalt innvilget kr 6 180 332,-
Beløpet over årskvota er dekket av inndratte og overførte beløp.

Om satsingsområdene:

Inn på tunet:

Innsatsen innen Inn på tunet var av kapasitetsgrunner en del redusert i 2011. Vi har i alt 3 Inn på tunet-løftprosjekter, 2 innvilget i 2010 i Tromsø kommune og et i 2011 i Storfjord kommune. Storfjord kommune fikk god hjelp til sin søknadsutforming. Ellers har oppfølgingen av løft-prosjektene fra vår side ikke vært som den burde.

Prosjekt "Grønt arbeid", et samarbeid mellom kommunene Balsfjord, Storfjord og Lyngen og tilsvarende NAV-kontor, NAV Troms, FM m fl gjennomførte sitt 3. og siste prosjektår i 2011. Resultatene var gode og de viktigste var:

- etablert 9 nye APS-plasser
- utviklet tverrfaglig samarbeid mellom etater og mellom etater og NAV i kommunene
- utviklet interkommunalt samarbeid på området
- kompetanseheving i alle ledd

Sammen med FM Finnmark arrangerte vi en 2-dagers Inn på tunet-konferanse i Tromsø med svært god deltakelse og gode tilbakemeldinger. Det viktige var god deltakelse fra ulike kjøpergrupper og potensielle kjøpergrupper vi tidligere ikke har nådd.

I 2011 er det gjort forberedelser for å gjennomføre godkjenningsordningen som er vedtatt, bla. informert om ordningen, forberedt og planlagt 4 kurs "Inn på tunet - kvalitet og trygghet" rundt om i fylket.

Vi legger vekt på å informere om smått og stort gjennom e-post og forsøker å veilede ved henvendelser.

Inn på tunet er først og fremst forankret i landbruksavdelingen. Andre avdelinger bidrar med fagstoff på forespørsel. Likevel nevnes Helseavdelingen som har tatt egne initiativ inn mot Inn på tunet.

Landbruksavdelingen deltar i prosjektgruppa for prosjekt "Sjumilssteget", en tverrfaglig satsing hos FM Troms, i første rekke rettet mot kommunene, på barn og unges oppvekstvilkår.

Aktører i Inn på tunet:

Utenom Fylkesmannen har de viktigste aktørene i Inn på tunet-arbeidet vært: Kommuner (barnevern, skoler og rus-/psykiatri), Innovasjon Norge, NAV, vekstbedrifter og Inn på tunet-bedrifter. Gjennom prosjekt "Musketerene" håper vi UNN etter hvert kommer mer på banen. Potensialet er stort.

Småskala mat:

Oppfølging av "Strategi for satsingen på lokal mat fra Troms 2009-2012" og "Tiltaksplan 2011". Dette er et tett og godt samarbeid mellom Fylkesmannens landbruksavdeling (eier av strategien), Innovasjon Norge, Troms fylkeskommune, Kompetansenettverket for småskala mat og Råfisklaget. Andre aktører: matprodusenter, serveringsbransjen, reiseliv og dagligvarehandel.

Gjennomførte tiltak:

1. Deltakelse Matstreif 2011.
2. Matverksted 2011.
3. Utgivelse av nyhetsbrevet Matlyst.
4. Besøksordning for matprodusenter.
5. Samarbeid FMLA og Universitetet i Tromsø: "Digital og muntlig historiefortelling i reiseliv og lokalmatproduksjon", et nytt etter- og videreutdanningstilbud for aktører som driver, er ansatt i eller planlegger å starte en småskalabedrift innen opplevelsesnæring eller matproduksjon.
6. Verdiskapningsprisen 2011
7. Smaksverksted, geitdagene i Troms 2011

Grønt reiseliv og utmarksturisme:

Dette arbeidet er ikke kommet så langt som vi hadde håpet, men det er søkt om midler til finansiering av prosjekt "Grønt reiseliv - bygdeturisme" med eierskap og prosjektledelse lagt til Fylkesmannens landbruksavdeling. Hensikten med dette prosjektet er å mobilisere og motivere gårdbrukere med interesse og forutsetninger til å satse på grønt reiseliv og lokal mat. Dette for å styrke inntektsgrunnlaget på det enkelte gårdsbruk, samt utnytte lokale ressurser.

Utviklingsprogrammet for Matspesialiteter:

Fagfunksjon knyttet til matkontakter er ivaretatt. FMLA har støttet lokal matprofilering på matfestival i fylket, deltagelse med "Mat fra Troms" på Matstreif 2011, Matverksted 2011, studietur for småskala mat- og reiselivsprodusenter, samt videreføring av prosjekter på grønnsaker og bær.

Det er likevel fortsatt en vei å gå hva gjelder landbruksforetak som foredler egne produkter eller leverer råvarer til bedrifter som markedsfører lokalproduserte produkter. Likevel er ting på gang gjennom virksomheter som Gourmet Lyngen, Aron Mat, Lyngsalpeprodukter, Reisamat, Tromspotet m.fl.

I 2011 er det gitt følgende tilsagn over Matprogrammets midler. Til sammen utgjorde disse kr 1 148 000 fordelt på følgende vis:

- DyrøyMat AS kr 1 000 000,-
- Bondens Marked kr 100 000,-
- Jan Erik Ottestad kr 24 000,- (oppfølgingstiltak)
- Ruth Uhlving kr 24 000,- (oppfølgingstiltak)

Hva gjelder investeringsmidler og bygdeturisme utgjør dette kr 661 400,- i 2011.

Det er et stort behov for å fortsette kartleggingen av småskala produsenter i landbruket i Troms, både på mat og reiselivssiden. Dette først og fremst for å koble produsentene mot dagligvarehandelen og serveringsbransjen. Dette er et nødvendig og omfattende arbeid, det ikke har vært ressurser nok til å gjennomføre i den grad vi hadde ønsket.

Småkraft, Bygdeservice mv

Dette er bygdenæringer med stort potensial i Troms, men som det dessverre ikke har vært kapasitet til å ta tak i.

Deltakelse i eksterne prosjekter mv.

Fylkesmannen er representert i en del eksterne prosjekter mv. Det gjelder f eks Troms landbruksfaglige senter, Kompetansesenter for geit, Grønns(m)akprosjektet i Tranøy m fl, Melk i Troms, Rekrutteringsprosjektet i Balsfjord,

Resultatområde 22 Klima- og miljøtiltak i landbruket

I det store bildet har vi i Troms små utfordringer m h t forurensing fra landbruket. Hvert år dukker det opp enkeltsaker med spredning av husdyrgjødsel utenom veksttida. Gjødelpplanlegging, miljøplan mv bidrar over tid til riktigere bruk av både mineral- og husdyrgjødsel. Dette blir ytterligere fokusert gjennom "Agronomiprojektet", jfr foran.

De viktigste utfordringene for kulturlandskapet i Troms er:

- Holde kulturlandskapet åpent
- Opprettholde jordbruksdrift på ytre kyst
- Gjengroing i rovviltutsatte områder
- Velstelte gårdstun som positive innslag i kulturlandskapet, herunder avfallshåndtering.

De viktigste forvaltningsoppgaver på området er ivaretatt. Av ressursgrunner har arbeidet med å utvikle det økologiske jordbruket blitt nedprioritert. Oppfølging av arbeidet med nasjonalt og regionalt verdifulle kulturlandskap er i for liten grad fulgt opp. Kursing innen miljøplan har vi heller ikke kunnet prioritere.

Vi har et godt samarbeid med fylkeskommunen om ordningen med skjøtsel av kulturminner i kulturlandskapet fungerer godt.

22.3 Miljøprogram og miljøplan

Vurdering av måloppnåelse for virkemidlene i RMP

Det har vært økning i arealgrunnlaget for søknadene fra 2010 til 2011 for de fleste ordningene rettet mot å hindre gjengroing av kulturlandskapet. Det må derfor kunne sies at ordningene treffer. Også de fleste orninger innenfor de andre miljøtemaene øker i omfang og tyder på at de stadig blir tatt i bruk av flere.

Hovedretning for bruk av SMIL-midler og kobling mellom SMIL og RMP

Ramma for SMIL-midler til den enkelte kommune er fastsatt ut fra kommunens flerårige tiltaksstrategier. I tillegg er det lagt vekt på kommunens samlede jordbruksarealer i drift, bruken av SMIL-midler fra 2010, samt kommunens aktivitetsbudsjett for 2011.

I følge kommunenes resultatrapportering pr 01.11.11 er den overveiende delen av SMIL-midlene, 89 %, bevilga til kulturlandskapstiltak. Om lag 6 % er brukt til planleggingstiltak, 5 % til forurensingstilak og under en halv prosent er brukt til andre tiltak. Midlene som er bevilga til kulturlandskapstiltak fordeles seg slik på de ulike ordningene: Biologisk mangfold 37 %, tilgjengelighet/opplevelseskvalitet 17 %, kulturminner/kulturmiljøer 5 % og freda/verneverdige bygninger 41 %.

De kommunale tiltaksstrategiene fastsettes i dialog med Fylkesmannen. Det innebærer at retningslinjene vedtas av kommunen, men at det skal være en prosess som bidrar til at retningslinjene kan ses i sammenheng med RMP. I flere av ordningene i RMP oppfordres det til å se sammenhengen med SMIL-midlene. Dette er fulgt opp med ytterligere oppfordringer til kommuner om å se til sammenhengen mellom virkemidlene på samlinger ol.

Tilstand og utvikling av biologisk mangfold og kulturminner i jordbruket og bruken av virkemidler i forhold til målsetningne

RMP-ordninga rettet mot å bevare nasjonalt og regionalt verdifulle kulturlandskap (rettet mot områder valgt ut gjennom nasjonal registrering på 1990-tallet) har for første gang blitt tatt i bruk i år på to områder. Vi har ikke kapasitet til å følge opp dette i den grad vi ønsker og som vi ser det er behov for og har derfor fortsatt et ønske om å få til et prosjekt a La Arvesølvet fra Agder, der det kan settes fokus på verdifulle kulturlandskapsområder og for å målrette/koordinere SMIL og RMP- midler til skjøtsel av slike. Vi har fått tilbakemelding fra fylkeskommunen om at ordninga med tilskudd til skjøtsel av kulturminner fungerer veldig bra og at den har medført stor økning i interesse for å ta vare på kulturminner i jordbrukslandskapet. Ordninga med tilskudd til bevaringsverdige husdyraser får god tilbakemelding fra fagmiljøet og vi ser stadig økning i antall dyr omsøkt.

Tilstand og utvikling for forurensning fra landbruket i vannområdet som er valgt ut i første planperiode
Bardu-/Målselvvassdraget - Malangen er valgt for første planfase i vannregion Troms. I vanddirektivsammenheng har mesteparten av området en god tilstand.

Faren for forurensning fra landbruket i Troms er i senere år redusert gjennom de tekniske miljøtiltak som er gjennomført i landbruket (tetting av gjødselslagre, kapasitetsøkning gjødselslagre, forbedret silohåndtering mv.) Balanse gjødslingsprinsippet som ble innarbeidet i gjødselsesongen -08/09 har ført til betydelig reduksjon av fosforgjødslingen i landbruket.

Kantsonevegetasjon er en viktig oppsamler av næringsstoffer og vil virke som et effektivt filter mht. avrenning fra dyrket mark. Kommunene Målselv og Bardu har utarbeidet en plan sist på 90-tallet for forvaltning av kantsonene langs Målselv og Barduelva. Denne planen bør oppdateres og moderniseres for å møte dagens utfordringer og krav til forvaltning av kantsoner. Påvirkningen fra skogbruket forventes å være såpass beskjeden at det ikke vil ha noen direkte innvirkning på vannkvaliteten.

Troms fylkeskommune er i gang med å utforme det videre arbeidet for Troms. Fylkesmannens landbruksavdeling avventer prosessen og vil stille seg til rådighet i det videre arbeidet. Skadelig avrenning fra jord- og skogbruksaktivitet i fylket anses generelt for å være liten og under kontroll

Miljøplan

På grunn av ressursmangel har FM i 2011 ikke gjennomført noen kurs relatert til miljøplan, hverken mot brukerne eller kommunal forvaltning. Slike kurs ble tilbydd og gjennomført i 2010.

Beskriv arbeidet med klimatiltak innenfor landbrukssektoren

Det er ikke gjennomført særskilte klimatiltak, men det generelle arbeidet med oppbygging og forbedring av skogressursene er viktig for å binde CO₂. Likeså overgang fra fossil energi til bioenergi og bruk av trevirke i bygninger.

Det er gjennomført endagsseminarer om skogplanteforedling og karbonbinding i skog. Temaet er tatt opp på

skogdager og landbruksmessa i Balsfjord.

Tilskudd fra regionalt miljøprogram utbetalt 2011 etter søknadsomgang 2010 - kroner utbetalt til hovedområder

Embeter	Kulturlandskap	Avrenning til vassdrag	Kulturmiljøer og kulturminner	Tilgjengelighet - friluftsliv	Biologisk mangfold	Plantevernmiddel	Avfall	Andre miljøtiltak
FMTR	7714061	0	980402	399520	182000	0	0	0
Sum	7714061	0	980402	399520	182000	0		

22.4 Økologisk landbruk

Status og utfordringer for arbeidet med handlingsplan for økologisk landbruk

Dagens handlingsplan for økologisk landbruk i Troms gjelder til 2012. Vi har lite ressurser til arbeidet med økologisk og det er derfor vanskelig å få noe trykk i satsinga utover det som går på å fordele midler knyttet til handlingsplanen. Handlingsplanen burde vært rullert i 2012, men pga ressursmangelen vil gjeldende plan måtte ha virketid minst ett år til. Vi skulle gjerne hatt rom for å samle miljøet til felles idemyldring i forbindelse med fordeling av midler og rapporter og resultater fra prosjekter og tiltak brude vært sammenstilt på en slik måte at det kan komme allmenheten til nytte.

Fordeling av handlingsplanmidler vurderes hele tiden i forhold til handlingsplanen. Det er god søkning på midler og tildelte midler er ikke tilstrekkelig til å dekke opp for interessen. Vi ser det som svært viktig å ha disse midlene for å kunne støtte opp om interesse og initiativ til satsing på økologisk forbruk og produksjon i fylket.

Høsten 2011 startet Økomelkprosjektet opp. Det er et samarbeidesprosjekt mellom Tine Nord, Norsk landbruksrådgiving og Fylkesmennene i Nordland og Troms. Prosjektet har som målsetning å mobilisere til økt produksjon og forbruk av økologisk melk i Nord-Norge og er delfinansiert av SLF. En betydelig andel av vår satsing på økologisk går med til dette prosjektet. Når vi målene som er satt i prosjektet, vil det bli gjort et betydelig løft for produksjon og forbruk av økologisk melk i Nord-Norge. Dette vil også gi ringvirkninger for økologisk kjøttproduksjon.

Oversikt over gjennomførte tiltak

I den fylkesvise fordelingen av midler for 2011 fikk Fylkesmannen i Troms tildelt kr 325 000 til oppfølging av tiltak i regionale handlingsplaner for økologisk landbruk. I tillegg hadde vi kr 113 250 i inndratte midler. Midlene ble fordelt på følgende prosjekter/tiltak:

- Økt produksjon og forbruk av økologisk melk i Nord-Norge - Tine Nord
- Økt forbruk av økologiske grønnsaker gjennom optimalisering av kvaliteten - Bioforsk Nord, doktorgradsprosjekt
- Økologisk skolehage - Moan skole, Nordreisa
- Utprøving av dyrkingsteknikker for økologisk bringebær dyrking - Landbruk Nord
- Maskinell, økologisk solbærproduksjon - Troms landbruksrådgiving
- Workshop om økologisk mat og miljø i barnehager for barnehageansatte
- Kokkekurs for barn og unge med fokus på lokal og økologisk mat - Unge kokker

I Troms har vi ikke noe prosjekt i regi av programmet om 'Økologiske foregangsfylker'.

22.5 Tre og miljø

Bioenergi

Det arbeides godt med bioenergi i fylket. Flere prosjekter er under utredning.

I Harstad bygger Trondheim fjernvarme (Statkraft) et stort fjernvarmeanlegg som skal baseres på skogsflis som råstoff. Årlig varmeproduksjon skal komme opp i ca 50-60 GWh. Anlegget skal fyres i gang 1. kvartal 2012. Virkesbehov til anlegget vurderes å stige til 25 – 30 000 fm³ i løpet av noen år. Det er et stort volum for denne regionen.

Det er i dag fire litt større anlegg i fylket, Troms kraft varme ved Universitetssjukehuset, Setermoen garnison i

Bardu, Nord-Troms bioenergi og Dyrøy Energi. Til sammen bruker disse ca 25 000 m³ virke. I Salangen er det et kommunalt anlegg som baserer seg på pellets.

Det er nødvendig å øke utbygginga av skogsveger dersom fjernvarmeanleggene skal kunne forsynes med skogsflis over lengre tid.

I prosjekt Kystskogbruket arbeides det med å legge til rette for økt binding av CO₂ i skogen, og for å få aksept for dette som et klimatiltak.

Trebruk

Det er holdt ei samling om bruk av massivtre i nybygg

Resultatområde 23 Eiendoms- og bosettingspolitikk

Status og behov for oppfølgingstiltak overfor kommunene knyttet til praktiseringen av regelverket

Regelendringen i konsesjonsloven om at en også ved eiendomsoverdragelser innen familien må søke om konsesjon dersom eiendommen ikke skulle bebos slo til for fullt i 2011. Vi hadde forventet en økning av antall klagesaker fra kommunene. Det var derfor noe overraskende at det i 2010 kom færre klagesaker fra kommunene, noe som betyr at det alt vesentligste av søknader blir innvilget. I 2011 har et fåtall kommuner bestemt seg for å benytte mulighetene som ligger i lovverket for å opprettholde eller øke folketallet.

Henvendelser fra kommunene om juridiske spørsmål er mange, og kommunene mangler ofte relevant kompetanse. Dette merkes også ved de mange henvendelser fra private som ikke opplever at de får nødvendig hjelp i landbrukslovsaker når de henvender seg til førstelinjen kommunen. Fylkesmannen registrerer at både landbruksfaglig kompetanse og kapasitet på disse områdene er redusert. Det er ofte slik at de kommuner med best kompetanse er de samme kommunene som benytter den kompetansen FMLA innehar. De svakeste benytter seg ikke av denne kompetansen. Fylkesmannen opplever dette som en betenkelig utvikling i forhold til forvaltning av landbrukslovgivingen.

Resultatområde 24 Forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske tiltak og kontroll

Landbruksvikartjenesten

Alle aktive jordbruksforetak i Troms blir i varetatt av et av de fire avløserlagene som har ønsket å ha ansvar for beredskapsavløsningen. De tilbakemeldinger vi i dag har er at ordningen fungerer slik den har vært tenkt.

Oversikt over behandling av klager og dispensasjonssøknader 2011 - antall

Klagebehandling

Produksjonstilskudd		Miljøvirkemidler		Andre tilskuddsordninger	
Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått
1	1	0	0	0	0

Dispensasjonssøknader

Produksjonstilskudd			Miljøvirkemidler			Andre tilskuddsordninger		
Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått
2	0	1	0	0	0	4	0	0

Fylkesmannens kontroll av landbruksvirksomheten i 2011

1. Hvor mye ressurser er avsatt til kontroll?

Årsverk: 0,0

Antall personer: 0

2. Gjennomførte kontroller av kommunenes landbruksforvaltning (forvaltningskontroller)

Kommune:	Balsfjord kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd og Regionalt Miljøtilskudd
Registrerte avvik:	2 avvik
Oppfølging av avvik:	Kommunen har fått en frist til 30.11.11 til å gi en skriftlig redegjørelse om hvilke tiltak som skal i verksettes for å lukke avvikene.

Kommune:	Lenvik kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd og Regionalt Miljøtilskudd
Registrerte avvik:	5 avvik ble registrert
Oppfølging av avvik:	Kommunen har fått en frist til 30.11.11 til å gi en skriftlig redegjørelse om hvilke tiltak som skal i verksettes for å lukke avvikene.

3. Gjennomførte foretakskontroller. Foretakene kan anonymiseres ved A, B, C etc.

Foretak:	A
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd og Miljøplan
Stedlig kontroll eller annen type kontroll:	Dokumentkontroll
Registrerte avvik:	Ingen
Oppfølging av avvik:	

Foretak:	B
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd og Miljøplan
Stedlig kontroll eller annen type kontroll:	Dokumentkontroll
Registrerte avvik:	2 avvik
Oppfølging av avvik:	Varsel med mulig krav om tilbakebetaling.

Foretak:	C
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd og Miljøplan
Stedlig kontroll eller annen type kontroll:	Dokumentkontroll
Registrerte avvik:	2 avvik
Oppfølging av avvik:	Varsel med mulig krav om tilbakebetaling.

Foretak:	D
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd og Miljøplan
Stedlig kontroll eller annen type kontroll:	Dokumentkontroll
Registrerte avvik:	Ingen
Oppfølging av avvik:	

Foretak:	E
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd og Miljøplan
Stedlig kontroll	

eller annen type kontroll:	Dokumentkontroll
Registrerte avvik:	Ingen
Oppfølging av avvik:	

Foretak:	F
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd og Miljøplan
Stedlig kontroll eller annen type kontroll:	Dokumentkontroll
Registrerte avvik:	1 avvik
Oppfølging av avvik:	Varsel med mulig krav om tilbakebetaling.

Foretak:	G
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd og Miljøplan
Stedlig kontroll eller annen type kontroll:	Dokumentkontroll
Registrerte avvik:	1 avvik
Oppfølging av avvik:	Varsel med mulig krav om tilbakebetaling.

Foretak:	H
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd og Miljøplan
Stedlig kontroll eller annen type kontroll:	Dokumentkontroll
Registrerte avvik:	Ingen
Oppfølging av avvik:	

Foretak:	I
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd og Miljøplan
Stedlig kontroll eller annen type kontroll:	Dokumentkontroll
Registrerte avvik:	1 avvik
Oppfølging av avvik:	Varsel med mulig krav om tilbakebetaling.

4. Andre kommentarer/ innspill:

Resultatområde 25 Kommunene som landbrukspolitisk aktør

Tiltak som er gjennomført for å styrke kompetanse og kvalitet på landbruks- og matområdet og ev. utfordringer på området.

- I 2011 har vi gjennomført følgende kurs og samlinger for kommuneansatte
- Samling for kommuneansatte over to dager med informasjon på ulike områder
 - 3 regionale samlinger om 'Regelendringene i konsesjonsloven og odelsloven'
 - 3 dagsseminarer med tema karbonbinding i skog, skogplanteforedling og vegvedlikehold
 - 2 regionale kurs a 2 dager i taksering av landbrukseiendommer
 - møter med beitelagene og kommunene om drift av beitelag
 - Plan og bygningslovkonferanse over to dager. Flere avdelinger hos FM står bak konferansen.

Andre tiltak:

- Nytilsatte landbruksansvarlige i kommune blir som en regel invitert til Fylkesmannen for en gjennomgang av noen av de oppgaver hvor vi har et ansvar for opplæring.
- Vi blir invitert til formannskap eller kommunestyre for å orientere om praktisering av lovverket, og om handlingsrommet som kommunene har ved behandling av landbrukslovsaker.
- Samordning av planarbeidet gjennom en avdeling, Avdeling for areal, klima og samfunnsikkerhet (Aksa)
- Løpende kontakt og rådgiving ved telefon og e-post.

De viktigste utfordringene på dette området er kapasitet og økonomi.

Den landbrukspolitiske dialogen med kommunene gjennomføres på følgende måter:

- Januarmøtet. Her møtes alle ordførere og rådmenn hvor alle embedets arbeids- og politikkområder gjennomgås. Statlige styringssignaler viderefremmes og hovedutfordringer drøftes. Fylkesmannens tale trykkes, distribueres og gjøres offentlig kjent.
- Kommunemøter. Møte med alle kommunene en gang pr valgperiode. Administrativ og politisk ledelse i kommunene deltar. Fra vår side forberedes møtene gjennom det såkalte "Kommunebildet" der FM beskriver vår oppfatning av tilstanden i kommunene på ulike sektorer. Kommunebildet danner utgangspunkt for dialogen.
- Andre dialogmøter, f eks i forbindelse med kommuneplaner mv. Vi legger vekt på tidlig dialog for å forebygge innsigelser
- Den daglige dialogen i forbindelse med oppgaveløsningen

Det landbrukspolitiske engasjementet i kommunene har dabbet av i 2011 etter det store engasjementet i 2010. Nivået er nok ikke falt tilbake til det det var før avlingskrisa i 2010, men vi økt oppmerksomhet har ikke medført styrket kapasitet i den kommunale landbruksforvaltningen.

Samarbeidet og resultater i arbeidet med styrking av førstelinjetjenesten på landbruksområdet i kommunene
Hverken vår eller kommunenes kapasitet strekker lengre enn å vedlikeholde og oppdatere på de løpende forvaltnings- og kontrolloppgaver. De såkalte utviklingsoppgavene blir det bare unntaksvis anledning til å ta tak i.

Samarbeidet med KS

Eneste formelle forumet sammen med KS er det regionale partnerskapet. Vi holder til i samme hus og har lett, uformell kontakt. KS er høgt fremme i bevisstheten og inviteres til møter og konferanser der det er naturlig og vi utveksler informasjon. Vi blir i mindre grad invitert til KS sine arrangementer.

Bruk av 114477-midlene

Blir nyttet til å styrke kommunenes kompetanse og kvalitet, kurser og konferanser som er nevnt foran, herunder møter og befaringer i kommunene, bl a i veiledning i plansammenheng, jord- og konsesjonslov, forvaltningskontroll mv.

Midlene er brukt til opphold på samlinger for kommunene, reiser i forbindelse med kommunebesøk mv.

Resultatområde 26 Jordvern, kulturlandskap og samfunnsplanlegging

26.1 Jordvern og kulturlandskap

Beskriv sentrale utviklingstrekk for jordvernet i fylket og hovedutfordringer i virkemiddelbruk og tiltak.

Fylkets jord- og skogarealer er begrenset og under utbyggingspress. Eiendomsstrukturen i Troms kjennetegnes av mange og små eiendommer. Mange bruk er nedlagt og fraflyttet, og bruken av eiendommene dreies mot ferie og fritid. Kommunene finner ofte at jordvernet bør vike til fordel for distriktsutbygging, bolig eller hytter, og er liberal med omdisponering av dyrket mark og dyrkbar skogsmark. Søknader om dispensasjon er mange, fylket sett under ett. Utbyggingspresset er størst i de kommunene som også har de beste jord- og skogressursene.

Vi anser kommunedialogen som det viktigste virkemiddelet, men dialogen må følges opp med befaringer og besøk i den enkelte kommune. Besøk hos enkeltkommuner gir en god anledning til tilpasset veiledning og er det beste virkemidlet. Veiledningen er oftest rettet mot kommunens administrative personell slik at grunnlaget for en god saksbehandling er lagt. Kommunale politikere er viktig å nå, og her bør vår veiledning økes.

Det er gjennomført møter med noen kommuner som har meldt inn behov for rådgiving i forbindelse med håndheving landbrukslovgivingen. Vi har i slike anledninger formidlet nasjonal jordvernpolitikk og

kulturlandskapspolitikk omsatt til våre forhold. Men vi etterlyser et oppdatert nasjonalt veiledningsmaterieell om jordvern mv.

I samband med innføringen av ny planlov er jordvernet i Troms gitt en sentral plass ved ulike konferanser og møter i 2011. Dette har også gitt økt fokus på landbruksinteressene generelt i planarbeidet og gitt arbeidet med jordvernet et løft. Veiledningen har i første instans vært rettet mot den kommunale administrasjonen, og i mindre grad vært rettet mot politikerne. Innsatsen mot politiske utvalg bør økes.

Troms fylkeskommune har i begrenset grad tatt hensyn til jordvern i sin håndtering av landbruksoppgavene. For å få til en helhetlig forvaltning av landbruksressursene vil det være viktig å få til en god dialog og samhandling med fylkeskommunen.

Beskriv aktivitet og utfordringer i dialog med kommunene for å nå nye nasjonale mål om å ivareta jord- og kulturlandskapsressursene.

Stadig flere gårdsbruk legges ned og dyrket mark tas ut av produksjon. De marginale driftsområdene gror igjen uten at grunneierne iverksetter tiltak for å ta vare på dyrket mark og landskapsbildet. Landbrukets kulturlandskap i Troms er i endring og speiler nedgangen i antall bruk i drift. Endringen er størst i kommuner med begrensede landbruksressurser. Det meste av den dyrka marka er i drift i de lettdrevne områdene av fylket. Andelen leiejord er relativt høy, da mange gårdsbruk i utgangspunktet har for lite egne dyrket mark.

I Troms har vi hatt lite fokus på konsekvensene av den langsiktige utviklingen av kulturlandskapet. I dialogen med kommunene om behandling av konsesjonssaker opplyser vi om mulighetene for å sette vilkår om drift og bosetting som et proaktivt tiltak for å opprettholde kulturlandskapet, men mange kommuner innvilger fritak uten slike vilkår. Stell og vedlikehold av landbrukets kulturlandskap er ikke et tema som kommunene prioriterer i praktisk forvaltning. Etter endring i konsesjonsloven er det også slik at mange av eiendommene er så små at det ikke er mulig å komme i inngrep ved overdragelser innen familien. Det vil være et langsiktig arbeid for å endre holdninger og praksis i Troms.

Troms har av kapasitetshensyn ikke kunne velge kandidat til den nasjonale kulturlandskapsprisen.

Beskrive erfaringer og resultater med iverksetting av tiltak for de områdene som inngår blant utvalgte kulturlandskap i jordbruket.

I Troms er Skardalen i Gáivuona suokhan/Kåfjord kommune området som er valgt ut som spesielt verdifullt kulturlandskap. En beskrivelse av tiltakene kan deles inn i tre hovedpunkter:

1. Skjøtsel av beite- og kulturmark

Området mellom utmarksgjerdet og fjellfoten var tidligere åpent beiteområde for småfe (og på våren for rein) som ga gode bærmarksområder. Ryddingsarbeidet med å tilbakeføre områdene til tidligere status har gitt resultater. Landskapet åpner seg, og i områdene som er ryddet i prosjektperioden til nå, har bær som tyttebær og blåbær etablert seg igjen. Beitedyr hindrer gjenvækst av kratt og småskog. Det er mindre arealer som er tilbakeført, men virkningen av ryddingsarbeidet er som ønsket. Det er flere grunneiere i området, og de fleste ser ryddeprosjektet som viktig. Ryddingsarbeidet blir gjennomført etter råd og veiledning av fagfolk med kompetanse i skjøtsel av skog.

Arbeidet med skjøtsel, dvs. rydding og tynning av skog og kratt fortsetter. Delvis har en benyttet greiner og løvverk til dyrefôr ved å tørke disse. Det blir gjort et godt stykke arbeid, og det går noen sauer der som delvis holder krattet nede. Beitetrykket er imidlertid for lavt til at det har den effekten en skulle ønske. Dette planlegges endret på til neste år. Det er tenkt at en av grunneierne kjøper inn flere dyr, og at samarbeidet med gårdbrukere i nabobygdene i forhold til at deres dyr beiter i Skardalen, utvides. Hest og geit er foreslått som landskapspleiere, i tillegg til utgangersauen og vanlig sau.

2. Skjøtsel av innmarka

Arbeidet består i tilbakeføring av kulturlandskap i form av tradisjonelt slåttarbeid ved slått med tohjulstraktor og noe ljåslått. Fôrbergingsmetoden er hesjing og fôret benyttes til villsauene som driftes av en av grunneierne. Skjøtselsarbeidet har bestått i fjerning av busker/kratt. Arealene har ikke vært benyttet til landbruksformål på flere år. Enkelte av engarealene har derfor sterke innslag av busker/kratt og planter som meldestokk, engsnelle, ryllik, storsyre og marikåpe. I andre områder har bestander av beiteavhengige planter som kattedot, marinøkkel, setermjelt og den rødlista arten bakkesøte økt. Skjøtselsarbeidet ved å tilbakeføre arealene til slåttemark gir et mer åpent landskap, der kulturlandskapet kjennetegnes av flere små jordstykker som ligger i mosaikk mellom gamle veier, steingjerder, åkerholmer og kantskog.

Konsulentfirmaet Ecofact har gjort en foreløpig kartlegging av biologisk mangfold på noen enger tidligere avgrenset i Naturbasen. Rapporten ferdigstilles i løpet av februar 2012. I forhold til kvalitetssikring og

overvåking av skjøtsel og ivaretagelse av områdets naturverdier, er området i 2011 blant annet befart av Fylkesmannen og Kåfjord kommune med flere. Kåfjord kommune og leder for Skardalen bygde- og kulturlag har den tetteste oppfølgingen med prosjektet. Skjøtselsplanen skal revideres og plan for overvåking utarbeides i 2012. Fylkesmannens miljøvernnavdeling er faglige ansvarlige for oppfølging av kartleggingsdelen og samarbeidet med Ecofact.

3. Bygningsvern

Bygningene som danner tunet på eiendommene i Skardalen er fra gjenreisningstiden og gir tunområdene tydelig og helhetlig preg av gjenreisningsfunksis. I tillegg er det mange eldre sjøbuer og støer i fjæra, samt høy-laer og sommerfjøs i belte mellom innmark og utmark, som bidrar ytterligere til å skape et landskapsbilde med stor pedagogisk og estetisk verdi.

Sametingets befaringsrapport for bygningsvern i Skardalen danner grunnlaget for istandsetting/restaureringarbeidet av bygningene. Arbeidet er gjort av en lokal snekker med gode kunnskaper i gamle byggetradisjoner i vårt område. Ved restaurering er det benyttet metoder som ligger nært opp til antikvarisk framgangsmåte, der minst mulig skiftes ut og der en bruker arbeidsmetoder og materialer lik de som ble brukt opprinnelig.

Grunneiersamarbeid

Skardalen Bygde- og kulturlag med sitt styre arbeider aktivt mot grunneierne med tanke på å utforme, søke om midler og gjennomføre tiltakene. Grunntanken er hele tiden at hovedprosjektet skal være grunneierstyrt. Landbruksavdelingen, Sametinget samt landbruksforvaltningen i kommunen har kontakt med styret i laget og er med på ulike møter/befaringer i utviklingsarbeidet.

Etter hvert som området blir skjøttet og tilrettelagt og gamle høylaer og sommerfjøs ivarettatt, vil nye allianser og andre aktører komme inn (reiselsprosjekter, næringsutvikling og lignende) å utvikle området.

Kommunens engasjement i prosjektet

Kommunen markerer seg stort som en kommune som satser på kultur. Det har ført til at kommune har avsatt og tildelt SMIL-midler som delfinansiering til prosjektene, i tillegg til at landbruksforvaltningen bistår med faglige råd og en del oppfølging av tiltakene. Kommunen ser området som svært viktig i forhold til kommunens satsing på næringsutvikling i forhold til natur, kultur og reiseliv.

Fylkeskommunens engasjement i prosjektet

Det har vært noe samarbeid med kulturminneansvarlig hos fylkeskommunen, som også har deltatt på møter og befaring. Samarbeidet kan og bør styrkes. Troms fylkeskommune ønsker en nærmere avklaring av våre forventninger til deres bidrag i prosjektet. Samarbeidet har så langt vært nyttig, spesielt i forhold til kulturminnedelen og deltagelse i drøftinger omkring disse og prosjektet som helhet.

Det er ønskelig med mer samarbeid både med Kåfjord kommune, Sametinget, vegvesenet og fylkeskommunen. Nettverksbygging vil bli mer og mer viktig i årene som kommer. Dette avhenger av at landbruksavdelingen legger mer ressurser i arbeidet for å få til et slikt samarbeid og en god koordinering av arbeidet. Avdelingen er for tiden lavt bemannet, så ting tar tid.

Beskriv status i avgang på dyrka jord i fylket

Troms har svært mange søknader om dispensasjon fra kommuneplanens arealdel. Ny plan og bygningslov ble innført i 2009, da ble det fremmet 405 enkeltsaker. I 2010 var dette antallet økt til 465, og i 2011 til 494. I 2010 var 60 av disse på dyrka mark, og i 2011 var tallet økt til 72. Kommunene går ukritisk inn for at søknad om enkelttiltak på dyrka mark skal innvilges.

26.2 Samfunnsplanlegging

Beskriv hovedtrekk i arealbruksutviklingen og tiltak som er iverksatt for å sikre at landbrukets arealinteresser og utviklingsmuligheter blir ivarettatt i samfunnsplanleggingen.

Fylkets jord- og skogarealer er begrenset og under utbyggingspress. Eiendomsstrukturen i Troms kjennetegnes av mange og små eiendommer. Langs fjordene ligger driftsarealene i relativt brattlendt terreng, mens det i dalførene er flatt lende med gode driftsforhold. I deler av fylket med gode driftsforhold, er det stor etterspørsel etter grasproduserende arealer, mens det i andre deler av fylket med vanskelig driftsforhold, er liten etterspørsel. Mange bruk er nedlagt og fraflyttet, og bruken av eiendommene dreies mot ferie og fritid. Tidligere dyrket mark i utkanter og i bratt lende gror tilfeldig igjen. Det er ikke nok beitedyr til å hindre gjengroing, og eieren setter ikke

arealene i målrettet produksjon med for eksempel skogreisning.

Kommuneplanene i fylket er overveiende gamle og lite egnet til å styre dagens utbygging av boliger, hytter og næringsområder. Reguleringsplaner og enkeltsøknader bryter ofte med overordnet plan. Hovedtyngden av utbygginger i distriktene skjer som enkeltvis dispensasjonssøknader og ikke etter reguleringsplaner. Omdisponering av jord- og skogarealer til hytter utgjør den største saksmengden. Etterspørselen etter boligtomter i distriktene er vesentlig redusert i de seinere årene. Hovedutfordringen i Troms er å få oppdatert kommuneplanene til dagens plan- og bygningslov. Kommunenes største utfordringer er å finne gode løsninger for spredt bolig- og hyttebygging, dvs avklare omfang og lokalisering. Det er vanskelig å enes om lokaliseringsbestemmelser som ivaretar landbruksinteressene i kombinasjon med kommunenes ønsker for spredt utbygging.

Kommunene har begrensede ressurser og kompetanse å sette inn i planarbeidet. Ressursmangelen omfatter både plansektoren og landbrukssektoren. Overordnet planlegging har ofte fokus på arealdelen uten å klargjøre utviklingstrekkene gjennom samfunnsdelen. Avveiningen mellom andre samfunnsinteresser og landbruksinteressene blir derfor vanskelig.

Det viktigste tiltaket for å sikre landbrukets ressursgrunnlag i Troms, er å etablere en positiv holdning i kommunene til å ivareta jord- og skogvern i planprosesser. Informasjon om jordvern og planutforming gis fortløpende i den daglige kontakten med kommunene. Vi erfarer at de beste prosessene og resultatene oppnås i møter om konkrete planer. Vi prøver å formidle konkrete løsninger og alternativer til arealbruk og bestemmelser.

FMLA har i 2011 fulgt opp fire kommuner med innspill, drøftinger og befaringer i samband med utforming av samfunnsdel og arealdel etter ny plan- og bygningslov. En åpen dialog og diskusjon av alternative løsninger er viktige elementer for sikre jordvernet i kommunale planprosesser.

Kommunene oppfordres alltid til å kartfeste landbrukets "kjerneområder" på basis av LMDs veileder om "Kjerneområder". Oppslutningen om slike temaplaner er imidlertid begrenset i kommunene, noe som dels skyldes manglende kompetanse og kapasitet i kommunens administrasjon og dels manglende vilje til politisk prioritering av emnet. Mangelen på temakart over landbrukets ressursgrunnlag fører til at behandlingen av dispensasjonssaker får et mer vilkårlig utfall. Vårt mål er at kommunene utarbeider et verktøy for en mer forutsigbar behandling av enkeltsøknader og reguleringsplaner i forhold til landbruksinteressene.

En konsekvens av situasjonen i fylket er at Fylkesmannens landbruksavdeling ikke kan redusere veiledningen av kommunene. Vår veiledning bør bli mer proaktiv og regionale landbruksmyndigheter bør på eget initiativ besøke kommunene jevnlig for dialog og informasjonsutveksling. På sikt kan dette skape større forståelse for jordvernet og legge grunnlaget for konstruktive planprosesser med få innsigelser.

Beskriv status for arbeidet med verneplaner og konsekvensutredninger:

Kommunene utarbeider i liten grad planbeskrivelser og konsekvensutredninger som anskueliggjør formålet og konsekvensene med de ulike arealdisponeringene i en plan. FMLA må, som regel, be om en egen utredning for å få fram de momenter som trengs for en landbruksfaglig behandling; arealtilstand, driftsforhold, landskap mv. Dette sinker ofte planprosessene. Det synes ikke som om de kommunale landbruksfunksjonærene er involvert i planarbeidet i tilstrekkelig grad før planer sendes ut på høring. Kommunene utnytter ikke sine muligheter som planmyndighet fullt ut. Mange kommuner har en redusert bemanning på landbrukskontorene og har nedprioritert planarbeidet til fordel for andre lovpålagte oppgaver.

Antall innsigelser etter plan- og bygningsloven

Det har ikke vært nødvendig å fremme innsigelser fra Fylkesmannen i 2011 på bakgrunn av landbruksinteressene. I 2011 er det fremmet relativt få planer sammenlignet med tidligere år. Vi antar at det har sammenheng med overgangen til ny planlov.

Landbruks avdelingen har bidrat til innspill i kommunale planstrategier, og dette arbeidet vil fortsette med hovedvekt i 2012.

Geovekst

I Troms er det tilsatt egen GIS-koordinator som tilrettelegger for bruk av digitale kartbaser. I samarbeid med Troms fylkeskommune er det etablert en egen omfattende kartportal Troms Atlas. Kartbasene er tilgjengelig for alle avdelingene, og de benyttes aktivt i all arealforvaltning. Nyten av digitale kartbaser anses for å være god i embetet.

Landbrukets deltakelse i Geovekst-samarbeidet er viktig for å få etablert nye digitale kartdata i fylket. Landbrukets bidrag er viktig både ved kontantbidraget og ved egeninnsatsen med produksjon av AR5.

I samband med Gårdskartprosessen, arrangerte Fylkesmannen tre kurs i løpet av 2011. Foredragsholdere var Norsk institutt for skog og landskap og Statens kartverk Troms. Vinteren og høsten 2011 avholdt vi kurset "Ajourhold av AR5" og i juni arrangerte vi "Feltkurset for AR5". Samtlige inviterte kommuner stilte opp og alle vil gjennomføre revisjonen av AR5 basen. De fleste kommunene ber om utsatt leveringsfrist på minst et år på grunn av kapasitetsproblemer ved landsbrukskontoret og ved kart- og oppmålingskontoret. Kommunene prioriterer de aktive gårdsbrukene først i arbeidet.

Regional samordning for beredskap på landbruks- og matområdet:

Landbruksavdelingen deltar i fylkesberedskapsrådet og har i 2011 kartlagt utfordringer innenfor landbruket knyttet til prosjektet fjellskred Nordnes. Landbruksregistreringene er kartfestet i Tromsatlas, som gir et godt grunnlag for videre beredskapsplanlegging og dialog med involverte gårdbrukere.

Ressursrapportering

FMLA Troms har i 2011 hatt følgende arbeidsinnsats på de ulike resultatområder:

Res omr 21, landbruksbasert næringsutvikling: 5,60 årsverk
 Res omr 22, klima og miljøtiltak i landbruket: 1,25 årsverk
 Res omr 23, eiendoms- og bosettingspolitikk: 0,33 årsverk
 Res omr 24, inntekts- og velferdspolitiske tiltak: 3,45 årsverk
 Res omr 25, kommunene som landbrukspolitisk aktør: 1,20 årsverk
 Res omr 26, jordvern, kulturlandskap og samfunnsplanlegging: 2,00 årsverk
Sum 13,83 årsverk

Omgruppert:

Areal- og samfunnsplanlegging: 2,38 årsverk
 Miljøretta arbeid: 1,65 årsv.
 Tradisjonelt jordbruk: 4,50 årsv.
 Tilleggsnæringer mv: 2,60 årsv.
 Skogbruk: 2,70 årsv.
Sum: 13,83 årsverk

Ressursfordelingen til landbruksavdelingen er slik:

Brutto tildeling: 14,8 årsverk
 - Inntjeningskrav på sykepengar og vakanse: ca kr 620 000 tilsv ca 1,2 årsv.
 - Avdelingen belastes ett årsverk lønn av de 14,8 årsv. for landbruksdir som er i permisjon
 + Hospitant, kst landbruksdir. og div, tilsv 0,83 årsverk.
 Overskytende midler er inndratt.

De 13,83 årsverkene inkluderer ca 1,2 årsverk sykefravær.

Reisebudsjettet fordeles med noen unntak med lik sum på alle ansatte. Reisebudsjettet er også en begrensende faktor i oppgaveløsningen.

Resultatområde	Kapittel 1510 Fagdep.
21 Landbruksbasert næringsutvikling	kr 3 411 008,52 kr 0,00
22 Klima- og miljøpolitikk i landbruket	kr 802 824,36 kr 0,00
23 Eiendoms- og bosettingspolitikk	kr 329 206,04 kr 0,00
24 Forvaltning av inntekts- og velferdspol. tiltak	kr 1 266 065,29 kr 0,00
25 Kommunene som landbrukspolitisk aktør	kr 1 173 920,07 kr 0,00
26 Jordvern, kulturlandskap og samfunnsplanlegging	kr 880 405,64 kr 0,00
Andre oppgaver under LMD	kr 14 422,00 kr 0,00
Sum:	kr 7 877 851,00 kr 0,00

Kunnskapsdepartementet

Resultatområde 31 Tilsyn og forvaltningsoppgaver på utdanningsområdet

31.1 Tilsyn

Fylkesmannen i Troms har i 2011 gjennomført det felles nasjonale tilsynet i tråd med omfangskravene. Det er gjennomført tilsyn med 16 skoler med team elevenes psykososiale miljø, videre er det gjennomført tilsyn med 3 kommuner med temaet spesialpedagogisk hjelp, samt tilsyn med 2 kommuner hvor tema var rett til samisk opplæring.

Også årets tilsyn viser at kommunene og skolene har utfordringer knyttet til regeletterlevelsen. Det er konstantert lovstridig praksis i majoriteteten av tilsynene. Fylkesmannen har valgt å konsentrere majoriteten av ressursbruken på temaet elevenes psykososiale miljø. Tilsynet i 2010 viste at skolene ikke var bevisste nok på de viktige rettighetene elevene har etter opplæringsloven kapittel 9a.

Vi anser at tilsynet i stor grad bidrar til bedre regelverksetterlevelse på de skolene vi har besøkt. Vi har likevel ikke ressurser til å kontrollere alle skolene i fylket. Tilsynet har vist store forskjeller blant ulike skoler innenfor samme kommune når det gjelder kvaliteten på skolemiljøarbeidet. Tilsynet har så langt ikke vist at tilsynet ved en skole nødvendigvis har effekt på skolemiljøarbeidet i en annen skole i samme kommune. På bakgrunn av dette, er det nødvendig at ressursen knyttet til tilsyn, er av en størrelse som gjør at majoriteten av skolene i fylket kan kontrolleres.

I det felles nasjonale tilsynet i 2010 hadde vi fokus på å bygge kompetanse hos flest mulig medarbeidere på avdelingen. Det har i 2011 gitt oss større fleksibilitet og bedre ressursutnyttelse da vi er flere som kan gjennomføre tilsyn, samt at tilsynslagene nå kun består av to personer.

Fylkesmannen anser at vi har god kompetanse når det gjelder gjennomføringen av tilsyn. Vi er bevisste i sammesettingen av tilsynslag, og forsøker i størst mulig grad å gjennomføre tilsyn med både pedagogisk og juridisk kompetanse. Vi har hatt fokus på å utvikle kvaliteten på tilsynene. Vi evaluerer fortløpende det tilsynsarbeidet vi gjør, og vi tilpasser/endrer innrettingen på tilsynet ut i fra de erfaringene vi gjør oss. Vi har etablert eget tilsynsforum internt på avdelingen, hvor metodikk, innretting og juridiske spørsmål blir diskutert.

Fylkesmannen har i 2011 gjennomført fire egeninitierte tilsyn. Tre av disse tilsynene var knyttet til opplæringslovens § 5-7. Dette temaet ble valgt, da tidligere tilsyn og klagesaker, viste at kommunen ikke var bevisste nok på innholdet i retten til spesialpedagogisk hjelp. Dimensjoneringen av de egeninitierte tilsynene er gjort på bakgrunn de resterende ressursene etter det felles nasjonale tilsynet og tilsynet med det prioriterte området.

Fylkesmannen mener skolene og kommunen i stor grad retter opp i lovbrudd avdekket gjennom tilsyn. Tilsyn vil ikke bli avsluttet fra vår side, før kommunen/skolen har godtgjort at lovstridig praksis er endret. Vi har i 2011 hatt fokus på å være grundige i vurderingen av om pålegg er fulgt, og føler vi i større grad enn tidligere sikrer at praksis faktisk endres etter våre tilsyn.

31.2 Klagesaksbehandling

Vi registrerer en relativt stor nedgang i antall klager vedrørende standpunkt karakterer sammenlignet med 2010. I 2010 økte omfanget sammenlignet med 2009, og vi vurderte da at dette kunne ha sammenheng med at kompetansen ute i kommune hadde blitt bedre som følge av at fylkesmannen de siste to årene hadde satt fokus på vurdering etter at den nye vurderingsforskriften forelå. Når omfanget nå går ned, vurderer fylkesmannen at dette kan ha samme forklaring, men med motsatt resultat. Større kompetanse fører til at vurderingene skolene gjør er bedre begrunnet og kan føre til at elever/foreldre ikke finner det hensiktsmessig å klage. Av totalt 43 klager fikk 20 medhold og 23 avslag. Når over halvparten av klagen vi mottok i 2011 fikk avslag, kan dette tyde på at skolene har fulgt forskriftene. Der klager ble gitt medhold, ble rektor bedt om å sende kopi av det endelige vedtaket. Bakgrunnen for dette er at fylkesmannen ønsker å få statistikk over om det endelige vedtaket blir omgjort til gunst for klager eller om rektor opprettholder sitt vedtak.

Omfanget klager knyttet til kapittel 9a økte fra 5 til 18 saker i 2011. 14 av totalt 18 klager kom fra en foreldregruppe i Nordreisa kommune som klaget på skolemiljøet etter skolenedleggelse og nye sammensetninger av klasser. Fylkesmannen registrerer forøvrig en betydelig økning i antall henvendelser fra foreldre som er bekymret for skolemiljøet til barne sine og som i mange tilfeller ikke får tilstrekkelig forståelse for dette når de kontakter skolen.

Antall klager om skoleplassering har økte fra 5 til 24 i 2011. De fleste klagenene kom fra foreldre i Lenvik kommune som ikke godtok at elevene ble plassert på nye skoler etter skolenedleggelse.

Den største økningen i antall klagesaker gjelder elevens rett til skyss etter kapittel 7. og utgjør 27 klager i 2011 mot 4 i 2010. Fylkesmannen ble oppmerksom på at elevene fylkeskommunen hadde ansvar for ikke fikk enkeltvedtak og derved ble fratatt klagemuligheter. Fylkeskommunen fulgte opp pålegget og resultatet er blitt en markant økning av klagesaker på dette området.

Det kan muligens framstå som bekymringsfullt at omfanget klager som gjelder spesialundervisning minket relativt mye i 2011. Fra 37 klager i 2010 til 22 i 2011. Når vi vet at prosentdelen elever som mottar spesialundervisning på landsbasis øker, burde klageomfanget i prinsippet også avtegnede denne tendensen. På landsbasis var prosenandelen elever som mottar spesialundervisning skoleåret 2011/12 8,62 prosent, mens den i Troms ligger på 9,55 prosent. Samtidig har fylkesmannen et inntrykk av at det både i skolen og PPT er større bevissthet/forståelse av sammenhengen mellom den sakkyndige vurderingen, enkeltvedtaket og den individuelle opplæringsplanen. Det lave omfanget klager på spesialundervisning kan derfor indikere at regelletterlevelsen har økt, både i PPT og i skolen og at behovet for å klage derfor minker. Fylkesmannen er imidlertid åpen for andre forklaringer.

Totalt sett har klagesaksomfanget økt i 2011. Sett i sammenheng med høy aktivitet på tilsynsområdet, kan dette ha påvirket målsettingen om å behandle saker innen forsvarlig tid som vi har satt til ca 1 måned. En gjennomgang av saksbehandlingstiden viser at vi ikke oppnår dette når det gjelder klager på spesialundervisning og skyss. Andre typer klager blir stort sett behandlet innen forsvarlig tid. Sakene blir kvalitetssikret gjennom et tett samarbeid mellom pedagogene og våre to jurister. Vi opplever også å ha god samhandling med skoleeierne, PPT, foreldre og elever som henvender seg til oss. Det er likevel grunn til å tro at omfanget av klagesaker også vil øke i 2012. Dette gjelder særlig opplæringsloven kapittel 9a.

Klage i grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type Klage	Sum innkomne saker	Medhold/Delvis medhold	Avslag	Annet	Kommentar
Spesialundervisning, § 5-1	22	11	9	2	
Skyss, § 7-1	27	6	19	2	
Psykososialt skolemiljø, § 9a-3	18	2	2	14	
Skoleplassering, § 8-1	24	10	14	0	
Annet	1	0	1	0	Annullering av eksamen §3-37
Annet	8	2	6	0	Introduksjonsloven
Annet	2	0	2	0	Søknad omet 11.skoleår § 2-1 fjerde ledd
Særskilt språkopplæring, § 2-8	1	0	1	0	
Annet	2	1	1	0	Pålegg om offentlig opplæring § 14-2
Spesialundervisning for voksne, § 4A-2	2	2	0	0	
Annet	1	0	1	0	Tilsyn og reisefølge § 7-4
Permisjon fra opplæringen, § 2-11	1	0	0	1	
Standpunkt (fag og orden og oppførsel)	43	20	23	0	
Bortvisning, § 2-10	1	0	1	0	
Sum	153	54	80	19	

Klage i forbindelse med spesialpedagogisk hjelp til barn under opplæringspliktig alder (opplæringsloven)

Type Klage	Sum innkomne saker	Medhold/Delvis medhold	Avslag	Annet	Kommentar
Tegnspråkopplæring, § 2-6 tredje ledd	4	3	1	0	
Sum	4	3	1	0	

31.3 Grunnskolens informasjonssystem (GSI)

Embetet har to medarbeidere som har ansvaret for GSI og som deltar på direktoratets årlige GSI samling. For å få til best mulig måloppnåelse har vi gjennomført opplæring for GSI ansvarlig i kommunene og privatskolene. Dette har bidratt til at kommunene og skolene har bedre kvalitet på sine registreringer.

Fylkesmannen følger opp kommunene og privatskolene underveis i innsamlingen og kontrollerer data som legges inn. Der det kan se ut som kommunen har lovstridig praksis påpekes dette fra vår side. Som eksempel kan nevnes antall undervisningstimer som elevene har krav på. Her har embetet gitt tilbakemelding til kommuner som hadde ført opp lavere timetall enn det som er minstekravet. Som resultat av dette har kommuner endret sitt timetall i tråd med kravet i fag og timefordelingen.

Embetet bruker også GSI data i ulike analyser som videre danner grunnlag for vår dialog med skoleeiere. Andel av elever som får spesialundervisning og ressurser til spesialundervisning er eksempel på data fra GSI som brukes i vårt analysearbeid.

Fylkesmannen i Troms anser at vi har hatt god måloppnåelse på resultatområde 31.3.

31.4 Informasjon og veiledning

Tilstandsrapporter

Fylkesmannen har bistått kommuner i arbeidet med tilstandsrapporter. Kravet om årlig tilstandsrapport er for kommunene en ny oppgave og verktøyet som er utviklet er ikke godt nok innarbeidet i den enkelte kommune. Vi mener vårt veiledningsarbeid har bidratt til at kommunene har klart å gjennomføre denne rapporteringen. Vi ba også alle kommuner sende inn sine tilstandsrapporter og mener dette var med på å understreke viktigheten av å følge pålegget i § 13-10 siste ledd.

Bruk av verktøy for skoleutvikling

Fylkesmannen gir fortløpende veiledning til skoler og skoleeiere i bruk av de muligheter som ligger i verktøy for skoleutvikling. Vi tror imidlertid at det her kan gjøres ytterligere grep for å øke skolene og skoleeieres bruk av verktøyene i NKVS. Gjennomføringen av årlig tilstandsrapport har økt bevisstheten om de verktøyene som foreligger og vi tror flere kommuner på denne måten har "oppdaget" at det her foreligger et analyseverktøy. Embetet planlegger nå en ytterligere satsing på dette feltet og vil gjennomføre regionale konferanser med skoleeiere og skoleledere.

Bedre læringsmiljø

Fylkesmannen har i forbindelse med alle tilsyn med elevenes psykososiale miljø informert om den femårige satsingen på bedre læringsmiljø. Vi mener dette har bidratt til at flere skoler kjenner til nettressursen og har tatt denne i bruk i sitt arbeid med læringsmiljøet.

I september 2011 gjennomførte vi en større konferanse der læringsmiljøet var tema. Vi fokuserte her på noen av hovedområdene som direktoratets satsing legger vekt på som klasseledelse og elvemedvirkning. Det ble også presentert forskning på hva som virker og ikke virker i arbeidet mot mobbing, bl.a gjennom foredrag fra det svenske Skolverket. Fylkesmannen mener denne samlingen har bidratt til større kunnskap og forståelse for det ansvar skolene har for å sikre elevenes læringsmiljø.

Fylkesmannen har også bistått direktoratet i arbeidet med prosjektet bedre skole-hjemsamarbeid. Dette er et prosjekt med mål om et bedre læringsmiljø og er et ledd i den femårige satsingen. Prosjektet er kommet godt i gang i Troms, og det er valgt ut motiverte skoleeiere som vil kunne bidra til erfaringer som kan styrke arbeidet med et godt samarbeid mellom skole og hjem.

Manifest mot mobbing

Fylkesmannen har ved ulike anledninger påpekt overfor kommunene at de skal undertegne et lokalt manifest mot mobbing. 20 av 25 kommuner i Troms har signert lokalt manifest mot mobbing.

31.5 Eksamen, nasjonale prøver og kartleggingsprøver

PAS og PGS

Fylkesmannen har også gjennom det siste året fått mange henvendelser knyttet til PAS og PGS. Det dreier seg i hovedsak om utfordringer knyttet til **påmeldinger** til nasjonale prøver og eksamen. I tillegg er det noen henvendelser knyttet til **gjennomføringen** i PGS. Det generelle inntrykket er likevel at kompetansen når det gjelder å kunne bruke systemene er bra, mens det mangler en del på den praktiske gjennomføringen – som for eksempel å melde på alle til nasjonale prøver, føre status, m.m.

Vi har som oppgave å følge opp alle brukerne av systemene. Vi gir i hovedsak brukerstøtte og veiledning på telefon eller pr. e-post. Vi har, utover dette, heller ikke i år iverksatt egne opplæringstiltak verken for skoleeierne, skolene eller sensorer.

Feilmeldinger og andre henvendelser som vi selv ikke kan besvare videreføres til Udir/PAS-hjelpen. Vi planlegger å være særlig tilgjengelige i de periodene det foregår avvikling av eksamener, prøver og sensur.

Vår oppfatning er fortsatt at vi er avhengig av å bli utfordret med henvendelser og feilmeldinger for at vi skal kunne gi god brukerstøtte og veiledning – øvelse gjør mester!

NASJONALE PRØVER

Gjennom eget informasjonsskriv FMTR i forkant av prøvene (supplerer informasjon som Udir sender skolene) mener vi at skoleeierne har et godt grunnlag for å starte arbeidet med høstens nasjonale prøver. Ved jevnlig oppfølging på e-post, en kombinasjon av påminnelse/motivasjon og purring, basert på status vi får fram i PAS, mener vi at skoleeiers grunnlag for gjennomføring er god.

I 2011 var antallet påmeldte fra Troms mindre i samsvar med GSI-tallene enn året før. I tillegg var den fritaksprosenten som framkommer i PAS, for Troms fylke, større enn i fjor. Derfor skiller Troms fylke seg i gjennomsnitt ennå mer ut sammenlignet med resten av landet, enn tilfellet var i 2010, når det gjelder reelt fritak fra nasjonale prøver.

Vi drister oss likevel til å si at våre mål på området synes å være nådd!

ELEKTRONISKE KARTLEGGINGSPRØVER

Oppdraget vårt går ut på å se til at elektroniske kartleggingsprøver i fylket blir gjennomført etter gjeldende retningslinjer. Dette området har vi også i 2011 hatt lite direkte fokus på. Det har bare vært sporadiske henvendelser fra skoleeierne knyttet til de elektroniske kartleggingsprøvene.

Vi har ikke hatt ressurser til annet enn å ”overvåke” gjennomføringen i PAS. Denne overvåkingen viser at det ikke registreres status, verken ”ikke deltatt” eller ”fritak”. Det er derimot relativt stor andel manglende besvarelser. Vi ser at det samme bildet tegner seg for de fleste (alle?) andre fylker. For Troms fylke sin del kan det på bakgrunn av de tallene vi har tilgjengelig for Vg1 se ut som om det i Troms fylke er en deltakelse på ca. 83 % på den oligatoriske prøven i regning. Deltakelsesprosenten blant de private videregående skolenene i fylket synes å være ca. 88%. Her har vi ikke hatt tilgang til eksakt antall elever på Vg1.

Det synes å være en synkende deltakelse på den elektroniske prøven i engelsk. I 2010 deltok ca. 39% av elevene på Vg1, mens i 2011 var deltakelsesprosenten bare 29%. Bare et fåtall skoler har deltatt begge de årene denne prøven har vært mulig å gjennomføre.

Tall fra den obligatoriske leseprøven er papirbasert og finnes ikke i PAS, og vi har derfor ikke innhentet ytterligere informasjon om gjennomføringen av denne prøven.

Målet for vårt oppdrag ansees likevel i det aller vesentligste å være nådd.

EKSAMEN I GRUNNSKOLE OG I GRUNNSKOLEOPPLÆRING FOR VOKSNE

Vi gjennomførte sensorskolering for alle fagene. Ved sensorskolering i grunnskolen ble til sammen 6 ekstra fagpersoner (to fra hvert fylke) invitert til å delta på skolinga. Dette som et rekrutteringstiltak som også ble gjort i fagene matematikk og norsk.

Også ved sensorskolering i finsk valgte vi å invitere flere fagpersoner til skolingene enn det vi hadde behov for.

Sensorskoleringen for grunnskoleopplæring for voksne ble arrangert i Oslo. De andre to skolingene ble arrangert i Tromsø.

Det er generelt utfordrende å få nok fagpersoner fra Troms til sensorskoleringene. Det siste året greide vi etter mye oppfordring, motivasjon og purring å få et antall som, supplert med fagpersoner fra Nordland og Finnmark, var tilstrekkelig for å avvikle sensuren. Vi har også for kommende sensur valgt å benytte samme "rekrutteringsstrategi" som sist år. I tillegg ønsker vi å se om det er andre måter vi kan sikre tilgangen på fagpersoner i årene framover. Vi forsøker å holde antallet besvarelser pr. sensor under 150, og har så langt greid det!

Gjennomføring av sensur gikk etter planen. Vi benyttet til sammen 42 sensorer etter følgende fordeling:

ENG0012 (grunnskole):	34 stk
FIN0012 (grunnskole):	2 stk
ENG012 (grunnskole for voksne):	6 stk

Etter sensuren sørget vi for at sensorenes utgifter ble dekket, samt at de fikk utbetalt honorar for sensurarbeidet.

Målene våre er nådd.

KLAGESENSUR

Vi hadde klagesensur våren 2012 i ENG0012 for både grunnskole og grunnskoleopplæring for voksne. Sensuren ble avviklet i Tromsø ved hjelp av 18 nemndsmedlemmer. Det ble behandlet 226 klager. Av disse gjaldt 222 ordinær grunnskoleeksamen. Ettersom noen klager kom inn for seint til å rekke klagesensuren i Tromsø, arrangerte vi en ekstra sensur på høsten der 3 klager ble behandlet.

Det kom altså inn klager på 222 av 20670 eksamensbesvarelser i grunnskolen. For 123 av disse førte klagebehandlinga ikke til at karakteren ble endret. 98 av klagen fikk medhold og førte til at klagen ble satt opp en eller to karakterer. En av klagen førte til at karakteren ble satt ned!

Etter klagesensuren sørget vi for at medlemmenes utgifter ble dekket, samt at de fikk utbetalt honorar for arbeidet.

Målene våre er nådd!

EKSAMEN I VIDEREGÅENDE SKOLE

Sentralt gitte eksamener vår og høst ble gjennomført på en tilfredsstillende måte. Vi har et godt samarbeid med utdanningsavdelingen til fylkeskommunen rundt påmelding av kandidater til eksamen i videregående opplæring. I samarbeid med fylkeskommunen har vi en strategi for å håndtere feil som oppstår under registrering, gjennomføring av eksamen og ved sensur.

Etter at det var store problemer med PAS under fellessensuren våren 2010, ble det besluttet at fylkesmennene selv kunne bestemme om vi skulle ha fellessensuren over to dager eller bare en dag våren 2011. Fylkesmannen i Troms vurderte det slik at med de forbedringer Udir hadde gjort i PAS-systemet, og det at Fylkesmennene hadde fordelt seg noenlunde likt på de to sensurdagene, skulle det gå bra å ha fellessensuren på én dag. Fellessensuren forløp greit. Det var en periode hvor tilgangen i PAS var begrenset, men det ordnet seg da halvparten av sensorene gikk til lunsj. Utover dette fikk vi tilbakemeldinger på at sensorene var fornøyd med logistikken og tilretteleggingen av sensurarbeidet.

Under fellessensuren for høstens eksamener oppstod det ingen problemer med tilgangen til PAS. Det ble imidlertid oppdaget feil med honorarskjemaet, noe som skapte en del usikkerhet vedrørende godkjenningen av skjemaet fra sensorenes side og en del etterarbeid for Fylkesmannen. Det ble også klart etterhvert at sensorrapportering ikke skulle leveres på høstsensuren. Dette anser Fylkesmannen som meget uheldig ettersom mange sensorer ytret ønsker om å gi tilbakemeldinger på eksamensoppgavene. Ellers gir sensorene tilbakemelding om at PAS er et godt verktøy for deres arbeid.

Dagens ordning med sensorskolering har ført til at vi har få problemer med å rekruttere sensorer til de ulike fagene med unntak av samisk, finsk og norsk. I norskfaget har vi såvidt hatt nok sensorer. Dette har medført at sensorene dessverre har måttet sensurere i overkant av 200 besvarelser hver. Dette er meget uheldig ettersom noen sensorer ytrer ønske om færre besvarelser.

Vi har ikke hatt klagesensur i 2011.

Fylkesmannen har lagt tilrette for at ansatte fra økonomiavdelingen bistår under utbetaling av utgifter knyttet til sensur. Våre erfaringer med honorarskjemaet i PAS er hovedsaklig positive. Det er i midlertid et minus at vi ikke har anledning til å gjøre manuelle endringer dersom det har skjedd noe uforutsett under sensuren.

Vår erfaring er at skoleeiere, skoleadministratorene og sensorene fortsatt har behov for veiledning. Dette krever at vi til enhver tid har tilgjengelig ansatte med PAS ferdigheter

Fylkesmannen i Troms

Særskild Rapportering	JA	NEI	Øvrige kommentarer
1. Benytter embetet informasjonen som fremkommer ved avvikling av prøver og eksamener i tilsynsarbeidet?	X		Vi gjør det, men fortsatt i for liten grad knyttet til andre temaer enn det å følge opp nasjonale prøver i seg selv.

	Spesifiser dersom avvik fra landsgjennomsnittet totalt eller på enkeltprøver)	Spesifiser dersom stor variasjon mellom skoleeiere innad i fylket	Vurdering av årsak til avvik	Beskrivelse av tiltak over skoleeiere med høy andel elever med fritak
2. Hvor stor andel av elevene har fått fritak fra deltakelse på nasjonale prøver	Troms har avvik fra landsgjennomsnittet på de fleste nasjonale prøvene. Det er dessuten naturlig å bruke de reelle tallene for fritak - utregnet fritaksprosent pluss de elevene som ikke er påmeldt prøvene, men som framkommer i GSI: NPREG09 Troms 4,1% Nasjonalt 3,3% NPLES09 Troms 4,5% Nasjonalt 4,6% NPREG08 Troms 4,1% Nasjonalt 2,4% NPENG08 Troms 5,1% Nasjonalt 3,3% NPLES08 Troms 4,7% Nasjonalt 3,9% NPREG05 Troms 6,1% Nasjonalt 3,8% NPLES05 Troms 7,1% Nasjonalt 6,0%	Det er tildels store forskjeller skoleeierne imellom. Forskjellen er til dels knyttet opp mot bare deler av prøvene.	Vi har vanskelig for å forstå at dette er tilfeldig, ei heller at det skal være større behov for fritak i Troms enn i landet forøvrig. Forrige år konkluderte vi med at Troms i større grad enn i mange andre fylker fattet	Vi gav allerede foran høstens nasjonale prøver beskjed til skoleeierne om at vi ville gjøre kontroller av gjennomføringen og fritakspraksis av prøvene. Vi foretok ikke dette i 2011 utover å følge opp skoleeierne på bakgrunn av de opplysningene som fortløpende kom fram i PAS. De vi fikk beskjed om å gjennomføre tilsyn med nasjonale prøver i 2012, valgte vi å avvente eventuelle tiltak overfor skoleeierne.

31.7 Tilskuddsforvaltning

Kap.225 post 24 Tilskudd til opplæring av barn og unge asylsøkere.

Fylkesmannen har forvaltet dette tilskuddet etter retningslinjene. Beleggslister fra UDI region Nord har kommet uoppfordret i god tid før søknadsbehandlingen. Det ble avdekt få avvik mellom søknader fra kommuner og beleggslister fra UDI. Ut fra refusjonssøknadene fra kommunene ser det ut til at de aller fleste barn i grunnskolealder får grunnskoleopplæring meget raskt etter at de har ankommet asylmottakene. Når det gjelder ungdom mellom 16 og 18 år er det bare halvparten av kommunene som ga slik opplæring i 2011.

Fylkesmannen har fått signaler om at tilskuddssatsene er for lave i forhold til de faktiske kostnader ved grunnskoleopplæring til asylsøkere. Dette blir spesielt synlig når de får inn elever som trenger spesialundervisning.

Kap. 225 post 66 Tilskudd til leirskoleopplæring

Fylkesmannen forvalter tilskuddet etter retningslinjene. Målet med tilskuddsordningen er å stimulere kommunene til å gi alle elever ett leirskoleopphold i løpet av grunnskolen. 20 av 25 kommuner + Svalbard sendte elever på leirskole i løpet av 2011.

Kap. 225 post 66 Samisk i grunnopplæringen

Fylkesmannen forvalter tilskuddet etter retningslinjene og det rapporteres tre ganger årlig til udir gjennom tertialrapportene. Fylkesmannen sikrer gjennom ordningen at kommunene blir påminnet om rettigheter elever har etter opplæringsloven § 6-2. Gjennom vår informasjon og oppfølging av skoleeierne mener vi at elever i fylket som har rettigheter etter § 6-2 får disse oppfylt.

Embetet har også deltatt i Udir sitt arbeid med å evaluere ordningen og arbeidet med forslag til ny modell for tilskudd til opplæring i samisk.

Kap.225 post 67 Finsk i grunnopplæringen

Embetet forvalter ordningen i tråd med retningslinjene og det rapporteres tre ganger årlig som følge av tertialrapporteringen.

Fylkesmannen mener at vi gjennom ordningen er med å sikre at elever med rettigheter til å lære finsk som andrespråk får denne retten oppfylt. Som et ledd i forvaltningen av tilskuddene gis det årlig informasjon til skoleeierne om de rettigheter og plikter som opplæringsloven § 2-7 gir.

Embetet har også deltatt i Udir sitt arbeid med å evaluere ordningen og arbeidet med forslag til ny modell for tilskuddsforvaltningen på området.

Avvik:

Vi har ved en feil betalt ut kr. 26 840,- mer enn det vi har fått fullmakt til på Kap.225 post 66.

Resultatområde 32 Oppgaver for økt kvalitet i grunnopplæringen

32.2 Kompetanseutvikling

KOMPETANSE FOR KVALITET - VIDEREUTDANNING

Lærerne/skoleeierne i Troms godkjente lærernes søknader på til sammen 48 av de statlig frikjøpte studieplassene. I tillegg ble det fordelt vikarmidler til 23 andre studier av omfang på 30 stp. I tillegg søkte Troms fylkeskommune og ble tildelt vikarmidler og studieavgifter for 40 lærere som skulle ta 10 stp på ett år i faget "Pedagogisk bruk av IKT i opplæringen".

I strategiens tredje år var det for første gang ikke noen oversøking til studiene. Det vil si at kommunene kun søkte på det antallet studieplasser som de ønsket. Dette kan ha sammenheng med at det ble kommunisert klarere til kommunene at de ikke skulle søke på flere studieplasser enn det de faktisk ønsket å få tildelt. I tillegg har erfaringene fra de to foregående årene vist at alle kommunene stort sett har fått de studieplassene de har hatt øverst på prioriteringslisten.

Selv om det i Troms ikke var noen oversøking i 2011 fikk vi et lite frafall etter at kommunene hadde meldt inn sitt behov for vikarmidler. Fraffallet kom på grunn av budsjettreguleringer i en kommune. Det viste seg også at Troms fylkeskommune ikke klarte å få startet opp studiet "Pedagogisk bruk av IKT i opplæringen" i høstsemsesteret. Det betyr at det bare blir 20 lærere som skal ta dette studiet i skoleåret 2011/2012.

Erfaringene fra dette tredje året med strategien viser at flere skoleeiere var mer beredt til å søke da utlysningen kom. Dette skyldes nok bl.a. at det ble gitt ut godt med informasjonsmatriell både til lærere og skoleeiere. Det oppstod imidlertid noe forvirring både hos enkelte skoleeiere og lærere på tross av dette. Dette kan ha sin forklaring i at søknadsprosedyrene har endret seg hvert av de tre årene strategien har vært i bruk, og at det var noen uklarheter rundt hva som er forskjellen på frikjøpte studier og andre studier, og hvilke studier som var godkjent som andre studier dette året. Ikke alle hadde det klart for seg at ikke "andre studier" var statlig frikjøpte studieplasser ettersom de måtte søke til Udir uansett, og i tillegg sende egen søknad til ønsket studiested. Fylkesmannen i Troms mener at det vil være en fordel om søknadsprosedyrene kan holdes så like som mulig fra år til år slik at dette får satt seg rundt i kommunene/skolene.

Embetet brukte betydelige ressurser på å følge opp og motivere skoleeiere i søknadsprosessen. Fylkesmennene ble bedt om å purre på/oppfordre alle skoleeiere til å godkjenne studieplasser i søknadsportalen. Dette ble veldig tidkrevende ettersom vi ikke ønsket å sende ut generelle purringer/oppfordringer til alle skoleeierne, også de som hadde godkjent studiesøknader i sin kommune. Vi ble nødt til selv å logge oss på som de enkelte skoleeierne for å finne ut av hvilke skoleeiere vi skulle henvende seg til oss med spørsmål og evt. tilbud om veiledning omkring søknadsprosessen og strategien. Det ville ha lettet arbeidet for Fylkesmannen dersom også vi hadde tilgang til søknadsportalen på samme måte som Udir.

I 2010 undret Fylkesmannen i Troms seg over hva som var den viktigste motivasjonen for å søke evt. ikke søke var:

- skoleeiers kompetansebehov?
- læreres motivasjon?
- økonomi?
- praktiske utfordringer (for eksempel problemer med å skaffe vikar)?

Med den nye søknadsprosedyren i 2011 ble det mulig for Udir å få et visst innblikk i noe av dette i og med at alle lærerne som var interesserte i å få videreutdanning måtte søke via Udir sin nettportal. Udir fikk da innsyn i hvor mange lærere som søkte fra de enkelte kommunene, og de kunne se hvilke skoleeiere som godkjente hvilke studier og hvor mange studieplasser de godkjent i forhold til hvor mange som søkte. Denne informasjonen hadde ikke Fylkesmennene tilgang til.

KOMPETANSE FOR KVALITET – ETTERUTDANNING

Midlene til etterutdanning ble i samsvar med strategien redusert, fra 2,7 mill. i 2010 til 1,5 mill. i 2011. Søknadene fra skoleeierne var til motsetning økt fra 8,1 mill. i 2010 til 8,6. mill. i 2011.

Vår generelle erfaring er at det fortsatt er et større ønske om etterutdanning blant skolelederne enn det er om videreutdanning. Dette kommer nok også til uttrykk i de kompetanseplanene skoleeier har levert inn i forbindelse med søknad om midler. Disse planene preges i liten grad av at et spesifikt framtidig fagbehov er beskrevet. Litt forenklet tilsier derfor vår vurdering at det er svært viktig å utvikle et egnet redskap som setter skoleeierne i stand til å skaffe oversikt over kompetansebehovet både på kortere og lenger sikt. Dette vil kunne bli et nødvendig grunnlag for å kunne foreta ei vurdering av konsekvensene – med påfølgende tiltak. Dette vil igjen kunne bidra til at nødvendige og hensiktsmessige tiltak kan settes inn (indirekte også ved at universitet og høgskole med vesentlig større presisjon kan planlegge sine tilbud!).

GNIST i TROMS

Fylkesmannen koordinerer GNIST-samarbeidet i Troms. Det er opprettet et arbeidsutvalg (AU) som består av deltakere fra Fylkesmannen, KS, Universitetet i Tromsø og Utdanningsforbundet. I 2011 har vi hatt 8 AU-møter. I tillegg har noen av oss deltatt på mediekurs i januar og på den nasjonale samlingen i Oslo 28. september. 25. mars arrangerte AU i samarbeid med FM i Nordland og Finnmark et "stormøte" mellom alle lærerutdannerne i Nord-Norge. Møtet ble dessverre noe amputert på grunn av dårlige værforhold. Hensikten med møtet var å avklare hvilke behov det er for etter- og videreutdanning i landsdelen og hvordan lærerutdannerne kunne imøtekomme disse. Ikke minst viktig ift såkalte småfag. I forkant av samlingen hadde Utdanningsforbundet innhentet informasjon om hvilke kommuner som benytter seg av den statlige kompetansestrategien og hvem som

ikke prioriterer denne. Selv om møtedeltakelsen ble begrenset, ble møtet vellykket i den forstand at vi ser sammenhenger mellom målene i GNIST og jobben lærerutdannerne har.

I november gjennomførte vi en elektroniske kartlegging av det formelle kompetansenivået til lærerne i Troms etter modell av "Universitetsskolene" i Tromsø. Responsen varierte, men vi fikk svar fra de største kommunene og UiT har blant annet fått et bra grunnlag for å kunne veilede sine studenter i hvilke fag det "lønner" seg å velge framover ift jobbmuligheter etc. Rapporteringen vil også gi skoleeier en oversikt over hvilken kompetanse lærerne deres har/ ikke har og kompetanseutviklingen kan derved bli mer målrettet og hensiktsmessig. Resultatene av kartleggingen ble lagt fram på møtet med skoleierne i Troms 15. og 16. november (Skoleeierforum)

Tromsgnisten ønsker seg forøvrig en egen prosjektleder som kunne konsentrert seg om å iverksette tiltak knyttet til de ambisiøse og viktige målene i GNIST. Utilstrekkelighet er ikke en god følelse - og den kjenner AU på !

32.3 Skoleporten

Embetet har flere personer som har kompetanse til å gi brukerstøtte til skoler og skoleeiere. Vår vurdering er at vi på dette området gir brukerne rask og effektiv veiledning og brukerstøtte som sikrer at mangel på tilgang ikke er til hinder for bruken av verktøyene som ligger i skoleporten.

I forbindelse med vårt tilsyn med elevenes psykososiale miljø blir særlig elevundersøkelsen trukket fram som et viktig redskap for å kartlegge og analysere elevenes læringsmiljø.

Det er mange henvendelser fra skoleeiere om tilstandsrapporten og vi gir her et utstrakt veiledningsarbeid som sikrer at kommunene og privatskolene får utarbeidet sine rapporter,

Embetet har et eget anlyseteam som bruker data fra skoleporten i sitt arbeide. Dette gjelder planlegging av tilsyn men er også viktig i fylkesmannens møter med kommunene. Før møter med kommunene utarbeides det et kommunebilde der det settes fokus på kommunale utfordringer innenfor de ulike sektorene. I dette arbeidet bruker vi aktivt data fra skoleporten til å få fram bilde av den enkelte kommunes ståsted innenfor utdanningsområdet.

Vi mener skoleporten er et viktig verktøy i arbeidet med å bedre kvaliteten på utdanningsområdet i fylket og at embetet på en aktiv måte nyttegjør dette verktøyet.

Fylkesmannen i Troms

1. Har embetet oppdatert brukerstøtte- og veiledningsfunksjon?

Ja

Øvrige kommentarer

Flere ansatte i embetet har kompetanse til å veilede brukerne og gi brukerstøtte.

2. Hvordan har embetet lagt til rette for at Skoleporten brukes i lokal kvalitetsvurdering?

På møter med skoleeiere og skoleledere blir det gitt informasjon om bruken av skoleporten. I forbindelse med tilsynet med elevenes psykososiale miljø blir elevundersøkelsen trukket fram som et viktig redskap i skolens arbeid med å kartlegge og analysere elevmiljøet. Det er også satt fokus på tilstandsrapportene og hvordan kommunene kan bruke disse i sitt kvalitetsarbeid.

3. I hvilken grad brukes Skoleportens elementer i lokal kvalitetsvurdering?

Noen kommuner i fylket har pålagt alle sine skoler å bruke organisasjons- og ståstedsanalysen. Andre kommuner bruker i hovedsak den obligatoriske delen av elevundersøkelsen og tilstandsrapporten i sitt arbeid.

4. Benytter embetet Skoleporten i tilsynsarbeidet?

Ja

5. Innspill fra embetet til forbedringer av Skoleporten:

32.4 Erfarings- og kunnskapsinnhenting

Forsøk med arbeidslivsfag

Fylkesmannen har hatt løpende kontakt med skoler som deltar i forsøk med arbeidslivsfag. I samarbeid med fylkesmennene i Finnmark og Nordland og Udir ble det høsten 2011 arrangert samling for deltakerskoler og skoleeiere. Samlingen var lagt til Tromsø og alle deltakerskoler var representert. Arbeidet med forsøket beskrives som vellykket og det er et ønske om at faget burde være et obligatorisk alternativ til fremmedspråk.

Lokale prosjekter om skole-hjemsamarbeid

Fylkesmannen har bistått direktoratet i arbeidet med prosjektet bedre skole- hjemsamarbeid. Prosjektet er kommet godt i gang og det er valgt ut motiverte skoleeiere som vil kunne bidra til erfarigner som kan styrke arbeidet med et godt samarbeid mellom skole og hjem. I August 2011 gjennomførte Fylkesmannen i samarbeid med Udir og fylkesmennene i Finnmark og Nordland oppstartskonferanse i Tromsø. Konferansen bidro til en god start for deltakende kommuner og skoler og vi mener denne vil vær emed å styrke resultatet av selve prosjektet. Fylkesmannen har også jevnlig kontakt med deltakende skoler og skoleeiere og gjennomfører oppfølgingsmøter med prosjektdeltakerne. Prosjektet skal gå over tre år og det er for tidlig å vurdere måloppnåelse i prosjektet i en så tidlig fase.

Fremmedspråk 6.- og 7. årstrinn

Fylkesmannen har bistått Utdanningsdirektoratet i arbeidet med gjennomføring av Forsøk med fremmedspråk som felles fag på 6.-7. årstrinn 2010-2012. Embetet har rapportert om kommunenes bruk av midlene og tildelt midler til skoleeiere for 2011 basert på rapportering og innmeldte behov. I Troms har kommunene Tromsø, Harstad, Skjervøy og Torsken totalt 7 grupper som får opplæring i tysk (1 gruppe) og spansk (6 grupper).

Veilederkorps og rekruttering til tilbudet

Fylkesmannen i Troms har bistått Utdanningsdirektoratet med informasjon ut om tilbud om veiledning i skoleutvikling til skoleeierne i Troms. I samarbeid med Utdanningsdirektoratet arrangerte vi et informasjonsmøte om Veilederkorpsset og søknadsprosessen. Fra Troms fylke søkte seks kommuner (Skjervøy, Tromsø, Karlsøy, Kåfjord, Sørreisa, Gratangen) om å få tilbud om veiledning i skoleutvikling fra Veilederkorps. Samtlige kommuner fikk tilbud om veiledning av Veilederkorpsset i 2012 - 2013. Samtlige kommuner takket ja til tilbudet.

Fylkesmanen bistå også Utdanningsdirektoratet med informasjon og forespørsel om skoleledere og skoleeiere i vårt fylke vile være veileder til utviklingsarbeid i skolen.

Embetet nominerte kandidat fra videregående opplæring til Dronning Sonjas skolepris, men rakk dessverre ikke opp i konkurransen

32.5 Tiltak innenfor tilpasset opplæring, spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning

Høsten 2011 arrangerte Fylkesmannen en dagskonferanse som vi kalte "*Hvordan lykkes med spesialundervisningen?*" Målgruppen var skoleeiere, skoleledere, ansvarlig for spesialpedagogisk tilrettelegging i skolen, fagpersoner i PPT, Statped Nord og andre inviterte. Bakgrunn for samlingen var Riksrevisjonens undersøkelse av spesialundervisningen i grunnskolen (Dokument 3-7 2010/11). Samlingen ble innledet med at en representant fra Riksrevisjonen presenterte funnene i undersøkelsen. Største delen av dagen disponerte leder for PPT i Oslo som vurderte kvaliteten på sakkyndige vurderinger opp mot kompetansemål i læreplanen, skolens arbeid med IOP, sammenhengen mellom IOP og sakkyndig vurdering og evaluering av elevens måloppnåelse.

Tiltaket synes å ha skapt positive ringvirkninger og fylkesmannen har i ettertid fulgt opp med veiledning overfor skoler og PPT med blant annet bakgrunn i innspillene som kom fram på samlingen. Fylkesmannen har også veiledet utdanningsetaten i Troms fylkeskommune om forhold som gjelder elever med særskilte behov sett i

sammenheng med det ordinære undervisningstilbudet.

Fylkesmannen deltar forøvrig på møter med lederne i PPT to ganger årlig der ulike problemstillinger vedrørende spesialundervisning og tilpasset opplæring drøftes for å få til en felles forståelse av lovområdet og øke regeletterlevelsen.

Fylkesmannen vurderer at måloppnåelsen på dette området er god og at utdanningsavdelingen samlet sett har god kompetanse for å oppfylle oppdraget.

32.6 Utviklingsarbeid – urfolk og nasjonale minoriteter

Samisk

Embetet har også i 2011 har et samarbeid med Fylkesmennene i Nordland og Finnmark samt Sametinget og Samisk høgskole. Tema for årets samarbeid har blant annet vært rekruttering av lærere med samisk kompetanse. I fellesskap ble det bestemt at det ikke skulle gjennomføres en stor samisk utdanningskonferanse i 2011.

Finsk som andrespråk

Embetet samarbeider nært med Fylkesmannen i Finnmark om finsk som andrespråk. Særlig har arbeidet med å få utviklet læremidler i faget hatt stort fokus. Vi har her gått aktivt ut blant den kompetansen som finnes på området og her rekruttert personer til å utvikle læremidler. I løpet av 2011 er det ferdigstilt to lærebøker til bruk i faget. Begge prosjektene er gjennomført som et ledd i fylkesmennenes arbeid og er finansiert av de midlene embetene får tildelt gjennom fullmaktsbrevet.

Det er i 2011 også satt i gang arbeid med å utvikle en kvensk lærebok. Dette har vært et sterkt krav fra det kvenske miljøet og vi har her klart å finne kompetanse til å gjennomføre dette arbeidet. Kvensk lærebok vil være ferdig i løpet av 2012.

Det er også i 2011 gjennomført kompetansetiltak for lærerne som underviser i faget og hovedtema var hvordan en kan jobbe metodisk med innlæring av andrespråk. Samlingene fungerer som et godt nettverk for en gruppe som til vanlig har et begrenset kompetansemiljø på sin skole og i sin kommune.

Vår vurdering er at det ut fra tilgjengelige ressurser er oppnådd mye på dette feltet. Tilbakemeldinger fra de som arbeider med faget er svært positive både i forhold til kompetanseheving og utviklingen av læremidler.

Nordområdesatsing

Fylkesmannen i Troms opplever at dette arbeidet i hovedsak har vært styrt av Fylkesmannen i Finnmark. Arbeidet med å utvikle en helhetlig plan for arbeidet på utdanningsområdet i tråd med regjeringens nordområdestrategi, var langt på vei klar før embetet kom inn i arbeidet. Etter hvert er det etablert en styringsgruppe der Fylkesmannen i Troms deltar.

Resultatområde 33 Tilsyn og forvaltningsoppgaver på barnehageområdet

33.1 Tilskuddsforvaltning

Fylkesmannen anser at forvaltningen av statlige tilskudd på barnehageområdet er gjennomført etter retningslinjene som gjelder for den enkelte tilskuddsordning og bestemmelsene i rundskriv F 01/11. Vi har herunder overholdt forvaltningslovens regel om saksbehandlingstid.

Fylkesmannen har inneværende år ikke mottatt klager på vedtak om tilskudd.

Det er gjennomført kontroll etter retningslinjene med tilskudd til midlertidige lokaler. Det er bare innvilget ett

investeringstilskudd i 2011, vedtaket ble fattet 13.12.11. Det ble gjort stikkprøvekontroll av samme kommune i samme sak med tilskudd til faste plasser i midlertidige lokaler i 2011. Det gjennomføres kontroll med investeringstilskuddet i 2012.

Det er gjennomført stikkprøver med 6 kommuner på tilskudd til tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn.

Det er ikke funnet avvik ved noen av stikkprøvekontrollene.

Det er ikke sendt ut brev vedrørende stikkprøvekontroll av driftstilskudd som er utbetalt i 2011. Det er imidlertid utført formalia- og rimelighetskontroll av opplysningene i søknadene.

33.2 Klagesaksbehandling

Måloppnåelsen på området er tilfredsstillende. Fylkesmannen har fulgt forvaltningslovens regel om saksbehandlingstid og begrunnet alle vedtak. Behandlingen av en av sakene har tatt noe lengre tid da vi har måtte innhente ytterligere dokumentasjon fra kommunen.

Klagesaker om økonomisk likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd er behandlet av økonom, jurist og pedagog. Fylkesmannen mottok 2 klager i desember 2011. Disse klagen er behandlet i 2012. I tillegg har vi mottatt 2 klager som ble behandlet i 2011. Samtlige klagesaker fikk avslag.

Vi får fortsatt mange henvendelser om tolking av barnehageloven med forskrifter. Spesielt gjelder det spørsmål omkring personalet jf. §§ 17 og 18 og kommunens behandling av midlertidige dispensasjoner, foreldrebetaling og barnehagens innhold. En del av henvendelsene er fra foreldre som er misfornøyde med innholdet og det psykososiale miljøet, spørsmål om dagnadsarbeid, ferieavvikling etc. Fylkesmannens veiledning og skriftlige tilbakemeldinger til kommunene og foreldre bidrar ofte til at henvendelsene ikke fører til konkrete klagesaker. Fylkesmannen prioriterer å bruke mye tid til dette arbeidet.

Type Klage	Klager gis medhold/delvis medhold	Klager gis ikke medhold	Opphevet/returnert	Sum	Sum innkommet 2010
Barnehageloven § 10	0	0	0	0	0
Forskrift om familiebarnehager § 7	0	0	0	0	0
Forskrift om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd § 6	0	3	1	4	4
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0	0	0	0	0
Barnehageloven § 16	0	0	0	0	0
Forskrift om midlertidig og varig dispensasjon og unntak frå utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder § 4	0	0	0	0	0
Forskrift om pedagogisk bemanning § 3	0	0	0	0	0
Merknad					

Antall klagesaker er færre i 2011 enn tidligere. Dette kan skyldes at kommunene opplever at ny forskrift om likeverdig behandling ved tildeling av offentlige tilskudd til ikke kommunale barnehager er enklere enn gammel forskrift og Kunnskapsdepartementets regneark.

33.3 Informasjon og veiledning

Fylkesmannen har gjennom dialog, veiledning og møter med kommunene informert om kommunenes ansvar som barnehagemyndighet. I tillegg har vi gitt informasjon og veiledning både skriftlig og muntlig om tolking av barnehageloven, forståelse av rundskriv og regelverk generelt. Spesielt har vi hatt mange henvendelser fra barnehager og kommuner om forståelsen av praktisering av bestemmelsen om pedagogisk bemanning.

Regionkontaktene er viktige dialogparter ved vurdering av hvilke tema det er behov for å veilede om på møter med kommunene.

Når Fylkesmannen arrangerer regelverksamlinger og møter er både kommunen som barnehagemyndighet og

barnehageeiere målgruppe. Inneværende år har vi arrangert samlinger om regelverket om likeverdig økonomisk behandling for private barnehageeiere og kommuner. Andre aktuelle tema har vært pedagogisk bemanning og dispensasjoner fra utdanningskravet, barnehagens formålsparagraf og retten til barnehageplass. Vi har også hatt fellesmøte for barnehagemyndighet og skoleeiere hvor tema har vært sammenheng barnehage-skole med fokus på rammeplanen og kunnskapsløftet. I arbeidet med å implementere formålsparagrafen arrangeret vi en fagdag om om danning og læring i barnehagen med 550 deltakere fra barnehagesektoren.

Inneværende år har det vært mange henvendelser fra barnehageeiere og kommuner som gjelder forskrift om likeverdig økonomisk behandling og rammefinansiering av sektoren. De fleste henvendelsene har handlet om refusjonsbestemmelsene. Gjennom kartlegging og rapportering er vi blitt kjent med at våre kommuner i stor grad har taklet overgangen til rammefinansiering. Vi anser at målet om aktiv veiledning av kommunene om forskrift om likeverdig behandling av barnehager er nådd.

Troms fylke er inndelt i fem regioner. Fylkesmannen har jevnlig møter med kontaktpersonene fra regionene. Hver kontaktperson representerer 5 til 6 kommuner. Regionene har nettverksmøter hvor informasjon og innspill viderefremmes. Vi mener at våre "møteplasser" med kommunene som barnehagemyndighet og barnehageeiere ivaretar behovet for dialog og veiledning. Vi opplever at mangelen på tilgjengelige verktøy for nasjonal og fylkesvis barnehagestatistikk hindrer oss i gode analyser av barnehagesektoren i fylket.

33.4 Tilsyn

Fylkesmannen har oppfylt mål i forhold til oppdrag og resultatkrav. Vi har gjennomført tilsyn med seks kommuner etter systemrevisjonsmetoden. Det var i utgangspunktet planlagt fem tilsyn i 2011, men tilsynet med Lyngen kommune ble utsatt fra 2010 til januar 2011 pga. kvikkleireraset i Lyngen uken før tilsynet var berammet. Kopi av alle tilsynsrapporter er fortløpende lagt ut på vår hjemmeside og sendt til Kunnskapsdepartementet.

Vi har ikke hatt hendelsesbaserte tilsyn i 2011 utover ett skriftlig tilsyn med Tromsø kommune om oppfyllelsen av retten til barnehageplass.

Tema for våre tilsyn har vært kommunenes tilsyn med offentlige og ikke offentlige barnehager, kommunen som godkjenningsmyndighet og kommunens håndtering av regelverket om styrer og pedagogisk bemanning. Vi har hatt fokus på pedagognormen ved våre tilsyn, men opplever at det er uklart hva som er vår hjemmel for å føre tilsyn med kommunens håndtering av regelverket om pedagogisk bemanning. Vi har derfor sendt inn et spørsmål om dette til Kunnskapsdepartementet/Utdanningsdirektoratet.

Vi mener at det ved annengangs tilsyn på de samme temaene har ført til en bedre klargjøring av kommunens to ulike roller som barnehageeier og barnehagemyndighet. Vi ser at flere kommuner har fått et mer bevisst forhold til rollen som tilsynsmyndighet og har begynt å føre tilsyn med barnehagene. Flere småkommuner samarbeider om gjennomføringen av tilsyn ved å etablere tilsynsteam. Vi har imidlertid sett at denne organiseringen ikke alltid er like godt forankret ved delegering i de enkelte kommunene. Dette har tilsynet vært med på å forbedre. Fokus på godkjenning har ført til at mange kommuner oppdaterer godkjenningene til dagens lovverk og fokus på dispensasjoner har ført til at flere kommuner utarbeider rutiner for saksbehandling av søknader om dispensasjon.

Fylkesmannen anser at vi har god kompetanse når det gjelder gjennomføringen av tilsyn. Vi er bevisste i sammesettingen av tilsynslag, og forsøker i størst mulig grad å gjennomføre tilsyn med både pedagogisk og juridisk kompetanse. Vi har hatt fokus på å utvikle kvaliteten på tilsynene. Utdanningsavdelingen tilstreber en felles innretning på skole- og barnehage tilsynene. Mal for varsel, rapport og oppfølging er derfor tilnærmet lik skolens. Vi evaluerer fortløpende det tilsynsarbeidet vi gjør, og vi tilpasser/endrer innrettingen på tilsynet ut i fra de erfaringene vi gjør oss. Vi har etablert eget tilsynsforum internt på avdelingen, hvor metodikk, innretning og juridiske og pedagogiske spørsmål blir diskutert.

Når det er gitt pålegg om retting, er vi i dialog med kommunene og har i de fleste tilfeller fått tilbakemeldinger innen gitt frist. Alle kommuner blir fulgt opp av tilsynsleder.

FMTR

Tilsynsobjekt:	Balsfjord kommune
Tema/myndighetskrav:	Kommunens tilsyn med offentlige og ikke-offentlige barnehager, kommunen som godkjenningsmyndighet og kommunens håndtering av regelverket om styrer og pedagogisk bemanning.

Avvik/funn:	Pålegg: Balsfjord kommune som barnehagemyndighet må sørge for at barnehagen ved Laksvatn oppvekstsenter blir godkjent etter barnehageloven § 10 jf. barnehageloven §§ 1 og 2.
Frist for lukking av avvik:	01.04.2012
Pålegg:	Ja
Merknad:	
Ressursbruk:	3 ukeverk
Kommentar:	Systemrevisjonsmetoden - oppfølging av tidligere tilsyn. Vi gjennomførte tilsyn med samme tema i 2007. Det ble da gitt 2 avvik og 1 merknad.

FMTR

Tilsynsobjekt:	Lyngen kommune
Tema/myndighetskrav:	Kommunens tilsyn med offentlige og ikke-offentlige barnehager, kommunen som godkjenningmyndighet og kommunens håndtering av regelverket om styrer og pedagogisk bemanning.
Avvik/funn:	Pålegg: Lyngen kommune som barnehagemyndighet pålegges å sørge for at det foreligger gyldige godkjenninger av alle barnehagene.
Frist for lukking av avvik:	01.06.2012
Pålegg:	Ja
Merknad:	
Ressursbruk:	3 uker
Kommentar:	Systemrevisjonsmetoden

FMTR

Tilsynsobjekt:	Gratangen kommune
Tema/myndighetskrav:	Kommunens tilsyn med offentlige og ikke-offentlige barnehager, kommunen som godkjenningmyndighet og kommunens håndtering av regelverket om styrer og pedagogisk bemanning.
Avvik/funn:	
Frist for lukking av avvik:	
Pålegg:	Nei
Merknad:	
Ressursbruk:	2,5 ukeverk
Kommentar:	Systemrevisjon - oppfølging av tidligere tilsyn med samme tema i 2008 hvor det ble gitt 2 avvik.

FMTR

Tilsynsobjekt:	Storfjord kommune
Tema/myndighetskrav:	Kommunens tilsyn med offentlige og ikke-offentlige barnehager, kommunen som godkjenningmyndighet og kommunens håndtering av regelverket om styrer og pedagogisk bemanning.

Avvik/funn:	
Frist for lukking av avvik:	
Pålegg:	Nei
Merknad:	
Ressursbruk:	3,0 ukeverk
Kommentar:	Systemrevisjonsmetoden - oppfølging av tidligere tilsyn. Vi gjennomførte tilsyn med samme tema i 2007. Det ble da gitt 2 avvik og 1 merknad

FMTR

Tilsynsobjekt:	Målselv kommune
Tema/myndighetskrav:	Kommunens tilsyn med offentlige og ikke-offentlige barnehager, kommunen som godkjenningmyndighet og kommunens håndtering av regelverket om styrer og pedagogisk bemanning.
Avvik/funn:	
Frist for lukking av avvik:	
Pålegg:	Ja
Merknad:	
Ressursbruk:	3 ukeverk
Kommentar:	Endelig rapport ikke sendt da vi avventer svar på spørsmål fra KD om vår hjemmel til å føre tilsyn med pedagognormen. Systemrevisjonmetoden - oppfølging av tidligere tilsyn med samme tema i 2007 hvor det ble gitt 2 avvik.

FMTR

Tilsynsobjekt:	Lenvik kommune
Tema/myndighetskrav:	Kommunens tilsyn med offentlige og ikke-offentlige barnehager, kommunen som godkjenningmyndighet og kommunens håndtering av regelverket om styrer og pedagogisk bemanning.
Avvik/funn:	Pålegg: Lenvik kommune som barnehagemyndighet må gjøre en konkret vurdering av barnehagenes egnethet i forhold til formål og innhold etter barnehageloven § 10 jf §§ 1, 1a og 2 for de barnehagene i kommunen som er åpnet eller endret etter 01.01. 2006 slik at det kreves ny godkjenning.
Frist for lukking av avvik:	01.03.2012
Pålegg:	Ja
Merknad:	
Ressursbruk:	3 ukeverk
Kommentar:	Systemrevisjon - oppfølging av tidligere tilsyn med samme tema i 2008 hvor det ble gitt 2 avvik.

FMTR

Tilsynsobjekt:	Tromsø kommune
----------------	-----------------------

Tema/myndighetskrav:	Kommunens oppfyllelse av kravet i barnehageloven §12a - barns rett til barnehageplass. Alle barn som fyller ett år senest innen utgangen av august det året det søkes om barnehageplass, har etter søknad rett til å få plass i barnehage fra august.
Avvik/funn:	Konklusjon: Kommunen oppfylte ikke retten til barnehageplass innen 1. september slik det framgår av barnehageloven 12a. Det ble imidlertid ikke gitt pålegg da retten var oppfylt da endelig rapport ble skrevet 23.09.11.
Frist for lukking av avvik:	
Pålegg:	Nei
Merknad:	
Ressursbruk:	2,0 ukeverk
Kommentar:	Skriftlig tilsyn på bakgrunn av henvendelser fra foreldre og avisoppslag.

33.5 Kontroll av årsmeldinger og årsregnskap

Fylkesmannen har hatt en gjennomgang, kvalitetssikret og godkjent data i årsmeldingene for alle barnehagene i fylket og hatt løpende kontakt og veiledet kommunale saksbehandlere ved behov.

Vi har ved innsyn i BASIL og ved kontakt med kommunene fulgt med at private barnehager har overholdt fristen for innlevering av årsregnskapet .

Resultatområde 34 Oppgaver for økt kvalitet i barnehagen

34.2 Kompetanseutvikling og rekruttering

Fylkesmannen har også i 2011 i samarbeid med regionkontaktene og kommunene fordelt kompetansemidlene med et grunnbeløp på kr 10 000 per kommune. Resterende beløp er fordelt etter antall barn i barnehage i den enkelte kommune.

I tre regioner i Troms har kommunene valgt å samarbeide om kompetanseutvikling over kommunenegrensene. Fylkesmannen har god erfaring med at de regionale nettverkene gir mulighet for å dele kompetanse og formidle erfaringer mellom kommunene. Vi har derfor oppfordret til interkommunalt samarbeid. I to regioner er midlene tildelt den enkelte kommune. Dette gjelder regioner hvor de største kommunene har sett behov for selv å ha et fastere grep om tildeling av midlene.

Vi er kommet til at den beste måten å sikre at informasjon om kompetansestrategien når ut til alle barnehagene, er ved å sende tilbudsbrev om midler til kompetansehevingstiltak til både kommunene, regionkontaktene og barnehagene i fylket.

Fylkesmannen har mottatt kompetanseplaner fra alle kommunene. Fylkesmannen anser at vi ved denne måten å fordele midlene på når målet i tråd med føringene i kompetansestrategien. Vi ser i imidlertid at kommuner som ikke har ansatte med et spesielt ansvar for å ivareta barnehageområdet ,eller liten kapasitet, har utfordringer med å informere, kartlegge og analysere kompetansebehov i egen kommune. Dette gjelder både små og store kommuner.

Alle de fem regionale nettverkene har i 2011 søkt og fått tildelt midler til drift av nettverkene. Alle kommuner har på den måten fått tildelt midler til å samarbeide om kompetanseheving i regionene. Nedenfor følger en oversikt over kommuner/regioner som har søkt om deltakelse og hvilke tema de har fått innvilget midler til:

Region Nord: Kvæningen, Skjervøy, Nordreisa, Kåfjord, Lyngen og Storfjord søkte og fikk tildelt midler til et 3-årig prosjekt som har som formål å styrke den **pedagogisk ledelsen i barnehagene**. Alle barnehagene deltar, både kommunale og private. Kommunene Skjervøy, Nordreisa og Storfjord har private barnehager.

Region Balsfjord, Tromsø og Karlsøy søkte i 2011 om kompetansemidler hver for seg, men arbeider fortsatt i regionalt nettverk.

Tromsø kommune har også i 2011 søkt midler til grupper av barnehager som samarbeider om kompetanseutvikling. Disse gruppene består av bare kommunale barnehager, bare private barnehager eller samarbeidsgrupper som består av private og kommunale barnehager dannet på grunnlag av interesser eller geografi. Tilsammen deltar 67 barnehager i 11 utviklingsprosjekt, hvorav 33 er private barnehager og resternde kommunale. Tema for prosjektene er lederutvikling, pedagogisk ledelse, fokus på voksenrollen med økt bevissthet for å bedre ivareta barnas medvirkning, Reggio Emilia inspirert pedagogisk ledelse og samarbeid barnehage-skole.

Balsfjord kommune har søkt og fått midler til utviklingsprosjekt - "tidlig innsats for barn med spesielle behov" hvor alle barnehagene (også den private) deltar.

Karlsøy kommune har søkt og fått midler til utviklingsprosjekt om pedagogisk ledelse hvor alle barnehagene er med.

Region Ytre Midt Troms: Lenvik, Berg, Torsken, Tranøy og Sørreisa søkte i 2011 om kompetansemidler hver for seg, men arbeider fortsatt i regionalt nettverk.

Tema for kompetanseutviklingen er her lederutvikling/pedagogisk ledelse og språkmiljø og språkstimulering i barnehagen. I Lenvik kommune gikk midlene til to kommunale og en privat barnehage, i de øvrige kommunene deltar alle barnehagene.

Region Indre Midt Troms: Målselv, Bardu, Dyrøy, Lavangen, Salangen kommune søkte også i 2011 om felles kompetanseheving til alle barnehagene i regionen, herav 2 private i Målselv. Det er utarbeidet felles kompetanseplan i regionen hvor fokusområdene er kommunikasjon, språk og tekst, overgang barnehage skole, barns medvirkning, IKT og pedagogisk ledelse. Alle barnehagen deltar.

Region Sør: Harstad, Bjarkøy, Kvæfjord, Skånland, Gratangen og Ibestad har søkt og fått tildelt midler til felles kompetanseutvikling i regionen. Det er igangsatt et utviklingsprosjekt i Harstad hvor kommunale og private barnehager samarbeider i tillegg til to prosjekt i kommunale barnehager. Tema det arbeides med er "å være nyutdanna førskolelærer og gode strukturer i samvær og samhandling. I Kvæfjord deltar alle barnehagene i prosjekt om pedagogisk ledelse og barns medvirkning.

Rekruttering - I Troms er det fortsatt stor mangel på førskolelærere og dermed mange som går på dispensasjon. Fylkesmannens egen kartlegging viser at det mangler om lag 100 førskolelærere i Troms. En presisering av pedagognormen og en varslet justering av kontantstøtten for 2 åringer vil antakelig medføre at behovet for førskolelærere øker. Fylkesmannens egen Quest back undersøkelse og Kostra tall fra 2010 viser at det i noen kommuner bare er 60% av styrere og pedagogiske ledere som har godkjent utdanning. Tromsø ligger på 85%. I samarbeid med Universitetet har dette vært et gjennomgående tema på våre møter med regionkontaktene og kommunene.

Selv om satsingen med rekruttering av menn til barnehagen nå er avsluttet har Fylkesmannen i samarbeid med UIT, Utdanningsforbundet, Fagforbundet, Tromsø kommune og to private barnehager besluttet å videreføre arbeidet. Universitet i Tromsø har påtatt seg ansvaret for å koordinere arbeidet med å rekruttere menn til barnehagen og utdanningen. I den forbindelse har vi gjennomført etterutdanningskurs for mannlige assistenter i samarbeid med UIT, vår demonstrasjons barnehage har gitt arbeidstilbud til gutter i ungdomsskolen og lokalavisen har hatt en lengre artikkel om temaet "menn i barnehagen". Universitet i Tromsø har ca 20% menn i førskolelærerutdanningen.

Tiltak for å fremme likestilling mellom gutter og jenter - Arbeidsgruppen som har arbeidet med rekruttering av menn til barnehagen, Fylkesmannen i Troms, UIT, Utdanningsforbundet, Fagforbundet, Tromsø kommune og to private barnehager har jobbet med dette temaet. Vi har gjennomført en stor konferanse med ca 250 deltakere. Tema på konferansen var hvordan tilrettelegge et læringsmiljø som fremmer likestilling mellom gutter og jenter i barnehagen. I 2010 inngikk vi en avtale med UIT om et FOU arbeid "hvordan jobbe med med likestilling i barnehagen". UIT samarbeidet med tre barnehager. Dette arbeidet ble ferdigstilt høsten 2011 og lagt frem på vår konferanse om likestilling.

Minoritetsspråklige barn - Fylkesmannen har fulgt opp kommuner og barnehager som har vært med i NAFO/KD sitt kompetanseutviklingsprosjekt i forbindelse med implementering av rammeplan for barnehagen og strategiplanen "Likeverdig opplæring i praksis". Inneværende år har vi arrangert erfaringskonferanse for barnehager og kommunene i fylket i samarbeid med Universitetet i Tromsø og NAFO.

Midlene til styrking av barnehagenes kompetanse i språkstimulering og flerkulturell pedagogikk ble i 2011 fordelt til kompetanseutvikling og veiledning for alle barnehagene i Bardu, Berg, Lenvik og Karlsøy kommune. I tillegg har 8 kommunale og to private barnehager i Tromsø kommune utviklingsprosjekt på dette temaet. Alle barnehagene og kommunene får veiledning i prosjektperioden.

Samisk - Fylkesmannen i Troms har i 2011 hatt ett samarbeidsmøte med Utdanningsdirektoratet, Sametinget, Samisk høgskole og fylkesmennene i Finnmark og Nordland. Videre samarbeider vi med sametinget i barnehagenettverket for fylkesmennene i region Nord hvor vi samarbeider om utfordringene på området. Vi har og deltatt på nettverksmøte for styrere i samiske barnehager utenfor samisk forvaltningsområde. I tillegg har vi arrangert dialogmøte med kommuner med samiske barnehager og barnehager med samiske barn. På dette møtet var tiltakene i handlingsplan for samiske språk tatt opp. Tilbakemeldingen viser store utfordringer med å rekruttere personale med samisk språk og kompetanse.

Regnskap for bruk av kompetansemidler over kap.231 post 21 er lagt inn i mal for tilskuddsrapportering

34.3 Andre satsingsområder

Arbeid mot mobbing i barnehagen har i 2011 vært tema på fylkesmannens barnehageforum for kommunene. Temaet ble tatt opp i forbindelse med arbeidet med ny formålsparagraf. I skrivende stund er det 20 av 25 kommuner i Troms som har underskrevet Manifest mot mobbing.

Handlingsplan for likestilling i barnehagene. Vi har inneværende år nedsatt et likestillingsteam med deltakere fra Fylkesmannen i Troms, Universitetet i Tromsø, Utdanningsforbundet, Fagforbundet, Tromsø kommune og to private barnehager. Sammnesetningen av deltakere er tatt opp til vurdering og vil bli tatt opp på Fylkesmannens regionkontaktmøte i februar 2012. Vi har gjennomført en stor konferanse med ca 250 deltakere om hvordan tilrettelegge et læringsmiljø som fremmer likestilling mellom gutter og jenter i barnehagen. I 2010 inngikk vi en avtale med UIT om et FOU arbeid om hvordan jobbe med med likestilling i barnehagen. UIT samarbeidet med tre barnehager. Dette arbeidet ble ferdigstilt høsten 2011 og lagt frem på vår konferanse om likestilling.

I 2011 etablerte vi kontakt med likestillingssenteret i Hamar og skal i samarbeid med dem arrangere et seminar for likestillingsteamene i de tre nodligste fylkene.

Barns beste. Fylkesmannen i Troms har etablert et tverrfaglig prosjekt med navn **Sjumilssteget** til barn og unges beste. Hensikten med sjumilssteget er å bidra til tverrfaglig arbeid i kommunene til det beste for barn og unge. Barnehagene i fylket er invitert med i dette arbeidet. www.sjumilssteget.no

Kvalitetsutvikling i samiske barnehager, og hvordan det samarbeides med Sametinget. Fylkesmannen i Troms har i 2011 hatt ett samarbeidsmøte med Utdanningsdirektoratet, Sametinget, Samisk høgskole og fylkesmennene i Finnmark og Nordland. Videre samarbeider vi med sametinget i barnehagenettverket for fylkesmennene i region Nord hvor vi samarbeider om utfordringene på området. Vi har og deltatt på nettverksmøte for styrere i samiske barnehager utenfor samisk forvaltningsområde. I tillegg har vi arrangert dialogmøte med kommuner med samiske barnehager og barnehager med samiske barn. På dette møtet var tiltakene i handlingsplan for samiske språk tatt opp. Tilbakemeldingen viser store utfordringer med å rekruttere personale med samisk språk og kompetanse.

Pilotprosjektet - barnehagen som læringsmiljø og danningsarena. Vi er ett av seks fylker som deltar i dette prosjektet sammen med Universitetet i Tromsø. Prosjektet skal bidra til en klargjøring av hvordan danningsbegrepet kan forstås inn i barnehagens praksis. Vi har organisert arbeidet gjennom lærende nettverk. Nettverkene arbeider med kompetanseutvikling og kunnskapsdeling. Vi har fire nettverksamlinger hvor den første gikk av stabelen i desember 2011.

Assistentutdanninga Vi har i samarbeid med Universitetet i Tromsø satt i gang assistentutdanning for 20 deltakere. Universitetet er faglig ansvarlig og gir tilbudet over 6 samlinger. Det var imidlertid utfordrende å finne tid og mulighet til å inngå samarbeid med UiT, planlegge og igangsette utdanningen i løpet av høstsemesteret 2011.

Regnskap for bruk av kompetansemidler over kap.231 post 21 er lagt inn i mal for tilskuddsrapportering

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
31.1 Tilsyn	kr 1 580 629,03	kr 0,00
31.4 Informasjon og veiledning	kr 555 426,89	kr 54 660,05
31.5 Eksamen, nasjonale prøver og kartl. prøver	kr 265 123,84	kr 5 969 585,18
31.9 Annet tilsyn og forv. på utd.omr. (rest 31)	kr 758 124,87	kr 0,00
32.2 Kompetanseutvikling	kr 372 386,16	kr 0,00
32.3 Skoleporten	kr 52 356,96	kr 0,00
32.9 Andre oppg. for økt kval. i gr.oppl.(rest 32)	kr 99 201,03	kr 63 767,97
33.1 Tilskuddsforvaltning	kr 31 434,07	kr 76 835,10
33.2 Klagesaksbehandling	kr 56 940,38	kr 25 612,06
33.3 Informasjon og veil. bh	kr 0,00	kr 0,00
33.4 Tilsyn	kr 322 394,47	kr 128 059,22
33.5 Kontroll av årsmelding og årsregnskap	kr 0,00	kr 0,00
33.9 Andre tilsyn og forv. på b.hageomr. (rest 33)	kr 6 109,00	kr 76 835,10
34 Oppgaver for økt kvalitet i barnehagen	kr 88 212,52	kr 239 496,73
36 Landsdekkende oppgaver KD	kr 0,00	kr 0,00
Andre oppgaver under KD	kr 10 392,91	kr 0,00
Sum:	kr 4 198 732,00	kr 6 634 851,00

Statens Helsetilsyn

Resultatområde 41 Tilsyn og klagebehandling etter barnevernloven

Vi viser her til egen årsrapport 2011 fra Fylkesmannen i Troms til Statens helsetilsyn innenfor dette området.

41.1 Hendelsesbasert tilsyn

I 2011 behandlet Fylkesmannen i Troms 53 tilsynsklager etter barnevernloven § 2-3 fjerde ledd. I 5 saker ble det konstatert lovbrudd.

I 2011 behandlet vi 8 tilsynsklager fra barna i barneverninstitusjoner eller deres foresatte etter tilsynsforskriften § 11. I 1 sak ble det gitt kritikk.

41.2 Planlagt tilsyn

Fylkesmannen har gjennomført planlagt tilsyn som systemrevisjoner i 5 kommuner, dvs. i 3 barneverntjenester, fordi 1 kommune er vertskommune for 2 andre kommuner. Dette var Astafjord barneverntjeneste (kommunene Salangen, Gratangen og Lavangen) og barneverntjenestene i hhv. Storfjord og Karlsøy kommuner. Alle de 3 tilsynene inngikk i det landsomfattende tilsynet rettet mot kommunenes arbeid med undersøkelser og evaluering av hjelpetiltak til hjemmeboende barn, initiert av Statens helsetilsyn. Det ble avdekket avvik ved alle tilsynene.

Fylkesmannen har i løpet av 2011 ført tilsyn med i alt 8 barneverninstitusjoner, herunder 26 avdelinger/enheter. 5 institusjoner er statlige, og 3 institusjoner var eid og ble drevet av private. I løpet av året har følgende endringer skjedd: En privat institusjon ble avvirket i begynnelsen av 2011. Ved utgangen av året var det 7 barneverninstitusjoner, herunder 23 avdelinger/enheter.

Det er ingen omsorgssentre for mindreårige i Troms.

Det er gjennomført 90 tilsynsbesøk i 2011 med barneverninstitusjoner etter forskrift om tilsyn med barneverninstitusjoner §§ 8 og 9, hvorav 6 er gjennomført som systemrevisjoner, og 84 som "individtilsyn". I

tallene ligger også besøk i institusjonsfamilier. Tilsvarende tall for forrige år var 82 tilsynsbesøk. I 2011 var 82 av "individtilsynene" lovpålagte, slik at vi med et antall på 84, gjennomførte 2 "individtilsyn" mer enn hva som var lovpålagt. For 2010 utgjorde dette 100 % av lovpålagte tilsynsbesøk. Av de 82 besøkene etter § 8 var 39 uanmeldt.

41.3 Klagesaker

I 2011 behandlet vi 8 klagesaker etter barnevernloven § 6-5 (enkeltvedtaksklager). 6 av sakene ble stadfestet, 0 saker ble avvist, 0 saker ble avvist og 2 ble endret.

Vi mottok 17 klager rettet mot institusjonene i 2011.

41.9 Andre oppdrag

I 2011 ble 2 enkeltkommuner i Troms fulgt aktivt opp på grunnlag av fristoversittelser i hht. lovens § 6-9. Det ble ikke gitt mulkt til noen kommuner i 2011.

De 1775 slutførte kontrollskjemaene fra 25 barneverntjenester i Troms er gjennomgått og den halvårige rapporteringen fra 25 kommuner.

Se for øvrig årsrapporten som sendes Statens helsetilsyn.

Resultatområde 73.1 Klager på økonomisk stønad og kvalifiseringsprogrammet etter tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen (Nav)

Fylkesmannen i Troms behandlet 137 klagesaker etter lov om sosiale tjenester i Nav. 9 vedtak ble opphevet, 18 ble omgjort, mens de resterende ble stadfestet. Ved utgangen av 2011 var 24 saker ikke avsluttet.

Fylkesmannens saksbehandlingstid var:

- Mindre enn 2 uker: 2 saker
- Mellom 2 uker og 2 måneder: 109 saker
- Mellom 2 og 3 måneder: 19 saker
- Mellom 3 og 4 måneder: 7 saker

Resultatområde 74 Tilsyn etter lov om sosiale tjenester i NAV

Vi viser til underpunktene.

74.1 Hendelsesbasert tilsyn

I en sak (vår ref 11/1328) har Fylkesmannen ved to anledninger bistått i forhold til at sosialhjelpsmottaker skulle få tilsendt skriftlig enkeltvedtak fra kommunen, og ikke bare utbetalingene. Kommunen har skjerpet sine rutiner.

Ut over dette har det ikke vært hendelsesbaserte tilsyn etter lov om sosiale tjenester i Nav.

74.2 Planlagt tilsyn

Fylkesmannen i Troms gjennomførte 4 systemrevisjoner vedrørende lov om sosiale tjenester i Nav. Tilsynet i Tromsø var knyttet til midlertidig botilbud, mens de øvrige gjaldt økonomisk sosialhjelp.

Fylkesmannen påpekte følgende avvik:

Tromsø kommune:

- Tromsø kommune sikrer ikke at søknader om midlertidig botilbud behandles innen en forsvarlig tidsramme.
- Tromsø kommune sikrer ikke at midlertidig botilbud tildeles gjennom et utfyllende skriftlig enkeltvedtak.

Lenvik kommune:

- Lenvik kommune sikrer ikke at beslutninger om økonomisk stønad foretas etter en individuell vurdering

Tranøy kommune:

- Tranøy kommune sikrer ikke at alle søknader som ikke innvilges fullt ut begrunnes i forhold til sosialtjenesteloven i Nav § 19.

Det ble ikke påpekt avvik i Torsken kommune. Merknader i rapportene nevnes ikke her.

74.9 Andre oppdrag

Siden resultatkravet ble tatt bort av Statens Helsetilsyn, har Fylkesmannen i Troms ikke laget egen oversikt over klagesaker etter lov om sosiale tjenester i NAV hvor ytelser til husstander med barn er klagetema, jf embetsoppdraget.

Fylkesmannen i Troms har ikke gjennomført særskilte kartlegginger i tilsynssammenheng, knyttet til lov om sosiale tjenester i Nav. Fylkesmannen har imidlertid kvartalvis rapportert til Arbeids- og velferdsdirektoratet vedrørende kvalifiseringsprogrammet. For å kunne rapportere, har Fylkesmannen innhentet informasjon om enkelte spesifikke tema. Vi viser til rapportene fra Troms.

Resultatområde 81 Tilsyn og klagesaksbehandling etter sosialtjenesteloven

Vi viser til underpunktene.

81.1 Hendelsesbasert tilsyn

Fylkesmannen i Troms har i 2011 opplevd en merkbar økning i henvendelser som har medført hendelsesbasert tilsyn etter lov om sosiale tjenester. Generelt kan det sies at Fylkesmannen ikke har gitt pålegg i disse sakene, men at kommunene selv har gjort endringer/ tiltak der det har vært nødvendig. I noen saker har Fylkesmannen kritisert kommunenes håndtering tilbake i tid. I 2011 har vi særlig hatt henvendelser fra pårørende til tjenestemottakere kommunene Lenvik og Tromsø. Tilbudet på avlastningsboliger/ barneboliger har utpekt seg i henvendelsene og det er besluttet at Fylkesmannen i 2012 skal gjennomføre systemrevisjoner knyttet til barneboliger/ avlastningsboliger i noen kommuner. Ved utgangen av 2011 har vi 5 saker som ikke er helt slutført. De kommenteres ikke nærmere i rapporten her.

På bakgrunn av henvendelse fra NFU har Fylkesmannen kontaktet Tromsø kommune når det gjaldt iverksetting av avlastningstiltak. Fylkesmannen fant at kommunen hadde konkrete planer og tiltak for å løse situasjonen, men vi vil etterprøve dette gjennom ny kontakt og undersøkelse i april 2012.

Fylkesmannen gjennomførte hendelsesbasert tilsyn vedrørende iverksetting av sosiale tjenester i Harstad (vår ref 2011/1610). Kommunen erkjente feil i håndteringen og Fylkesmannen hadde enkelte innvendinger.

Fylkesmannen gjennomførte hendelsesbasert tilsyn, herunder befaring, i sak vedrørende barnebolig i Balsfjord (vår ref 2011/2304). Fylkesmannen kritiserte kommunen for sen gjennomføring av egne forbedringstiltak.

Fylkesmannen og Helsetilsynet i Troms avsluttet i 2011 to hendelsesbaserte tilsyn i Tromsø (vår ref 10/4438 og 10/5523) som gjaldt sosiale tjenester til voksne i omsorgsboliger. Det var pårørende som kontaktet tilsynet og bekymringen var knyttet til kvaliteten på tjenestetilbudet. Tilsynet fant ikke lovbrudd, men ga anbefalinger i forhold til videre fremdrift.

Fylkesmannen fulgte opp sak i Tromsø etter avisoppslag om hendelse på avlastningsbolig fra barn. Kommunen

redegjorde for hvordan liknende avvik skulle hindres for fremtiden. Vi registrerte også en generell bekymringsmelding i forhold til tilbud om barnebolig i Tromsø. Begge disse tiltakene blir fulgt opp gjennom systemrevisjoner i Tromsø i 2012.

Fylkesmannen fulgte opp sak i Tromsø som dreide seg om leggetider for tjenestemottaker under opphold i avlastningsbolig. Kommunen justerte sine rutiner i tråd med klagers ønsker.

I forhold til Lenvik kommune har vi hatt rundt 5 saker, der Fylkesmannen har involvert seg i å få fortløpende i saksbehandling og etablering av reelle tilbud. Vi registrerer at kommunen i flere saker har vært avhengig av å bruke private aktører, for å kunne etablere tilfredsstillende tilbud og at dette har forsinket arbeidet. Fylkesmannen har også påpekt for lang saksbehandlingstid. Enkelte av disse sakene har vært klagesaker vedrørende valg av hjelpeform/ utmåling av bistand, slik at det er vanskelig å presentere dem nærmere her utelukkende som tilsynssaker.

81.2 Planlagt tilsyn

Fylkesmannen i Troms gjennomførte 3 systemrevisjoner vedrørende brukerstyrt personlig assistanse (BPA). Dette var et egeninitiert tilsyn og vi fant følgende avvik i kommunene Bardu og Balsfjord:

Kommunen sikrer ikke at man vurderer å dekke alle utgifter som er nødvendige for å yte tjenesten BPA.

Fylkesmannen gjennomførte stikkprøvetilsyn vedrørende saksbehandling - avlastning til eldre - i kommunene Balsfjord, Salangen, Storfjord, Nordreisa, Lyngen, Karlsøy, Skjervøy og Bjarkøy. Det ble påpekt konkrete feil i enkeltsaker og vi fikk tilbakemelding fra kommunene om hvordan lignende feil skulle unngås fremover.

Fylkesmannen i Troms gjennomførte to uanmeldte tilsyn (Balsfjord og Tromsø), i samarbeid med Helsetilsynet i Troms. Tilsynene omfattet om kommunene sikrer identifisering av ernæringsmessig risiko og underernæring hos eldre som mottar hjemmetjenester, samt om kommunen sikrer oppfølging av eldre som mottar hjemmetjenester for å forebygge og behandle underernæring. Det ble påpekt avvik etter helselovgivningen.

81.3 Klager etter sosialtjenesteloven

I 2011 behandlet Fylkesmannen i Troms 56 klagesaker etter tidligere lov om sosiale tjenester. 7 vedtak ble opphevet, 4 ble omgjort, mens de resterende ble stadfestet. Ved utgangen av 2011 var 2 saker ikke avsluttet.

Fylkesmannens behandlingstid for disse klagesakene var:

- Mindre enn 2 uker: 0 saker
- Mellom 2 uker og 2 måneder: 37 saker
- Mellom 2 og 3 måneder: 12 saker
- Mellom 3 og 4 måneder: 4 saker
- Mellom 4 og 6 måneder: 3 saker

I 2011 behandlet Fylkesmannen i Troms også 16 klagesaker vedrørende vederlag for opphold i sykehjem, etter tidligere kommunehelsetjenestelov.

81.9 Andre oppdrag

Fylkesmannen i Troms har i 2011 ikke gjennomført særskilte kartlegginger knyttet til lov om sosiale tjenester.

Resultatområde 82 Tilsyn og klagesaksbehandling etter helsetjenestelovgivningen

82.1 Hendelsesbasert tilsyn

Helsetilsynet i Troms behandlet 120 saker i 2011, herav 6 avviste saker. Flere saker gjaldt klage på høyt spesialisert behandling ved UNN HF.

Mange av sakene er meget komplekse og inneholder klage på flere deler av behandlingsskjeden, - både primærhelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten.

82.2 Planlagt tilsyn

Helsetilsynet i Troms har gjennomført det antall systemrevisjoner som var planlagt i 2011. Som kontaktfylkeslege har vi utarbeidet plan for tilsyn med spesialisthelsetjenesten i helseregionen i 2011. Vi har også koordinert arbeidet og gjennomført halvårlege tilsynsmøter med Helse Nord RHF. På grunn av ny måte å beregne poeng i 2011 er volumkrav for tilsyn med spesialisthelsetjenesten mer enn oppfylt. I spesialisthelsetjenesten er det, i tillegg til landsomfattende tilsyn (hjerneslag og hoftebrudd), gjennomført 3 egeninitierte tilsyn med UNN HF.

Som en del av eldretilsynet har Helsetilsynet i Troms brukt nye tilsynsmetoder både i tilsyn med kommuner og spesialisthelsetjeneste. 6 av tilsynene har vært uanmeldte, disse er fordelt på 5 kommuner: 4 med ernæring som tema (Tromsø, Lenvik og Balsfjord) og 2 med låsing av dører på sykehjem som hinder for bevegelsesfrihet (pasientrettighetsloven kap4A) som tema (Sørreisa og Målselv). Det ble påpekt avvik ved alle uanmeldte tilsyn. Det er også gjennomført 3 systemrevisjoner med tvungen helsehjelp på sykehjem (pasientrettighetsloven kap 4A) som tema. I de tilsette kommunene (Harstad, Kvænangen og Berg) ble det avdekket avvik i forhold til vurdering av samtykkekompetanse og helsefaglige vurderinger av om den aktuelle helsehjelpen kan gjennomføres ved tvang. Dette er landsomfattende tilsyn, og selv om lovbestemmelsene trådte i kraft 01.01.2009 er det fortsatt et stort behov for opplæring i kommunene. Helsetilsynet i Troms har hatt egeninitierte tilsyn med samfunnsmedisin som tema i Lyngen, Målselv og Tranøy. Tilsynet omfattet undersøkelse av om kommunen ivaretar krav på følgende områder: helseovervåking, helsemessig beredskap og miljørettet helsevern. I alle 3 kommuner ble det påpekt avvik på alle 3 områder. Helsetilsynet i Troms fikk midler fra Statens helsetilsyn til metodeutvikling og har testet bruk av online spørreskjema sammen med tilsynsbesøk (dokumentgjennomgang) i utvalgte kommuner. Konklusjonen er at metoden ikke kan erstatte systemrevisjon, men brukes til kartlegging.

82.3 Klagesaker

Klager på ikke oppfylte pasientrettigheter, sykehjemsplass, tverrfaglig spesialisert rusbehandling, syketransport; ferdigbehandlet 64 saker, herav 6 avviste. Gj.sn. saksbehandlingstid; syketransport 11 dager, andre klager 21 dager.

Klager på vedtak om medisinerings uten eget samtykke; ferdigbehandlet 38 saker, 1 avvist. Av disse var det 16 menn og 21 kvinner. Gj. snitt saksbehandlingstid; 2 dager.

Klager på miljørettet helsevern, ferdigbehandlet 2 saker.

82.9 Andre oppdrag

Fylkesmannen/Helsetilsynet i Troms har mottatt og behandlet 80 saker meldt etter § 3- 3 i lov om spesialisthelstjenester.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Resultatområde 41 Tilsyn og klagebehandling etter barnevernloven

Tilsyn med barneverntjenestene i kommunene

Fylkesmannen har i tillegg til kommunene, også ført tilsyn med barneverntjenesten på Svalbard. Den halvårlege

rapporteringen fra 26 tjenester (25 kommuner + barneverntjenesten ved Longyearbyen lokalstyre) og 1775 slutførte kontrollskjema (fristrapporter) fra 25 barneverntjeneste er gjennomgått.

I Troms er det nå samarbeid om interkommunalt barnevern etter vertskommunemodellen i 13 av fylkets kommuner. Det er 18 barneverntjenester som ivaretar oppgavene for de 25 kommunene i fylket.

Fylkesmannen har gjennomført tilsyn som systemrevisjon i 5 kommuner, dvs. i 3 barneverntjenester fordi 1 kommune er vertskommune for 2 andre kommuner. Dette var Astaffjord barneverntjeneste (kommunene Salangen, Gratangen og Lavangen) og barneverntjenestene i hhv. Storfjord og Karlsøy kommuner. Alle de 3 tilsynene inngikk i det landsomfattende tilsynet rettet mot kommunenes arbeid med undersøkelser og evaluering av hjelpetiltak til hjemmeboende barn, initiert av Statens helsetilsyn. Det ble avdekket avvik ved alle tilsynene.

I 2011 ble 3 enkeltkommuner fulgt akivt opp. 2 av kommunene (Målselv og Nordreisa) ble fulgt opp på grunnlag av fristoversittelser i hht. lovens § 6-9. Det ble gitt forhåndsvarsel om mulkt, men pga. av at situasjonen bedret seg, ble det ikke gitt mulkt i denne runden. De to store bykommunene i Troms (Tromsø og Harstad) overholder i all hovedsak fristene for gjennomføring av undersøkelser, mens noen mindre kommuner har fristoversittelser. Disse følger Fylkesmannen nøye med på i 2012.

Fylkesmannen behandlet i 2011 53 tilsynssaker etter barnevernloven § 2-3 fjerde ledd. I 5 av sakene ble det konkludert med lovbrudd, og dette gjaldt hovedsaklig at kommunene ikke hadde overholdt fristen for innsending av krav fra privat part til fylkesnemnda om endringer av tidligere vedtak, jf. barnevernloven § 7-10. I 10 av sakene ble det gitt kritikk. Antall behandlede saker er høyere i 2011 enn i 2010 (36 saker), og en av årsakene til dette er at 12 av de innkomne sakene i 2011 gjaldt tilsynssaker som Fylkesmannen opprettet i forbindelse med en systemrevisjon. I tillegg behandlet Fylkesmannen 8 klagesaker etter lov om barneverntjenester § 6-5 (klage på enkeltvedtak). Utfallet i disse sakene ble som følger: 0 avvist, 0 opphevet, 2 omgjort og 6 stadfestet.

Tilsyn med barneverninstitusjonene

Fylkesmannen har i løpet av 2011 ført tilsyn med i alt 8 barneverninstitusjoner, herunder 26 avdelinger/enheter, til sammen 90 lovpålagte tilsynsbesøk, hvorav 6 er gjennomført som systemrevisjoner.

I 2011 ble institusjonen Storfossen bokollektiv nedlagt, og det ble derfor ikke gjennomført systemrevisjon der. I forhold til Aleris Ungplan Tromsø AS og Aleris Nymogården AS ble det gjennomført 1 systemrevisjon, fordi det var gitt informasjon om at gjennomført eierskifte medførte at disse ble endret til én institusjon.

I forkant av alle anmeldte tilsynsbesøk får alle beboerne egne brev om at tilsynet kommer på besøk. Beboerne kan også benytte SMS-telefon for kontakt. Alle tilsynsbesøk er lagt til tidlig ettermiddag/kveld, dvs. på tidspunkt der beboerne forventes å være i institusjon. Beboere som ønsker det, har i tillegg fått tilbud om samtaler på Fylkesmannens kontor.

I 2011 ga vi i forbindelse med individtilsyn 5 begrunnede meldinger og 0 pålegg, og ved systemrevisjonene ble det på en gitt 1 avvik.

Det er behandlet 17 klager fra beboere på institusjon på bruk av tvang. Tilsvarende tall for 2010 var 16 saker. I 2011 behandlet vi 8 tilsynsklager fra beboere og dere foresatte, jf. tilsynsforskriften § 11. Tilsvarende tall for 2010 var 11 saker.

For nærmere detaljer om Fylkesmannens tilsyn med barnevernet i Troms, vises det til årsrapporten for 2011 som sendes til Statens helsetilsyn.

Resultatområde 42 Familierett

42.1 Ekteskapsloven

I 2011 ga Fylkesmannen i Troms 336 bevillinger til separasjon og 331 bevillinger til skilsmisse. Tilsvarende tall for 2010 var hhv. 363 og 313. Det har vært en nedgang i antall separasjonsbevillinger og en økning i antall skilsmissebevillinger, men det samlede antall bevillinger er stabilt.

42.2 Anerkjennelsesloven

I 2011 behandlet Fylkesmannen i Troms 21 søknader om anerkjennelse av utenlandske skilsmisser, hvorav 3 søknader ble avslått.

42.3 Barneloven

Fylkesmannen har få saker til realitetsbehandling. I 2011 har vi behandlet 4 saker. Sakene handlet om fordeling av reisekostnader og stadfestelse av samværsavtale. I tillegg har vi mottatt noen telefon- og e-posthenvendelser hvor vi har gitt råd og veiledning etter barneloven.

42.4 Veiledning og informasjon

Fylkesmannen har på familierettens område en omfattende oppgave mht. veiledning av publikum gjennom telefon, e-post og ved oppmøte ved kontoret.

Resultatområde 43 Krisetiltak

Fylkesmannen i Troms har i 2011 fulgt opp kartleggingen av status for krisesenterarbeidet i kommunene som ble påbegynt i 2010. Det ble først sendt henvendelser til alle kommunene, og deretter ble det innhentet opplysninger fra alle krisesentrene i fylket. Denne informasjonen vil danne grunnlag for videre aktivitet på området i 2012.

Videre har vi holdt foredrag om Fylkesmannens rolle i forhold til krisesentrene på en konferanse som krisesentrene i region nord arrangerte. På slutten av året besvarte vi departementets henvendelse vedrørende brukernes tilgang til kommunale krisesentertilbud, hvor vi bl.a. formidlet at det ut ifra våre opplysninger ikke foreligger planer om å legge ned krisesentrene i fylket.

Resultatområde 44 Familievern

I 2011 ble det ikke gjennomført tilsyn ved fylkets 3 familievernkontor. Det er stilt krav om å føre tilsyn med familievernkontorene i form av systemrettet tilsyn hvert tredje år. Det ble gjennomført tilsyn i 2009, og nye tilsyn vil bli gjennomført i 2012.

Resultatområde 45 Barn og unge

45.1 Informasjonsvirksomhet og samordning

Barnevernområdet, informasjonstiltak

Fylkesmannen i Troms har også i 2011 arrangert en fagsamling for alle barnevernlederne i Troms over to dager. I tillegg har Fylkesmannen omtrent daglig telefon eller e-postkontakt med barnevernet i Troms hvor vi gir råd og veiledning.

45.2 Fritak for taushetsplikt

Det er i 2011 behandlet i alt 5 saker om fritak for taushetsplikt på områder der Fylkesmannen har kompetanse til det (barnevernloven, vergemålsloven, sosialtjenesteloven, opplæringsloven og barnehageloven)

45.3 Handlingsplan mot kjønnslemlesting

Fylkesmannen har ikke gjennomført kurs og konferanser om kjønnslemlestelse for de ansatte i det kommunale barnevernet i 2011. På høsten i 2010 arrangerte vi et kommunekurs i samarbeid med RVTS om kjønnslemlestelses og tvangsekteskap.

45.4 Biologisk opphav

I 2011 behandlet Fylkesmannen i Troms 13 saker som gjaldt spørsmål om adopsjon og biologiske foreldre.

45.7 Tilskudd til kommunalt barnevern

Fylkesmannen i Troms fikk tildelt kr 7 491 000 i denne satsingen, og i februar ble det fordelt 12,9 nye stillinger i barneverntjenestene. I september fordelte Fylkesmannen ca. 1,4 millioner til ulike kompetansetiltak for ansatte i barneverntjenestene i fylket. Det var 7 barneverntjenester som fremsatte søknader, og alle fikk innvilget midler. Tiltakene kommer flere enn 7 kommuner til gode, fordi noen av barneverntjenestene inngår i vertskommunesamarbeid, samt at noen barneverntjenester søkte om midler til tiltak hvor flere skulle delta. I forbindelse med videreføring av satsingen i 2012, fordelte vi i desember ytterligere 2,2 nye stillinger som får virkning i år.

Resultatområde 46 Universell utforming

Uavhengig av plannivå gis det tilbakemelding for hensynet til universell utforming. Det er utarbeidet en moment- og tipsliste til hjelp for kommunenes arbeid med kommuneplanens arealdel.

Fylkesmannen har utarbeidet en handlingsplan for fylkesmannens oppfølging av diskriminerings- og tilgjengelighetsloven i eget embetet. Denne er forankret i Regjeringens handlingsplan for universell utforming: Norge universelt utformet i 2025. For å sikre forankring på tvers av avdelingene er alle representert i arbeidsgruppen.

Fylkesmannen er også representert i prosjektet Nettverk nord. Nettverk Nord er et regionalt samarbeidsprosjekt (Nordland, Troms og Finnmark). I tillegg til KS er statlige, regionale og kommunale aktører representert.

Nettverk Nord er forankret i den nasjonale handlingsplanen og har særskilt fokus på K1 og K5.

Resultatområde 47 Innvandring og integrering

47.1 Statsborgerseremonier

Statsborgerseremonier

Embeter	Antall seremonier	Prosent nye statsborgere som har deltatt
FMTR	2	34
Sum	2	

47.2 Bosetting av flyktninger

47.3 Introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven)

Fylkesmannen har i 2011 mottatt 9 klagesaker. Klagesakene har dreid seg om lengde på deltakelse i program, ammepermisjon, lengde på vedtak om permisjon, stans av program, rett til stønad ved sykdom, avslag på behovsprøvet norskopplæring, avslag om tredje år i program og avslag om rett til deltakelse i program.

Av de 9 klagene er 7 ikke gitt medhold, mens 2 er gitt medhold.

Fylkesmannen vil bemerke at 8 av de 9 klagene kommer fra Harstad kommune. Vi har de siste årene kun mottatt klager fra Harstad.

Det er vanskelig å si noe sikkert om årsaken til dette, men vi har ikke grunn til å tro at praksiser noe dårligere i denne kommunen enn andre. Det er mer nærliggende å anta at øvrige kommuner ikke i tilstrekkelig grad følger saksbehandlingsreglene etter introduksjonsloven og forvaltningsloven, og at deltakerne således ikke blir gjort kjent sine rettigheter. Fylkesmannen mener dette er bekymringsfullt. Deltakerne er en samfunnsgruppe som kan stå svakt i forhold til kunnskap om rettigheter og klagemuligheter. Dette skulle tilsi et særlig ansvar for offentlige myndigheter å se til at lovfestede rettigheter blir oppfylt og at deltakerne kan få prøvd sine saker hos klageinstans.

Fylkesmannen vil for øvrig påpeke at vi i tillegg til årsrapporteringen, også rapporterer om det samme området i egen rapport til Integrerings- og mangfoldsdirektoratet. En slik dobbelrapportering bør være unødvendig.

47.4 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere og norskopplæring for asylsøkere

Fylkesmannen har forvaltet tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere, og tilskudd til norskopplæring for asylsøkere. Fylkesmannen har aktivt arbeidet for at både søknadsfrister og utbetalingsfrister overholdes, og har i stor grad lyktes. Kommunene følges jevnlig opp med påminnelser og veiledning. Egne rapporter på dette området er sendt IMDi.

Informasjon har blitt gitt til kommunene ved henvendelser, og også uoppfordret i de tilfeller der Fylkesmannen har fått indikasjoner på at dette var ønsket/nødvendig.

I samarbeid med VOX har Fylkesmannen avholdt etterutdanningskurs for lærere i norskopplæringen. I tillegg har vi i samarbeid med voksenopplæringen i Målselv avholdt en fagdag for norsklærerne i voksenopplæringene i fylket. Både etterutdanningskurset og fagdagen ble meget godt mottatt, og det var flere deltakere som deltok enn det som var foutsett. Det uttrykkes at kursene er viktige for faglig påfyll og for erfaringsutveksling mellom voksenopplæringene i fylket.

Resultatområde 48 Likestilling

Arbeid og forpliktelser ihht likestillingsloven inngår i kommunedialogen, og gjennom våre tilsyn med kommunene, bl.a. ift utdanning og skole.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
41 Tilsyn med barnevernområdet	kr 330 803,46	kr 62 418,16
42 Familierett	kr 579 866,48	kr 0,00
43.1 Tilsyn med kommunale krisesentertiltak	kr 140,00	kr 0,00
43.9 Andre krisetiltak (rest 43)	kr 0,00	kr 0,00
44 Familievern	kr 0,00	kr 0,00
45 Barnevern	kr 516 982,19	kr 262 147,49
47 Integrering	kr 184 107,51	kr 0,00
Andre oppgaver under BLD	kr 351 773,14	kr 323 464,09
Sum:	kr 1 963 672,00	kr 648 029,00

Justis- og politidepartementet

Resultatområde 51 Siviladministrasjon

51.2 Vergemålsloven

Justis- og sosialavdelingen har ikke gjennomført tilsynsbesøk hos noen overformynderi 2011. I påvente av vergemålsreformen har tilsyn ikke vært prioritert. Embetet har dessuten bidratt aktivt i prosjektet for implementering av vergemålsreformen i embetene. Ved utgangen av 2011 var det 3 overformyndier som ikke hadde sendt regnskap til Fylkesmannen for 2010. Det er mange overformyndier som ikke overholder fristen for innsendelse av regnskap. Dette medfører mye tid til purring. Fylkesmannen behandlet 10 klagesaker knyttet til vergemålsloven i 2011. I 2010 behandlet vi 16 klagesaker. I tillegg mottar vi en del telefoniske henvendelser fra overformynderne i fylket.

Oppgaver etter vergemålsloven

Embeter	Antall saker	Antall tilsyn
FMTR	10	0
Sum	10	0

Resultatområde 52 Borgerrettigheter

52.1 Fri rettshjelp

I 2011 har Fylkesmannen i Troms behandlet 862 saker som gjaldt fritt rettsråd. Dette er en nedgang sammenlignet med tidligere år (1281). Forklaringen på nedgangen er trolig at tendensen med nedgang i antall asylsøkere til landet har fortsatt i 2011.

Når det gjelder fri sakførsel har vi behandlet 70 saker, mot 68 i 2010. Det er retten som avgjør de aller fleste sakene, fylkesmannen avgjør de uprioriterte sakene. Av de innvilgede sakene gjelder 56 saker kontrollkommissjonen ved UNN. Disse sakene blir innvilget av kontrollkommissjonen og anvist av Fylkesmannen. 1 søknad om fri sakførsel er innvilget av Fylkesmannen, de øvrige er avslått.

For øvrig vises det til kvartalsvis rapportering til Statens sivilrettsforvaltning.

Resultatområde 53 Forebyggende samfunnsikkerhet

53.1 Oversikt over regionale samfunnsikkerhetsutfordringer

Fylkesmannen har oversikt over risikovirkosomheter som er registrert i DSB etter storulykkesforskriften med en årlig revidert versjon og historiske data, de er visualisert på kart for saksbehandling i plan saker. Bedrifter som frivillig skal la seg registrere i DSB sin database har fylkesmannen ikke tilgang til. Begge regimene har sine utfordringer i forhold til sanntidsdata og kontroll på samfunnsikkerhet til bruk i plan- og areal saker samt vurderinger etter restrisiko begrepet som skal behandles i beredskapsplanverket for et område eller areal.

Kraftsektoren har selv tatt initiativ til kartlegging av behov og prioriteringer i kommunene, dette sammenstilles med Fylkesmannens oversikt gjennom veiledning, tilsyn og øvelser. Oppstart i 2011 som fortsetter inn i 2012. EKOM tjenesten har Fylkesmannen gjennomført dialogmøter på, gjennom hendelser og øvelser for å danne et bilde på kritisk infrastruktur. Svakheter er avdekket og forsterkninger er påbegynt for å øke robustheten fra 2012. Fylkesmannen har spilt inn behovet om en representant for alle ekom aktører gjennom NVE øvelsen 15.06.2011

til DSB. Dette må samordnes med Post og teletilsynet på lik linje med NVE og KDS funksjonen i hvert fylke som vil være representert i FBR.

Skredovervåkning er vel etablert på fjelskred NORDNES og tilfredsstillende P&B loven og teknisk forskrift §7.4. Nord-Norsk skredovervåkning som ivaretar snøskred mot bebyggelse er godt etablert i mange kommuner med noen unntak, NVE har etablert tilsvarende som vi ikke har fysisk tilgang til måledata. Samfunnssikkerhet og analyser av vegnettet og de som benytter dette og med hvilket formål har et potensial til å utvikle seg.

FylkesROS er utarbeidet som førstegenerasjon og nye tema er arbeidet med i 2011 som skal implementeres. Kapittelet om kritisk infrastruktur er oppjustert og har hatt særskilt fokus i 2011. Dette på bakgrunn av hendelser som viser hvor sårbar forsyningssikkerheten er i enkelte områder i Troms.

Nord-Norsk skredovervåkning, som er en interkommunalt skredovervåkning er fremdeles i drift og vil ikke bli erstattet av NVEs regionale skredovervåkning.

Årets fylkesberedskapsmøte blei gjennomført som studie av beredskapen på Island.

Regional kartlegging av potensielle fjellskred pågår i Troms. Det er registrert 103 fjellparter som er i bevegelse.

53.2 Samfunnsplanlegging

Samfunnssikkerheten er tatt med i dialogmøter med kommunene. Kommunene kan ta ulike valg som gjør at fagområdet kan ha ulik tilnærming til beredskapsplanverk. Kommunene kan forankre planene etter P&B loven eller velge delvis medvirkning eller ingen medvirkning etter denne loven. Dette kan skape ulikheter på områder der en bør ha størst mulig grad av ensartethet.

Fylkesmannen har gjennomført seminar for midt-Troms kommunene for å påse at samfunnssikkerhetsarbeid, herunder ROS-analyser, som utføres i kommunene etter plan- og bygningsloven, etter bestemmelsene om kommunal beredskapsplikt og at sektorlover blir sett i sammenheng dette var et samarbeide mellom helse og samfunnssikkerhet. Det gjenstår fortsatt en god del arbeid med helhetlig ROS analyser, samt noe på enhet/ sektor i kommunene. Klimaendringene er også lite vurdert i de kommunale ROS-analysene, noe Fylkesmannen ser på som en utfordring.

Fylkesmannen har gjennomført veiledning/tilsyn av 7 kommuner og gjennomført øvelse med 7 kommuner. Fagområdene som denne gangen har vært undersøkt er atomberedskapsplanverk og kritisk infrastruktur som kraft og ekom ved ekstremværsituasjoner. Evakuering og informasjonsberedskap er sentralt.

Kommuner med hendelser innen industriulykker, bortfall av infrastruktur ved uvær eller andre årsaker følges opp fortløpende og rapporteres til DSB gjennom ukentlig torsdagsrapport. Erfaring gjennom hendelser inngår i planlegging og læreprosessen.

Klimaprojekt: I Troms ser vi at det i den kommunale og regionale planleggingen er et behov for sterkere fokus på klimatilpasningstiltak i planleggingen. Med den kjennskap vi har til kommunene i Troms, vet vi at de har veldig få ressurser knyttet til planlegging. På bakgrunn av dette har Fylkesmannen og Troms fylkeskommune i 2011 søkt om prosjektmidler til å sette i gang et arbeid med å utarbeide en klimanalyse for utvalgte kommuner i Troms fylke. Etter sivilbeskyttelseslovens § 14 skal kommunene utarbeide en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse, som også skal ta hensyn til klimaendringene. I Troms vet vi at statusen på slike analyser er svært dårlig, noe som igjen signaliserer en stor utfordring fremover og et behov for slike klimaanalyser som vi ønsker å gjennomføre.

Fylkesmannen har i 2011 bidratt til å tilrettelegge for et seminar innenfor Framtidens byer som skal avholdes i Troms i 2012. Hensikten med seminaret er kompetanseoverføring og erfaringsutveksling fra Tromsø kommune til resten av kommunene i Troms innen klimatilpasning. Da særskilt med fokus på overvannshåndtering og havnivåstigning.

53.5 Planlegging innen kraftforsyning, flom- og skredfare

Fylkesmannen jobber målrettet i samarbeid med kraftbransjen for å få på plass en best mulig kraftberedskap. Innenfor skredområde er det etablert Nord-Norsk skredovervåkning for snø, samt vi har gode rutiner for oppfølging av utfordringer innenfor fjellskred. Vi har etablert et god samarbeid med NVEs regionale kontor i Narvik.

Resultatområde 54 Beredskapsforberedelser

54.1 Beredskapsplaner innen samfunnssikkerhet

Fylkesmannens kriseplanverk har en årlig revidering og er gjennomført for 2011.

Fylkesmannen har veiledet og ført tilsyn med samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet i kommunene jfr. Lov av 01.01.2010 om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og sivilforsvaret § 15a,b i 7 kommuner og fortløpende de kommunene som har vært i dialog med avdelingen.

Atomberedskapsutvalget er blitt orientert av Fylkesmannen om internasjonale hendelser. Alle kommuner i Troms har et verifisert planverk på dette fagområdet. Øvelsene har vært realistiske knyttet til mulige hendelser med et tenkt atomdrevet fartøy langs vår kystzone.

Gradert samband hos Fylkesmannen i Troms er oppgradert og benyttet under siste øvelse CIMIX11. Noen utfordringer gjenstår ved skriftlig dialog til dette mediet.

Skjermingsverdige Objekter har ikke vært behandlet ved embedet, våre samarbeidspartnere har utført noe arbeid hver for seg. Koordineringen og samordningen som Fylkesmannen skal representere er som tidligere rapportert tatt ut av forskriften.

Fylkesmannen annonserer forsvarets øvelser på land for allierte styrker, hærstyrker og HV-styrker. Sjøforsvaret og Luftforsvaret gjennomfører sine øvelser uten denne annonseringen. En skjønnsnemnd har vært aktivisert de to siste årene knyttet til en uheldig hendelse.

54.2 Øvelser

Fylkesmannen har gjennomført en øvelse for Fylkesmannens stab og for Fylkesberedskapsrådet (FBR). Det er gjennomført en øvelse der samfunnssikkerhet og miljø ble ivaretatt gjennom IUA og Kystverket. Rapportering og kommunisering på www.dsb-cim under øvelser og ukentlig rapportering er prøvd. Noen av medlemmene er tilført kompetanse gjennom en felles studiereise sammen med noen utvalgte kommuner.

Fylkesmannen har gjennomført 7 kommunale stabsøvelser. Fylkesmannen har gjennomført øvelse for embedets ledergruppe og krisestab, samt fylkesberedskapsrådet (FBR).

En øvelse er gjennomført med NVE med fagseminar med fokus på Kraft og EKOM tjeneste, Post og teletilsynet deltok sammen med Fylkesmannen, fylkesberedskapsrådet, Politi og utvalgte kommuner. Øvelsens innhold hadde basis i en reell hendelse for Troms samfunnet i 2010.

Innen regional samordning er det i Troms gjennomført en militær sjøoperasjonsøvelse(MSO) delvis knyttet til fjellskred Nordnes der sivilforsvaret, Kystverket, Statens strålevern deltok sammen med en fregatt, kystvakt med Lynx, MTB, Kystverkets slepebåtberedskap, ledet av FOH/NORTG og i dialog med Fylkesmannen på sivil side. Resultatene og undersøkelser blir en del av beredskapsplanverket for de tre kommunene Lyngen, Storfjord og Kåfjord etter P&B loven og teknisk forskrift §7.4.

Kystverkets Hovedkontor og Fylkesmennen i Troms og Nordland har gjennomført en øvelse for Havneberedskapen. Problemstillinger knyttet til ulike regelverk, status på havneterminaler, forsvarets støtte og bidrag samt overgang fra dagens regelverk til iverksettelse av SBS.

54.6 Regional samordning

Kommunikasjonsformen ved bortfall av kraft og tele er forbedret i 2011 gjennom fagseminarer, øvelse og reelle hendelser. Møte er gjennomført i Fylkesberedskapsrådet. Deler av Fylkesberedskapsrådet har gjennomført fagsamling.

Det har vært gjennomført dialogmøter med partnere i Atomberedskapsutvalget. Kompetanse fra Statens strålevern er tilført embedet gjennom øvelse og forelesning.

Felles øvelse under MSO er regional samordning i praksis.

Fylkesmannen har etablerte rutiner for utsending av varsel fra NVE sin flomvarslingstjeneste til kommunene.

Skogbrannberedskapen er ivaretatt gjennom dialog med Samfunnssikkerhetsavdelingen, Fylkesskogmester, 110-sentralen.

54.8 Felles digitalt nødnett

Fylkesmannen har innhentet fullmakter fra alle kommunene for å inngå en felles avtale for DNK.

54.9 Atomberedskap og strålevern

Det er ikke gjennomført øvelse i ABU inneværende år.

Det er gjennomført dialogmøter med ABU.

Fylkesmannen har deltatt i varslingsøvelser og formidlet varsling ved reelle hendelser. samt formidlet fagvurderinger til kommunene og medlemmer i ABU.

Fylkesmannen har verifisert atomberedskapsplanverket i kommunene og gjennomført øvelser på dette i kommunene.

54.10 Beredskap innen kraftforsyning

Fylkesmannen har initiert gjennomgang av prioriteringslister sammen med KDS og den største aktøren i Troms med kommunene. Arbeidet vil bli retningsgivende for operasjonssentralen under reelle hendelser til Troms Kraft. NVE øvelsen har vist at kommunikasjon med ulike operatører har et potensial til forbedring.

KDS har gjennom et fagseminar orientert om planer for Troms til FBR. Dette danner bakteppe til planverk på regionalt nivå og lokalt nivå. Investeringsbehov for å øke leveringssikkerhet i noen kystkommuner og samfunn som blir belastet under hendelser som krever soneutkopling er utfordrende for nettselskapene.

Statnett og prosjektering av ny 420 kV linje fra Ofoten til Hammerfest er i gang. Samfunnssikkerhet er opptatt av at det etableres trafo stasjon i nord-Troms og i midt-Troms for å kunne øke leveringssikkerheten innen våre regioner med redundansmuligheter og styring av elektroner dit behovet er størst gjennom gode ROS analyser.

Resultatområde 55 Regional og kommunal krisehåndtering

55.1 Organisering for krisehåndtering

Embetet har et godt samarbeid med forsvaret og politi. Fylkesmannen har god dialog med kommuner som setter kriseledelse når ulike hendelser oppstår som kan medføre fare for liv og helse, miljø og materielle verdier. Fylkesmannen har vært observatør og veileder under øvelser med vegvesenets lokal avdeling i Tromsø og med Mattilsynet som er en sentrale beredskapsaktører. Dette er viktig for å utvikle samarbeidet med aktørene i FBR.

Fylkesmannen utøver samhandling og påvirker samordning som basis for vår virksomhetsutøvelse, denne utøvelsen benyttes også ved mindre og større hendelser der fylket har vært utsatt for strømbortfall og bortfall av fasttelefoni og mobiltelefoni. De kommuner som er mest utsatt for bortfall av EKOM tjenester er små kystkommuner, flere har gjennomført innkjøp av satellitt telefoner utledet av situasjonsbestemt ROS analyse. Bredbåndsfylke Troms har også vist seg å være nyttig i tillegg til de mer kjente aktørene som Telenor og NetCom. Liten kapasitet på master og koplingspunkt medfører overbelastning slik en så under Lavangsdalsulykken der fem personer omkom.

Fylkesmannen opplevde under bortfall av hovedlinje(fiber) i Gudbrandsdalen og i Østerdalen samtidig ble konsekvensen av dette redusert kommunikasjonsmuligheter i Troms. Dette viser kompleksiteten og lite forutsigbarhet når ulike hendelser oppstår utenfor eget fylke. Troms fylkeskommune og kommunene har etablert et selskap Bredebåndsfylke Troms, og er rullet ut av kraftselskap i Troms. Samfunnssikkerhet ønsker at de to aktørene Telenor og Bredebåndsfylke kunne koples sammen for å øke robustheten og redundansen ved kriser og delvis eller geografisk bortfall av ekom tjenester.

Fylkesmannen har opplevd at nødetatene har vært uten kommunikasjonsmuligheter, mens Fylkesmannen kan føre dialog samtidig på VTC og utstyr fra respektive krisehåndteringsrom. Telenor har policy om å ikke rapportere på feil eller bortfall av tjenester om kundegrunnlaget er lavt. Fylkesmannen er bekymret for denne prioritering da små samfunn med mindre/lavere enn 300 abonnenter vil ha lav eller ingen krav til rapportering til politi eller Fylkesmann. Mange av våre kystsamfunn kan komme inn under denne vurderingen. Overgang fra fasttelefoni til mobiltelefoni er en utfordring under krisehåndtering.

55.2 Krisehåndtering

2207 iverksatte fylkesmannen selv kriseberedskap i dialog med Troms Arbeiderparti som var samlet i Kåfjord kommune. Krisestab hos FM ble satt samme kveld og utvidet de tre påfølgende dagene. Gode dialogformer og besluttsomhet resulterte i iverksettelse og hjemtransport av de overlevende fra Utøya der Tromsø kommune spilte en sentral og viktig rolle som vertskommune for pårørendetjenesten for alle berørte Troms kommuner med bistand og støtte fra fylkesmannen. Hjemtransporten ble koordinert med Fylkesmannen i Finnmark og Nordland. God dialog med Arbeiderpartiet i Troms var viktig for å sette inn ressursene der behovet var størst. Deltakerlister ble produsert og var sentralt for å danne et bilde hvilke kommuner som var berørt og i hvilket omfang.

55.3 Evaluering

Fylkesmannen har evaluert egen innsats i ledergruppen knyttet til 2207 i de ulike fasene etter hendelsen.

Det er også gjennomført evaluering sammen med NVE i forbindelse med EKOM øvelsen mellom regionale etater og kommunene.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
51.2 Vergemålsloven	kr 60 233,60	kr 175 487,25
51.9 Annen siviladministrasjon (rest 51)	kr 0,00	kr 0,00
52.1 Fri rettshjelp	kr 360 650,55	kr 79 765,14
52.9 Annet Borgerettigheter (rest 52)	kr 0,00	kr 0,00
53 Forebyggende samfunnssikkerhet	kr 1 445 252,82	kr 0,00
54 Beredskapsforberedelser	kr 274 433,52	kr 0,00
55 Regional og kommunal krisehåndtering	kr 247 978,09	kr 0,00
Andre oppgaver under JD	kr 257 482,14	kr 0,00
Sum:	kr 2 646 030,00	kr 255 252,00

Kommunal- og regionaldepartementet

Resultatområde 61 Samordning, omstilling og fornying i kommunene

61.1 Kommunerettet samordning

God og konstruktiv dialog med kommunene har høy prioritet hos Fylkesmannen i Troms i alle saker og sammenhenger, ikke minst der uenigheten kan være stor mellom partene. Vi legger generelt vekt på å være åpen og imøtekommende overfor kommunene. Dersom en kommune ønsker et møte med oss blir dette alltid prioritert fra vår side. Åpen og god dialog bidrar også på en god måte til at Fylkesmannen holder seg oppdatert på hva som skjer i kommunene, noe som er en viktig forutsetning for kommunerettet samordning.

Januarmøtet er Fylkesmannens viktigste møte med kommunene i Troms, der alle ordførere og rådmenn deltar. Her blir regjeringens forventninger til Troms-kommunene formidlet gjennom fylkesmannens tale. Januarmøtet er også en arena for dialog og diskusjon av de temaer som opptar kommunene og Fylkesmannen. Vi har valgt en slik dialogpreget prosess fremfor forventningsbrev eller rapporter. Kommunene i Troms uttrykker at de er godt fornøyd med måten Fylkesmannen kommuniserer på

Det gjennomføres årlig kommunemøter som er bredt anlagte møter med politisk (formannskapet) og administrativ ledelse i kommunene. Arbeidet med å forbedre denne delen av kommunedialogen startet i 2010 og ble videreført i 2011. Målet har vært å få en mer målrettet og systematisk gjennomføring av kommunemøtene, med mer fokus på analyse og sektorvis gjennomgang i forkant av møtet gjennom utarbeidelse av et kommunebilde. Videre har det vært en ambisjon å øke møtedeltaktigheten fra kommunene gjennom mindre vekt på presentasjoner/innlegg fra Fylkesmannen og mer diskusjon og dialog basert på kommunebildene. Den nye måten å gjennomføre kommunemøtene på ble testet ut med Nordreisa og Kvænangen kommuner i mai 2011, og erfaringene var meget positive. Det ble etter dette besluttet å gjennomføre kommunemøtene på denne måten med alle kommuner.

Fylkesmannen i Troms legger stor vekt på være et velfungerende bindeledd mellom kommunene og sentrale myndigheter. Vi opplever at kommunene er godt fornøyd med Fylkesmannens tilgjengelighet i så henseende, og at den løpende dialogen fungerer godt.

61.2 Omstilling og fornying i kommunene

Fylkesmannen i Troms mottok i 2011 84 søknader om skjønnsmidler til prosjekter for fornying og omstilling, på nivå med 2010 (87 søknader). Det ble innvilget støtte til 42 prosjekter. Hovedsatsningsområdene for 2010 var robust landbruk, sjumilssteget og kommuneøkonomi. Til sammen ble det tildelt 10,36 millioner til fornyingsprosjekter, og 29 av de støttete prosjektene var relatert til et av satsningsområdene. I 13 av de støttete prosjektene var det samarbeid mellom kommuner. 22 av 25 kommuner i Troms mottok i 2011 støtte gjennom prosjektskjønnsmidlene

Fylkesmannen besluttet for 2011 å fremskyve tildelingsprosessen i forhold til tidligere år der søknadsfristen var 1. april og tilsagn av midler kommunisert til kommunene i juni. For 2011 var søknadsfristen 23. november 2010 og brev til kommunene med tilsagn og avslag ble sendt i slutten av januar. Dette ble positivt mottatt i kommunene.

61.3 Samordning av statlig tilsyn

Fylkesmannen har utarbeidet rutiner for samordning av statlig tilsyn. De statlige tilsynsetatene skal sende kopi av sine tilsynsplaner for kommunerettet tilsyn i Troms til Fylkesmannen i Troms. Der pålegg vurderes gitt til en kommune skal tilsynsetaten vurdere hvorvidt pålegget vil ha vesentlige økonomiske eller andre virkninger for kommunen. Fylkesmannen avklarer i den enkelte sak, etter kontakt med den aktuelle kommunen, om det er behov for dialogmøte mellom kommunen, tilsynsetaten og Fylkesmannen.

I 2011 har det ikke vært saker der Fylkesmannen har gjort vurderinger av pålegg eller avholdt dialogmøte.

Fylkesmannen har i 2011 hatt kontakt med kommunerevisjonen og avtalt rutiner for utveksling av tilsynsplaner, tilsynsystema og tilsynsrapporter, slik at vi oppnår god informasjonsutveksling og unngår at samme områder blir gjenstand for forvaltningsrevisjon fra kommunerevisjonen og fylkesmannens side.

Resultatområde 62 Kommuneøkonomi

62.1 Kontroll og godkjenning etter økonomibestemmelsene i Kommuneloven

Den økonomiske situasjonen i kommunene i Troms er generelt sett vanskelig. Mange av kommunene har de siste årene hatt en negativ befolkningsutvikling, som har ført til en reduksjon i de frie inntektene. For mange kommuner er det en utfordring å tilpasse utgiftene til en stadig mindre inntektsramme.

Ved sammenligning av sentrale økonomiske nøkkeltall i KOSTRA over tid viser det seg at Troms i gjennomsnitt har svakest netto driftsresultat, høyest lånegjeld, minst disposisjonsfond og svakest likviditet.

Troms har ved utgangen av 2011 5 kommuner i ROBEK (innmeldingsår i parentes). Disse er Torsken (2001), Nordreisa (2004), Skjervøy (2008), Lyngen (2009) og Karlsøy (2010).

Sørreisa og Målselv kommuner ble meldt ut av ROBEK i 2011 på bakgrunn av at regnskap 2010 viste at alt av tidligere års underskudd var dekket inn.

Kommunenes budsjett 2011 og økonomiplan 2011-2014 ble gjennomgått og vi fant gjennom dette ikke grunnlag for å melde inn noen nye kommuner i ROBEK. Alle kommuner fikk skriftlig tilbakemelding om at det ikke var grunnlag for oppføring i ROBEK.

Det ble gjennomført lovlighetskontroll av budsjettvedtakene til de syv kommunene som på daværende tidspunkt var i ROBEK. Ingen vedtak ble opphevet. Det ble imidlertid påpekt overfor én kommune at den hadde budsjettert de frie inntektene for høyt i forhold til forventet nivå i statsbudsjettet, at kommunen måtte endre dette og saldere budsjettet på annen måte.

Det ble i 2011 behandlet 48 søknader om lånegodkjenning, når en ser på antall tiltak som er omsøkt. Det ble nektet godkjenning til 14 av tiltakene. Dette ble begrunnet i at låneopptaket var til en ikke-lovpålagt oppgave og at kommunen har problemer med inndekning av tidligere års underskudd.

Det ble behandlet 8 søknader om godkjenning av vedtak om kommunale garantier. 1 søknad ble ikke godkjent. Denne garantien var knyttet til næringsvirksomhet og vedtektene åpnet for å utbetale utbytte til eierne.

Generelt har Fylkesmannen i Troms i 2011 fulgt opp standarden som ble satt i 2010 for godkjenning av økonomiske forpliktelser for ROBEK-kommuner som har problemer med å overholde forpliktende plan.

Vi mottok regnskap for 2010 fra 24 av 25 kommuner innen utgangen av året. En del kommuner sliter med å få avlagt og vedtatt årsregnskap og årsmelding innenfor fristene, og Fylkesmannen legger vekt på å følge dette opp overfor de kommunen dette gjelder.

62.2 Økonomiforvaltning - veiledning

Fylkesmannen i Troms legger vekt på og bruker forholdsvis mye ressurser på å gi løpende veiledning både muntlig og skriftlig om kommunaløkonomiske spørsmål. Mye av dialogen med og veiledningen av kommunen skjer gjennom e-post og telefoner, men også gjennom formelle brev og møter med kommunene. Det gjennomføres minst ett årlig økonomimøte med ROBEK-kommunene for å følge disse opp mht. forpliktende plan for inndekning av underskudd, budsjett/økonomiplan og økonomisk utvikling. Fylkesmannen har et klart ønske om at hele formannskapet deltar på disse møtene i tillegg til administrativ ledelse, og dette har vært tilfelle på alle ROBEK-møtene i 2011.

I oppfølgingen av ROBEK-kommunene bes det også om skriftlig rapportering om status i forpliktende plan for inndekning av underskudd. I tillegg får Fylkesmannen oversendt periodiske økonomirapporter til orientering.

Fylkesmannen har også fulgt KS Nord-Norge sitt ROBEK-nettverk, der blant annet Målselv og Nordreisa kommuner deltar. Det var i 2011 fire samlinger i dette nettverket som ble avsluttet i november.

I november arrangerte Fylkesmannen kurs for alle folkevalgte i kommuneøkonomi og kommunal rett. Kursene ble avholdt regionvis i de fire regionene i fylket, og gikk over to dager. Det gikk mye ressurser med til planlegging og gjennomføring av kursene, men kommunene var svært fornøyd med Fylkesmannens initiativ, gjennomføringen av og innholdet på kurset. Totalt 500 folkevalgte og 75 administrativt ansatte fra kommunene deltok. Fylkesmannen tildelte 2,5 millioner kroner av skjønnsmidlene for 2011 til kommunene slik at de kunne kompensere de folkevalgte for tap av arbeidsinntekt som de ble påført ved å delta på kurset. I tillegg ble det gitt tilskudd for overnatting og konferansedeltagelse. Planlegging og gjennomføring av kursene ble gjort i samarbeid med rådmannsutvalget, de fire regionrådene og KS. Det ble nedsatt en programkomité med deltagelse fra KS,

kommunene og kommunerevisjonen. Programmet innenfor kommuneøkonomi bestod av temaene sentrale begreper i kommuneøkonomien, økonomisk status og utvikling i Troms de siste år, kommunelovens økonomibestemmelser, premisser for god økonomistyring, KOSTRA og inntektssystemet. Det var foredragsholdere fra KS, kommunene, kommunerevisjonen i tillegg til Fylkesmannen.

Som en del av dialogen mellom Fylkesmannen og kommunene gjennomføres det kommunemøter der målet er at det skal være gjennomført møte med alle kommuner i løpet av en fireårsperiode.

Våren 2011 ble det avholdt møte med Kvænangen og Nordreisa kommuner. På grunn av valget med påfølgende konstituering og ovennevnte kurs for alle folkevalgte ble det ikke gjennomført kommunemøter på høsten. Kommuneøkonomi er alltid et sentralt tema på disse møtene. Forberedelsene til og gjennomføringen av kommunemøtene har blitt endret i 2011 som følge av at vi nå utarbeider et kommunebilde i forkant av møtet, med sektorvis gjennomgang og analyse av de kommunale tjenestene og oppgavene.

Fylkesmannen sendte 2011 ut informasjonsskriv til kommunene i forbindelse med kommuneproposisjonen og statsbudsjettet samt andre informasjonsskriv om KOSTRA mv. og veiledet kommunene i spørsmål om disse sakene.

Fylkesmannen rapporterte innen fristen 31. mars 2011 til KRD angående kommunenes tilpasning til ny finansforskrift.

Høsten 2011 ble det som i 2010 gjennomført samling i Økonomiforum Troms, som er en fagsamling for alle økonomisjefene i Troms-kommunene. Oppslutningen var god og det faglige innholdet variert og interessant. Tilbakemeldingene var positive både underveis og i etterkant (questback), og det vil arrangeres samling også i 2012.

Rapporten "Kommuneøkonomien i Troms - 2010" blir utarbeidet årlig etter publiseringen av endelige KOSTRA-tall. Fylkesmannen legger vekt på å oppfordre kommunene til å rapportere kvalitets sikrete tall i KOSTRA og bruke KOSTRA i økonomiplanleggingen og andre sammenhenger. Her har nok en del kommuner mye å gå på.

Vi har fordelt skjønnsmidler med utgangspunkt i retningslinjene fra KRD og egne prioriteringer. Vi legger vekt på at kriteriene for fordeling skal være kjent og tilgjengelig for kommunene, og informasjon om dette (med regneark) ligger på våre hjemmesider. I 2011 ble det gjort en del endringer i kriteriene for fordelingen av basisskjønnsmidlene, som medførte en del omfordelinger mellom kommunene.

Resultatområde 63 Kommunalrett og valglov

63.1 Kommunalrett

I tillegg til sakene nevnt i rapporteringsskjemaet, har Justis- og sosialavdelingen mottatt til sammen 5 henvendelser fra publikum og presse, med anmodning om å ta en sak opp til lovlighetskontroll av eget tiltak, jf. § 59 nr. 5. De fleste av disse sakene har medført ikke ubetydelig saksbehandling og juridisk veiledning fra Fylkesmannens side, selv om sluttresultatet har medført at Fylkesmannen etter omstendighetene ikke formelt har besluttet å ta saken opp til full lovlighetskontroll av eget tiltak. Årsaken til dette vært at Fylkesmannen – gjennom sin foreløpige vurdering av saken og skriftlige redegjørelse for regelverket – har sett at det ikke har vært sannsynliggjort at den aktuelle avgjørelsen har vært ulovlig.

Fylkesmannen har i høsten 2011 arrangert 4 opplæringskonferanser over 2 dager for alle folkevalgte i temaer om kommunalrett, forvaltningsrett, kommuneøkonomi mv.

Lovlighetskontroll

Embeter	Saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i			Lovlighetskontroll initiert av fylkesmannen			Vedr. habilitet	Vedr. lukking av møter
	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig		
FMTR	10	9	1	2	1	1	0	1
Sum	10	9	1	2	1	1		

63.2 Valg

Fylkesmannen har, i samarbeid med Valgforum og fylkesvalgstyret, arrangert veiledningskonferanse for valgmedarbeidere, samt besvart muntlige og skriftlige henvendelser om valglovgivningen.

Resultatområde 64 Forvaltningsloven og offentleglova i forhold til kommunesektoren

Vi har behandlet 21 klagesaker etter offentleglova i 2011. 9 av disse klagen ble tatt helt eller delvis til følge, de øvrige ble stadfestet og/eller løst ved at kommunen gav innsyn før klagen ble behandlet.

Fylkesmannen har mottatt 90skriftlige henvendelser i 2011 som direkte går på kommunenes praktisering av forvaltningsloven i enkeltsaker. I all hovedsak knytter disse seg til lang saksbehandlingstid i kommunene.

Resultatområde 65 Kommuneinndeling og interkommunalt samarbeid

65.1 Kommuneinndeling

Fylkesmannen har i 2011 ivarettatt våre oppgaver knyttet til sammenslåingen av kommunene Harstad og Bjarkøy.

Vi har ikke behandlet andre saker knyttet til inndelingsloven i 2011.

65.2 Interkommunalt samarbeid

Fylkesmannen i Troms mottok i 2011 84 søknader om skjønnsmidler til prosjekter for fornying og omstilling, på nivå med 2010 (87 søknader). Det ble innvilget støtte til 42 prosjekter. Hovedsatsningsområdene for 2010 var robust landbruk, sjumilssteget og kommuneøkonomi. Til sammen ble det tildelt 10,36 millioner til fornyingsprosjekter, og 29 av de støttete prosjektene var relatert til et av satsningsområdene. I 13 av de støttete prosjektene var det samarbeid mellom kommuner. 22 av 25 kommuner i Troms mottok i 2011 støtte gjennom prosjektskjønnsmidlene

Resultatområde 66 Bolig- og bygningsrett

66.1 Byggesaker

Fylkesmannen har i 2011 mottatt 139 klagesaker etter plan- og bygningsloven (164 i 2010). Vi har behandlet 150 saker (162 i 2010). 120 vedtak ble stadfestet, mens 25 ble opphevet eller omgjort og 5 ble avvist.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid fra innregistrering av saken til vedtak var 83 dager. For øvrig viser vil til den tertialvise rapporteringen til <http://rapportering.fylkesmannen.no/>.

Fylkesmannen har arrangert og holdt innlegg på den årlige plan- og bygningsrettskonferansen for ansatte og folkevalgte i kommunene i Troms. Konferansen ble holdt 2. og 3. desember, og også i 2011 år var deltakelsen god.

66.2 Saker om ekspropriasjon

Fylkesmannen mottok 3 søknader om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse i 2011.

1 av sakene gjaldt en kommunes søknad om samtykke til ekspropriasjon av rett til å legge offentlig avløpsledning

over fremmed eiendom i medhold av orl. § 2 nr. 47. Dette ble innvilget.

2 andre saker gjaldt søknader fra Troms Kraft AS om samtykke til ekspropriasjon av rett til å legge 22 Kv kraftledning som hhv. luftspenn og nedgravd i bakken. Søknadene omfattet også spm. om forhåndstiltredelse. En av sakene ble innvilget. Den andre søknaden ble trukket etter en tid, der minnelig avtale ble inngått.

66.3 Klage etter eierseksjonsloven

Fylkesmannen i Troms mottok ingen henvendelser om eierseksjonsloven i 2011

Klage etter eierseksjonsloven - antall

Embeter	Antall klager	Tatt til følge	Ikke tatt til følge	lovbestemmelser er vurdert under klagebehandlingen
FMTR	0			
Sum	0	0		

66.4 Klage på kommunalt vedtak om forkjøpsrett av leiegård

Fylkesmannen i Troms mottok ingen henvendelser i denne typen saker i 2011

Klage på kommunalt vedtak om forkjøpsrett av leiegård - antall

Embeter	Antall klager	Tatt til følge	Ikke tatt til følge	lovbestemmelser er vurdert under klagebehandlingen
FMTR	0			
Sum	0	0		

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
62 Kommuneøkonomi	kr 691 778,34	kr 0,00
66 Bolig- og bygningsrett	kr 1 289 509,77	kr 0,00
Andre oppgaver under KRD	kr 517 791,86	kr 0,00
Sum:	kr 2 499 079,00	kr 0,00

Arbeidsdepartementet

Resultatområde 73 Sosiale tjenester

Se underpunkter.

73.1 Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen

Fylkesmannen i Troms overholdt resultatkravet om at 90 % av sakene etter Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen, med tilhørende forskrifter, skal være behandlet innen tre måneder.

Fylkesmannen i Troms har gitt informasjon om kommende forskrift og rundskriv til loven. Dette har skjedd på Nav-ledermøte og erfaringssamlinger knyttet til kvalifiseringsprogram.

73.2 Sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen - formidlingstiltak og kompetanseutvikling

Fylkesmannen i Troms har ikke vært involvert i forsøksprosjektet HPMT.

Fylkesmannen i Troms har samordnet kompetansehevede tiltak med Nav Troms. Sommeren 2011 ble det inngått skriftlig samarbeidsavtale med Nav Troms. Avtalen skriftliggjør langt på vei det samarbeid vi har hatt

tidligere, men innebærer også to faste møter på ledernivå pr år. KS er ikke lenger fast involvert i dette samarbeidet, men vil bli invitert etter behov.

Når det gjelder faglige nettverk, er dette særlig på plass i forhold til området økonomisk rådgivning. Erfaringssamlinger knyttet til KVP har også vært arrangert, og her kan det nevnes at de største kommunene (Harstad og Tromsø) har møttes.

Fylkesmannen har gitt tilskudd til kommuner/Nav-kontor i forhold til ulike kompetansehevende tiltak. Dette dreier seg om nettverk vedrørende økonomisk rådgivning, deltakelse på samlingen "Penger til besvær", kursopplegg vedrørende motiverende intervju mv.

Fylkesmannen i Troms har gitt innspill til direktoratet når det gjelder utkast til rundskriv til lov om sosiale tjenester i Nav.

Fylkesmannen opplever en god kontakt med lokale Nav-kontor, som vi også får gjennom tilsyn og klagebehandling. Vi oppfatter i økende grad at det fokuseres på kompetanseutvikling knyttet til "kommunale" oppgaver.

Andre konkrete tiltak og erfaringer utdypes i senere punkter.

73.3 Kvalifiseringsprogrammet

Fylkesmannen rapporterer tertialsvis til direktoratet. Vi viser til disse rapportene.

Fylkesmannen planla opprinnelig opplæring i ny forskrift og nytt rundskriv til lov om sosiale tjenester i Nav, høsten 2011. Dette planlegges nå som kjent i 2012. Vi planla opprinnelig å ha erfaringssamlinger knyttet til kvalifiseringsprogrammet våren 2011, men av ulike årsaker ble dette flyttet til høsten.

Erfaringssamlingene ble arrangert i samarbeid mellom Fylkesmannen i Troms og Nav Troms. Vi arrangerte 3 samlinger med til sammen ca 65 deltakere fra alle Nav-kontor:

- 13 oktober i Nordreisa: *Kåffjord, Lyngen, Karlsøy, Kvænangen, Skjervøy, Nordreisa, Storffjord*
- 8 november på Finnsnes: *Balsfjord, Sørreisa, Dyrøy, Torsken, Salangen, Tranøy, Bardu, Målselv, Lenvik, Berg*
- 17 november i Harstad: *Tromsø, Harstad, Ibestad, Skånland, Kvæfjord*

Faste tema var:

- Litt statistikk vedrørende KVP, med fokus på Troms
- Informasjon om arbeidet med forskrift og rundskriv
- Nærmere gjennomgang av gjeldende forskrift knyttet til internkontroll og individuell plan
- Tema fra AFIs sluttrapport vedrørende evaluering av KVP
- Den integrerte tilnærmingen og KVP (raskt ut på arbeidsplass mv)

Videre gjennomgikk vi i plenum en del problemstillinger og spørsmål, som var sendt ut til Nav-kontorene på forhånd. Vi ba også om at skjemaet ble fylt ut før eller etter samlingene. Vi vurderer om vi skal lage en sammenfattet fremstilling av dette.

Den 17.2.2011 arrangerte Fylkesmannen dagskurs for Nav-kontor i Sør-Troms. Kurset ble avholdt i Harstad. Tema var lov om sosiale tjenester i Nav, herunder kvalifiseringsprogrammet.

Kvalifiseringsprogrammet ble tatt opp i fylkesmann Svein Ludvigsens "Januartale" for ordførere og rådmenn. Kvalifiseringsprogrammet var tema på kommunemøte med Nordreisa kommune.

Fylkesmannen og Husbanken arrangerte konferanse 5-6. oktober for alle kommunene i fylket. Hovedtema var samarbeid og det var fokus på rusfeltet, boligsosialt arbeid og barnefattigdom. Samtidig ble kvalifiseringsprogrammet brakt inn, blant annet i fylkesmannen Svein Ludvigsens åpningsinnlegg.

Den 23.11.2011 deltok Fylkesmannen på Nav Troms' samling for Nav-ledere i fylket. Kvalifiseringsprogrammet var ett av temaene i vårt innlegg.

Fylkesmannen har for øvrig gitt tilskudd til flere kompetansehevende tiltak i regi av de lokale Nav-kontorene. I

de fleste tilfellene har Nav-kontor i samme tjenesteområde gått sammen om felles tiltak. Opplæring knyttet til motiverende intervju (MI) har vært en satsing for flere kontor.

Fylkesmannens konkrete tiltak i 2011 fremkommer over. Vi har ikke hatt klagesaker knyttet til kvalifiseringsprogrammet. Vi har heller ingen henvendelser eller beklagelser direkte fra søkere eller programdeltakere.

Som tidligere rapportert, er det vår vurdering av vi må gjennomføre systemrevisjoner for å få mer sikker kunnskap om i hvilken grad regelverket ivaretas. Vårt klare og generelle inntrykk fra erfaringssamlingene, er imidlertid at Nav-kontorene aktivt informerer og motiverer dem som man tror vil ha nytte av kvalifiseringsprogram. Det er svært sjelden at kontorene mottar søknader uten at man først har motivert vedkommende til å ta imot tilbudet. Så langt vi kjenner til, er det heller ingen som får ugyldige avslag på søknader.

Troms fylke kom relativt dårlig ut når det gjelder overgang til arbeid etter fullført kvalifiseringsprogram i 2010. Det var derfor et klart forbedringspotensial i forhold til dette. Tiltak fra vår side i 2011, var som nevnt blant annet å fokusere på den integrerte tilnærmingen innen arbeidsrettet rehabilitering på erfaringssamlingene.

Det er Fylkesmannens generelle inntrykk at kvalifiseringsprogrammet er etablert og implementert som et reelt tilbud. Vi har ikke inntrykk av at kvalifiseringsprogrammet uten videre blir etterspurt, men at man er avhengig av aktiv informasjon og motivering fra Nav-kontorenes side.

Det er vårt generelle inntrykk at Nav-kontorene kjenner seg igjen i en del av konklusjonene fra AFIs sluttrapport. Dette innebærer at man er opptatt av kvalitet og oppfølging, men at man skulle ønsket mer tid og kapasitet til dette, samt at man i stor grad delegerer oppfølging til eksterne tiltaksarrangører. Nav-kontorene er åpne for en mer integrert tilnærming, men særlig mindre kommuner nevner da et behov for tettere samarbeid med flere arbeidsgivere.

Det er vårt generelle inntrykk at man i prosjektperioden tok inn for mange deltakere som kvalifiseringsprogrammet ikke var hensiktsmessig for. Vi har inntrykk av at Nav-kontorene nå avklarer at KVP er riktig tilbud for den enkelte, på en bedre måte.

Flere kontor rapporterer at det er problematisk at deltakere under 25 år bare får 2/3 stønad. Dette innebærer i mange tilfeller at kommunen må gi supplerende sosialhjelp.

73.4 Utenrettslig økonomisk rådgivning

Fylkesmannen i Troms har satset tungt og langsiktig på dette området. Vårt arbeid med faglige nettverk er blitt presentert på samling i regi av direktoratet.

Aktiviteter i 2011 har vært:

- Dagskurs 31. mai vedrørende forvaltning av trygd, i samarbeid med Nav Forvaltning (46 deltakere fordelt på 19 kommuner, samt UNN).
- Oppfølgingskurs i økonomisk rådgivning 15-16. november for Nordland, Troms og Finmark, i samarbeid med direktoratet (38 deltakere fordelt på 29 kommuner).
- Nettverksamling for økonomisk rådgivere 26-27. oktober (30 deltakere fordelt på 20 kommuner).
- Fylkesmannen har deltatt på nettverksmøter i alle 5 nettverk. Alle kommuner er representert her. Antallet deltakere i det enkelte fora varierer fra 5 til 12. Det er to nettverk med fire kommuner, to nettverk med 5 kommuner og ett nettverk med seks seks kommuner.
- Vi har gitt veiledning i økonomisk rådgivning/gjeldsrådgivning i enkeltsaker samt generelt.
- Vi har deltatt på konferansen "Penger til besvær", og her ble det også gitt tilskudd slik at 23 representanter fra 21 kommuner i Troms kunne delta.
- Vi har gitt tilskudd til drift av de 5 nettverkene.
- Vi har holdt innlegg på Nav-ledermøte i november, med fokus på nyere forskning, samt informasjon om prosjekt vedrørende økonomisk rådgivning i skolen.

I årsrapporten skal fylkesmennene berøre mulighetene for interkommunalt samarbeid. Etter vår vurdering kunne særlig Nord-Troms kommunene hatt nytte av samarbeid på tvers av kommunegrensene. Generelt vil et slikt samarbeid være nyttig for små kommuner med stor oppgaveportefølje. Økonomisk rådgivning kan lett bli nedprioritert. Nord-Troms har forsøkt tidligere, men lyktes ikke den gang med gjennomføringen.

Vi nevner samtidig at flere kommuner i Sør-Troms skal av eget initiativ gå sammen for å vurdere felles retningslinjer i forhold til sosialhjelp, økonomisk rådgivning og gjeldsrådgivning.

I etterkant av nettverksamling har namsmannen tatt kontakt med ønske om ytterligere samarbeid med kommunene.

Utfordringer i det videre arbeidet er blant annet å motivere kommuner til interkommunalt samarbeid. Det kan også se ut til at flere Nav-kontor nå ønsker å fordele denne arbeidsoppgaven på flere personer. Dette skaper utfordringer i forhold til å opparbeide seg tilstrekkelig kompetanse på området.

Det er også en utfordring å redegjøre for hvor langt råd- og veiledningsplikten går. Dette må bli en del av den kommende opplæring i nytt rundskriv i 2012. Fylkesmannen i Troms har anbefalt at rundskrivet, så langt det er mulig, klargjør hva plikten innebærer og i hvilken grad arbeidet må legges til Nav-kontorene.

73.5 Boligsosialt arbeid

I februar 2011 inngikk Fylkesmannen skriftlig samarbeidsavtale med Husbanken, som danner grunnlag for de fleste av våre tiltak knyttet til det boligsosiale området. Fylkesmannen har et nært og godt samarbeid med Husbanken.

Den store satsing i 2011 var konferansen "Samarbeid på tvers" i oktober. Dette var en to-dagers konferanse for alle kommunene i fylket, i samarbeid med Husbanken. I løpet av konferansen fikk en del kommuner presentert sine prosjekter i såkalte læringsverksted. Fylkesmannen var involvert også i planlegging og koordinering av disse verkstedene. Flere av innleggene på konferansen var knyttet til boligsosialt arbeid og boligpolitikk. For øvrig omhandlet konferansen tema knyttet til barnefattigdom og rusfeltet.

Fylkesmannen har holdt innlegg om boligsosialt arbeid i flere sammenhenger:

- "Alle skal bo trygt og godt", Rus-/psykisk helse konferanse i Troms, 23.05.11.
- "Boligsosialt arbeid: oppgaver og virkemidler" på Barnevernlederkonferanse Troms, Tromsø 13.10.11.

Når det gjelder tilskuddsforvaltningen, er denne ivaretatt som tidligere. Fylkesmannen mottar søknader, avgir innstilling til direktoratet og behandler søknadene på møte med direktoratet og Husbanken. Dette koordineres med tilskuddsforvaltningen på rusområdet og vedrørende barnefattigdom.

I tillegg til vanlig rapportering, søker vi også å få besøkt tilskuddskommunene og da gjerne koordinert med oppfølging av andre tilskudd (rus, barnefattigdom) og sammen med Husbanken. Planlagte oppfølgingsmøter med Harstad og Dyrøy måtte utsettes til 2012.

Den 31.10.11 (vår ref 2011/9) rapporterte vi til Arbeids- og velferdsdirektoratet vedrørende faglige utfordringer i kommunene i Troms. Vi viser til rapporten.

Vi kan her nevne enkelte tiltak kommunene mener å ha lyktes med:

Tiltaket "Miljøvaktmester" er opprettet i Tromsø, Balsfjord og Storfjord etter at Kåfjord startet opp med et slikt prosjekt i 2007-2008. Noen suksessfaktorer som nevnes er at miljøvaktmesteren er et lavterskeltilbud, at møte med brukeren er på hans/hennes premisser og at det skal løses en praktisk oppgave i felleskap. Det skapes relasjoner gjennom felles oppgaveløsning, som igjen er med på å skape trygghet og mestring hos den enkelte bruker.

Gjennom enkeltvis prosjekter har det lyktes for flere kommuner å skape større fokus på boligsosialt arbeid. Et prosjekt "i det små" har medvirket til flere prosjekter/tiltak og at flere etater i kommunen har lagt større vekt på

boligsosialt arbeid (eks. Lenvik).

Kommunene har i større grad enn tidligere klart å se ulike tilskuddsordninger (rus, barnefattigdom, boligsosialt, psykisk helse) mer i sammenheng med hverandre. Dette har i enkelte kommuner vært med på å skape felles prosjekter (eks. Målselv, Dyrøy og Storfjord). Koordineringen av vår oppfølging kan ha bidratt til dette.

Samarbeidet mellom Fylkesmannen og Husbanken har også vært oppfattet som positivt fra kommunenes side. Det å vite om virkemidler og hvilke muligheter kommunen måtte ha til å iverksette boligprosjekter og samtidig ha virkemidler til styrking av booppfølging, har vært nyttig for igangsetting av en del tiltak. Vårt samarbeid om å gi tilskudd til enkeltprosjekter, har blitt oppfattet som hensiktsmessig (eks. Tromsø).

Når det gjelder utfordringer, må det fortsatt i en del kommuner arbeides bedre med søknadsprosessen og med forankringen av prosjekter/tiltak, som det søkes tilskuddsmidler til. Videre gir enkelte kommuner tilbakemelding om at det på grunn av kommunens vanskelige økonomiske situasjon kan være vanskelig å få videreført prosjekter/tiltak når tilskuddsperioden er over. Dette må følges opp gjennom vår tilskuddsforvaltning.

73.6 Barn og unge

I forhold til barnefattigdom, har fylkesmannen gjennomført tilskuddsforvaltningen i tråd med opplegget. Dette innebærer å ta imot søknader, utarbeide innstilling til direktoratet og fordele tilskudd. Fordelingen skjer i møter der også direktoratet og Husbanken er representert. Fordelingen samordnes med tilskudd knyttet til opptrappingsplan på rusfeltet og boligsosialt arbeid. I 2011 ble det innvilget tilskudd til Skjervøy, Harstad, Lenvik og Balsfjord. Det kan nevnes at prosjektet i Harstad også har sammenheng med kvalifiseringsprogrammet.

I tillegg til fast rapportering, har vi vektlagt å besøke kommuner med tilskudd. Der det er naturlig, samordnes slike besøk i forhold til prosjekt på andre områder (boligsosialt, rus). Vi har gitt bistand knyttet til handlingsplan for barn og unge i forhold til kommunene Lenvik, Skjervøy og Tromsø. Kontakten med Harstad har vært mer knyttet til søknadsprosess og bruk av tilskudd i samsvar med forutsetningene.

Fylkesmannen og Husbanken arrangerte 2 dagers konferanse i oktober, med tema "Samarbeid på tvers". Her var alle kommuner invitert og konferansen omfattet tema vedrørende barn og unge, boligsosialt arbeid og rusfeltet. På læringsverksteder fikk kommuner presentere sine prosjekt og vi var involvert i å planlegge og koordinere innleggene.

Fylkesmannen har for øvrig holdt innlegg for alle Nav-ledere og alle barnevernledere i fylket, i forhold til barnefattigdom og fylkesmannens arbeid på området. Barnefattigdom har også vært tema på Fylkesmannens møte med kommunekontakter i forhold til satsingen "Sjumilssteget".

Det er relativt få kommuner som mottar tilskudd og vi har ikke sett grunnlag for eget nettverk for disse. Vi har imidlertid lagt til rette for kontakt i forbindelse med konferansen i oktober og vil vurdere å samle tilskuddskommuner i 2012.

I forbindelse med tilskuddsforvaltningen, registrerer vi at det er begrenset med "friske" midler fra år til år, og dette gjør det utfordrende å oppfordre kommuner til å søke, samtidig som man ikke skaper urealistiske forventninger. En annen utfordring i arbeidet, er å bistå kommunene i å lage hensiktsmessige handlingsplaner, som de selv ser nytteverdien av.

Fylkesmannen har for øvrig gitt uttalelser til de søknader som er knyttet til midler forvaltet av direktoratet.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
73.3 Kvalifiseringsprogrammet	kr 71 600,06	kr 385 480,57
73.9 Andre oppgaver Sosialtjeneste (rest 73)	kr 196 139,31	kr 344 700,47
74 Tilsyn med sos. tj. i arbeids- og velferdsforv.	kr 22 723,56	kr 0,00
Andre oppgaver under AD	kr 6 842,98	kr 0,00
Sum:	kr 297 305,00	kr 730 181,00

Helse- og omsorgsdepartementet

Resultatområde 73 Levekår og sosiale tjenester

73.1 Lov om sosiale tjenester

Fylkesmannen i Troms behandlet 56 klagesaker etter lov om sosiale tjenester i 2011. 7 vedtak ble opphevet, 4 ble omgjort, mens de resterende ble stadfestet. Ved utgangen av 2011 var 2 klagesaker ubehandlet.

Nærmere informasjon om arbeidet med lov om sosiale tjenester, fremkommer under rapporteringen knyttet til Statens Helsetilsyn.

Resultatområde 75 Habilitering og rehabilitering

75.1 Habilitering og rehabilitering – nasjonal strategi

Det er gjennomført undervisning og veiledning med utvalgte kommuner hvor tema har vært utvikling av koordinerende enhet for re-/habilitering i forhold til ny lovgivning. Kommunens ansvar som systemansvarlig for individuell plan på tvers av sektorer har vært vektlagt.

75.2 Barn med nedsatt funksjonsevne og deres familier

Resultatkravet: "Ha bistått direktoratet i å spre gode løsninger basert på Familieveiviserprosjektet" er ikke oppfylt for 2011 hos Fylkesmannen i Troms

75.3 Unge personer med nedsatt funksjonsevne i alders og sykehjem

Fylkesmannen i Troms har bistått Helsedirektoratet i å følge opp kommuner som har personer under 50 år som bor fast i alders- og sykehjem eller boform for heldøgns- omsorg og pleie.

I følge de opplysninger vi har mottatt fra kommunene var det per 31.12.2010 fem personer i Troms under 50 år

som bodde fast i alders- og sykehjem eller boform for heldøgns omsorg og pleie -fordelt på to kommuner.

Resultatområde 76 Kvalitet og samhandling

76.1 Samarbeid mellom 1. og 2.linjetjenesten

Fulgt opp ulike prosjekter mellom 1. og 2. linjetjenesten - møter med Distriktsmedisinske senter og møter i OSO (overordnet samarbeidsorgan mellom nivåene).

Deltatt på ACT-team møte 27. oktober.

Gjennomført kommunelege 1-forum 30. november.

Deltatt på møter i Nasjonalt nettverk for omplementering av samhandlingsreformen.

Gitt synspunkt på søknader i "runde to" fra kommunene i Troms på midler til lokalmedisinske sentra med mer i tilknytning til Samhandlingsreformen.

Holdt konferanse for kommunene om ny folkehelselov og ny lov om kommunale helse- og omsorgstjenester 1. desember 2011.

Samarbeidet med KS, NST Helse Nord RHF om faglig innhold på Fylkesmannens konferanse om Samhandlingsreformen februar 2012.

76.2 Individuell plan

Fylkesmannen arrangerte dagskurs for Nav-kontor i Sør-Troms den 17. februar. Ett av temaene var individuell plan og det ansvar kommunene har etter lov om sosiale tjenester i Nav.

Høsten 2011 arrangerte Fylkesmannen i Troms/Nav Troms tre erfaringsamlinger som omfattet alle Nav-kontor i fylket. Samlingene hadde fokus på oppfølgingsarbeid og kvalifiseringsprogram, og arbeidet med individuell plan var fast tema.

76.3 Nasjonal strategi for kvalitetsforbedring i sosial- og helsetjenesten

Integrert i arbeidet med systemrevisjoner i kommunal helsetjeneste og i spesialisthelsetjenestene. Tas også med i arbeidet med Omsorgsplan 2015.

76.5 Felles digitalt nødnett

Utsatt, ikke igangsatt arbeid med dette i Troms foreløpig

Resultatområde 77 Andre oppdrag

77.1 Helsemessig og sosial beredskap

Gjennomført seminar 17. november om beredskapsarbeidet for helse- og sosialtjenester herunder atomberedskap, ROS analyser, sammenheng og systematikk med ny folkehelselov og lov om kommunal beredskap i Lenvik, Målselv, Sørreisa, Dyrøy, Berg, Torsken og Tranøy.(helse/aksa)

Gjennomført øvelser i 7 kommuner med tema atomberedskap, alle kommuner i Troms har nå gjennomført dette

tema med kommunal kriseledelse. Fagområde vann og beredskapsplaner har vært sentralt i øvelsene. Beskyttelsestiltak og overføringsverdier mellom ulike tema har vært viktig å belyse.(aksa)

Bidrott og deltatt i beredskapsøvelse i midt Troms, tema vann, kommunikasjon og tele, der også helsemessig beredskap var tema.

Fylkesmannen har gjennomført tilsyn i 7 kommuner og etterspurt beredskapsplanverk for offentlige og private vannverk. (aksa)

Avholdt oppstartmøte på POSOM-prosjektet den 21. september.

Distribuert eksempel på god smittevernplan til Troms-kommunene (eksempel fra Salten kommune i Nordland).

Kunngjort på Fylkesmannens hjemmeside om oppfølgingsverktøy "22. juli" fra Helsedirektoratet i september og november.

Deltatt på Fylkesberedskapsrådets studietur i september til Island - gjelder Nordnesprosjektet.

77.2 Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Ingen saker i 2011

Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMTR	0	
Sum	0	

77.3 Særfradrag

Stor økning i dette saksfeltet i 2011 i forhold til tidligere år.

Særfradrag for utgifter til behandling utenfor den offentlige helsetjenesten. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid.

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMTR	37	14
Sum	37	

77.4 Førerkortsaker

De siste årene en årlig økning i antallet saker mellom 25 - 35 %. Betydelig utfordring å klare å løse dette oppdraget. Liten synlig effekt av regelendring som ble gjort fra 1.8.2011 i forhold til pasienter med diabetes.

Vi frykter for at forenkling av lovverket i første hånd, vil generere økt saksmengde på sikt, fordi regelendringen "åpnet" for at en stor andel pasienter med diabetes, som per nå ikke har komplikasjoner til sin sykdom lettere kan erverve seg førerkort i de høye klassene. Dette vil sannsynligvis generere en rekke søknader om dispensasjon på sikt, når komplikasjoner til sykdommen er et faktum.

Førerkort. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMTR	1200	35
Sum	1200	

77.5 Pasientjournaler

Ingen nye journalarkiver mottatt 2011.

Pasientjournaler. Antall saker.

Embeter	Antall
FMTR	0
Sum	0

77.6 Rett til trygderefusjon

Ikke hatt henvendelser fra private helsetilbydere om dette tema i 2011

77.7 Felles barnevern, sosial og helsemelding

Utarbeides for 2011

77.8 Rettssikkerhet ved ytelse av helsehjelp med hjemmel i pasientrettighetsloven kap. 4A

Fylkesmannen i Troms har i 2011 bistått 2 kommuner og 1 avdeling i spesialisthelsetjenesten med internopplæring i tema. Flere kommuner har fått veiledning i enkelt saker over telefon i forbindelse med oppfølging av vedtak.

I arbeidet med oppfølgingen av tvangsvedtak ser vi at det er mangel på overordnet tenkning og fortløpende evaluering i mange virksomheter.

Løpende gjennom året har vi mottatt 89 vedtak. I 34 % av disse vedtakene har vi pr. brev vært nødt til å innhente supplerende opplysninger fra tjenestene for å sikre vedtakene. I hensiktsmessige saker har supplerende opplysninger også vært innhentet pr telefon.

Lansdomfattende systemrevisjon i tema viser at behovet for implementeringen av regelverket fortsatt er stort. Vi er med bakgrunn i dette i gang med å lage en plan for å gjennomføre ytterligere undervisning/opplæring for kommunene i 2012.

Resultatområde 83 Folkehelsearbeid

Folkehelsearbeidet er ivaretatt hovedsaklig på disse måtene i 2011:

- Dialog med kommunene i Troms via kurs, konferanser, besøk o.a., hvor hovedfokus har vært på folkehelsedelen av samhandlingsreformen og forberedelse til at folkehelseloven og helse- og omsorgstjenesteloven trer i kraft i 2012.
- Samarbeid med Troms fylkeskommune om støtte til kommunenes tiltaksrettede folkehelsearbeid, hovedsaklig innen frisklivssentraler og annen levevanerettet innsats.
- Samarbeid med Troms fylkeskommune om satsingen "Troms fylke trygt og tilgjengelig", som har hovedfokus på langsiktig skade- og ulykkesforebyggende arbeid.
- Samarbeid internt i fylkesmannsembetet om Sjumilsteget, som har hovedfokus på barn og unges oppvekstvilkår i kommunene.
- Samarbeid internt i fylkesmannsembetet om uttalelser til kommunale planer, hvor også Fylkesmannens folkehelsefaglige synspunkt inngår.

83.1 Folkehelsearbeid generelt

- Samhandlingsreformen, folkehelseloven, helse- og omsorgstjenesteloven samt nye statistikkverktøy fra Folkehelseinstituttet var tema for helsesøstersamling 21. oktober, kommunelege 1-møte 30. november og Samhandlingskonferansen 1. desember. På den sistnevnte deltok 150 personer, fra 24 av 25 kommuner i Troms.
- Fylkesmannen har deltatt i nært og løpende samarbeid med Troms fylkeskommune om folkehelsearbeidet. Formelt partnerskap i tilknytning til dette er ikke inngått mellom Fylkesmannen og fylkeskommunen i Troms. Fylkesmannen holdt innlegg på fylkeskommunens samling 25. februar for kommuner som arbeider med frisklivssentraler, samt på fagsamling for kommunenes folkehelsekoordinatorer 2. desember.
- Satsingen "Troms fylke trygt og tilgjengelig" i regi av Troms fylkeskommune systematiserer skade- og ulykkesforebyggende arbeid i fylket på en måte som er helt i tråd med prinsippene i ny folkehelselov. Fylkesmannen sitter i referansegruppen for arbeidet. Fylkesmannen deltok i referansegruppemøte 31. januar, og på regionale oppstartmøter for satsingen på Storslett 7. september, i Tromsø 14. september og på Finnsnes 21. september.
- Fylkesmannen har gitt folkehelsefaglige uttalelser til kommuneplaner fra Lavangen, Harstad, Dyrøy,

Nordreisa, Lenvik, Bardu, Lyngen, Storfjord, Salangen, Kvænangen, Målselv, samt til kommunal planstrategi for Lenvik kommune og regional planstrategi for Troms.

- Helseavdelingen har deltatt i løpende drøftinger om strategi for embetets planarbeid. Helseavdelingen har koordinert embetets uttalelse på kommunale planer som ligger under helseavdelingens sektoransvar, og har gitt innspill til embetets planavdeling på overordnede kommuneplaner.
- Fylkesmannen har gjennomført dialogmøter med Karlsøy kommune 25. mars, Lenvik kommune 24. august og Sørreisa kommune 7. desember om samhandlingsreformen, folkehelseloven og helse- og omsorgstjenesteloven samt nye statistikkverktøy fra Folkehelseinstituttet.
- Det er skrevet en artikkel til Fylkesmannens helse- og omsorgsmelding om hvordan samhandlingsreformen, folkehelseloven og helse- og omsorgstjenesteloven kan styrke lokalt folkehelsearbeid (publiseres i mars 2012).
- Fylkesmannen i Troms har lagt stor vekt på Sjumilssteget, som hjelper kommunene til å etterleve FNs Barnekonvensjon i sitt arbeid overfor barn og unge. Helseavdelingen har deltatt aktivt i embetets interne arbeid med denne satsingen. Forelesninger om plan- og bygningsloven, folkehelseloven og samhandlingsreformen er holdt på samlinger for kommunenes koordinatører for Sjumilssteget 27. april samt for en mindre arbeidsgruppe 1. september. Systematikken i Sjumilssteget er helt i tråd med prinsippene i ny folkehelselov, og denne satsingen lar seg derfor lett koble til lokalt folkehelsearbeid.
- Fylkesmannen deltok i video-overført forelesning om samhandlingsreformen med Tor Åm, HOD, 7. juni
- Fylkesmannen deltok på samhandlingskonferanse i regi av KS Nord-Norge 17. juni.
- Fylkesmannen i Troms har deltatt i en arbeidsgruppe i regi av Helsedirektoratet som har utredet Fylkesmannens roller og oppgaver innen folkehelsearbeid. Fylkesberedskapssjef Per Evestad var oppnevnt i gruppa. Helseavdelingen har gitt omfattende bakgrunnsinformasjon og innspill til arbeidet.
- Fylkesmannen deltok på HOD og Hdir's opplæring i nytt lovverk (videokonferanse) 31. oktober
- Det pågår et folkehelsesamarbeid mellom Helse Nord RHF og fylkeskommunene i Nordland, Troms og Finnmark. Fylkesmennene deltar i arbeidet. Fylkesmannen i Troms deltok i møte i Tromsø 17. november.
- Fylkesmannen delte ut Folkehelseprisen 2011 til Kvæfjordløypene AL.
- Fylkesmannen deltok på rådgiversamlinger i regi av Helsedirektoratet 9. og 10. mars (Gardermoen), 26. og 27. mai (Sogn), 26. september (Gardermoen), 19. og 20. oktober (Oslo) og 16. desember (Gardermoen). Holdt innlegg på samlingen i Sogn.
- Fylkesmannen og fylkeskommunen mottok to hospitanter fra Helsedirektoratet fra 14. til 25. mars, og sørget for at de fikk delta på ulike arenaer internt og eksternt.

Det er ikke mulig for Fylkesmannen i Troms å slå fast om kommunene viser økt aktivitet i folkehelsearbeidet på grunn av den økonomiske styrkingen gjennom de frie midler. Vi har ikke tilgang til rapportering på bruk av disse midlene. De kommunale planene Fylkesmannen har fått seg forelagt i 2011 viser at det brede samfunnsrettede folkehelsearbeidet ennå i liten grad er forankret i kommunenes overordnede planverk. Vi ser imidlertid noen klare utviklingstrekk som tyder på positive endringer i folkehelsearbeidet i kommunene:

- Stadig flere kommuner begynner arbeidet med frisklivssentral – 17 av 25 kommuner i Troms er nå i gang.
- Omfanget av lokale folkehelse tiltak (hovedsaklig knyttet til levevaner) øker.
- Interessen for folkehelsearbeidet blant politiske og administrative beslutningstakere i kommunene øker, antakelig pga de to nye helselovene som trer i kraft 1. januar 2012.
- De systematiske, langsiktige og folkehelse-relaterte tiltakene "Troms fylke trygt og tilgjengelig" og "Sjumilssteget" har god oppslutning og god forankring i kommunene.

Folkehelsearbeid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMTR	50	20
Sum	50	

83.2 Miljørettet helsevern

Behandlet 2 saker.

83.3 Ernæring, fysisk aktivitet, tobakk og seksuell helse

- Det vises til rapporteringen under 83.1 Folkehelsearbeid generelt. En rekke utadrettede aktiviteter mot kommunene nevnt der inneholdt også veiledning om tematiske innsatsområder, samt handlings- og strategiplaner på områdene.

- Fylkesmannen har understøttet kommunene direkte, og via nært samarbeid med Troms fylkeskommune. Fylkesmannen holdt innlegg på fylkeskommunens samling 25. februar for kommuner som arbeider med frisklivssentraler, samt på fagsamling for kommunenes folkehelsekoordinatorer 2. desember.
- Fylkesmannen har forvaltet tilskuddsmidler til forebygging av abort og uønskede svangerskap. 900 000 kr ble fordelt til 10 søkere.
- Fylkesmannen deltok på Helsedirektoratets kurs i tilskuddsforvaltning i Oslo 18. januar
- Verdens tobakksfrie dag 31. mai: Informasjon ble lagt ut på Fylkesmannens nettside, og Fylkesmannen ga bistand til kommunene. Lokale markeringer i Harstad, Lenvik, Sørreisa, Dyrøy, Tromsø og Lavangen. Mediaoppslag i Harstad Tidende.
- Fylkesmannen har en representant i Ernæringsrådet på Universitetssykehuset Nord-Norge, som arbeider for å styrke ernæring som helsefremmende element i pasientbehandlingen. Kommunene inngår i dette arbeidet via samarbeid i forbindelse med en årlig "Nutrition Day" hvor det gjøres en årlig punktprevalens-undersøkelse av ernæringsstatus hos pasienter i sykehjem i Troms-kommunene.
- Fylkesmannen samarbeider med Ko-Rus Nord om kompetanseplan innen rusfeltet for Nord-Norge. Fylkesmannens folkehelserådgiver holdt innlegg på møte 25. mai i den nord-norske arbeidsgruppen for kompetanseplanen.

83.6 Smittevern

Lite aktivitet på dette området i 2011. Ikke gjennomført konferanse eller kurs på tema.

Gitt veiledning i enkeltsaker.

Resultatområde 84 Primærhelsetjeneste

84.1 Allmennlegetjenesten inkludert fastlegeordningen

Sårbar legetjeneste i de minste kommunene i fylket. Flere kommuner har en lege ansatt for å dekke behovet for fastlegetjeneste og kommunale legeoppgaver. Etablert legesamarbeid mellom flere Troms kommuner. I løpet av 2011 har Dyrøy og Sørreisa kommuner etablert felles legetjeneste.

Kapasitet fastlegelister i Harstad kommune har vært en utfordring over flere år, også i 2011. Det er en stor andel av innbyggere i nabokommunene til Harstad som har valgt fastlege i byen. Det er mange mulige grunner til dette. (arbeidspendling inn til byen, ustabil legedekning i egen kommune mv.) Konsekvens av dette har vært og er at det ikke er ledig listekapasitet for innbyggere i kommunen som ønsker å bytte fastlege. Det er heller ikke ledig kapasitet hos fastlege for nytilflyttere til kommunen.

84.2 Turnustjeneste

Samlet vurdering av turnusordningene hva gjelder kapasitet og kvalitet:

Turnusordningen for fysioterapeuter: Fylkesmannen har vært i løpende dialog med Helse- og omsorgsdepartementet og Helsedirektoratet om dette temaet, og gitt flere innspill via møter og telefonsamtaler i løpet av 2011. Antall turnusplasser for fysioterapeuter går ned, særlig i spesialisthelsetjenesten. Det skyldes bl.a. at opptreningsinstitusjoner og lignende får redusert sine avtaler med sykehusene, noe som medfører redusert pasienttilgang og nedbemanning. Da skjæres ofte turnusplassen bort først. Også i kommunene ser det ut til at økonomi er årsak til at man ikke ønsker å ta imot turnuskandidater. Antallet kandidater fra utdanningene øker. Det gjelder også fra Universitetet i Tromsø.

Når det gjelder turnusordningen for leger, så ser vi at det er et relativt stort frafall av kandidater til tjeneste i kommunene. Det er bekymringsfullt at vi ikke klarer å "fylle opp" ledige plasser for turnusleger i fylket. Det uheldig for selve ordningen, og for den enkelte kommune som blir stående uten turnuslege.

Følgende aktiviteter er gjennomført:

- Løpende administrasjon av turnustjenesten for fysioterapeuter og turnusleger.
- Møte i særplassutvalget for fysioterapi turnus (Fylkesmannen i Troms, Oslo/Akershus og Hordaland) 28. oktober (telefonmøte)
- Orienteret Helsedirektoratet og HOD om utfordringer og forbedringsmuligheter i turnustjenesten for fysioterapeuter. Løpende dialog, samt brev sendt (dato).
- Dialog med Universitetet i Tromsø om turnustjeneste for desentralisert studentkull som uteksamineres i november 2013. Møter med UIT 23. august og 4. oktober
- Kurs for turnusveiledere er vurdert, og det er besluttet at det gjennomføres i Nord-Norge i 2012.
- Møte med Helsedirektoratet og regionansvarlige fylkesmenn om turnustjeneste i Oslo 16. juni Arrangert to obligatoriske turnuskurs for leger, fysioterapeuter og kiropraktorer, 27. til 29. april og 1. til 3. november. Kursene inneholder forelesninger om bl.a. helsejuridiske tema, klagesaksbehandling, kommunikasjon, trygdemedisin og erfaringer fra tjenesten. Kursene får gode tilbakemeldinger.
- Møte med saksbehandlere for turnustjenesten fysioterapi hos FM i Nordland og Finnmark Gjennomført 13. januar.

84.3 Klagesaksbehandling etter lov om helsetjenesten i kommunene, pasientrettighetsloven og lov om sosiale tjenester

Behandlet 85 saker. (vederlagsforskriften 22 saker, øvrige etter helse- og sosiallovgivningen.)

84.4 Helsetjenesten til innsatte i fengsel

Gitt råd i flere saker som har omhandlet helsetjenester til innsatte i fengsler.

84.5 Helsetjenestetilbud til asylsøkere, flyktninger, familiegjenforente og direktebosatte overføringsflyktninger

Gitt råd i noen saker i 2011.

84.6 Helse- og omsorgstjenester i et flerkulturelt samfunn

Bidratt i ressurssgrupper/fagutvikling omkring helsetjenester til den samiske befolkningen i Nord Troms.

84.7 Helsetjenestetilbud til personer utsatt for seksuelle overgrep eller vold i nære relasjoner

Nedprioritert område i 2011.

84.8 Helsestasjons- og skolehelsetjenesten

- Fylkesmannen deltar på to årlige fagsamlinger for helsesøstre i Troms. Der formidler Fylkesmannen informasjon om alle aktuelle faglige retningslinjer.
- Samhandlingsreformen, folkehelseloven, helse- og omsorgstjenesteloven samt nye statistikkverktøy fra Folkehelseinstituttet var tema for Fylkesmannens innlegg på helsesøstersamling 21. oktober.
- Fylkesmannen arrangerte dagsseminar om motiverende intervju for ansatte i helsestasjons- og skolehelsetjenesten 13. desember, på oppdrag fra Helsedirektoratet.
- Kapasiteten i helsestasjons- og skolehelsetjenesten i kommunene i Troms er ikke vesentlig endret siste år. Kapasiteten ikke er så lav at tjenesten er uforsvarlig, men tjenesten har generelt knappe ressurser.

84.9 Svangerskapsomsorgen

Publisert artikkel i helse- barnerven og omsorgsmelding 2011 om krav til svangerskapsoppfølging og fødselshjelp.

84.10 Kjønnsllestelse

Samarbeidet med somalsk forening om tiltak for å forebygge kjønnsllestelse. Gjennomført to møter om dette tema i 2011.

84.11 Tannhelse

Fylkesmannen samarbeider nært med Troms fylkeskommune om folkehelsearbeidet. Fylkeskommunen har laget en "Intern strategi for fremme av folkehelse i Troms fylkeskommune 2011-2013" hvor også tannhelsetjenestens bidrag i folkehelsearbeidet er beskrevet. Tannhelsetjenestens innsats er også beskrevet i fylkeskommunens plan "Folkehelse, idrett og friluftsliv - Handlingsplan for Troms 2008-2013". Tannhelsetjenesten driver disse tiltakene:

- Informasjon til småbarnsforeldre
- Løvetann-prosjekt om eldres tannhelse
- Forebyggende tannhelseundervisning i barnehager, barne- og ungdomsskoler
- Vannprosjekt i barne- og ungdomsskoler og videregående skoler
- Minimal intervensjon - tobakksforebygging

Resultatområde 85 Spesialhelsetjenesten

85.1 Abortloven

Drift av abortnemnd ved UNN Tromsø og Harstad. Det er en utfordring å klare å rekruttere eksterne leger til arbeid i abortnemnd, særskilt i Tromsø der volumet på arbeidet er relativt stort.

85.2 Sterilisering

I 2011 hadde nemnda en sak til behandling.

85.3 Lov om transplantasjon

Ingen saker i 2011

Antall saker

Embeter	Antall
FMTR	0
Sum	0

85.4 Tillatelse til å rekvirere sentralstimulerende legemidler

Betydelig volum på arbeidet.

Ordningen videreføres "bit for bit".

Uklare signaler fra sentrale myndigheter på hvilken retning man ønsker på dette feltet er utilfredsstillende, og gjør rådgivning overfor helsepersonell og pasienter/pårørende vanskelig.

Tillatelser til å rekvirere sentralstimulerende legemidler. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMTR	335	10
Sum	335	

85.5 Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep

Ingen saker i 2011

Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMTR	0	0
Sum	0	

85.6 Godkjenning av private sykehus, privat medisinsk laboratorie- og røntgenvirksomhet

Ingen godkjenninger gitt i 2011

85.7 Funksjonsprogram for nye offentlige sykehusbygg

Ingen aktivitet fra oss på dette området i 2011.

Resultatområde 86 Omsorgstjenester

86.1 Omsorgsplan 2015

Framtidens omsorgsutfordringer ble satt på dagsorden for kommunene gjennom to dagers kommunekonferanse for lederne i helse- og omsorgssektoren den 9. og 10. februar.

Tema på konferansen var: Omsorg og innovasjon - utfordringer og muligheter, Samhandlingsreformen - hvem er egentlig de nye brukerne, ny helse- og omsorgslov, "Bli helsefagarbeider" - delprosjekt Troms, kommunenes tilbud om avlastning for eldre - erfaringer fra stikkprøvetilsyn, Demensplan 2015 - kompetanseheving, Personer med utviklingshemming - alderdom, brukerrepresentant med innlegg om demenssykdommen, livet og systemet, Samhandlingsreformens fokus på forebygging, orientering fra Rehabiliteringssenteret om friske hjemmeboende eldre og forebygging av funksjonssvikt, Norsafety om skade- og ulykkesforebygging - arbeid med eldresikkerhet og dialystilbud i distriktsmedisinsk senter - erfaringer med etablering og drift.

Deltatt på rådgiversamling hos Helsedirektoratet 29. og 30. mars.

Deltatt på ledersamling hos Helsedirektoratet 13. og 14. april.

Lagt til rette for hospitering fra Helsedirektoratet mars.

Orienterert om Omsorgsplan 2015 i veiledningsgruppen i samfunnsmedisin 7. juni.

Deltatt på kontaktmøte med Helsedirektoratet 19. og 20. oktober

Igangsatt planlegging for Helsedirektoratets Fylkesmannssamling på Omsorgsplan 2015 i 2012 hvor Fylkesmannen i Troms er vertskap.

Skrevet artikkel til Helse- og omsorgsmeldingen om Samhandlingsreformen.

86.2 Demensplan 2015

Fylkesmannen har deltatt i nasjonal kartlegging av tjenestetilbudet til personer med demens. Kartleggingen ble gjennomført i januar og februar 2011. Av denne kartleggingen ble det fremskaffet status for kommunene i Troms

på området og skrevet en rapport. Denne ble publisert i desember 2011, og ble presenter for koordineringsgruppen for Kompetanseløftet 2015 om status Demensplan 2015 i Troms.

Det er fire år igjen av planperioden og Fylkesmannen ser av den nasjonale kartleggingen som ble foretatt forrige vinter, at kommunene i Troms er godt på vei til å nå mål i handlingsplanen, men at mye gjenstår. Fylkesmannen har planlagt oppstart av nettverk for demenskoordinator i kommunene, med mars 2012. Målet med samlingene er faglig påfyll, ide- og erfaringsutveksling.

Fylkesmannen deltok på åpningen av demensdagene i Tromsø kommune i september. Målet med dagene var å spre informasjon og kunnskap om sykdommen, samt hvilke tilbud som finnes både i kommune- og spesialisthelsetjenesten.

Samarbeidet med Nasjonal kompetansesenter for aldring og helse om oppstart av Demensomsorgens ABC. Ved utgangen av 2011 er det 380 ansatte i Troms som har gjennomført eller er i gang med Demensomsorgens ABC. (23 kommuner) Den største deltakergruppen er helsefagarbeider/omsorgsarbeidere/hjelpepleiere og sykepleiere. Fylkesmannen har også deltatt på fagseminar vedr Demensomsorgens ABC sammen med utviklingssenteret for sykehjem og hjemmetjenester.

Deltatt på kurs i regi av Nasjonalt kompetansesenter for aldring og helse/Helsedirektoratet - utredning av samiske brukere - 16. og 17. november. Målsettingen var å styrke Fylkesmannens kompetanse på området.

Det ble skrevet artikkel i Helse- og omsorgsmeldingen om Demensplanen og kartleggingen i Troms.

Når det gjelder dagaktivitetstilbud for yngre demente i Troms finnes det kun i Tromsø og Lavangen kommune. Dette er inkludert de 6 kommuner som oppgir å ha dagaktivitetstilbud for personer med demens.

Fylkesmannen har vært i dialog med Mental Helse Troms hvor målet har vært å få til samarbeidsmøte med fokus på alderspsykiatri. Møte ble utsatt til 2012.

86.3 Kompetanseløftet 2015

Arbeidet løpende med implementering av Fylkesmannen i Troms sin veileder for kommunenes kompetanseplanlegging i helse- og omsorgssektoren.

Spredt direktoratets rekrutteringskampanje til rådgiverne i grunnskolen og lederne i helse- og omsorgssektoren - januar.

Holdt innlegg om kommuneveileder om kompetanseplanlegging på rådgiversamling i regi av Helsedirektoratet 29. og 30. mars.

Forelest om kommuneveilederen om kompetanseplanlegging for kommunene i Oslo og Akershus oktober/november .

Deltatt i styringsgruppen for NAV Troms-prosjektet "Mer muskler til helse- og omsorgssektoren".

Avholdt fire halvdagsmøter i Koordineringsgruppen for Kompetanseløftet. Her deltar Universitetet i Tromsø, Høgskolen i Harstad, Sykepleierforbundet, Fagforbundet, Fylkeskommunens utdanningsavdeling, Fagskolen i Troms, Kommunenes opplæringskontor, USHT, KS sitt rådmannsutvalg og Fylkesmannens fagavdelinger.

Innhentet resultat- og plandata fra kommunene og rapportert til direktoratet innen 1. mars.

Innhentet rapportering på bruk av midlene tildelt i 2010, utlyst og fordelt midlene fra Kompetanseløftet. Sørget for et samordnet og helhetlig fokus spesielt i forhold til kompetansehevingsmidler fra området psykisk helse og opptrappingsplan for rusfeltet. Hatt særskilt fokus på opplæring og rekruttering særskilte kompetansekrav i LOST kap 4A, § 4A-9, tredje ledd.

Møte med Innovasjon Norge - Troms 26. september - om omsorgsteknologi.

Hatt regelmessige møter med "Bli helsefagarbeider" (2 vår og 2 høst).

Møte med Universitetet i Troms - Helse Nord 26. september om kompetansebehov knyttet til Samhandlingsreformen.

Møte med Fagakademiet region Nord 13. oktober om deres kompetansebyggingstilbud.

Styrket det interne samarbeidet med utdanningsavdelingen.

Fulgt utviklingen i antall nye årsverk i brukerrettet pleie- og omsorgstjeneste og distriubert statistikkpakken fra direktoratet til medlemmene i Koordineringsgruppen og helse- og omsorgslederne i kommunene.

Planlagt rekrutteringskonferanse for elever på Vg2 i januar 2012.

Skrevet artikkel om kompetanseutfordringer i barnevern, sosial og helsemeldingen.

86.4 Investeringstilskudd til sykehjem og omsorgsboliger

Fylkesmannen har gitt faglig assistanse til Husbanken ved behandlingen av søknader fra tre kommuner med til sammen 39 plasser i omsorgsbolig, og deltatt sammen med Husbanken på oppstartsmøter med de kommuner som har søkt om investeringstilskudd

På helse- og omsorgskonferansen i februar 2011, hvor det møtte ca 150 deltakere fra kommunene i Troms, ble det holdt et innlegg om ordningen og dens endringer jf. HB8.C.8 - 10.2011

I samarbeid med Husbanken Bodø og Hammerfest, Fylkesmannen i Nordland og Finnmark har det vært arrangert en regional dagskonferanse for kommunene i Nord-Norge om investeringstilskuddet. Denne ble avholdt 2. februar i Tromsø, hvor kommuner fra Finnmark og Troms deltok.

Fylkesmannen har i samarbeidsmøte med Husbanken planlagt å utarbeide en strategi for hvordan FM-embetene i Nord-Norge skal samarbeide om å utvikle gode/utviklingsorienterte oppstartsmøter (veiledningsmøter) med kommunene. HB tok initiativ til et felles planleggingsmøte.

86.5 Kvalitet i helse- og omsorgstjenesten

Veilede gitt aktuelle kommuner i forbindelse med planlagte tilsyn.

Fylkesmannen har gjort en kartlegging av omsorgen for demente i Troms i løpet av 2011.

Det har vært gjort fire uanmeldte tilsyn ved sykehjem/hjemmetjeneste med tema "ernæring" i 2011. Dette har vært med å bidra til at nasjonale faglige retningslinjer for forebygging og behandling av underernæring er blitt bedre kjent blant ansatte og ledere i pleie- og omsorgstjenestene. Videre vil fylkesmannen samarbeide med UNN HF omkring kompetansehevende tiltak ifht ernæring i løpet av 2012.

86.6 Utviklingssentre for sykehjem og hjemmetjenester/Lindrende behandling

Deltatt i styringsråd for utviklingssentrene.

Har laget bidrag om "Lokale forhold i Troms" til Handlingsplan 2011 for Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester"

Deltatt i planlegging og gjennomføring av Vårkonferansen 29. mars - erfaringsspredning fra kommunene som er tildelt statlige stimuleringsmidler til utviklingsarbeid i pleie- og omsorgssektoren.

I samarbeid med Regional kompetansesenter- ressursenter for lindrende behandling – Lindring i nord og FM i Finnmark og Nordland, vurdert og innstilt søknader fra kommune i region Nord (Nordland, Troms og Finnmark) knyttet til tilskudd for lindrende behandling og omsorg ved livets slutt. Det var stor variasjon i søknadene, og en nedgang i antall sammenlignet med året før.

Innlemmet representant fra USHT i Koordineringsgruppen for Kompetanseløftet.

86.7 Økt forvaltningskompetanse. Saksbehandling i helse- og omsorgstjenesten

Fylkesmannen arrangerte i februar 2011 den årlige helse- og omsorgskonferansen, som særlig retter seg mot ledelsen i den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Fylkesmannen hadde her to innlegg som knytter seg til saksbehandling. Det ene innlegget dreide seg om erfaringer og funn fra våre stikkprøvetilsyn vedrørende avlastningstilbud til eldre. Det andre innlegget orienterte om forslaget til ny helse- og omsorgstjenestelov.

I Helse- og omsorgsmeldingen for 2010 tok artikkelen "Avlastning til eldre - hva kan bli bedre i saksbehandlingen?" også for seg erfaringer fra stikkprøvetilsynet.

Fylkesmannen presenterte hovedtrekk ved ny helse- og omsorgstjenestelov på samling for Nav-ledere i fylket (23. november).

Fylkesmannen holdt kurs (videomøte) for UNN v/ Habiliteringstjenesten vedrørende tema fra tidligere lov om sosiale tjenester.

Fylkesmannen gjennomførte implementeringskonferanse for ledere i kommunene 1. desember om nytt lovverk - Samhandlingsreformen.

86.8 Aktiv omsorg/Partnerskap med familie og lokalsamfunn

Lite fokus på dette tema i løpet av 2011. Tatt opp i kommunekonferanse for Helse- og omsorgstjenestene.

86.9 Rettssikkerhet ved bruk av tvang og makt overfor enkelte personer med psykisk utviklingshemning

Fylkesmannen hadde planer om å arrangere kurs/opplæring for kommunene vedrørende sosialtjenesteloven kapittel 4A. Vi måtte omprioritere på dette punkt fordi ansvarlig saksbehandler fikk nye oppgaver fra mai/juni og ny saksbehandler kom på plass først i slutten av september.

Ny saksbehandler holdt et 45 minutters innlegg på Universitetssykehuset Nord-Norge den 22. november. Dette var i forbindelse med kurs "Utfordrende atferd hos barn og unge med utviklingsforstyrrelser" i regi av UNN, avdeling for barnehabilitering. Målgruppen for kurset var personell som jobber med barn med utviklingsforstyrrelser og foreldre/foresatte.

I 2011 behandlet Fylkesmannen 47 saker etter overprøvningsbestemmelsen i sosialtjenesteloven § 4A-8 første ledd. To av sakene ble ikke behandlet innen fristen på tre måneder. Årsaken til at fristen ikke ble overholdt i de to tilfellene var at Fylkesmannen ventet på tilbakemelding fra aktuelle kommuner, vedrørende forhold av avgjørende betydning for vår overprøving.

86.10 IPLOS - individbasert pleie- og omsorgsstatistikk

Har løpende veiledet kommunene i bruk og kvalitetssikring av IPLOS.

Har bidratt til at veileder i person- og informasjonssikkerhet for helse og sosialpersonell i kommuner, (faktaark 44 og 45), er gjort kjent for kommunens ledelse gjennom eget brev til kommunene 16. august.

Resultatområde 87 Psykisk helse

87.1 Tvungen undersøkelse

Gitt råd og veiledning i et par saker ila 2011.

87.2 Behandling uten eget samtykke

Behandlet 38 saker i 2011, en sak avvist for behandling.

87.3 Privat forpleining i det psykiske helsevernet

Ingen saker i 2011

87.4 Godkjenning av institusjoner som skal ha ansvar for tvungent psykisk helsevern

Hatt møte med psykiatrisk klinikk UNN HF i forbindelse med planlagt ombygging av akuttpost PSTO (2012 - 2013). Videre vurdering og tilrådning vil skje i 2012.

87.5 Vedtak om overføring

Ingen saker i 2011

87.6 Forpleining, kontroll og tilsyn med pasienter i det psykiske helsevern

Fylkesmannen har oppnevnt nye medlemmer til kontrollkommisjonene i det psykiske helsevern i 2011.

Avklart fordelingen av institusjoner mellom kommisjonene. Drift- og oppfølging av arbeidet i kommisjonene ivare tatt.

87.7 Videre utvikling av det psykiske helsearbeidet i kommunene

Deltatt på Dialogkonferanse Verdensdagen "Unge, arbeid, utdanning mv" 14. april

Innhentet, sammenstillet og kvalitetssikret kommunenes rapporter - april.

Deltatt på fagsamling med Helsedirektoratet 10. -12. mai.

Kvalitetssikret og behandlet kommunenes (10 mot 13 i 2010) søknader om tilskudd til tverrfaglig videreutdanning i samarbeid med Kompetanseløftet og Opptrappingsplan for rusfeltet.

Samarbeidet med Mental Helse Troms og NAV Troms om tilskudd til lokale lag vedrørende markering av Verdensdagen i oktober.

Arrangert erfaringskonferanse i Troms vedrørende boligsosialt arbeid, barnefattigdom, rus og psykisk helse i samarbeid med Husbanken 5. og 6. oktober.

Bidrott med skriftlig opplysningemateriell om Fylkesmannens satsinger i kommunekonferanse arrangert av Viken Senter i oktober.

Utredet og besluttet opprettet et Forum for rus og psykisk helse i Troms. Aktører i nettverket vil bli: Brukerorganisasjoner i Troms, Kommuner i Troms, Senter for psykisk helse Nord-Troms, Senter for psykisk helse Midt-Troms, Psykiatrisk senter for Tromsø og omegn, Senter for psykisk helse Sør-Troms, NAPHA, KoRus-Nord, RVTS, RKBU Nord, LØKTA og NAV Troms.

87.8 Dispensasjon fra forskrift om faglig ansvarlig for vedtak i det psykiske helsevernet

Behandlet 5 søknader om dispensasjon fra forskriften i 2011.

87.9 Godkjenning av psykiatriske poliklinikker

Godkjenning av nye fagstillinger for refusjon gitt til to poliklinikker i fylket i 2011.

87.10 Gjennomføring av tvungent psykisk helsevern for personer som ikke har bosted i riket

I 2011 ble det ikke fattet vedtak om tvungent psykisk helsevern for personer som ikke har bostad i riket. Flere henvendelser fra ambassaden i Spania og Italia.

Antall saker

Embeter	Antall
---------	--------

FMTR	0
Sum	0

Resultatområde 88 Rusområdet

88.1 Alkoholoven

Fylkesmannen har ikke behandlet klagesaker etter alkoholoven i 2011. Det kommer imidlertid en god del henvendelser per telefon fra kommuner og andre om forståelse av alkoholoven.

Det er behandlet 11 søknader om utvidet skjenketid/skjenkeareal fra forsvarets befalsmesser. Fylkesmannen fastsetter også skjenkebevillingsavgiften som forsvarets befalsmesser skal betale til kommunen. Det samme gjelder skjenkebevillingsavgift som ferger/hurtigbåter skal betale til staten.

Antall saker

Embeter	Antall
FMTR	0
Sum	0

88.2 Rusmiddelarbeid

I Statsbudsjettet for 2011 ble Opptrappingsplan for rusfeltet forlenget med to år, dvs ut året 2012. Fylkesmannens overordnede oppgaver er som tidligere å bistå i gjennomføring av planen, ved at kommunens innsats på feltet videreutvikles i tråd med planens formål og tiltak. Her vektlegges økt tilgjengelighet, økt kapasitet, økt brukerinnflytelse, helhetlige tjenesteforløp, økt kvalitet, kompetanse og kunnskapsbasert praksis i det kommunale arbeidet.

22 kommuner (23 berørte kommuner jf interkommunale tiltak) og Longyearbyen lokalstyre/UNN HF Longyearbyen sykehus søkte om øremerket tilskudd til styrking av sine tjenester, enten ved utprøving av nye tiltak eller styrking og videreføring av allerede etablerte tiltak. I dette inngår spennevidden mellom primær forebyggende arbeid for gravide, aktivitets-/arbeidsrettede tiltak og utvikling av gode omsorgs- og livskvalitetstiltak for etablerte rusmiddelavhengige. Foruten kvalitetssikring og oppfølging av tiltakene, har Fylkesmannen i 2011 hatt særlig fokus på å etablerte og utvikle samarbeid med Svalbard-samfunnet, med løpende kontakt, besøk på Svalbard og møte med Sysselmannen og Longyearbyen lokalstyre. Fylkesmannen fikk ved dette økt innsikt i Svalbard-samfunnets særlige utfordringer, både når det gjelder forebyggende arbeid innenfor det flerkulturelle perspektivet og generell levkår for bosetningen. Formålet med besøket var også å presentere de mulighetene Svalbard-samfunnet har for å søke på statlige øremerkede midler for å styrke sine tjenester, både når det gjelder kapasitet og kompetanse. Andre områder med særlig fokus har vært samordning av virkemidler og innsats overfor kommunene på overlappende tiltaksområder som psykisk helsearbeid, folkehelse, boligsosiale tiltak og barnefattigdom. Dette samarbeidet bør styrkes ytterligere, både internt hos Fylkesmannen og som helhetlig innsats rettet mot kommunene.

I driftsåret ble det tatt initiativ til å etablere Forum for rus og psykisk helse i Troms. Responsen på initiativet var svært positivt, både fra kommunene, helseforetaket, selvhjelpsorganisasjoner, brukerorganisasjoner og kompetansesentrene KoRus-Nord (Regionalt Kompetansesenter for rus) og NAPHA (Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsearbeid). Forumet skal være et kunnskaps- og erfaringsnettverk som ivaretar tverrfaglig og helhetlig samarbeid på tvers av forvaltningsnivå og organisasjoner og de føringene som ligger i Samhandlingsreformen og ny lov om folkehelse, helse- og omsorgstjenester.

Avtalen om Regionalt samarbeidsforum jf rundskriv G-8/2006 (samarbeid mellom kommunehelsetjenesten, spesialisthelsetjenesten, kommunale helse - og sosiale tjenester og kriminalomsorgen overfor innsatte og domfelte rusavhengige), ble forlenget fram til år 2014. I samarbeidsforumet inngår Helse Midt - Norge, Helse Nord RHF, Kriminalomsorgen region Nord og fylkesmennene i Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag, Nordland og Finnmark. Det har vært avviklet to samarbeidsmøter i driftsåret, med god tverrfaglig deltakelse

Også i 2011 var det færre kommuner enn forventet som søkte om tilskudd til etter- og videreutdanningstiltak. Noen kommuner begrunner dette med stabilt og godt kvalifisert personell i tjenestene, mens andre refererer til dårlig kommuneøkonomi og dårlig tilgang til vikarer. Det er et mål framover å motivere flere kommuner til å

søke om tilskudd til tverrfaglige etter- og videreutdanninger. For økt kvalitet og kompetanse og tilrettelegging for tverrfaglige tjenester, har Fylkesmannen i driftsåret deltatt i avvikling av tre konferanser; "Lavterskelhelsetjeneste" med 67 deltakere, "Motiverende intervju" med 102 deltakere og "Samarbeid på tvers" (rus, psykisk helse, boligsosialt arbeid, barnefattigdom og Husbanken), med 100 deltakere. Det har videre vært avviklet kommunebesøk i Harstad og Skjervøy kommuner, for samordning og oppfølging av tiltak iverksatt av midler fra Opptappingsplan for rusfeltet og barnefattigdom.

Fylkesmannen registrerer økt interkommunalt tverrfaglig samarbeid og samordning av tiltak innen rus, psykisk helsearbeid, boligsosiale tiltak og barnefattigdom. I løpende kontakt med kommunene i driftsåret, har betydningen av å formalisere og å forankre dette arbeidet på rådmannsnivå hatt særlig fokus.

Rådgiver med særlig ansvar for opptappingsplan for rusfeltet, har deltatt på møter i Tromsø kommune for oppfølging og evaluering av kommunens forsøk med koordinerende tillitspersoner og etablering av ACT-team (Aktivt oppsøkende behandlingsteam). Rådgiveren deltok videre i plangruppe med KoRus-Nord, Helse Nord og fylkesmennene i Nordland og Finnmark for å utarbeide Plan for kompetanseheving innen rusfeltet i Nord-Norge 2012 - 2016.

Fylkesmannens samarbeid med brukerorganisasjonene er styrket betraktelig i driftsåret, også ved etablering av kontakt med nyetablerte organisasjoner som WAY BACK ("Veien tilbake etter soning) og BAR ("Barn av rusmisbrukere"). Fylkesmannens personlige engasjement og samarbeid med RIO (Rusmisbrukerens interesseorganisasjon) vedrørende markering og mottak av Havbrus (rehabiliteringstiltak ved sjøreise tur/retur Sarsborg – Vadsø- Tromsø), har bidratt særlig positivt til samarbeidet.

Ressursrapportering

Resurss til førerkortfeltet er underfinansiert.

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
81 Tilsyn og klagesaksbeh. etter sosialtj. loven	kr 1 250 752,10	kr 371 101,95
82 Tilsyn og klagesaksbeh. etter helsetj. loven	kr 4 341 145,16	kr 50 988,67
83 Folkehelsearbeid	kr 728 324,67	kr 161 850,00
84 og 85 Primærhelsetj. og Spesialhelsetj.	kr 1 354 776,84	kr 704 036,29
86 og 75 Omsorgstj, Habilitering og Rehabilitering	kr 1 110 663,91	kr 16 007,00
87 og 88 Psykisk helse og Rusområdet	kr 388 162,18	kr 1 250 044,40
76 og 77 Kvalitet og samhandling og Andre oppdrag	kr 414 652,56	kr 78 560,00
Andre oppgaver under HOD	kr 79 967,06	kr 194 010,06
Sum:	kr 9 668 444,00	kr 2 826 598,00

Samferdselsdepartementet

Resultatområde 91 Oppdrag for Samferdselsdepartementet

91.1 Avkjørselssaker etter vegloven

Fylkesmannen har mottatt og behandlet 1 klagesak i saker om avkjørsel fra riksveger i 2011.

91.2 Konesjon til anlegg og drift av taubaner

Søknader, garatierklæringer og fornyingsbehandling behandlet iht lovverket.

Utenriksdepartementet

Resultatområde 92 Oppdrag for Utenriksdepartementet

92.1 Apostiller

Embetet håndterte 719 apostiller i 2011. Dette skjer fortløpende.

92.2 Forberedelse av saker om honorære konsuler

Intet å rapportere i 2011.

Kulturdepartementet

Resultatområde 95 Tros- og livssynssamfunn

Det ble registrert ett nytt trossamfunn i Troms i 2011 (Den Ortodokse Kristne Medhanie-Alem Kirke). Det er nå registrert 19 trossamfunn. I tillegg har vi flere menigheter av trossamfunn som er registrert sentralt. Disse blir registrert hos Fylkesmannen i Oslo og Akershus. Det er ellers ingen spesielle forhold i forbindelse med trossamfunn vi finner grunn til å rapportere. Vi har ikke mottatt søknader i medhold av trossamfunnsloven § 18 første ledd.

I 2011 anviste vi statstilskudd med kr 2 233 040 til trossamfunn (mot kr 1 653 199 i 2009). Totalt gjaldt tilskuddet for 2011 for 5 420 medlemmer.

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet

Resultatområde 93 Konsultasjonsprosedyrer mellom statlige myndigheter og sameting

Intet å rapportere for 2011.

Resultatområde 96 Gravferdsloven

Fylkesmannen har i 2011 behandlet 18 søknader om tillatelse til å spre aske for vinden. 17 søknader ble innvilget og 1 ble avslått. Avslaget gjaldt søknad om å spre asken for vinden fra Tromsøbrua.

Vi har også behandlet og avslått 1 søknad iht. gravferdsloven § 20 om tillatelse til å anlegge privat gravplass for nedsetting av askeurne.

Resultatområde 97 Lov om helligdager og helligdagsfred

Fylkesmannen i Troms behandlet 1 søknad om dispensasjon fra åpningstidsreglene, jf. lov om helligdager og helligdagsfred. Søknaden ble avslått.

Resultatområde 98 Oppdrag på det administrative området

98.1 Rekruttere og beholde medarbeidere

Mål rekruttere personer med innvandrerbakgrunn: Har ikke satt konkrete mål. Har veldig få søkere med innvandrerbakgrunn. Når nå også personer fra Norden tas med under innvandrere har vi noen flere. Alle søkere uansett bakgrunn blir behandlet likt. Vi velger de som er best kvalifisert.

Mål IA området: Inngått ny IA avtale i 2011.

Sykefravær: Mål 4 %. Legemeldt sykefravær i 2011 = 4.4 %. (Totalt sykefravær legem. + egenmeldt var 5.4 %. Vi følger opp sykmeldte innefor de krav som stilles. Vi forsøker også å forebygge sykefravær med bl.a. å tilby ergonomivurdering av fysioterapeut til nyansatte og andre som har følgende behov.

Integrering av personer med nedsatt funksjonsevne - 1) Tilby IA plass. I 2011 har vi hatt 2 personer på praksisutprøving. Begge jobbet ca. 3. mnd. 2) Ved utlysning av stilling tas med at vi er IA bedrift og at vi så langt som mulig vil tilrettelegge for personer med nedsatt funksjonsevne.

Økt pensjoneringsalder: Seniordager. Mulighet for å ta inntil 14 dager fri med lønn etter fylte 62 år.

Tilsatte med innvandrerbakgrunn

Embete	Antall 2010	% 2010	Antall 2011	% 2011
FMTR	5	4	5	4
Sum	5	4	5	4

98.2 Kompetanseutvikling

Ingen fordeling av kompetansemidler i 2011.

Fordeling menn/kvinner i lederstillinger

Embete	Kunngjorte lederstillinger	% tilsatte kvinner	% tilsatte menn	Antall kvinnelige ledere	Antall mannlige ledere
FMTR	0	0	0	4	4

Fordeling av kompetansemidler

Embete	% kompetanse kvinner	% kompetanse menn	% under 50 år	% over 50 år
FMTR				

98.3 Medvirkning

Se kap 1.5

98.4 Likestilling og likeverd

Likestillingsrapport 2011

1)Lønns og stillingsnivåer

119 personer er ansatt i hel/deltidsstillinger pr 01.10.2011.

Av disse 119 er 2 kvinner ute i 100 % foreldrepermisjon.

Fordeling kvinner/menn

68 kvinner – 57 % - 61 fast ansatt / 7 midlertidig ansatt (eng. vikariat)

51 menn - 43 % - 42 fast ansatt / 9 midlertidig ansatt (eng. vikarat)

Ledergruppa består av 8 personer. Pr. 01.10.2011 var det 4 kvinner i ledergruppa. En av ledere har ansvaret for 2 avdelinger.

Tabell 1: Registreringsskjema for tilstandsrapportering (kjønn)

	Kjønnsbalanse		Totalt (N)	Lønn			
	M %	K %		M (kr/%)	k/m (kr/ %)		
Totalt i Virksomheten	2011	43 %	57 %	119	100 %	92,10 %	
	2010	38,5 %	61,5 %	117	100 %	93,50 %	
1) Embetsledelse/direktør/admsjef:							
Fylkesmann, ass. fylkesmann, fylkeslege, direktør (avdeling), adm.sjef	2011	50 %	50 %	8	100 %	84,20 %	
	2010	55,60 %	44,40 %	9	100 %	84,80 %	
2) Seksjonssjef /ASS.dir: Seksjonssjef, Underdirektør, ass. fylkeslege, fylkesjordsjef, fylkesskogsjef	2011	50 %	50 %	2	100 %		Kun ass. fylkesle
	2010	50 %	50 %	2	100 %		i denne Kvinnen
3) Saksbehandler I:	2011	50 %	50 %	32	kr. 42 534 100 %	kr. 43 234,-	*Se und

				kr. 40		
Senioringeniør, seniorrådgiver	2010	50 %	50 %	28 997 100 %	kr. 41 138,-	*Se und
4) Saksbehandler II:						
				kr. 38		
Rådgiver, overingeniør, avdelingsingeniør,	2011	47,2	52,8	53 439 100 %	kr. 37 709	*Se und
fylkesagronom, fylkesskogmester	2010	38,2	61,8	55 100 %	99,50 %	
5) Kontorstillinger: Fullmektig, sekretær, konsulent,						
	2011	13 %	87 %	23 100 %	86 %	
førstekonsulent, seniorkonsulent	2010	18,20 %	81,80 %	22 100 %	90 %	
6) Fagarbeiderstillinger: Fagarbeider						
	2011	-	-	0 -	-	
	2010	-	-	0 -	-	
7) Unge arbeidstakere inkl. lærling: Lærling						
	2011	100 %		1 Lærlinglønn	-	
	2010	100 %		1 Lærlinglønn	-	

*kvinner tjener i gj.snitt mer enn menn

Deltidsansatte, midlertidig ansatte, foreldrepermisjon og legemeldt fravær

Tabell 2:

	Deltid		Midlertidig		Foreldreperm.		legemeldt fravær		
	M %	K %	M %	K %	M %	K %	M %	K %	
Totalt i virksomheten									
2011		7,8	17,6	17,6	10,3	11,5	88,5	1,2	3,2
2010		6,7	15,2	13,3	13,8	12,5	87,5	0,6	3,8

Antall deltidsstillinger er 16 – (13,4 % av totalen)

12 kvinner – 10,1 % av totalen, 4 menn – 3,3 % av totalen

Av disse 16 har 6 personer (1 mann og 5 kvinner) redusert stilling pga. redusert arbeidsevne og har delvis uførepensjon. Dette utgjør 8,3 % av arbeidsstyrken. En mann og en kvinne hadde i 2011 delvis AFP.

Bruk av overtid og ubekvem arbeidstid

Alle ansatte hos fylkesmannen i Troms har normal arbeidstid fra 08.00 – 1500/1545. Vi har fleksitid og praktiserer kun overtid i forbindelse med tilsyn og evt. andre pålagte aktiviteter på kveld/ettermiddagstid. De fleste tilsyn kan tas i arbeidstiden, men i enkelte tilfeller for eksempel ved besøk i barnevernsinstitusjoner må disse noen ganger tas på kveldstid.

Velferdspermisjoner

Vi har utarbeidet egne interne retningslinjer for når velferdspermisjon kan gis. Retningslinjene gjelder for både kvinner og menn. I 2011 ble det gitt velferdspermisjon 119,41 dager. Menn 47,85 dager / kvinner 71,56 dager.

Omsorgspermisjoner/ foreldrepermisjoner

To personer, en kvinne og en mann har gjennom hele 2011 hatt henholdsvis 20 og 10 prosent omsorgspermisjon, for å være hjemme med mindreårige barn. 6 kvinner og 2 menn har i løpet av 2011 hatt foreldrepermisjon til sammen 428 dager. Kvinner 379 dager og menn 49 dager.

Sykefravær 2011

Legemeldt fravær 4,4 % - Kvinner 3,2 %, menn 1,2 %.

Barns sykdom

150 dager = 0,5 %. Kvinner: 112 dager, menn: 38 dager.

Ansettelser i 2011

I 2011 er det ansatt 14 personer etter ekstern utlysning. Alle var utlyst som 100 % stillinger. Ingen interne utlysninger i 2011.

Av de 14 som ble tilsatt etter ekstern utlysning var 8 kvinner og 6 menn. 7 av stillingene var faste, her var fordelingen 3 kvinner og 4 menn. De resterende 7 var engasjement/vikariat og her var fordelingen 5 kvinner og 2 menn.

I 2011 har vi i tillegg hatt 2 personer som har fått praksisopplæring hos oss. Til sammen jobbet de her i ca. 6 mnd.

Bruk av tid og ressurser til kompetansehevede tiltak

I løpet av 2011 er det gitt noen permisjoner m/lønn for både kvinner og menn for videreutdanning/kurs/kompetansehevede tiltak (dekning av kurs/studieavgifter/bøker og fri til samlinger).

Ingen har hatt 100 % permisjon med lønn for å ta videreutdanning. En kvinne har hatt 50 % permisjon fra 15. august for å ta videreutdanning.

Vi registrerer ikke bruk av tid og ressurser til kompetansehevede tiltak, disse aktivitetene forvaltes ved de ulike avdelingene hos oss.

2) Planlagte og gjennomførte tiltak

Internt hos Fylkesmannen i Troms har vi fokus på likestilling ved utlysning og tilsetninger i nye stillinger, både faste, vikariat og engasjement. I avdelinger med stor andel av et kjønn oppfordrer vi det underrepresenterte kjønn å søke på stillingen. Ved å ha fokus på likestilling i rekrutteringsprosessen håper vi på sikt å kunne oppnå en jevnere fordeling også avdelingsvis. Fylkesmannen har stor tro på at vi oppnår det beste arbeidsmiljøet ved å ha balanse mellom kjønn, samt spredning i alderssammensetningen.

Vi har også følgende tekst med i våre annonser på ledige stillinger:

”Den statlige arbeidsstyrken skal i størst mulig grad gjenspeile mangfoldet i befolkningen. Fylkesmannen oppfordrer kvalifiserte kandidater til å søke, uavhengig av alder, kjønn, funksjonshemming/evne eller etnisk bakgrunn. Fylkesmannen er IA-virksomhet og vil forsøke å legge arbeidsforholdene til rette for tilsatte med nedsatt funksjonsevne”.

I tilknytning til ansettelser har vi også fokus på muligheten til å ansette innvandrere. I Troms har vi få søkere med innvandrerbakgrunn, men er det noen som er kvalifisert for stillingen blir de innkalt til intervju på lik linje med andre søkere. Hos Fylkesmannen i Troms hadde vi i 2011, 5 fast ansatte med innvandrerbakgrunn.

Vi er også åpen for å tilsette personer med nedsatt funksjonsevne. Pr. i dag har vi 6 personer. (1 mann og 5 kvinner) som har fått arbeidet tilrettelagt både i forhold til stillingsstørrelse og andre fysiske tilrettelegginger. Alle 6 har delvis uførepensjon.

Tabell 3 Samlet oversikt over likestillingssituasjonen mellom kjønn.

	Ledere med personalansvar			Medarbeidere*			Lønn	
	2011	m%	k%	Totalt (N)	m%	k%	Totalt (N)	M% K/M%
Fylkesmannen i Troms	50,00 %	50,00 %	8	41,40 %	58,50 %	111	100 %	92,10 %

x = (snittlønn kvinner/snittlønn menn)

x100

* = ledere med personalansvar skal ikke medregnes

98.5 Føringer på IKT-området

1. Følgende er utført i 2011 hos FMTR:

a) FMTR har oppgradert infrastrukturen slik at den står til dagen krav. Det er kjøpt inn etasjeswitcher med 10Gigabit hastighet som blir matet fra en sentral 10Gigabit kjerneswitch. Nå er det ingen flaskehals i nettet. Brannmurene er oppgradert til siste versjon, men 10Gigabitkort er enda ikke godkjent hos Checkpoint på HP plattform.

b) Det er også kjøpt inn en ny lagringsløsning slik at vi har plass til alle virtuelle servere på denne. Dette gjør at vi kan ta backup til den gamle. Vi slipper da flere dager med å gjenopprette data i tilfelle dette må legges tilbake fra backup. I tillegg har vi nok plass for å kunne møte fremtidens evt. krav til nye servere og lagring.

c) Alle PCer hos FM er nå oppgradert eller byttet ut slik at alle kan kjøre Windows 7 uten at det går tregt

d) Det er satt opp en ny server som står klar for å meldes inn i Felles AD-prosjektet når alle punktene på sjekklisten er utført.

e) Det er også kjøpt inn en ny telefonsentral basert på Voice-over-IP. telefonsentralen vår er utdatert og vi får ikke tak i reservedeler eller apparater til sentralen. Denne er OCS/Lync klar slik at den kan bli en del av det sentrale telefonsystemet som settes opp på Hamar.

2. Fjernaksessløsningen vedlikeholdes av FRI-gruppen og oppdateres jevnlig.

3. Sikkerhetspolicyen er ikke gjennomført i sin helhet. Det mangler segmentering av servere og PC-er som i dag står i lag på samme nett. Men nye nett som opprettes settes på egne nett og vi jobber mot å få infrastrukturen lik det som er beskrevet i sikkerhetspolicyen. Dette er et stort og komplekst prosjekt, både labbingen og implementeringen. Det har ikke vært tilstrekkelig tid eller ressurser nok for å gjennomføre arbeidet og det må fortsette i 2012.

4. Lisenstelling er utført og vi har fått fakturert det vi manglet i forhold til i fjor.

5. Vi bistår GIS avdelingen med det de trenger. Vi har installert en ny terminalserver med ARC-Gis 10 på slik at de kan jobbe med kartene hjemmefra. Nasjonalparkforvalterne som ikke sitter lokalt hos FMTR, kan bruke ARC-GIS og hente ut kartfilene som ligger sentralt.

6. Vi har kjøpt alle de nye lisensene hos Umot iTet, og vi har signert avtale på at disse ble flyttet dit etter overtakelsen av UMOE IKT.

Resultatområde 99 Partistøtteordningen

Fylkesmannen godkjenner utbetaling av tilskudd etter partistøtteordningen til partienes kommune-, fylkes- og fylkesungsdomsorganisasjoner.

I 2011 har en ansatt deltatt på et to dagers kurs. For øvrig har det vært liten aktivitet på dette området, anslagsvis ett dagsverk.

Andre

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
Andre faglige oppg. på oppd. for statlige virk.	kr 300 139,85	kr 0,00
Andre faglige oppgaver for ikke-statlige virk.	kr 0,00	kr 0,00
Ressursbruk knyttet til adm/felles oppg./drift	kr 25 081 603,00	kr 0,00
Sum:	kr 25 381 742,00	kr 0,00